Eugène IONESCO

TOPLU OYUNLARI 3

KRAL ÖLÜYOR

•

GÖNÜLLÜ KATİL

•

ÖLÜLER ÜLKESİNE YOLCULUK

Mitos
BOYUT

TİYATRO / OYUN DİZİSİ 95

Cet ouvrage, publié dans le cadre
du programme d'aide à la publication,
bénéficie du soutien
du Ministère des Affaires Etrangères,
de l'Ambassade de la France en
Turquie et de l'Institut Français d'İstanbul.

* * *

Çeviriye ve yanına katkı programı
çerçevesinde yayınlanan bu yapıt,
Fransa Dışişleri Bakanlığı'nın,
Türkiye'deki Fransa Büyükelçiliği'nin ve
İstanbul Fransız Kültür Merkezi'nin
desteğiyle gerçekleştirilmiştir.

Bu kitaptaki oyunların
Fikir ve Sanat Eserleri Yasasından
ve yasalardan kaynaklanan tüm hakları
eser sahibine aittir.
Yayınlanan oyunların salınelenmesi, oynanması
veya herhangi bir amaçla oyunlardan yararlanılması
ancak eser sahibinin iznine bağlı olduğundan,
bu eserle ilgilenecek kişi, kurum ve kuruluşların
çevirmenlerine doğrudan (veya yayınevimiz aracılığı ile)
başvurmaları zorunludur.

© *Copyright*:
Kral Ölüyor (*Le Roi se meurt*) Gallimard,1963
Ücretsiz Katil (*Tueur sans gages*) Gallimard,1974
Ölüler Ülkesine Yolculuk (*Voyages chez les morts*) Gallimard,1981

Türkiye Yayın Hakları:
© *Copyright*: TEM Yapım Yayıncılık Ltd,1999

MitosBOYUT Tiyatro Yayınları
Tiyatro/Oyun Dizisi 95
Toplu Oyunları 3 / Eugène Ionesco

1. Basım: Eylül /1999
Baskı ve cilt: Ayyıldız Matb. Ltd. - Topkapı/İstanbul
ISBN 975.508.055.4

MitosBOYUT Yayınları
TEM Yapım Yayıncılık Ltd. Şti.
Ağa Çırağı Sok. 7/2 Gümüşsuyu-80090/İstanbul

MitosBOYUT Yayınları • TİYATRO/OYUN DİZİSİ 95

EUGÈNE IONESCO

TOPLU OYUNLARI 3

KRAL ÖLÜYOR

(*Le Roi se meurt*)

Türkçesi: Lâle Arslan

•

GÖNÜLLÜ KATİL

(*Tueur sans gages*)

Türkçesi: Marina Crespin

•

ÖLÜLER ÜLKESİNE YOLCULUK

(*Voyages chez les morts*)

Türkçesi: Şehsuvar Aktaş

Mitos
BOYUT

İÇİNDEKİLER

Kral Ölüyor ..., 5
Gönüllü Katil ..., 77
Ölüler Ülkesine Yolculuk ..., 183

KRAL ÖLÜYOR

(Le Roi se meurt)

Türkçesi
Lâle Arslan

Kişiler

BÉRENGER. I: Kral
KRALİÇE MARGUERİTE: Kral I. Bérenger'nin ilk karısı
KRALİÇE MARİE: Kral I. Bérenger'nin ikinci karısı
DOKTOR: Aynı zamanda Cerrah, Cellat, Bakteribilimci ve Yıldızbilimci
JULİETTE: Hizmetçi ve hastabakıcı
MUHAFIZ

Bu oyun ilk kez, 15 Aralık 1962'de, Paris'teki Theatre de l'Alliance Française'de oynanmıştır.

Sahneye koyan: Jacques Mauclair.

Çevre düzeni ve giysiler: Jacques Noël.

Sahne müziği: Georges Delerue.

(Belli belirsiz gotik bir hava taşıyan taht salonu biraz yıkık dökük bir görünümdedir. Arka duvarın karşısında sahnenin ortasından Kral tahtına giden basamaklar vardır. Sahnenin her iki yanında ön tarafta, iki kraliçenin Kral'ınkinden daha küçük tahtları bulunmaktadır.

Sahnenin sağ arka bölümünde, seyirciye göre solda Kral'ın odalarına açılan küçük bir kapı, solda arkada küçük bir kapı daha, yine solda önde büyük bir kapı vardır. Bu iki kapının arasında yukarıya doğru sivrilen gotik tarzda bir pencere, yine sahnenin sağında küçük bir pencere daha ve aynı tarafta sahnenin ön tarafında küçük bir kapı daha bulunmaktadır. Büyük kapının yanında ucunda çift taraflı balta bulunan uzun bir mızrak taşıyan yaşlı bir muhafız durmaktadır.

Perde açılırken 17. yüzyılda Kral'ın uyanışı sırasında çalınan müzikleri anımsatan ve bunlarla alay ettiği hissedilen bir müzik çalmaya başlar ve perde açıldıktan sonra da belli bir süre devam eder)

MUHAFIZ *(Duyurur)* Majesteleri Kral 1. Bérenger. Yaşasın Kral!

(Kral, soldaki küçük kapıdan, sırtında erguvan kırmızısı renkli kaftanı, başında tacı ve elinde asasıyla, hızlı adımlarla sahneye girer. Sağ taraftaki arka kapıdan çıkar)

MUHAFIZ *(Duyurur)* Majesteleri Kraliçe Marguerite, Kral'ın ilk eşi, onun arkasında Juliette, Majestelerinin hizmetçisi ve hasta bakıcısı. Yaşasın Kraliçe!

(Marguerite ve onun arkasında Juliette sağ ön kapıdan girer ve büyük kapıdan çıkar)

MUHAFIZ *(Duyurur)* Majesteleri Kraliçe Marie, Kral'ın gerçekte ikinci ama kalbinde birinci eşi, onun arkasında Juliette, Majestelerinin hizmetçisi ve hasta ba-

kıcısı. Yaşasın Kraliçe!

(Kraliçe Marie peşinde Juliette'le, sol taraftaki büyük kapıdan girer ve sağ taraftaki ön kapıdan çıkar. Marie, Marguerite'den daha gösterişli ve cilvelidir. Başında tacı ve sırtında erguvan kırmızısı renkli bir kaftan vardır. Ayrıca mücevherler takmıştır. Sol arka kapıdan Doktor girer)

MUHAFIZ *(Duyurur)* Kral'ın saygıdeğer doktoru, saray cerrahı, bakteribilimcisi, cellat ve yıldızbilimci. *(Doktor sahnenin ortasına kadar gelir, sonra aklına bir şey gelmiş gibi geri döner ve girdiği kapıdan çıkar. Muhafız bir süre sessiz kalır. Yorgun görünmektedir. Mızrağını duvara dayar ve ellerini ovuşturup üfleyerek ısıtmaya çalışır)* Bu saatlerde burası sıcak olurdu. Isıtma çalışsana. Yok işe yaramıyor. Isıtma çalış! Radyatör hâlâ soğuk. Bunda benim bir hatam yok. Bana kimse, ısıtmadan sorumlu heyetten alındığımı söylemedi. En azından resmi olarak. Yine de bunların işi belli olmaz. *(Birden silahını dayadığı yerden alır. Kraliçe Marguerite arka sol kapıdan tekrar sahneye girer. Başında tacı vardır; üzerindeki kaftan pek de yeni görünmemektedir. Sert bir havası vardır. Sahnede önde durur. Arkasından Juliette gelir)* Yaşasın Kraliçe!

MARGUERITE *(Etrafına bakarak, Juliette'e)* Her yer toz içinde ve yerde sigara izmaritleri var.

JULIETTE Ahırdan geliyorum. İneği sağdım Majesteleri, neredeyse hiç sütü kalmamış. Living-room'u temizlemeyecek hiç vaktim olmadı.

MARGUERITE Burası bir living-room değil, burası Taht Salonu. Bunu sana kaç kere söyleyeceğim.

JULIETTE Tamam, taht salonu, Majesteleri nasıl isterlerse. Living-room'u temizleyecek vaktim olmadı.

MARGUERITE Soğuk burası.

MUHAFIZ Isıtmaya çalıştım Majesteleri, ama tesisat ça-

lışmıyor. Radyatörler kimseyi dinlemiyorlar. Bugün hava kapalı ve bulutların da bir yere gitmeye niyetleri yok. Güneş geç kaldı. Oysa Kral'ın ona doğma emri verdiğini duydum.

MARGUERITE Yaa! Demek, güneş onu dinlememeye başlamış bile.

MUHAFIZ Bu gece hafif bir çatırtı duydum. Duvarda bir çatlak oluşmuş.

MARGUERITE Şimdiden mi? Ne çabuk. Bu kadar erken beklemiyordum.

MUHAFIZ Juliette'le çatlağı doldurmaya çalıştık.

JULIETTE Gecenin bir yarısında beni uyandırdı. O kadar güzel uyuyordum ki!

MUHAFIZ Ama yeniden ortaya çıkmış. Yine doldursak mı?

MARGUERITE Gereği yok. Yeniden olacaktır. *(Juliette'e)* Marie nerede?

JULIETTE Yine süslenip püsleniyordur.

MARGUERITE A tabii!

JULIETTE Şafaktan önce kalktı.

MARGUERITE Yaa demek kalkmış.

JULIETTE Odasında ağladığını duydum.

MARGUERITE Ağlar ya da güler, başka bir şey bilmez. *(Juliette'e)* Hemen gelsin. Git çağır.

(O sırada Marie beliriverir, üzerinde biraz önceki giysileri vardır)

MUHAFIZ *(Kraliçe Marie'nin gelmesinden bir saniye önce)* Yaşasın Kraliçe!

MARGUERITE *(Marie'ye)* Gözleriniz kan çanağına dönmüş tatlım. Güzelliğiniz bozuluyor.

MARIE Biliyorum.

MARGUERITE Yeniden zırlamaya başlamayın.

MARIE Kendimi tutamıyorum ne yazık ki!

MARGUERITE Özellikle de kendinizi dağıtmayın. Bir işe

yaramaz. Düzen böyle değil mi? Bunu bekliyordunuz. Artık beklemeyeceksiniz.

MARIE Siz de bundan başka bir şey düşünmüyordunuz.

MARGUERITE Ne mutlu. Böylece her şey yolunda, *(Juliette'e)* ona bir mendil daha verin.

MARIE Ben ummuştum ki...

MARGUERITE Vakit kaybı. Ummak! Ummak! *(Onuz silker)* Ağzınızdan başka laf çıkmıyor ve gözyaşınız da dinmiyor. Ne tuhaf âdetler!

MARIE Doktoru gördünüz mü? Ne dedi?

MARGUERITE Bildiklerinizi.

MARIE Belki de yanılıyordur.

MARGUERITE Umutlanma hikâyesine yine başlamayın. Belirtiler yanıltmaz.

MARIE Belki de onları yanlış yorumlamıştı.

MARGUERITE Nesnel-bilimsel belirtiler yanıltmaz. Biliyorsunuz.

MARIE *(Duvarı görür)* Ah! Bu çatlak!

MARGUERITE Görüyorsunuz! Sadece bu da değil. Önlem almadıysa bu sizin hatanız, hazırlıksız yakalanırsa da sizin hatanız. Bunu unutmasına neden oldunuz, kendini kandırmasına göz yumdunuz. Ah! Tatlı hayat. Balolarınız, eğlenceleriniz, geçit törenleriniz, onuruna düzenlediğiniz akşam yemekleri, havailikleriniz ve havai fişekleriniz, düğünleriniz ve balayı seyahatleriniz! Kaç kere balayına gittiniz?

MARIE Evlilik yıldönümlerini kutlamak içindi.

MARGUERITE Senede 4 kere yıldönümü kutladınız, "İyi yaşamak lazım..." diyordunuz.

MARIE Ama, o, kutlamaları çok sever.

MARGUERITE İnsanlar aslında bilirler ama bilmezden gelirler. Bilirler ve sonra unuturlar. O bir Kral. Onun unutmaması lazım. Gözleri sürekli ileriyi görmelidir,

aşamaları bilmelidir, yolunun uzunluğunu bilmeli ve varışı tahmin etmelidir.

MARIE Zavallı sevgilim, zavallı küçük kralım benim.

MARGUERITE *(Juliette'e)* Ona bir mendil daha verin. *(Marie'ye)* Haydi biraz toparlanın. Gözyaşlarınız ona bulaşacak zaten bu haliyle bile çok zayıf. Ah! Onun üzerinde o kadar kötü bir etkiniz var ki. Neyse! Sizi bana yeğliyor, ne yazık ki! Hiç kıskanmadım, hem de hiç. Bunun pek aklı başında bir şey olmadığını düşündüm. Şimdi, onun için hiçbir şey yapamazsınız. Ve şimdi gözyaşları içindesiniz ve bana artık kafa tutamıyorsunuz. Ve bakışlarınız artık beni küçümsemiyor. Nereye kayboldu küstahlığınız, alaycı gülüşünüz, alaylarınız? Haydi toparlanın. Yerinize geçin ve doğru dürüst davranmaya gayret edin. Hıh! Bakıyorum da güzel kolyenizi hâlâ takıyorsunuz. Gelin ve yerinizi alın.

MARIE *(Oturur)* Ona söyleyemem.

MARGUERITE Ben yaparım. Angaryalara alışığım.

MARIE Söylemeyin. Hayır yalvarırım size, ona bir şey söylemeyin.

MARGUERITE Bırakın söyleyeyim lütfen. Bu arada tören için size ihtiyacımız olacak. Törenleri seversiniz.

MARIE Ama bu tür törenleri değil.

MARIE *(Juliette'e)* Eteklerimize çeki düzen verin.

JULIETTE Tabii Majesteleri.

(Juliette etekleri düzeltir)

MARGUERITE O kadar eğlenceli değil kuşkusuz! Bütün o, çocuklar, yaşlılar, genç evliler, kazazedeler, koketler, kadın yazarlar, balo düzenleyicileri ve daha birçok kişi için düzenlediğiniz balolarınız kadar yani. Bu balo aile arasında yapılacak, dansçılar ve dans olmadan.

MARIE Hayır, ona bir şey söylemeyin. Kendiliğinden fark

etmesi daha iyi.

MARGUERITE .....ve bir şarkıyla bitirsin öyle mi? Böyle şey olmaz.

MARIE Kalpsizin tekisiniz.

MARGUERITE Yo! Baksanıza çarpıyor.

MARIE İnsan değilsiniz.

MARGUERITE Bu da ne demek?

MARIE Korkunç bir şey bu, hazırlıklı değil.

MARGUERITE Eğer değilse de bu sizin suçunuz. Sanki gideceği yerin hanlar olmadığını unutup hanlarda kalmaya devam eden yolcular gibiydi. Size kaderinin bilincinde yaşaması gerektiğini söylediğimde, benim ukalanın teki olduğumu ve bu hayatın çok şaşaalı olduğunu söylemiştiniz.

JULIETTE *(Öbür yandan)* Doğrusu öyle de.

MARIE En azından, bu kaçınılmaz olduğuna göre, kendisine en yumuşak biçimde söylenmeli. Çok iyi hazırlanarak, çok çok dikkatlice...

MARGUERITE Çok önceden hazırlanmış olması, her an buna hazır olması gerekirdi. Bunu kendine her gün söylemeliydi. Ne büyük vakit kaybı! *(Juliette'e)* Niye dalgın dalgın bakıyorsunuz suratıma? Siz de şaşırıp kalmayacaksınız herhalde. Çekilebilirsiniz. Fazla uzaklaşmayın, yeniden size gereksinim duyabiliriz.

JULIETTE Şey, living-room'u süpürmeyecek miyim artık?

MARGUERITE Çok geç, çekilebilirsiniz.

(Juliette sağ taraftan çıkar)

MARIE Ona yavaşça söyleyin. Sakın acele etmeyin, yavaş yavaş söyleyin. Yüreğine inebilir.

MARGUERITE Vakit ayıracak kadar vaktimiz yok. Gülüp oynamaya son, eğlenceye son, güzel günler son buldu, yemek şölenleri bitti, striptiz gösteriniz bitti. Son. Her şeyi son ana bıraktınız. Kaybedecek vakit yok, çünkü

artık bunlar son anlar. Seneler, seneler, seneler boyunca yapılması gerekeni yapmak için sadece birkaç saatimiz var. Onunla yalnız kalmak gerektiğinde, bunu size söyleyeceğim. Şimdi oynayacak bir rolünüz var, sakinleşin. Sonra ona yardım ederim.

MARIE Ne kadar zor! Çok zor olacak bu!

MARGUERITE Sizin için zor olduğu kadar benim için de onun için de zor. Zırlamayın. Size bunu tekrar söylüyorum, sizden istiyorum, size emrediyorum.

MARIE Reddedecektir.

MARGUERITE Başlarda.

MARIE Onu destekleyeceğim.

MARGUERITE Sakın kararından dönmesin, yoksa başınıza ne gelir bilmem. Bu en uygun biçimde olmalı. Bir başarı, bir zafer olmalı. Uzun süredir bunları tatmadık. Sarayı harabeye döndü. Toprakları başıboş. Dağları ufalanıyor. Deniz bentleri yıktı ve ülkeyi sel aldı. Artık ülkeye bakamıyor. Nefret ettiğim bir koku sürdüğünüz kollarınızın arasına alıp ona her şeyi unutturdunuz. Ne zevksizlik! Neyse, bu onun zevki sonuçta. Toprağı sağlamlaştıracağına, hektarlarca toprağın ucu bucağı olmayan uçurumlarda yitip gitmesine göz yumdu.

MARIE Ne kadar küçük şeylerin hesabını tutuyorsunuz! Bir kere depremlere karşı koyulamaz.

MARGUERITE Canımı sıkıyorsunuz! Sağlamlaştırılabilirdi, toprağa kozalaklı ağaçlar dikilebilir, tehdit altındaki yerler betonla kaplanabilirdi. Ama hayır! Şimdi krallık koca bir gravyer peyniri gibi delik deşik.

MARIE Kadere ve doğal aşınmalara karşı bir şey yapılamaz.

MARGUERITE Bu arada ülkeyi yakıp kavuran savaşlardan söz etmiyorum. Sarhoş askerleri geceleri ya da kış-

lalardaki yemek şölenlerinden sonra bir köşede sızıp kalırlarken, komşular sınır taşlarını alıp ülkenin içlerine bırakıyorlardı. Ulusal sınırlarımız daraldı. Askerleri dövüşmek istemiyorlar.

MARIE Onlar vicdanlarının sesini dinliyorlar.

MARGUERITE Bizim tarafta böyle adlandırılıyorlardı. Ama düşmanlarımız, onları korkak ve asker kaçağı olarak adlandırıp kurşuna diziyorlardı. Sonucu görüyorsunuz: Baş döndürücü uçurumlar, taş üstünde taş kalmamış şehirler, yakılmış havuzlar, bomboş meyhaneler. Gençler, kitleler halinde ülkeden kaçıp uyruklarını değiştiriyorlar. Krallığının ilk yıllarında 9 milyar nüfus vardı.

MARIE Çok kalabalıktı. Ülkede yer kalmamıştı.

MARGUERITE Şimdi sadece 1 milyar yaşlı kaldı. Belki de daha az. Şu anda sizinle konuşurken bile ölü sayısı artıyor.

MARIE Ama 45 de genç var.

MARGUERITE Başka ülkelerin istemedikleri; hatta onlar da burada olmak istemiyorlar, zorla gönderildiler. Zaten, çok çabuk yaşlanıyorlar. 25 yaşında ülke değiştiriyorlar ve iki günde 80 yaşına geliyorlar. Herhalde bunun normal olduğunu söylemeyeceksiniz.

MARIE Ama Kral, o hâlâ çok genç.

MARGUERITE Dün öyleydi, bu gece de. Şimdi göreceksiniz.

MUHAFIZ *(Duyurur)* Saygıdeğer Doktor Hazretleri geliyor. Saygıdeğer Doktor Hazretleri, Saygıdeğer Doktor Hazretleri...

(Doktor, kendi kendine açılıp kapanan soldaki büyük kapıdan girer. Hem bir yıldız bilimcisine hem de bir cellada benzemektedir. Bağında yıldızlı sivri bir şapka vardır. Boyundan bağlı, başlıklı kırmızı bir cüppe giymiştir, elinde büyük bir dürbün tutmaktadır)

DOKTOR *(Marguerite'e)* Günaydın Majesteleri *(Marie'ye)* Günaydın Majesteleri. Lütfen beni bağışlayınız geç kaldım, hastaneydim, bilime son derece büyük katkıları olacak birtakım cerrahi müdadelelerde bulundum, sonra doğrudan buraya geldim.

MARIE Kral ameliyat olacak durumda değil.

MARGUERITE Gerçekten de artık öyle.

DOKTOR *(Önce Marguerite'e sonra Marie'ye bakar)* Ben biliyorum, ama Majesteleri bilmiyor.

MARIE Doktor, yeni bir gelişme var mı? Belki de daha iyiye gidiyordur değil mi? Değil mi? İyileşmez mi yani, imkânsız mı?

DOKTOR Bu örnek bir vakadır. Değişiklik olmaz.

MARIE Yani hiç umut yok, hiç umut yok. *(Marguerite'e bakarak)* Umutlanmamı istemiyor, bana yasakladı.

MARGUERITE Pekçok insan büyüklük taslamak için çıldırır. Sizde de kendini aşağılık görme çılgınlığı var. Kimse böyle bir kraliçe görmemiştir! Beni utandırıyorsunuz. Ay! Yine ağlayacak.

DOKTOR Doğrusunu isterseniz, bir yenilik var.

MARIE Ne yeniliği?

DOKTOR Daha önceki teşhisleri doğrulayan bir yenilik. Mars ve Satürn çarpıştılar.

MARGUERITE Bu bekleniyordu.

DOKTOR İki gezegen de parçalandı.

MARGUERITE Mantıklı.

DOKTOR Güneş gücünün %50 ila %70 kadarını kaybetti.

MARGUERITE Çok doğal.

DOKTOR Güneşin Kuzey Kutbuna kar yağdı. Samanyolu birbirine yapıştı sanki. Kuyrukluyıldız yorgunluktan bitkin düştü, yaşlandı, kendi kuyruğuna dolanıyor, can çekişen bir köpek gibi tostoparlak oldu.

MARIE Doğru değil, abartıyorsunuz. Evet, evet, abartıyorsunuz.

DOKTOR Dürbünden bakmak ister misiniz?

MARGUERITE *(Doktor'a)* Gereği yok. Size inanıyoruz. Başka?

DOKTOR Dün akşam bizimle olan bahar, bizi iki buçuk saat önce terk etti. Kasım geldi. Sınırlarımızın ötesinde çimenler büyüyor. Ağaçlar yeşeriyor. Tüm inekler günde iki dana yavruluyor, bir sabah bir de ikindi vakti, saat beş ila beşi çeyrek geçe dolaylarında. Ülkemizde, yapraklar önce kuruyor sonra da dökülüyor. Ağaçlar iç geçirip kuruyup kalıyorlar. Toprak her zamankinden fazla yarılıyor.

MUHAFIZ *(Duyurur)* Kraliyet Meteoroloji Enstitüsü havaların kötü gittiği konusunda bizi uyarıyor.

MARIE Yarılan toprağın sesini duyuyorum, evet, duyuyorum ne yazık, duyuyorum!

MARGUERITE Gittikçe genişleyen ve yayılan yarık bu.

DOKTOR Yıldırım, gökyüzünde hareketsiz kalıyor, bulutlardan kurbağalar yağıyor, şimşek çakıyor ama duyamıyoruz, çünkü dilsiz. 25 kişi toz oldu. 12'si kafalarını alamadan göçüp gitti. Kafaları uçtu, hem bu kez ben müdahale etmedim.

MARGUERITE İşte bunlar belirtiler.

DOKTOR Öte yandan.

MARGUERITE *(Sözünü keserek)* Devam etmeyin bu kadarı yeter. Benzer durumlarda hep böyle olur biliyoruz.

MUHAFIZ *(Duyurur)* Majesteleri Kral *(Müzik başlar)* Dikkat Majesteleri, Yaşasın Kral!

(Kral sağ arka kapıdan girer. Ayakları çıplaktır. Juliette arkasından gelmektedir)

MARGUERITE Terliklerini nerelere savurmuş?

JULIETTE Efendim, buldum onları.

MARGUERITE *(Kral'a)* Ne kötü bir alışkanlık çıplak ayak yürümek.

MARIE *(Juliette'e)* Ona terliklerini giydirin, çabuk çabuk.

Üşütecek.

MARGUERITE Üşütüp üşütmemesinin artık bir önemi yok. Bu sadece kötü bir alışkanlık o kadar.

(Juliette, Kral'a terliklerini giydirir ve Marie, Kral'ı karşılamak için ayağa kalkarken, Kraliyet Müziği çalmaya devam etmektedir)

DOKTOR *(Yerlere kadar dalkavukça eğilerek)* Majestelerinin izniyle kendilerine, iyi günler diler ve en iyi dileklerimi sunarım.

MARGUERITE Artık boş temenniler bunlar.

KRAL *(Marie'ye sonra Marguerite'e)* Günaydın Marie, Günaydın Marguerite. Hâlâ burada mısın? Yani ne kadar erken geldin! Nasıl gidiyor? Ben iyi değilim! Neyim olduğunu bilmiyorum, kollarım, bacaklarım uyuşuyor, kalkmakta zorlanıyorum, ayaklarım ağrıyor! Terliklerimi değiştireceğim. Belki de büyüdüm! İyi uyuyamadım, oluşan çatlakların çatırtıları, geri çekilen şu sınırlar, möleyen şu hayvanlar, çalan sirenler. Gerçekten çok gürültü vardı. Yine her şeyi yoluna koymam gerekecek. Bunları düzeltmeye çabalayacağız. Ay ay böğrüm! *(Doktor'a)* Günaydın Doktor. Bu bir bel ağrısı mı? *(Ötekilere)* Bir mühendis bekliyorum, yabancı... Bizimkiler bir işe yaramıyor. Onlara göre hava hoş. Zaten mühendisimiz de yok. Mühendislik Okulu'nu neden kapattık? Ah, Evet! Çukura yuvarlandı. Hepsi çukura yuvarlanacaksa neden yenilerini inşa edelim. Üstelik bir de başım ağrıyor. Ve bulutlar... bulutları yasaklamıştım. Bulutlar! Yeter daha fazla yağmur yağmasın! Size yeter dedim. Yağmur dursun. Yeter dedim. Aaa! Faydasız yeniden başladı. Salak bulutlar. Bir türlü damlalarını tutamayan şu bulut yüzünden bu iş hiç bitmeyecek, Sidikli yaşlı bir moruk sanki. *(Juliette'e)* Neden bana böyle bakıyorsunuz? Bugün suratın kıpkırmızı. Yatak

odamda bir sürü örümcek ağı var. Git onları temizle.

JULIETTE Majesteleri uyurken hepsini temizledim. Nereden bitiyorlar bilmiyorum. Sürekli çoğalıyorlar.

DOKTOR *(Marguerite'e)* Görüyorsunuz Majesteleri, giderek doğrulanıyor.

KRAL *(Marie'ye)* Neyin var güzelim?

MARIE *(Kem küm ederek)* Bilmiyorum... hiçbir şeyim yok.

KRAL Gözlerinin altı morarmış. Ağladın mı? Niye?

MARIE Aman Tanrım!

KRAL *(Marguerite'e)* Onun üzülmesini yasaklıyorum. Neden "Aman Tanrım," dedi?

MARGUERITE Bu bir deyim! *(Juliette'e)* Git yeniden örümcek ağlarını temizle.

KRAL Ah evet örümcek ağları. Tiksindirici. Bana kâbuslar gördürüyorlar.

MARGUERITE *(Juliette'e)* Acele edin, oyalanmayın. Nasıl süpürüleceğini mi unuttunuz yoksa?

JULIETTE Süpürgem çok eskidi. Bana yeni bir tane, yok dokuz tane, hatta on iki tane gerekiyor.

(Juliette çıkar)

KRAL Neden hepiniz bana böyle bakıyorsunuz? Anormal bir şey mi var? Artık anormal diye bir şey yok, çünkü anormalliklere alıştık. Böylece her şey yoluna girdi.

MARIE *(Kral'a atılarak)* Kralım topallıyorsunuz.

KRAL *(Hafifçe topallayarak bir iki adım atar)* Topallamak mı? Hayır, topallamıyorum. Belki biraz.

MARIE Canınız yanıyor. Size destek olayım.

KRAL Canım yanmıyor. Canım neden yanacakmış ki? Belki birazcık. Önemli değil. Yardıma ihtiyacım yok. Yine de sana dayanmak hoşuma gidiyor.

MARGUERITE *(Kral'a yaklaşarak)* Efendim, size söylemeliyim ki...

MARIE Hayır. Susun!

MARGUERITE *(Marie'ye)* Susun.

MARIE *(Kral'a)* Söyledikleri doğru değil.

KRAL Ne söyleyecek? Doğru olmayan ne? Marie neden böyle üzgünsün? Ne oldu size böyle?

MARGUERITE *(Kral'a)* Efendim size şunu söylemek zorundayız: Öleceksiniz.

DOKTOR Ne yazık ki, doğru, Majesteleri.

KRAL Ama bunu biliyorum elbette. Hepimiz biliyoruz. Vakti geldiğinde bana söylersiniz. Sizde bir alışkanlık Marguerite, bana böyle tatsız şeyler söylemek sabah sabah.

MARGUERITE Öğlen oldu.

KRAL Öğlen olmadı. Ah, evet öğlen olmuş. Ziyanı yok. Benim için sabah. Daha bir şey yemedim. Bana breakfast'ımı getirin. Aslında çok acıkmadım. Doktor, bana iştah açıcılar vermelisin ve karaciğerimi düzeltmelisin. Dilim sapsarı görüyorsun değil mi?
(Dilini Doktor'a gösterir)

DOKTOR Aslında Majesteleri...

KRAL Karaciğerim bozuldu. Dün akşam hiçbir şey içmedim, buna karşın yine de dilimde acı bir tat var.

DOKTOR Majesteleri, Kraliçe Marguerite doğruyu söylüyor, öleceksiniz.

KRAL Yine mi bu konu? Canımı sıkıyorsunuz. Öleceğim doğru, öleceğim, kırk yıl, elli yıl, üç yüz yıl sonra. Daha sonra. Ne zaman istersem. Vakit bulduğumda, karar verdiğimde. O zamana kadar krallığın işleriyle ilgilenelim. *(Tahtın basamaklarını çıkar)* Ay! Bacaklarım, böbreklerim. Kırık camlarından bütün rüzgârların ve soğuğun girdiği iyi ısınmayan bu sarayda soğuk aldım. Rüzgârın sürüklediği kiremitlerin yerine yenisi konuldu mu? Kimse çalışmıyor artık. Bununla benim ilgilenmem gerekecek. Yapacak başka

işlerim vardı. Kimseye güvenilmiyor artık. *(Ona destek olmaya çalışan Marie'ye)* Yo, ben çıkarım. *(Asasını baston gibi kullanır)* Bu asa hâlâ işe yarıyor. *(Tahtına zar zor oturmayı yine de Marie'nin yardımıyla başarır)* Bırak bırak ben otururum. Oldu işte! Oh! Bu taht bayağı sertleşmiş. Bunu kabartmak lazım. Ülkenin durumu nasıl bu sabah?

MARGUERITE Ondan geri kalanının yani.

KRAL Yine de bayağı kaldı. Neyse, krallıkla ilgilenmek lazım, bu düşüncelerinizi değiştirecektir. Bakanları çağırın gelsinler. *(Juliette belirir)* Bakanları çağır, herhalde uyuyorlardır. Artık yapacak işleri olmadığını sanıyorlar herhalde.

JULIETTE Tatile çıktılar. Topraklar iyice küçülüp azaldığına göre çok uzakta sayılmazlar. Krallığın öbür tarafında yani üç adım ötede, ormanın hemen yanında nehir kıyısındalar. Balık avlıyorlar, halkı doyurmak için biraz balık tutabilmeyi umuyorlar.

KRAL Ormana onları aramaya git.

JULIETTE Gelmezler, izindeler. Yine de gidip bakayım. *(Pencereden bakar)*

KRAL Ne disiplinsizlik!

JULIETTE Nehre düştüler.

MARIE Sen de onları tutmaya çalış. *(Juliette çıkar)*

KRAL Eğer ülkede iki tane daha hükümet danışmanı olsaydı onları kovardım.

MARIE Başkalarını buluruz.

DOKTOR Başkası yok Majesteleri.

MARGUERITE Bérenger, başkasını bulamazsınız.

MARIE Elbette bulabilir, okuldaki çocuklar büyüyünce. Biraz beklemek lazım. Nehirden çıkarıldıklarında bu ikisi günlük işleri pekâlâ idare edebilirler.

DOKTOR Okulda sadece guatrlı, doğuştan zihin özürlü,

mongol, hidrosefalli birkaç çocuk kaldı.

KRAL Soyumuz pek sağlıklı çıkmadı doğrusu. Onları iyileştirmeye, en azından biraz düzeltmeye çalışın Doktor. En azından alfabenin ilk dört beş harfini öğrensinler. Eskiden onları öldürürlerdi.

DOKTOR Majesteleri buna izin veremezler! Ülkede insan kalmayacak.

KRAL Bir şeyler yapın o zaman.

MARGUERITE Hiçbir şey düzeltilemez, kimse iyileştirilemez. Hatta siz bile iyileşemezsiniz.

DOKTOR Artık iyileşemezsiniz Efendim.

KRAL Hasta değilim ben.

MARIE Kendini iyi hissediyor. *(Kral'a)* öyle değil mi?

KRAL Biraz kırıklığım var sadece. Önemli değil. Zaten giderek daha iyi hissediyorum.

MARIE İyi olduğunu söyledi duyuyorsunuz, duyuyorsunuz.

KRAL Hatta çok iyiyim.

MARGUERITE Bir buçuk saat sonra öleceksin. Gösterinin sonunda öleceksin!

KRAL Ne diyorsunuz tatlım? Hiç komik değil.

MARGUERITE Gösterinin sonunda öleceksin.

MARIE Aman Tanrım!

DOKTOR Evet Efendim öleceksiniz. Yarın sabah kahvaltı edemeyeceksiniz. Akşam yemeği de yiyemeyeceksiniz tabii. Ahçı ocağı söndürdü. Önlüğünü teslim etti. Örtüleri ve tabakları sonsuza kadar dolaba kapattı.

MARIE Böyle damdan düşer gibi paldır küldür söylemeyin.

KRAL Kim böyle bir şeyi emredebilir benim rızam olmadan? Ben iyiyim. Dalga mı geçiyorsunuz. Yalancılar. *(Marguerite'e)* Her zaman ölmemi istedin. *(Marie'ye)* Her zaman ölmemi istedi. *(Marguerite'e)* Ne vakit istersem o vakit öleceğim; ben Kral'ım, ben karar veri-

rim.

DOKTOR Tek başına karar verme yetkisini kaybettiniz Majesteleri.

MARGUERITE Hastalıklarının bile önüne geçemezsin.

KRAL Hasta değilim *(Marie'ye)* Hasta olmadığımı söylemedin mi? Her zamanki gibi yakışıklıyım.

MARGUERITE Peki ya ağrıların?

KRAL Ağrım yok artık.

MARGUERITE Biraz kımılda bakalım ne olacak?

KRAL *(Oturduğu yerden kalkar)* Ay!... Çünkü ağrım olmayacak diye kafama koymamıştım. Bunu düşünecek zamanım olmadı. Düşünüyorum, iyileşiyorum. Kral kendi kendine iyileşir, ama ben krallık işleriyle çok meşguldüm.

MARGUERITE Krallığının haline bak! Onu yönetemiyorsun artık. Kendin de farkındasın ama bunu kendine itiraf etmek istemiyorsun. Kendi üzerinde bile etkin yok, hiçbir madde üzerinde gücün yok. Bozulmaları engelleyemiyorsun artık, bizim üzerimizde de etkin yok.

MARIE Benim üzerimde her zaman olacak.

MARGUERITE Sizin üzerinizde bile yok.

(Juliette girer)

JULIETTE Bakanları yakalayamadık. Nehrin sürüklediği taş, toprak ve söğüt ağaçlarıyla birlikte uçuruma yuvarlandılar.

KRAL Anlıyorum, bu bir komplo. Tahtan çekilmemi istiyorsunuz.

MARGUERITE Öylesi daha iyi olacak. Kendi isteğinizle çekilmeniz yani.

DOKTOR Tahtan çekilin efendim, böylesi daha iyi.

KRAL Çekileyim mi?

MARGUERITE Evet. Manen ve idareten çekilin.

DOKTOR Ve bedensel olarak.

MARIE Bunu kabul etme. Onları dinleme.

KRAL Çıldırmış ya da hain bunlar.

JULIETTE Efendim, zavallı efendim, efendim, zavallı efendim.

MARIE *(Kral'a)* Onları tutuklattırman gerekli.

KRAL *(Muhafız'a)* Muhafız tutukla onları.

MARIE Muhafız tutukla onları! *(Kral'a)* İşte böyle. Emirler ver.

KRAL *(Muhafız'a)* Hepsini tutukla. Onları kuleye kapat. Yo, hayır kule olmaz, kule yıkıldı. Onları zindanlara, bodruma at, kafese kapat. Hepsini tutukla. Emrediyorum.

MARIE *(Muhafız'a)* Tutukla onları.

MUHAFIZ *(Kımıldamadan)* Majesteleri adına ..... sizi..... sizi tutukluyorum....

MARIE *(Muhafız'a)* Hadi kımılda ama.

JULIETTE Tutulan kendisi oldu.

KRAL *(Muhafız'a)* Hadi ama Muhafız hadi...

MARGUERITE Görüyorsun kımıldayamıyor. Gutu ve romatizması var.

DOKTOR *(Muhafız'ı göstererek)* Efendim, ordu felç oldu. Bilinmeyen bir mikrop beynine yerleşti ve emir alma yetisini yok etti.

MARGUERITE *(Kral'a)* Senin kendi emirlerin onu felç etti. Görüyorsun.

MARIE *(Kral'a)* Ona inanma. Seni hipnotize etmek istiyor. Bu bir irade sorunu. Hepsini iraden altına al.

MUHAFIZ Sizi ..... Kral... adına.. sizi.

(Susuverir ve ağzı açık kalakalır)

KRAL *(Muhafız'a)* Ne oluyorsun? Konuş, yürü... Heykel mi sandın kendini?

MARIE *(Kral'a)* Ona soru sorma. Onunla tartışma. Emret. iradenin girdabına sok.

DOKTOR Artık kımıldayamıyor görüyorsunuz Majesteleri.

Konuşamıyor, taşlaştı. Sizi dinlemiyor artık. Çok bilinen bir belirti. Tıbben çok açık.

KRAL Göreceğiz bakalım hâlâ gücüm var mı yok mu?

MARIE *(Kral'a)* Olduğunu kanıtla. İstersen yapabilirsin.

KRAL İstediğimi kanıtlıyorum, yapabildiğimi kanıtlıyorum.

MARIE Önce ayağa kalk.

KRAL Kalkıyorum.

(Yüzünü buruşturarak zar zor ayağa kalkar)

MARIE Görüyorsun ne kadar kolay.

KRAL Görüyorsunuz ne kadar kolay. Sizi soytarılar sizi. Hainler, bolşevikler, *(Ona yardım etmek isteyen Marie'ye)* yo, yo, tek başıma... tek başıma yapabildiğime göre. *(Düşer. Juliette onu kaldırmak için atılır)* Tek başıma kalkacağım.

(Tek başına ayağa dikilir ama çok zorlanır)

MUHAFIZ Yaşasın Kral (*Kral yeniden düşer)* Kral ölüyor.

MARIE Yaşasın Kral!

(Kral asasına dayanarak zorlukla ayağa kalkar)

MUHAFIZ Yaşasın Kral! (*Kral yeniden düşer)* Kral öldü.

MARIE Yaşasın Kral! Yaşasın Kral!

MARGUERITE Ne komedya!

(Kral zorlukla ayağa kalkar. Bir ara sahneden çıkmış olan Juliette tekrar görünür)

JULIETTE Yaşasın Kral!

(Yeniden çıkar. Kral yeniden düşer)

MUHAFIZ Kral ölüyor.

MARIE Hayır, yaşasın Kral! Ayağa kalk. Yaşasın Kral!

JULIETTE *(Kral ayağa kalkarken bir görünür bir çıkar)* Yaşasın Kral!

MUHAFIZ Yaşasın Kral.

(Bu sahne, trajik bir kukla oyunu gibi oynanmalıdır)

MARIE Görüyorsunuz iyileşiyor.

MARGUERITE Bu, son iyi dönemi değil mi Doktor?

DOKTOR *(Marguerite'e)* Bu çok açık, bu son iyi dönemi.

KRAL Sadece kaydım hepsi bu. Herkesin başına gelebilir. Olabilir. Tacım! *(Tacı yere düşmüştür. Marie tacı Kral'ın başına koyar)* Bu, kötüye işaret.

MARIE İnanma bunlara.

(Kral'ın asası düşer)

KRAL Bu da kötüye işaret.

MARIE İnanma *(Asasını ona geri verir)* İyi tut. Sıkı sıkı tut.

MUHAFIZ Yaşasın, yaşasın... *(Sonra susar)*

DOKTOR *(Kral'a)* Majesteleri...

MARGUERITE *(Doktor'a Marie'yi göstererek)* Bunu sakinleştirmeli. Saçma sapan konuşuyor. Bizim iznimiz olmadan konuşmamalı.

(Marie hareketsiz kalır)

MARGUERITE *(Doktor'a, Kral'ı göstererek)* Şimdi ona yeniden anlatmayı deneyin.

DOKTOR *(Kral'a)* Majesteleri, birkaç yıl önce ya da sadece üç gün önce, Krallığınız göz kamaştırıyordu. Üç günde, kazandığınız savaşları kaybettiniz. Kaybettiklerinizi de yeniden kaybettiniz. Ekinler çürüyüp tüm kıtamız çölleştiğinden beri, bitki örtüsü, geçen perşembeye kadar çöl olan komşu ülkelere gitti. Gönderdiğiniz füzeler gitmiyor. Ya da çözülüp puf diye düşüyorlar.

KRAL Teknik bir kaza.

DOKTOR Eskiden olmazdı.

MARGUERITE Zaferler bitti. Bunu anlamalısın.

DOKTOR Ağrılarınız, kırıklıklarınız.

KRAL Daha önce hiç olmadı. Bu ilk.

DOKTOR Tabii ki. Bu belirti işte. Birdenbire oldu değil mi?

MARGUERITE Bunu bekliyor olmalıydın.

DOKTOR Birdenbire oldu, artık kendinizin efendisi de-

ğilsiniz. Siz de farkındasınız efendim, gerçeği görün. Hadi, biraz cesaret.

KRAL Ayağa kalktım. Yalan söylüyorsunuz. Ayağa kalktım.

DOKTOR Canınız çok yanıyor ve bir kere daha yapamazsınız.

MARGUERITE Tabii, bu uzun süre devam edemez *(Kral'a)* Hâlâ bir şeyler yapabilir misin? Yerine getirilecek bir tek emir verebilir misin? Herhangi bir şeyi değiştirebilir misin? Bir dene bakalım.

KRAL Olmadı, yapamadım çünkü tüm irademi kullanmamıştım. Basit bir ihmal. Her şey yoluna girecek. Her şey yeniden onarılacak, yenilenecek. Ne yapabildiğimi göreceksiniz. Muhafız kımılda ve yaklaş.

MARGUERITE Yapamaz. Sadece başkalarına itaat eder artık. Muhafız iki adım at. *(Muhafız iki adım ilerler)* Muhafız geri git.

(Muhafız iki adım geri gider)

KRAL Muhafızın kafası düşsün, Muhafızın kafası düşsün. *(Muhafızın kafası biraz sağa biraz sola eğilir)* Kafası düşecek. Kafası düşecek.

MARGUERITE Hayır. Sadece sallandı. Önceki gibi.

KRAL Doktorun kafası düşsün, hemen düşsün! Haydi! Haydi!

MARGUERITE Doktorun kafası omuzlarının üzerine hiç bu kadar sağlam oturmamıştı, hiç bu kadar sağlam olmamıştı.

DOKTOR Özür dilerim, Efendim, gerçekten çok mahcubum.

KRAL Marguerite'in tacı yere düşsün, tacı düşsün.

(Düşen Kral'ın tacı olur. Marguerite tacı yerden alır)

MARGUERITE Başına koyuyorum işte. Al bakalım.

KRAL Sağ ol. Nasıl bir büyü bu! Gücüm dışına nasıl çı-

kıyorsunuz? Böyle devam edeceğini sanmayın. Bu başına buyrukluğun nedenini bulacağım. Mekanizmada ve bazı ince bağlantılarda bir şeyler paslanmış olmalı.

MARGUERITE *(Marie'ye)* Şimdi konuşabilirsin, sana izin veriyoruz.

MARIE *(Kral'a)* Bir şeyler yapmamı söyle yapacağım. Bana bir emir ver. Emir ver, Efendim, emir ver. Sana itaat edeceğim.

MARGUERITE *(Doktor'a)* Aşk dediği şeyin her şeye kadir olduğunu sanıyor. Boş duygusallık, batıl itikat. Koşullar değişti. Artık böyle bir şey söz konusu bile değil. Aşkın çok ötesindeyiz artık.

MARIE *(Geri geri giderek sağa yanaşır ve pencerenin yanına gelir)* Emret Kral'ım. Emret aşkım. Bak ne kadar güzelim. Güzel kokuyorum. Emredin bana size geleyim ve sizi kucaklayayım.

KRAL *(Marie'ye)* Bana gel ve beni kucakla. *(Marie kımıldamaz)* Duydun mu?

MARIE Elbette sizi duyuyorum, geleceğim.

KRAL Bana doğru gel.

MARIE Gerçekten gelmeyi istiyorum. Geleceğim. Geleceğim. Ah! Kollarımı kaldıramıyorum.

KRAL O vakit dans et *(Marie kımıldayamaz)* Dans et, Haydi! En azından dön pencereye git ve pencereyi aç ve kapat.

MARIE Yapamıyorum.

KRAL Herhalde boynun tutuldu, kuşku yok boyun tutulması bu. Bana doğru gel.

MARIE Evet Efendim.

KRAL Gülümseyerek bana gel.

MARIE Evet Efendim.

KRAL Haydi ama.

MARIE Yürümek için ne yapmak gerektiğini unuttum.

Bir anda unuttum.

MARGUERITE *(Marie'ye)* Ona doğru birkaç adım at. *(Marie, Kral'a doğru birkaç adım atar)*

KRAL Görüyorsunuz, yürüyor.

MARGUERITE Sizi değil beni dinledi *(Marie'ye)* Dur... Dur.

MARIE Üzgünüm Majesteleri benim hatam değildi.

MARGUERITE *(Kral'a)* Başka kanıtlar da gerekiyor mu?

KRAL Emrediyorum, yerden ağaçlar bitsin (*Duraklama)* Emrediyorum, çatı yok olsun. *(Duraklama)* Ne! Bir şey olmadı mı? Emrediyorum, yağmur yağsın. *(Duraklama, her zamanki gibi bir hareket olmaz)* Emrediyorum, yıldırım düşsün ve ben elimle tutayım. *(Duraklama).* Emrediyorum yeniden yapraklansın ağaçlar. *(Pencereye gider)* Ne, bir şey olmadı mı? Emrediyorum, Juliette büyük kapıdan girsin. *(Juliette sağ taraftan arkadaki küçük kapıdan girer)* Ondan değil! Bundan bundan. Bu kapıdan çık. *(Büyük kapıyı gösterir. Juliette sağdan, karşıdaki küçük kapıdan çıkar. Juliette'e)* Emrediyorum, burada kal. *(Juliette çıkar)* Emrediyorum, borazanlar çalsın. Emrediyorum, çanlar çalsın. Emrediyorum, onuruma 121 pare top atışı atılsın. *(Kulak kabartır)* Hiçbir şey duymuyorum. Aa! Evet bir şeyler duyuyorum.

DOKTOR Sadece kulaklarınız çınlıyor Majesteleri.

MARGUERITE *(Kral'a)* Artık vazgeç. Gülünç duruma düşüyorsun.

MARIE *(Kral'a)* Çok yoruldun tatlım, benim küçük Kral'ım. Umutsuzluğa düşme. Ter içinde kaldın. Dinlen biraz. Biraz sonra yeniden deneriz. Bir saat sonra başarırız.

MARGUERITE *(Kral'a)* 1 saat 25 dakika sonra ölmüş olacaksın.

DOKTOR Evet Efendim. 1 saat 24 dk. 50 sn. sonra.

KRAL *(Marie'ye)* Marie!

MARGUERITE 1 saat 24 dk. 41 sn. *(Kral'a)* Hazır ol.

MARIE Kendini koyuverme.

MARGUERITE *(Marie'ye)* Aklını başka şeye çelme. Kollarını uzatma ona. İnişe geçti bile, onu tutamazsın artık. Program noktası noktasına uygulanacak.

MUHAFIZ *(Duyurur)* Tören başlıyor!

(Genel bir hareketlenme olur. Tören hazırlığı. Kral tahttadır. Marie de yanında)

KRAL Zaman geri gitsin.

MARIE 20 yıl öncesine gidelim.

KRAL Geçen haftaya.

MARIE Dün akşam olsun. Zaman geri dön, geri dön; dur zaman dur.

MARGUERITE Zaman yok artık. Zaman eriyip gitti elinde.

DOKTOR *(Marguerite'e, dürbünüyle yukarıya baktıktan sonra)* Duvarların ve çatıların ötesini gören dürbünle bakınca gökyüzünde krallık yıldız sistemi yerine sadece büyük bir boşluk görüyorum. Evren kayıtlarına göre, Majesteleri artık bir ölü.

MUHAFIZ Kral öldü! Yaşasın Kral!

MARGUERITE *(Muhafız'a)* Salak, sussan iyi edersin.

DOKTOR Aslında canlı olduğundan daha çok ölü.

KRAL Hayır, hayır ölmek istemiyorum. Yalvarırım size ölmeme izin vermeyin. İyi davranın bana, beni ölüme terk etmeyin. Ölmek istemiyorum.

MARIE Direnecek gücü bulması için ne yapmalı? Ben de zayıfladım. Artık bana inanmıyor, onlardan başka kimseye inanmıyor. *(Kral'a)* yine de umutlan, umutlan.

MARGUERITE *(Marie'ye)* Kafasını karıştırma. Ona sadece zararın dokunuyor artık.

KRAL İstemiyorum, istemiyorum.

DOKTOR Bu kriz bekleniyordu; tamamen normal bir durum. İlk savunma aşaması bu.

MARIE *(Marguerite'e)* Kriz geçiyor.

MUHAFIZ *(Duyurur)* Kral öbür tarafa göçüyor.

DOKTOR Majestelerini çok arayacağız. Bunu hep söyleyeceğiz, söz.

KRAL Ölmek istemiyorum.

MARIE Çok yazık! Saçları birden beyazlandı *(Gerçekten de Kral'ın saçları beyazlanmıştır)* Alnındaki ve yüzündeki kırışıklıklar çoğalıyor. Bir anda 1400 yıl birden yaşlandı.

DOKTOR Şimdiden modası geçti

KRAL Krallar ölümsüz olmalılar.

MARGUERITE Ölümsüzlükleri geçicidir.

KRAL Kendim karar verdiğim zaman öleceğim, böyle vaat edilmişti bana.

MARGUERITE Çünkü daha önce karar vereceğin düşünülmüştü. İktidardan hoşlandın, sana zorla karar aldırmak gerekti. Yumuşak ve ılık yaşam çamuruna gömüldün. Şimdi, katılaşacaksın.

KRAL Beni kandırdılar. Beni uyarmalıydılar, beni kandırdılar.

MARGUERITE Seni uyardılar.

KRAL Bana çok erken haber verdin. Beni çok geç uyardın. Ölmek istemiyorum... İstemeyeceğim. Beni kurtarın çünkü bunu tek başıma yapamayacağım.

MARGUERITE Hazırlıksız yakalandıysan bu senin suçun, kendini hazırlamalıydın. Hiç zaman ayırmadın. Oysa bu sona mahkûmdun, bunu daha ilk günden düşünmen gerekirdi ve sonra her gün beş dakika. Çok değil. Her gün beş dakika. Sonra on dakika, sonra onbeş dakika, sonra yarım saat. Böyle hazırlanılır.

KRAL Düşündüm.

MARGUERITE Hiçbir zaman ciddi olarak değil. Hiçbir

zaman tamamen tüm varlığınla düşünmedin.

MARIE Yaşıyordu.

MARGUERITE Çok fazla *(Kral'a)* Bunu hep aklının en derinlerinde bir yerde tutmalı hiç aklından çıkarmamalıydın.

DOKTOR Hiçbir zaman geleceği gören biri olmadı, hep günü gününe sıradan biri gibi yaşadı.

MARGUERITE Süreler koydun kendine. 20 yaşında, hazırlanmaya başlamak için 40 yaşlarını bekleyeceğini söyledin. 40 yaşında...

KRAL Çok sağlıklıydım, o kadar gençtim ki!

MARGUERITE 40 yaşında 50 yaşını beklemeye söz verdin. 50 yaşında...

KRAL Hayat doluydum, öyle hayat doluydum ki!

MARGUERITE 50 yaşında 60 yaşını bekleyeceğini söyledin. 60 yaşına geldin sonra 90 yaşına, 125 yaşına, 200 yaşına, 400 yaşına. Hazırlıkları önce 10 yıl sonraya erteliyordun sonra 50 yıl sonraya erteledin daha sonra da yüzyıllık sürelerle erteler oldun.

KRAL Başlamaya niyetim vardı. Ah! Önümde bir yüzyıl daha olsaydı belki de hazırlanmaya zamanım olurdu!

DOKTOR Bir saatten biraz fazla bir zamanınız var. Her şeyi bir saatte yapmalısınız.

MARİE Zamanı yok, böyle bir şey olamaz. Ona zaman vermeli.

MARGUERITE Asıl olmayacak olan bu. Bir saat, tüm zamanı bu.

DOKTOR Dolu dolu yaşanan bir saat, unutkanlık ve yadsımayla geçen yüzyıllardan iyiyidir. Beş dakika yeterli, hatta bilinçli bir on saniye. Ona bir saat verildi: 60 dakika, 3600 saniye. Şanslı.

MARGUERITE Yollarda aylak aylak dolaştı.

MARIE Hükümdarlık yaptık, çalıştı.

MUHAFIZ Herkül'ün becerebileceği işler....

MARGUERITE Ivır zıvır.

(Juliette girer)

JULIETTE Zavallı Majesteleri, zavallı Efendim, okulu astı.

KRAL Ödevlerini yapmadan sınava giren bir öğrenci gibiyim. Dersine hazırlanmadan...

MARGUERITE *(Kral'a)* Endişelenme.

KRAL ...gala gecesinde rolünü ezberlememiş bir oyuncu gibi, repliklerimde boşluklar var, boşluklar, boşluklar... Söylevinin nasıl başladığını hatta kime seslendiğini bile bilmeyen bir konuşmacı gibi. Bu dinleyici kitlesini tanımıyorum. Tanımak da istemiyorum, onlara söyleyecek bir şeyim yok. Halime bak!

MUHAFIZ *(Duyurur)* Kral durumuna gönderme yapıyor.

MARGUERITE Ne cahillik.

JULIETTE Daha yüzyıllar boyunca okulu kırmak istiyor.

KRAL Sınıfta kalmak istiyorum.

MARGUERITE Sınavını geçeceksin. Hiç sınıfta kalan olmadı.

DOKTOR Bir şey yapamazsınız Majesteleri. Biz de yapamayız. Mucizelerden yoksun tıp mesleğinin temsilcilerinden başka bir şey değiliz.

KRAL Halk biliyor mu? Onları uyardınız mı? Kral'ın öleceğini herkesin bilmesini istiyorum. *(Pencereye atılır ve büyük bir çabayla açar daha da fazla topallamaya başlamıştır)* Yiğit insanlar, öleceğim. Beni dinleyin, Kralınız ölecek.

MARGUERITE *(Doktor'a)* Duyulmaması lazım. Bağırmasını engelleyiniz.

KRAL Kral'a dokunmayın. Öleceğimi herkesin bilmesini istiyorum.

(Bağırır)

DOKTOR Bu bir skandal.

KRAL Halkım, ölmek zorundayım.

MARGUERITE Artık bir kral değil, boğazlanan bir domuz.

MARIE O sadece bir kral, sadece bir insan.

DOKTOR Majesteleri, 14. Louis'nin, II. Philippe'in ölümünü, tabutunda 20 yıl uyuyan Charles Quint'in ölümünü düşününüz. Majestelerinin görevi krallara layık bir biçimde ölmektir.

KRAL Krallara layık bir biçimde ölmek mi? *(Pencereye)* İmdat! Kralınız ölecek.

MARIE Zavallı Kral, Zavallı küçük Kral'ım.

JULIETTE Bağırmak bir işe yaramaz.

(Uzaktan zayıf bir yankı gelir "Kral ölecek!")

KRAL Duydunuz mu?

MARIE Ben duyuyorum, duyuyorum.

KRAL Bana cevap veriyorlar, belki de beni kurtarabilecekler.

JULIETTE Kimse yok.

(Yankı gelir: "İmdat!")

DOKTOR Bu sizin sesinizin biraz geç gelen yankısından başka bir şey değil.

MARGUERITE Her şeyin çok kötü işlediği krallıktaki olağan bir gecikme.

KRAL *(Pencereden uzaklaşır)* Olamaz. *(Pencereye geri gelir)* Korkuyorum. Olamaz.

MARGUERITE Ölen ilk insanın kendisi olduğunu sanıyor.

MARIE Herkes bir kez ölür.

MARGUERITE Bu çok zor.

JULIETTE Herhangi birisi gibi ağlıyor.

MARGUERITE Korkusundan iyice basitleşiyor. Daha güzel sözler söyleyeceğini sanmıştım. *(Doktor'a)* Tarihçesinin yazılması görevini size veriyorum. Başkalarının güzel sözlerini ona atfedelim. Gerekirse uyduralım.

DOKTOR Ona anıtsal özdeyişler atfedelim. *(Marguerite'e)* Onu tarihe en iyi biçimde geçireceğiz. *(Kral'a)* Sizi tarihe en iyi biçimde geçireceğiz Majesteleri.

KRAL *(Pencereye)* Halkım imdat... Halkım imdat!

MARGUERITE Majesteleri şunu kesecek misiniz? Boşuna yoruluyorsun.

KRAL *(Pencereye)* Bana canını verecek kimse yok mu? Kral'a canını vermek kim ister, iyi Kral'a kim canını verecek, zavallı Kral'a kim verecek canını?

MARGUERITE Densiz.

MARIE Tüm şansını denesin, en olmayacak şeyi bile.

JULIETTE Ülkede kimse kalmadı ki.

(Çıkar)

MARGUERITE Casuslar var.

DOKTOR Sınırları bekleyen düşman kulaklar var.

MARGUERITE Korkusu bizi utanca boğacak.

DOKTOR Yankı gelmiyor artık. Sesi çıkmıyor. Boşuna bağırıyor, sesi duyulmuyor. Bahçenin kıyısına bile ulaşmıyor.

MARGUERITE *(Kral inlerken)* Böğürüyor.

DOKTOR Sadece biz duyuyoruz. Kendisi bile duymuyor.

(Kral döner. Sahnenin ortasına doğru birkaç adım atar)

KRAL Üşüyorum, korkuyorum, ağlıyorum.

MARIE Kolları, bacakları uyuşuyor.

DOKTOR Romatizmadan her yeri tutulmuş. *(Marguerite'e)* sakinleştirmek için bir iğne yapayım mı?

(Juliette, arkalığında kraliyet arması ve taç resmi bulunan tekerlekli sandalyeyle gelir)

KRAL İğne olmak istemiyorum.

MARIE İğne olmasın.

KRAL İğne olmanın ne demek olduğunu biliyorum. Daha önce olmuştum. *(Juliette'e)* Size bu sandalyeyi getir-

menizi söylemedim. Gezmek istiyorum. Hava almak istiyorum.

(Juliette sandalyeyi sahnenin bir köşesine bırakır ve çıkar)

MARGUERITE Otur sandalyeye. Düşeceksin.

(Kral gerçekten de sendeler)

KRAL Hayır. Ayakta duracağım.

(Juliette bir örtüyle gelir)

JULIETTE Dizlerinizi örter ve yanınıza sıcak bir su torbası koyarsak daha rahat edeceksiniz efendim.

(Çıkar)

KRAL Hayır, ayakta kalmak istiyorum, haykırmak istiyorum. Haykırmak istiyorum *(Haykırır).*

MUHAFIZ *(Duyurur)* Majesteleri haykırıyor!

DOKTOR *(Marguerite'e)* Uzun süre haykıramayacak. Olacakları biliyorum. Yorulacak, susacak ve bizi dinleyecek.

(Kalın bir giysi ve sıcak bir su torbasıyla Juliette girer)

KRAL *(Juliette'e)* Size yasaklıyorum.

MARGUERITE Çabuk otur, otur.

KRAL İtaat etmiyorum. *(Tahtın basamaklarını çıkmaya çalışır, başaramaz. Buna karşın soldaki Kraliçe tahtına çöker kalır)* Elimde olmadan düştüm.

(Juliette, Kral'ı elindekilerle izledikten sonra bunları tekerlekli sandalyeye bırakır)

MARGUERITE *(Juliette'e)* Asasını al, çok ağır.

KRAL *(Bir boneyle kendisine yaklaşan Juliette'e)* Bone giymek istemiyorum *(Boneyi giydirmezler).*

JULIETTE Ama bu, daha hafif bir taç.

KRAL Asamı bırak.

MARGUERITE Onu taşıyacak gücün yok.

DOKTOR Asanıza dayanmanın bir faydası yok artık. Sizi bu sandalyede taşır, istediğiniz yere götürürüz.

KRAL Bende kalsın istiyorum.

MARIE *(Juliette'e)* Madem istiyor bırak kalsın.
(Juliette sorar gibi Marguerite'e bakar)

MARGUERITE Bunda bir sakınca görmüyorum.
(Juliette asayı Kral'a geri verir)

KRAL Belki de bu doğru değildir. Bunun doğru olmadığını söyleyin. Bu bir kâbus *(Ötekiler susarlar)* Belki de onda bir şansım vardır, binde bir şans. *(Ötekiler susmaya devam eder. Kral hıçkırır)* Piyangoda sık sık kazanırdım.

DOKTOR Majesteleri!

KRAL Sizi dinlemek istemiyorum, çok korkuyorum.
(Hıçkıra hıçkıra ağlar ve inler)

MARGUERITE Dinlemek zorundasınız Efendim.

KRAL Tek söz duymak istemiyorum artık. Beni korkutuyorlar. Kimseyi dinlemek istemiyorum. *(Ona yaklaşmak isteyen Marie'ye)* yaklaşma, sen bile. Bana acıman beni korkutuyor.
(Kral yeniden inler)

MARIE Küçük bir çocuk sanki. Küçük bir çocuk oldu.

MARGUERITE Sakallı, buruşuk ve çirkin küçük bir çocuk. Ne kadar hoşgörülüsünüz!

JULIETTE *(Marguerite'e)* Kendinizi onun yerine koymayın.

KRAL Konuşun benimle, konuşun. Çevremi sarın, tutun beni. Sıkıca tutun beni düşmeme izin vermeyin. Hayır durun! Kaçıp kurtulmak istiyorum.
(Güçlükle ayağa kalkar, sağdaki küçük tahta oturur)

JULIETTE Bacakları artık onu taşımıyor.

KRAL Kollarımı hareket ettirmekte de zorlanıyorum. Başlıyor mu? Hayır. Eğer bu sonsuza kadar sürmeyecekse neden doğdum o zaman? Anne ve babam ne melunmuş. Ne komik! Ne şaka ama! Dünyaya geleli 5 dakika oldu, üç dakikadır evliyim.

MARGUERITE 283 yıl yani.

KRAL Tahta çıkalı 2,5 dakika oldu.

MARGUERITE 277 yıl 3 ay.

KRAL Oh, diyecek vaktim olmadı. Hayatı tanıyacak vaktim olmadı.

MARGUERITE *(Doktor'a)* Bunun için hiç gayret göstermedi.

MARIE Hayatı, çiçekli bir yolda kısa bir gezinti, tutulmamış bir söz, hemen soluveren bir gülümseme oldu.

MARGUERITE *(Doktor'a bakarak devam eder)* Oysa, bunu ona anlatmak için en büyük bilginler etrafındaydı. Ayrıca din adamları, bilge kişiler. Ve hiç okumadığı kitaplar.

KRAL Hiç zamanım olmadı.

MARGUERITE *(Kral'a)* Bütün zamanına egemen olduğunu söylerdin her zaman.

KRAL Zamanım olmadı, zamanım olmadı, zamanım olmadı.

JULIETTE Her zaman erteliyor.

MARGUERITE *(Doktor'a)* Her zaman aynı şey.

DOKTOR Daha iyi şimdi. İnliyor, ağlıyor, ama en azından mantıklı olmaya başladı. Şikâyet ediyor, kendini ifade ediyor, baş kaldırıyor, bu yazgısına boyun eğmeye başladığını gösterir.

KRAL Yazgıma boyun eğmeyeceğim.

DOKTOR İstemediğini söylemesi boyun eğeceğinin bir işaretidir. Boyun eğmeyi sorguluyor. Soruyor.

MARGUERITE Nihayet!

DOKTOR Majesteleri, 180 kere savaştınız. Ordularınızın başında, 2000 çarpışmaya katıldınız. Önceleri, çok göz alıcı, gösterişli kırmızı beyaz sorguçlu beyaz bir ata binerdiniz ve korkmazdınız. Sonra, ordunuzu modernize ettiğinizde, bir tankın ya da eğitim uçuşundaki bir avcı uçağının kanadının üstünde ayakta

durdunuz.

MARIE O bir kahraman.

DOKTOR Bin kez karşılaştınız ölümle.

KRAL Karşılaştım ama bana göre değildi, bunu hissediyordum.

MARIE Bir kahramandın, duyuyor musun? Hatırla.

MARGUERITE Burada hazır ve nazır bulunan doktor cellata öldürttüğün...

KRAL Öldürttüğüm değil idam ettirttiğim.

DOKTOR *(Marguerite'e)* İdam ettirmek Majesteleri, öldürtmek değil. Ben emirleri yerine getiriyordum. Ben basit bir araçtım, icra ettirenden çok icra eden ve bunu vazife icabı yaptım. Aslında bunun için üzgünüm, özür dilerim.

MARGUERITE *(Kral'a)* Söylerim işte! Anne ve babamı, sana rakip kardeşlerini, kuzenlerimizi ve küçük kuzenlerimizi, onların ailelerini, arkadaşlarını, hayvanlarını öldürttün. Topraklarını yakıp yıktırdın.

DOKTOR Majesteleri, günün birinde nasıl olsa öleceklerdi derdi.

KRAL Devlet çıkarları içindi.

MARGUERITE Sen de devlet çıkarı için ölüyorsun.

KRAL Ama, devlet benim.

JULIETTE Zavallı devlet ne durumda!

MARIE Kanun oydu, kanunların üzerindeydi.

KRAL Artık kanun değilim.

DOKTOR Kabul ediyor. Giderek düzeliyor.

MARGUERITE Bu, işi kolaylaştırıyor.

KRAL *(İnleyerek)* Artık kanunların üzerinde değilim, artık kanunların üzerinde değilim.

MUHAFIZ *(Duyurur)* Kral artık kanunların üzerinde değil.

JULIETTE Artık kanunların üzerinde değil zavallı yaşlıcık. Bizim gibi. Sanki benim büyükbabam.

MARIE Zavallı küçük, zavallı çocuğum.

KRAL Çocuk! Çocuk! Öyleyse, yeniden başlayacağım. Yeniden başlamak istiyorum. *(Marie'ye)* Bir bebek olmak istiyorum, sen benim annem olursun. O vakit beni almaya gelmezler. Okumayı bilmiyorum, yazmayı bilmiyorum, sayı saymayı bilmiyorum. Okula göndersinler beni minik arkadaşlarımla. 2 kere 2 kaç eder?

JULIETTE 2 kere 2, 4 eder.

MARGUERITE *(Kral'a)* Biliyorsun.

KRAL O fısıldadı bana... Ne yazık kopya bile çekilmiyor. Ne yazık, ne yazık bir sürü insan doğuyor şu anda, tüm dünyada sayısız doğum oluyor.

MARGUERITE Bizim ülkemizde olmuyor.

DOKTOR Ülkede doğum oranı sıfıra indi.

JULIETTE Ne bir salata bitiyor ne de bir ot.

MARGUERITE *(Kral'a)* Mutlak kısırlık, senin yüzünden.

MARIE Üzmeyin onu.

JULIETTE Belki her şey yeniden büyür.

MARGUERITE Eğer kabul ederse onsuz.

KRAL Ben olmadan, bensiz. Mezarımın üstünde gülecekler, tıkınacaklar, dans edecekler. Sanki hiç yaşamamışım gibi. Ah, beni unutmasınlar. Ağlasınlar, umutsuzluğa düşsünler. Tüm tarih yıllıklarında benim anımı yüceltsinler. Herkes hayatımı ezbere bilsin ve yeniden yaşasınlar. Okullarda benden başka bir şey okutulmasın, öğrencilerin ve bilimadamlarının benden, krallığımdan, keşiflerimden başka bir araştırma konuları olmasın. Öteki tüm kitapları yakın, tüm heykelleri yıkın, tüm meydanlara heykellerimi dikin. Resmimi, tüm bakanlıklara, tüm belediye binalarına, vergi dairelerine, hastanelere asın. Adımı tüm uçaklara, tüm gemilere, tüm el arabalarına, buharlı arabalara verin. Bütün öteki krallar, savaşçılar, şairler,

tenorlar, düşünürler unutulsun akıllarda sadece ben olayım. Kutsanan, anılan tek ad, herkesin taşıdığı tek soyadı benim adım olsun. Okumayı benim adımı heceleyerek öğrensinler; Be-ren-ger, Be-ren-ger, Berenger. Tüm ikonlarda, bütün kiliselerdeki milyonlarca haç üzerinde ben olayım. Benim için ayinler yapsınlar, adına ekmek dağıtılan ben olayım. Aydınlanmış tüm pencereler benim göz rengimde ve biçimimde olsun; nehirler ovalarda benim profilimi çizerek aksınlar! Sonsuza kadar ben olayım, beni kutsayıp, bana yalvarsınlar, benim için yakarsınlar.

MARIE Belki yeniden gelirsin?

KRAL Evet belki de geri geleceğim. Bedenim bir sarayda bir tahtta korunsun, yiyecek verilsin. Müzisyenler benim için çalsınlar, bakireler soğuk ayaklarıma sarınsınlar.

(Kral bu tiradı söylemek için ayağa kalkmıştır)

JULIETTE *(Marguerite'e)* Sayıklıyor, Efendim.

MUHAFIZ *(Duyurur)* Majesteleri Kral sayıklıyor.

MARGUERITE Henüz değil. Hâlâ çok mantıklı. Çok mantıklı, ama yeterince değil.

DOKTOR *(Kral'a)* İsteğiniz buysa, vücudunuzu mumyalayıp saklarız.

JULIETTE Saklayabildiğimiz kadar.

KRAL Eyvah! Beni mumyalamanızı istemiyorum. Ceset olmak istemiyorum. Beni yakmayın da! Gömülmeyi de istemiyorum, bedenimi ne akbabalara ne de vahşi hayvanlara verin. Beni, sıcak, sevgi dolu, genç kollarla sımsıkı sararak koruyun.

JULIETTE Ne istediğini bilmiyor.

MARGUERITE Onun adına karar vereceğiz *(Marie'ye)* Bayılmayın lütfen. *(Ağlayan Juliette'e)* Bu da bayılacak. Hep aynı.

KRAL Beni ne zamana kadar hatırlayacaklar? Zamanın

sonuna kadar hatırlasınlar. Hatta zamanın sonundan sonra da, 20.000 sene sonra, 255 milyar sene sonra da? Kimse kalmayıncaya kadar. Çok daha önce unutacaklar. Hepsi bencil, bencil. Sadece kendi hayatlarını, kendilerini düşünüyorlar. Beni düşünen yok. Tüm dünya çökse de yıkılasa da bu olacak, bütün evrenler yok olduğunda yok olacaklar. Yarın da olsa yüzyıllar sonra da olsa fark etmez aynı son. Bitmesi gereken çoktan bitti bile.

MARGUERITE Her şey dünde kaldı.

JULIETTE Hatta bugün bile dün oldu.

DOKTOR Her şey geçip gitti.

MARIE Tatlım, Kral'ım, geçmiş yoktur, gelecek yoktur. Kendine böyle de: Sonuna kadar bir bugün var, her şey yaşadığımız şu anda var. Şu anda ol; şu anı yaşa, şu anda ol.

KRAL Ne yazık! Ben sadece geçmişte varım.

MARIE Ne münasebet!

MARGUERITE *(Kral'a)* Tamam işte. Mantıklı ol Bérenger.

MARIE Evet, tatlım, sevgilim, Kral'ım mantıklı ol. Kafanı karıştırma artık. Var olmak bir sözcüktür, ölmek de öyle, bunlar formüller, düşüncelerdir. Eğer bunu anlarsan hiçbir şey senin aklını bulandıramaz. Kendine tutun, kendini iyice kavra, kendini sakın gözden kaybetme, tüm öteki şeylerin bilgisizliğine dal. Şu anda olduğun kişisin. Sürekli bir sorgulama değilsin artık: Bu nedir, bu ne... Cevabın kendisi, cevap vermenin olanaksız olduğudur, hatta cevap, parçalanan ve yayılan varlığındadır. Sınırsız şaşkınlığa, hayretlere dal, böylece sınırsız ve sonsuz olacaksın. Şaşır, afalla, her şey yabancı, tanımlanamaz. Hapishane duvarlarını yık, parmaklıkları kır, tanımlamalardan kurtar kendini. Nefes alacaksın.

DOKTOR Nefes alamıyor.

MARGUERITE Korku, ufkunu karartıyor.

MARIE Bırak sevinç ve ışık sarmalasın seni, şaşır, gözlerin kamaşsın. Bırak bu göz kamaştırıcı şaşkınlık, yatağından taşan bir ışık nehri gibi, bir dalga gibi girsin, yayılsın kemiklerine, bedenine. Eğer istersen.

JULIETTE Elbet ister.

MARIE *(Ellerini dua eder gibi birleştirerek)* Hatırla yalvarırım, birlikte olduğumuz Haziran sabahını hatırla. Deniz kenarındaydık. Ve sevinç her yerdeydi, içimize giriyordu. Sen bu neşeyi yaşadın; değişmez, üretken, bitmez tükenmez bir neşe içinde olduğunu söylüyordun. Eğer daha önce dediysen şimdi de diyebilirsin. Bu göz kamaştırıcı şafak sendeydi. Eğer daha önce sendeyse şimdi de öyledir. Bul onu. İçinde ara onu.

KRAL Anlamıyorum.

MARIE Kendini artık anlamıyorsun.

MARGUERITE Kendisini hiçbir zaman anlamadı.

MARIE Kendine gel.

KRAL Nasıl yapayım? Kimse bana yardım edemiyor ya da yardım etmek istemiyor. Ben bile kendime yardım edemiyorum. Ey güneş, yardım et bana; güneş gölgeyi kovala, geceyi engelle. Güneş, güneş bütün mezarları aydınlat, her köşe bucağa gir, tüm karanlık köşeleri aydınlat gir içime. Ah! Ayaklarım soğumaya başladı, gel ısıt beni, bedenime, içime, gözlerime gir. Onların sönük ışığını yak, aydınlat ki görebileyim, görebileyim, görebileyim. Güneş, güneş, beni özlemeyecek misin? Küçük, iyi güneş, koru beni. Eğer ufak bir adak gerekiyorsa yak, kurut tüm dünyayı. Öyle ki her şey ölsün ben sonsuza kadar yaşayayım, uçsuz bucaksız çöllerde tek başıma da olsa. Yalnızlığa alışırım. Ötekileri anılarda yaşatırım, gerçekten öz-

lerim onları. Boşluğun berrak enginliğinde yaşamak istiyorum. Özlenmektense, özlemek iyidir. Zaten, özlenmezsin de. Günlerin ışığı yardım et! Kurtar beni!

DOKTOR *(Marie'ye)* Sanırım söz ettiğiniz ışık bu değildi. Ona önerdiğiniz zaman içindeki çöl de herhalde bu değildi. Sizi anlamamış, zavallı beyni de anlayamaz.

MARGUERITE Boşuna uğraşıyorsunuz. Yanlış yoldasınız.

KRAL Hatta yüzyıllarca yaman bir diş ağrısıyla da yaşayabilirim. Kahretsin! Bitmesi gereken çoktan bitti bile.

DOKTOR Evet Efendim, öyleyse ne bekliyorsunuz?

MARGUERITE Hiç bitmeyen şu tiradı söylemekten başka bir şey yaptığı yok. *(Kraliçe Marie ve Juliette'i göstererek)* Ve bu kadınlar da hep ağlıyorlar. Dahası onu dibe çekiyorlar, bu onu tutuyor, onu bağlıyor, onu engelliyor.

KRAL Yok, yeterince ağlanmıyor çevremde, kimse yeterince yakınmıyor. *(Marguerite'e)* Onların ağlayıp sızlanmasını, Kral, Genç Kral, Zavallı Küçük Kral, Yaşlı Kral diye bana acıyıp ağlayıp yakarmalarını engellemeyin. Benim için üzüldüklerini, beni artık göremeyeceklerini, tek başlarına kalacaklarını, yalnız olacaklarını düşündükçe ben de üzülüyorum. Her zamanki gibi yine ben düşünüyorum herkesi. Siz ötekiler içime girin, ben olun girin bedenime. Ölüyorum, duyuyor musunuz, öldüğümü söylemek istiyorum, ama ifade edemiyorum, sadece edebiyat yapıyorum.

MARGUERITE Hem de nasıl!

DOKTOR Bu sözleri dikkate almaya değmez. Hep aynı şeyi söylüyor.

KRAL Hepsi yabancı bunların. Ailem olduklarını sanmıştım. Korkuyorum, gömülüyorum, batıyorum, bir şey bilmiyorum, var olmadım. Ölüyorum.

MARGUERITE Bu, edebiyat işte.

DOKTOR Son ana kadar yaparlar bunu. Yaşadıkça her şey edebiyat yapmak için bir bahanedir.

MARIE Eğer bu onu sakinleştiriyorsa.

MUHAFIZ *(Duyurur)* Edebiyat, Kral'ı biraz yatıştırıyor.

KRAL Hayır, hayır. Biliyorum hiçbir şey beni yatıştıramaz. Bu, benim içimi dolduruyor, beni boşaltıyor. Ahhh, ihh, ihh *(Sızlanır, sonra da dışarı vurmadan hafif hafif inler)* Siz, benden önceki sayısız ölüler yardım edin bana. Ölmeyi kabul etmek için ne yaptınız anlatın bana. Öğretin bana. Örneğiniz beni teselli etsin, koltuk değnekleri gibi, kardeş kollar gibi yaslanayım sizlere. Yardım edin geçmeme, sizin geçtiğiniz kapıdan. Bir saniye için bu tarafa geçin ve bana yardım edin. Siz, korkanlar ve istemeyenler, yardım edin bana. Nasıl oldu? Nasıl başardınız? Size kim yardım etti? Kim alıştırdı sizi? Kim itti? Son saniyeye kadar korktunuz mu? Sizler, bir zamanlar güçlü ve cesur olan sizler, ölümü kayıtsızca, sakince kabul eden sizler, öğretin bana kayıtsız olabilmeyi, öğretin bana sakin kalabilmeyi, öğretin bana ölüme boyun eğebilmeyi.

(Bundan sonraki replikler bir tören havasında, diz çökerek, kollarını uzatarak vb. çeşitli hareketlerle şarkı söyler gibi oynanmalıdır)

JULIETTE Siz anılar, siz nurlar ya da karanlıklar içinde olanlar, siz geçmişte kalanlar, siz ruhlar, siz anılar...

MARIE Öğretin ona sakin kalabilmeyi...

MUHAFIZ Öğretin ona kayıtsız olabilmeyi...

DOKTOR Öğretin ona boyun eğebilmeyi...

MARGUERITE Mantığını dinlemesini ve sakinleşmesini sağlayın.

KRAL Siz intihar edenler, öğretin bana, yaşamdan tiksinmek için ne yapmak gerekir? Öğretin bana bıkkınlığı. Bunun için hangi hapı yutmalıyım?

DOKTOR Mutluluk hapları ya da sakinleştirici yazabilirim.

MARGUERITE Kusacaktır.

JULIETTE Siz anılar...

MUHAFIZ Siz eski hayaller...

JULIETTE Siz sadece anılarda yaşayanlar...

MUHAFIZ Anıların anılarının anıları...

MARGUERITE Öğrenmesi gereken, razı olmak sonra da kendini toptan bırakmak.

MUHAFIZ ...yardımımıza koşun.

MARIE Sizsisler, yapraklardaki çiy damlaları...

JULIETTE Siz dumanlar, siz bulutlar...

MARIE Sizler azizeler, sizler bilgeler, sizler çıldırmış kadınlar, yardım edin ona, çünkü ben edemiyorum.

JULIETTE Yardım edin.

KRAL Sizler, sevinç içinde ölenler, sizler, ölümle yüz yüze gelenler ve sizler, kendi ölümlerine tanık olanlar.

JULIETTE Yardım edin Kral'a.

MARIE Yardım edin ona hepiniz, yardım edin ona yalvarırım.

KRAL Sizler, mutlu ölüler hangi yüzü gördünüz yanınızda? Sizi sakinleştiren ve sizi gülümseten hangi gülümsemeydi? Sizi aydınlatan son ışık hangisiydi?

JULIETTE. Yardım edin ona, sizler, milyarlarca ölüler.

MUHAFIZ Ey, Ulu Hiçlik yardım edin Kral'a.

KRAL Milyarlarca ölü. Benim sıkıntımı artırıyorlar. Ben onların can çekişmesiyim. Sayısız kere ölüyorum. Bende bir sürü evren sönüyor.

MARGUERITE Yaşam bir sürgündür.

KRAL Biliyorum, biliyorum.

DOKTOR Aslında Majesteleri, vatanınıza geri dönecek-

siniz.

MARIE Doğmadan önce olduğun yere gidiyorsun. Bu kadar korkma. Bu yeri bilmen gerek, belli belirsiz de olsa.

KRAL Sürgünü severim. O vatandan kaçtım ben, oraya dönmek istemiyorum. Neresiydi bu dünya?

MARGUERITE Hatırla, biraz çaba göster.

KRAL Hiçbir şey göremiyorum, göremiyorum.

MARGUERITE Hatırla, hadi düşün biraz, hadi. Düşün hadi düşün, hiç mi düşünmedin hayatında?

DOKTOR Orayı bir daha hiç düşünmedi.

MARIE Öbür dünya, kayıp dünya, unutulmuş dünya, batmış dünya, yüzeye çıkın.

JULIETTE Öbür ova, öbür dağ, öbür vadi...

MARIE İsminizi hatırlatın ona.

KRAL O vatandan hiçbir şey hatırlamıyorum.

JULIETTE Vatanını hatırlamıyor.

DOKTOR Çok güçten düştü, hatırlayacak durumda değil.

KRAL Geçici ya da kalıcı hiçbir özlem duymuyorum.

MARGUERITE Anılarına gömül, olmayan anılara dal, anıların ötesine dal. *(Doktor'a)* Bu dünyadan ayrılacağı için pişmanlık duyuyor sadece.

MARIE Anı ötesi anı görün ona, yardım et ona.

DOKTOR Onu anılara daldırmak için yapmadığımız kalmıyor.

MARGUERITE Gerekli.

MUHAFIZ Majesteleri hiçbir zaman bathyscaphe* olmadılar.

JULIETTE Çok yazık idmanlı değil.

MARGUERITE Bu mesleği öğrenmesi gerekecek.

KRAL Ölüm tehlikesi olduğunda ufacık bir karınca bile çırpınır ama topluluğundan birdenbire koparılmış terk edilmiştir artık. Onda da bütün bir evren söner.

* *Bathyscaphe*: Denizin dibine inen bir alet.

İstenmediğinde ölüm normal değildir. Var olmak istiyorum.

JULIETTE Her zaman var olmak istiyor, bundan başka bir şey bilmiyor.

MARIE Her zaman vardı.

MARGUERITE Artık etrafına bakmaması, imgelerden uzaklaşması, kendine dönmesi, içine kapanması lazım. *(Kral'a)* Konuşma artık, sus ve içine kapan. Bakma etrafa artık bu sana iyi gelecek.

KRAL O iyiliği istemiyorum ben.

DOKTOR *(Marguerite'e)* O noktaya henüz varmadık. Şimdi yapamaz. Majesteleri, onu itmeli tabii ama çok fazla değil.

MARGUERITE Kolay olmayacak ama sabredeceğiz.

DOKTOR Sonuçtan eminiz.

KRAL Doktor, Doktor, can çekişmeye mi başladım? ...Yo hayır yanılıyorsunuz... henüz değil... henüz olmaz.. *(İç çeker)* Yok başlamadı daha. Buradayım hâlâ, buradayım. Görüyorum, duvarları, mobilyaları, havayı, bakışları, sesleri duyuyorum, yaşıyorum ve farkındayım, görüyorum, duyuyorum, görüyorum ve duyuyorum. Borazanlar!

(Çok uzaklardan borazan sesleri duyulur. Yürür)

MUHAFIZ Kral yürüyor, yaşasın Kral!

(Kral yere düşer)

JULIETTE Düşüyor.

MUHAFIZ Kral düşüyor, Kral ölüyor.

(Kral ayağa kalkar)

MARIE Ayağa kalkıyor.

MUHAFIZ Kral ayağa kalkıyor. *(Kral düşer)* Yaşasın Kral!

MARIE Ayağa kalkıyor.

MUHAFIZ Yaşasın Kral! *(Kral düşer)* Kral öldü.

MARIE Ayağa kalkıyor *(Gerçekten de kalkar)* yaşıyor.

MUHAFIZ Yaşasın Kral!

(Kral tahtına yönelir)

JULIETTE Tahtına oturmak istiyor.

MARIE Kral hâlâ ülkenin başında! Ülkenin başında!

DOKTOR İşte artık sayıklama faslı.

MARIE *(Sendeleyerek tahtın basamaklarını çıkmaya çalışan Kral'a)* Bırakma, sıkıca yapış. *(Kral'a yardım etmek isteyen Juliette'e)* Tek başına, tek başına yapabilir.

(Kral, tahtın basamaklarını çıkmayı başaramaz)

KRAL Bacaklarım var oysa.

MARIE İlerle.

MARGUERITE 32 dakika 30 saniyemiz var.

KRAL Kalkıyorum.

DOKTOR Bu sondan bir önceki çırpınış.

(Bunu, Marguerite'e söylemiştir.

Kral, Juliette'in getirdiği tekerlekli sandalyeye bırakır kendini. Battaniyesini örterler, sıcak su torbasını koyarlar)

KRAL *(Kral Sürekli olarak şunları söylemektedir)* Ayağa kalkacağım.

(Battaniye, sıcak su torbası, vs. Juliette tarafından yavaş yavaş sahneye taşınır)

MARIE Nefes nefese kaldın, yoruldun, dinlen biraz, sonra kalkarsın.

MARGUERITE *(Marie'ye)* Yalan söyleme. Bunun bir yararı olmaz.

KRAL *(Sandalyede)* Mozart'ın müziğini severdim.

MARGUERITE Unutacaksın.

KRAL *(Juliette'e)* Pantolonumu onardın mı? Bunun artık gereği yok diye mi düşündün? Erguvan kırmızısı renkli kaftanımda bir sökük vardı? Onu diktin mi? Pijamamın düğmelerini diktin mi? Ayakkabılarımı parlattın mı?

JULIETTE Aklıma gelmedi bile.

KRAL Aklına gelmedi demek! Peki ya ne gelir aklına senin? Konuş, kocan ne yapıyor?

(Bu arada, Juliette hastabakıcı şapkasını ve önlüğünü takmıştır ya da o anda takar)

JULIETTE Ben dulum.

KRAL Temizlik yaparken ne düşünürsün?

JULIETTE Hiçbir şey Majesteleri.

(Bu sahnede Kral dokunaklı bir biçimde konuşmaktan çok, şaşkın şaşkın, durgunlaşmış, afallamış gibi konuşmalıdır)

KRAL Nereden geliyorsun? Ailen kimdir?

MARGUERITE *(Kral'a)* Şimdiye kadar bu seni hiç ilgilendirmemişti.

MARIE Soracak zamanı hiç olmadı.

MARGUERITE *(Kral'a)* Aslında bu seni ilgilendirmez.

DOKTOR Zaman kazanmak istiyor.

KRAL *(Juliette'e)* Bana hayatını anlat. Nasıl yaşıyorsun?

JULIETTE Hayatım kötü Majesteleri.

KRAL İnsanın hayatı kötü olamaz. Bu bir çelişki.

JULIETTE Hayat güzel değil.

KRAL Hayat hayattır.

(Bu gerçek bir diyalog değildir. Kral daha çok kendi kendine konuşur gibidir)

JULIETTE Kışın, kalktığımda, hâlâ karanlıktır. Donarım.

KRAL Ben de. Aynı soğuk değil mi? Üşümekten hoşlanmıyor musun?

JULIETTE Yazın, kalktığımda, gün henüz doğmaktadır. Ortalık loştur.

KRAL *(Yüzü aydınlanarak)* Loş ışık! Işık çeşit çeşittir: mavi, pembe, beyaz, yeşil, loş ışık...

JULIETTE Tüm evin çamaşırını çamaşırhanede yıkarım. Ellerim acır, derim çatlar.

KRAL *(Hayranlık ve mutlulukla)* Canın acır. Derinin acı-

dığını hissedersin. Sana bir çamaşır makinesi almadık mı? Marguerite, bir sarayda çamaşır makinesi olmaz mı!

MARGUERITE Bir devlet borcu için haciz konuldu.

JULIETTE Otorakları boşaltırım. Yatakları yaparım.

KRAL Yatakları yapar! Yatağa yatılır, orada uyunur, oradan kalkılır. Her gün uyandığını fark etmiş miydin? Her gün uyanmak..... her gün dünyaya gelmek.

JULIETTE Parkeleri cilalarım. Süpürürüm, süpürürüm, süpürürüm. Hiç bitmez.

KRAL *(Yine mutlulukla)* Hiç bitmez!

JULIETTE Sırtım ağrıyor.

KRAL Evet, doğru bir sırtı var. Bir sırtımız var.

JULIETTE Belim ağrıyor.

KRAL Belimiz de var!

JULIETTE Bahçıvan gittiğinden beri, toprağı belliyorum, kazıyorum ve tohum ekiyorum.

KRAL Tohum büyüyor!

JULIETTE Yorgunluktan bittim.

KRAL Bunu bize söylemeliydin.

JULIETTE Söylemiştim.

KRAL Öyle mi? Ne kadar çok şeyi gözden kaçırmışım. Her şeyi bilemedim. Her yerde olamadım. Hayatım çok dolu olabilirdi.

JULIETTE Odamda pencere yok.

KRAL *(Yine aynı mutlulukla)* Pencere yok! Dışarı çıkarsın. Işığı ararsın. Bulursun. Ona gülümsersin. Çıkmak için, kapıya anahtarı sokar, sonra kapıyı açar, sonra anahtarı tekrar çevirip kapıyı kapatırsın. Nerede oturuyorsun?

JULIETTE Tavan arasında.

KRAL İnmek için, merdivenleri kullanırsın, bir basamak inersin, sonra bir basamak daha, bir basamak daha, bir basamak daha, bir basamak daha, bir basamak

daha. Giyinirken, önce çoraplarını sonra ayakkabılarını giyersin.

JULIETTE Eskimiş ayakkabılar.

KRAL Bir elbise. Olağanüstü bir şey bu!...

JULIETTE Üç kuruşluk eski püskü bir elbise.

KRAL Sen ne söylediğini bilmiyorsun. Eski püskü bir elbise ne kadar güzeldir.

JULIETTE Ağzımda abse vardı, bir dişimi çektiler.

KRAL Çok acı çekeriz. Sonra acı hafifler ve diner. Ne huzur! Acı dindikten sonra çok mutlu olunur.

JULIETTE Çok yorgunum, yorgunum, yorgunum.

KRAL Sonra dinlenilir. Ne güzel.

JULIETTE Dinlenmeye zamanım yok.

KRAL Olacağını umabilirsin. Yürürsün, bir sepet alırsın, alışverişe çıkarsın Bakkala günaydın dersin.

JULIETTE Çok şişman ve korkunç bir adam. O kadar çirkin ki kuşlarla köpekleri kaçırıyor.

KRAL Ne harika. Cüzdanını çıkarır, parayı ödersin, paranın üstünü alırsın. Pazarda, bütün renklerde yiyecekler vardır; yeşil salatalar, kırmızı kirazlar, altın renkli üzümler, mor patlıcanlar... gökkuşağı gibi!... Harika, inanılmaz. Peri masalı gibi.

JULIETTE Sonra, dönerim... aynı yoldan.

KRAL Günde iki kez aynı yol! Tepende gökyüzü! Gökyüzüne günde iki kere bakabilirsin. Nefes alıyorsun. Nefes aldığını hiç düşünmedin değil mi? Düşünsene. Dikkat et. Eminim ki buna hiç dikkat etmedin. Bu bir mucize.

JULIETTE Sonra, sonra önceki günün bulaşığını yıkıyorum. Üstlerinde donmuş yağlarla büyük tabaklar. Sonra yemek yapmam gerekir.

KRAL Ne mutluluk!

JULIETTE Aksine. Sıkılıyorum. Bıktım.

KRAL Bundan sıkılıyorsun! Bazı insanları anlamıyorum.

Sıkılmak da güzeldir sıkılmamak da, kızmak da güzeldir kızmamak da, mutsuz olmak da mutlu olmak da, boyun eğmek de, direnmek de. Heyecanlanır ve konuşursunuz, sizinle konuşurlar, dokunursunuz, size dokunurlar. Bir peri masalı bütün bunlar, bitmeyen bir bayram.

JULIETTE Gerçekten de hiç bitmiyor. Sonra sofrada hizmet etmem gerekir.

KRAL *(Aynı mutlu şaşkınlıkla)* Sofrada hizmet edersin! Sofrada hizmet edersin! Sofraya ne getiriyorsun?

JULIETTE Pişirdiğim yemeği.

KRAL Örneğin ne?

JULIETTE Ne bileyim ben, günün menüsü, türlü!

KRAL Türlü! ... Türlü!

(Hayallere dalar)

JULIETTE İçinde ne ararsan vardır.

KRAL Türlüyü o kadar çok severdim ki; sebzeleri, patatesleri, lahanaları ve havuçları tereyağıyla karıştırır ve çatalla ezip püre yaparsın.

JULIETTE Yemesi için ona biraz getirelim.

KRAL Evet getirin.

MARGUERITE Hayır.

JULIETTE Bu hoşuna gidecekse.

DOKTOR Sağlığı için sakıncalı. Rejimde.

KRAL Türlü istiyorum.

DOKTOR Ölmek üzere olanlara tavsiye etmiyoruz.

MARIE Ama belki bu onun son dileği.

MARGUERITE Bundan vazgeçmesi gerek.

KRAL *(Hayal kurarak)* Haşlama... sıcak patatesler... iyi pişmiş havuçlar.

JULIETTE Yine sözcük oyunu yapıyor.

KRAL *(Yorgunlukla)* Daha önce havuçların bu kadar güzel olduklarını hiç fark etmemiştim. *(Juliette'e)* Yatak odasındaki iki örümceği öldür çabuk. Benden sonra

yaşasınlar istemiyorum. Hayır öldürme onları. Belki de benden bir şeyler edinmişlerdir... öldü gitti türlü... evrenden yitti gitti. Türlü diye bir şey hiç olmadı.

MUHAFIZ *(Duyurur)* Türlü tüm ülkede yasaklanmıştır.

MARGUERITE Nihayet! Bir şey oldu. Vazgeçti. En küçük zevklerden başlanması gerekli. Çok dikkatli olmamız gerek evet artık başlayabiliriz. Hâlâ işleyen bir yara üstündeki pansumanı kaldırırken yapıldığı gibi en ucundan başlayıp yavaş yavaş kaldırmalı *(Kral'a yaklaşarak)* Terini sil Juliette, ter içinde kalmış. *(Marie'ye)* Hayır sen değil.

DOKTOR *(Marguerite'e)* Gözeneklerinden uçup giden dehşet duygusu bu *(Bu arada, doktor, hastayı incelerken, Marie, bir süre, diz çöküp elleriyle yüzünü kapatır)* Görüyorsunuz ateşi düştü, derisinden belli oluyor. Tüyleri diken diken değil artık. Havaya dikilen saçları yattı. Korkunç gerçekle karşılaşmaya henüz hazır değil, ama kendi içine dönebilir, bu yüzden gözlerini kapatabiliyor. Yeniden açacak gözlerini. Şaşkınlığın etkisi hâlâ belli ama bakın kırışıklıklar ve yaşlılık nasıl da yerleşiyor yüzüne. O da bırakmış ipin ucunu, yerleşmeye devam ediyorlar. Arada bir direnmeler olacak ama bu kadar çabuk kabullenmez. Ama artık bağırsaklarına vurmayacak. Bu, çok küçük düşürücü olurdu. Yine korkacak, ama saf ve yalın bir korku olacak bu, bağırsak komplikasyonu olmadan. Ondan örnek bir şekilde ölmesi beklenemez elbet. Yine de az buçuk uygun bir ölüm olacak. Öleceği için ölecek, korkudan ölmeyecek. Yine de ona yardım etmek gerekli, Majestelerinin yardımımıza çok ihtiyacı var, en son saniyeye son nefesine kadar.

MARGUERITE Yardım edeceğim. Son nefesini çıkartacağım onun. Kökünden çıkartacak tüm düğümleri

çözecek yumağı açacağım, ona kenetlenen bu muazzam inatçı ayrık otunun tohumlarını ayıklayacağım.

DOKTOR Kolay olmayacak.

MARGUERITE Bu kadar çok zararlı ve çığrından çıkmış ot, onu nerede sardı böyle?

DOKTOR Yavaş yavaş. Yıllar sürdü onu sarmaları.

MARGUERITE Durgunlaştın Majesteleri, daha sakinsin değil mi?

MARIE *(Ayağa kalkarak Kral'a)* O olmadıkça sen oradasın. O orada olunca artık sen orada olmayacaksın, onunla karşılaşmayacak, onu görmeyeceksin.

MARGUERITE Yaşamın yalanları, eski safsatalar! Biliyoruz. Ölüm, her vakit buradaydı, ilk günden beri, ilk tohumun büyüdüğü andan itibaren. Büyüyen tohum, açan çiçek, tek meyveydi.

MARIE *(Marguerite'e)* Bu bir ilk gerçektir, biz de biliyoruz.

MARGUERITE Bu ilk gerçektir ve sonuncusudur, değil mi Doktor?

DOKTOR İkisi de doğru. Bakış açınıza bağlı.

MARIE *(Kral'a)* Bana inanıyordun eskiden.

KRAL Ölüyorum.

DOKTOR Bakış açısını değiştirdi. Yer değiştirdi.

MARIE Her iki taraftan da bakmak gerekiyorsa, benim açımdan da bak.

KRAL Ölüyorum. Yapamam. Ölüyorum.

MARIE Ay! Üzerindeki gücümü kaybediyorum.

MARGUERITE *(Marie'ye)* Caziben ve cilvelerin artık işe yaramıyor.

MUHAFIZ *(Duyurur)* Kraliçe Marie, cazibesiyle Kral'ı etkileyemiyor artık.

MARIE *(Kral'a)* Beni severdin, beni hâlâ seviyorsun, ben seni her zaman sevdim.

MARGUERITE Kendinden başkasını düşünmüyor.

JULIETTE Doğal.

MARIE Seni her zaman sevdim, seni hâlâ seviyorum.

KRAL Artık bilmiyorum, bir işime yaramıyor.

DOKTOR Aşk çılgındır.

MARIE *(Kral'a)* Aşk çılgındır. Eğer çılgınca âşıksan, delice seviyorsan, tüm benliğinle seviyorsan, ölüm uzaklaşır. Eğer beni seviyorsan, her şeyi seviyorsan, korku emilir dağılır gider. Aşk taşır seni, kendini bırakırsan, korku da seni bırakır. Evren bir bütündür, her şey yeniden yaşar, boşluk kendini doldurur.

KRAL Ben doluyum ama boşluklarla. Beni kemiriyorlar. Boşluklar genişliyor, ucu bucakları yok. Kendi boşluklarıma eğildiğimde başım dönüyor, bittim ben.

MARIE Bitmedin, başkaları senin için seveceklerdir, başkaları gökyüzünü senin için göreceklerdir.

KRAL Ben ölüyorum.

MARIE Başkalarının içine gir, başkaları ol. Bu bu.... hep olacak.

KRAL Bu ne?

MARIE Olan her şey. Bu ölmez.

KRAL Var hâlâ .... hâlâ var..... çok az var.

MARIE Genç kuşaklar evreni büyütüyorlar.

KRAL Ölüyorum.

MARIE Yıldız sistemleri keşfedildi.

KRAL Ölüyorum.

MARIE Yürekli olanlar göğün kapılarını zorluyorlar.

KRAL Yıksınlar kapıları.

DOKTOR Ölümsüzlük iksirlerini üretmek üzereler.

KRAL *(Doktor'a)* Aciz adam! Neden sen daha önce icat etmedin sanki?

MARIE Yeni gezegenler ortaya çıkmak üzere.

KRAL Öfkeden kuduruyorum.

MARIE Yeni yıldızlar bunlar. El değmemiş yıldızlar.

KRAL Solacaklar. Zaten benim için fark etmez artık.

MUHAFIZ *(Duyurur)* Ne eski ne de yeni yıldız sistemleri artık Majesteleri Kral I. Bérengeryi ilgilendirmiyor.

MARIE Yeni bir bilim doğmakta.

KRAL Ölüyorum.

MARIE Eski bilgeliğin yerini başka bir bilgelik aldı; daha büyük bir delilik daha büyük bir cehalet, tamamen farklı tamamen aynı. Bu seni teselli etmeli, sevindirmeli.

KRAL Korkuyorum. Ben ölüyorum.

MARIE Bütün bunları sen hazırladın.

KRAL Bilmeden oldu.

MARIE Sen bir evre, bir öğe, bir öncüydün. Sen tüm bu oluşumlarsın. Sen hep sayıldın. Hep sayılacaksın.

KRAL Ben sayman olmayacağım. Ben ölüyorum.

MARIE Olmuş olan her şey yine olacak, olacak olan oluyor, olacak olan oldu bile. Evren kayıtlarına silinmemek üzere yazıldı adın.

KRAL Kim bakar arşivlere? Ben ölüyorum, her şey ölsün, hayır, her şey kalsın, hayır ölsün, çünkü benim ölümüm dünyaları dolduramaz! Her şey ölsün. Hayır her şey kalsın.

MUHAFIZ Majesteleri Kral geri kalan her şeyin kalmasını istiyorlar.

KRAL Hayır, her şey ölsün.

MUHAFIZ Majesteleri Kral her şeyin ölmesini istiyorlar.

KRAL Her şey benimle ölsün, yo, her şey kalsın benden sonra. Yo ölsün, yok kalsın, ölsün, kalsın, ölsün.

MARGUERITE Ne istediğini bilmiyor.

JULIETTE Sanırım artık ne istediğini bilmiyor.

DOKTOR Artık ne istediğini bilmiyor. Tükeniyor, bunuyor, beyni sulanıyor.

MUHAFIZ *(Duyurur)* Majesteleri bu...

MARGUERITE *(Muhafız'ın sözünü keserek)* Sus aptal. Basma sağlık haberleri verme. Hâlâ duyabilen ve güle-

bilenleri güldüreceksin. Bu durum başkalarını eğlendiriyor, sözlerini telgrafla başka yerlere taşıyorlar.

MUHAFIZ *(Duyurur)* Majesteleri Kraliçe Marguerite'in emriyle sağlık bültenleri bir süre için yasaklandı.

MARIE *(Kral'a)* Kral'ım, benim küçük Kral'ım.

KRAL Kâbus gördüğümde ve ağlayarak uyandığımda beni uyandırır, kucaklar ve sakinleştirirdin.

MARGUERITE Artık yapamaz.

KRAL *(Marie'ye)* Uyku tutmayıp gezinmeye çıktığımda sen de uyanırdın. Çiçekli pembe geceliğinle gelip beni taht salonunda bulurdun ve elimden tutarak yatağa götürürdün.

JULIETTE Kocamla ben de böyle yapardım.

KRAL Seninle nezlemi ve gribimi paylaşırdım.

MARGUERITE Artık nezle olmayacak.

KRAL Sabah aynı anda gözlerimizi açardık, ama gözlerim kapanırken yalnız olacağım, herkes yalnız olacak. Aynı anda aynı şeyleri düşünürdük. Benim içimden söylemeye başladığım cümleyi sen bitirirdin. Banyoda sırtımı sabunlaman için seni çağırırdım. Kravatlarımı seçerdin. Seçimin her vakit hoşuma gitmezdi. Bu konuda tartışırdık. Kimse bilmedi, kimse bilmeyecek.

DOKTOR Bunun o kadar da önemi yok.

MARGUERITE Tam küçük burjuva kafası! Bunu kimse bilmemeli gerçekten.

KRAL *(Marie'ye)* Saçımın dağınık olmasını istemezdin. Saçlarımı tarardın.

JULIETTE Çok dokunaklı bütün bunlar.

MARGUERITE *(Kral'a)* Saçın artık dağılmayacak.

JULIETTE Çok üzüntü verici yine de.

KRAL Tacımı siler, incilerini parlatırdın.

MARIE *(Kral'a)* Beni seviyor musun? Beni seviyor musun? Ben seni her zaman sevdim. Beni hâlâ seviyor musun? Beni hâlâ seviyor. Şu anda da seviyor musun? Bura-

dayım.... burada .... bak .... bak .... iyi bak... biraz bak bana.

KRAL Kendimi hep severdim, her şeye rağmen kendimi severim, kendimi, varlığımı hâlâ hissediyorum. Kendime bakıyor, kendimi görüyorum.

MARGUERITE *(Marie'ye)* Yeter *(Kral'a)* Artık arkana bakma. Sana söylüyorum. Artık acele et. Biraz sonra acele etmeni emredecekler. *(Marie'ye)* Ona sadece zarar veriyorsun, bunu sana söylemiştim.

DOKTOR *(Saati göstererek)* Geç kalıyor.... geri dönüyor.

MARGUERITE Önemli değil. Endişelenmeyin, Sayın Doktor, Sayın Cellat. Bu dönüşler, geri dönüşler ve yeniden dönüşler bunlar öngörülmüştü, programda var.

DOKTOR Şöyle iyi bir kalp krizi geçirseydi hiç bunlarla uğraşmayacaktık.

MARGUERITE Kalp krizleri işadamları içindir.

DOKTOR .... Ya da iki taraflı zatürre!

MARGUERITE O da yoksullar için krallar için değil.

KRAL Ölmemeye karar verebilirdim.

JULIETTE Görüyorsunuz işte iyileşmemiş.

KRAL İstememeye bir karar verebilsem, istememeye bir karar verebilsem, karar vermemeye bir karar verebilirsem!

MARGUERITE Senin karar vermeni sağlayabiliriz.

MUHAFIZ *(Duyurur)* Kraliçe ve Doktor, Kral'ı karar vermeye zorlayabilirler.

DOKTOR Bu bizim görevimiz.

KRAL Kral'a dokunma iznini kim verebilir size, Kral'dan başka?

MARGUERITE Güç bize bu yetkiyi veriyor. Şeylerin gücü. Yüce kararname ve talimatlar.

DOKTOR *(Marguerite'e)* Kumandan ve talimatlar biziz şimdi.

MUHAFIZ *(Juliette Kral'ı tekerlekli sandalyeyle salıne etrafında gezdirirken)* Majesteleri, Komutanım, barutu o icat etmişti. Tanrılardan ateşi çalıp baruta koydu. Az daha her şey havaya uçuyordu. Her şeyi elleriyle yakaladı ve yeniden tutturdu. Onun yardımcısıydım ve kolay iş değildi. Kolay değildi. Yeryüzündeki ilk demirhaneleri kurdu. Çelik üretimini icat etti. 24 saatte 18 saat çalışıyordu. Bizler, tabii bizleri daha da fazla çalıştırıyordu. Başmühendisti. Sayın Mühendis, önce balonu sonra da yolcu balonunu icat etti. İlk uçağı elleriyle yarattı. Tabii ilk seferde başaramadı. İlk deneme pilotları, İkaros ve daha birçokları, kendisi pilotluk yapmayı akıl edene kadar denize düşüp öldüler. Onun teknisyeniydim. Çok önceleri veliahtken el arabasını bulmuştu. Onunla oynardım. Sonra raylar, demiryolu, otomobil. Eyfel Kulesinin planlarını yaptı, orakları, sabanları, harman makinelerini, traktörleri anlatmadım bile *(Kral'a)* öyle değil mi? Sayın Teknisyen hatırlıyor musunuz?

KRAL Traktörler, bak sen, unutmuşum.

MUHAFIZ Yanardağları söndürüp yenilerini yarattı. Roma'yı, New York'u, Moskova'yı, Cenevre'yi inşa etti. Paris'i kurdu. Devrimler, karşı devrimler yaptı, dini yarattı, reformu, karşı reformu yaptı.

JULIETTE Görünüşünden hiç anlaşılmıyor.

MUHAFIZ İlyada'yı ve Odyseya'yı yazdı.

KRAL Otomobil nedir?

JULIETTE *(Sandalyeyi itmeye devam ederek)* Tek başına gider.

MUHAFIZ Ayrıca Sayın Tarihçi, Homeros üzerine ve Homeros dönemi üzerine en iyi yorumlamaları yapmıştır.

DOKTOR Bu durumda en yetkinimiz oymuş.

KRAL Bunların hepsini yaptım. Gerçekten yaptım mı?

MUHAFIZ Shakespeare takma adıyla tragedyalar, komedyalar yazdı.

JULIETTE O muydu yani Shakespeare?

DOKTOR *(Muhafız'a)* Shakespeare'in kim olduğunu bulmak için onca kafa patlattığımız zaman bunu söylemeliydiniz bize.

MUHAFIZ Bu bir sırdı, bana söylememi yasaklamıştı. Telefonu, telgrafı o buldu. Sistemlerini bile o kurdu. Her şeyi kendi elleriyle yaptı.

JULIETTE Şimdi elleriyle ne yapacağını bilmiyor. En ufak bir tamirde tesisatçıyı çağırıyor.

MUHAFIZ Komutanım ne kadar becerikliydiniz!

MARGUERITE Artık kendi başına ayakkabılarını giyip, çıkartamıyor bile.

MUHAFIZ Çok olmadı atom çekirdeğini parçalayalı.

JULIETTE Bir lambayı yakıp kapamasını bile bilmiyor artık.

MUHAFIZ Majesteleri, Komutanım, Üstadım, Müdürüm...

MARGUERITE *(Muhafız'a)* Geçmişteki üstün başarılarını biliyoruz. Dökümünü yaptığın yeter.

(Muhafız yerini alır)

KRAL *(Onu gezdirirlerken)* At nedir? ... İşte pencereler, duvarlar, döşeme...

JULIETTE Duvarları tanıyor.

KRAL Çok şeyler yaptım. Ne yaptım dediler? Ne yaptığımı bilmiyorum artık. Unuttum, unuttum *(Onu iterlerken)* İşte bir taht.

MARIE Beni hatırlıyor musun? Buradayım burada.

KRAL Buradayım. Varım.

JULIETTE Bir atı bile hatırlamıyor artık.

KRAL Kıpkızıl küçük bir kediyi hatırlıyorum.

MARIE Bir kediyi hatırlıyor.

KRAL Kıpkızıl küçük bir kedim vardı. Yahudi kedi der-

lerdi. Onu annesinden koparılıp atılmış bir halde bir tarlada bulmuştum. Gerçek bir yabaniydi! 15-16 günlüktü ama ısırmayı, tırmıklamayı öğrenmişti. Vahşiydi. Ona yemek verdim, onu okşadım, eve götürdüm. Sakin, yumuşak başlı bir kedi oluverdi. Bir gün, bir bayan misafirimizin mantosunun kolunun içine saklanmıştı. Çok terbiyeliydi, çok doğal bir terbiyesi vardı, bir prensti. Gece geç döndüğümüz vakitler, uykulu gözlerle bizi karşılamaya gelirdi. Sonra sendeleye sendeleye yatağına dönerdi. Sabahları yatağımızda yatmak için bizi uyandırmaya gelirdi. Bir gün, kapıyı kapatmışlar. Açmak istemiş, arkasıyla itmiş olmamış, sonra kızmış ve büyük bir patırtı kopartmıştı ve bir hafta surat astı. Elektrik süpürgesinden çok korkardı, çok ödlek, tabansız, aylak, şair ruhlu bir kediydi. Ona kurmalı bir fare aldık. Endişeli endişeli burnundan solumaya başladı. Fareyi kurup da yere bıraktığımızda tıslad ı, kaçtı ve dolabın altına büzüştü. Büyüdüğünde dişi kediler evin etrafında dolaşmaya ve ona kur yapmaya, onu çağırmaya başladılar. Ne yapacağını şaşırdı, yerinden kımıldayamıyordu. Ona dünyayı tanıtmak istedik. Onu pencerenin kenarına kaldırıma bıraktık. Afalladı kaldı. Güvercinler etrafını çeviriyor. Güvercinlerden korkuyordu. Duvara yapışarak umutsuzca beni çağırdı, inledi. Hayvanlar ve öteki kediler, onun için ya korktuğu, çekindiği yabancı yaratıklar, ya da sakındığı düşmanlardı. Sadece bizimleyken kendini iyi hissediyordu. Onun ailesiydik. İnsanlardan korkmazdı. Birden omuzlarına atlar, saçlarını yalardı. Bizim kedi, kedilerin başka yaratıklar, insanların da kedi olduklarını sanırdı. Bir gün herhalde dışarı çıkması gerektiğine karar vermiş olmalı. Komşularımızın büyük köpeği onu öldürdü. Sanki yapma bir bebek gibiydi,

darmadağın edilmiş, hırpalanmış bir bebek, gözü çıkmış, ayağı kopmuş, evet, sanki sadist bir çocuk tarafından parçalanmış bir bebek gibiydi.

MARIE *(Marguerite'e)* Kapıyı açık bırakmamalıydın, seni uyarmıştım.

MARGUERITE Bu duygusal, ödlek hayvandan nefret ederdim.

KRAL Onu ne kadar çok aradım! İyiydi, güzeldi, uysaldı, bütün iyi özellikler vardı onda. Beni severdi, beni severdi. Zavallı kediciğim, biricik kediciğim...

(Bu kedi tiradı olabildiği kadar heyecansız bir biçimde söylenmelidir; Kral, bu tiradı, büyük bir üzüntü ifade eden son replik dışında, şaşkın, hayalci bir edayla söylemelidir)

DOKTOR Geç kalıyor.

MARGUERITE Ben dikkat ediyorum, daha yasal sürenin içinde. Size öngörülmüş olduğunu söyledim.

KRAL Onu rüyamda görürdüm... Şöminede kor olmuş kömürlerin üzerinde yatarken, Marie yanmadığına şaşırır, ona, "Kediler yanmaz, yanmazlaştırılmışlardır," derdim. Şömineden miyavlayarak koyu bir duman tabakası içinde çıkar, ama artık kendisi değildir! Ne değişim! Bu çirkin, şişko başka bir kedidir. Büyük bir kedi. Tıpkı annesi gibi vahşi bir kedidir. Marguerite'e benzerdi.

(Juliette, Kral'ı, birkaç dakika, sandalyesinde otururken yüzü seyirciye dönük bir halde sahnenin ortasında bırakır)

JULIETTE Yine de çok acı, çok yazık öyle iyi bir kraldı ki.

(Hareketlenme)

DOKTOR Kolay biri değildi. Oldukça kötüydü. Kinci ve zalim.

MARGUERITE Kendini beğenmiş.

JULIETTE Daha kötülerini de gördük.

MARIE Uysal ve yumuşak başlıydı.

MUHAFIZ Onu seviyoruz.

DOKTOR *(Muhafız'a ve Juliette'e)* İkiniz de ondan şikâyet ederdiniz.

JULIETTE Unuttuk gitti.

DOKTOR Sizin için kaç kere araya girmek zorunda kaldım, kaç kere.

MARGUERITE Kraliçe Marie'den başkasını dinlemezdi.

DOKTOR Katı ve sertti, her zaman adil de değildi.

JULIETTE Onu o kadar az görürdük ki. Yine de görürdük onu. Onu sık sık görürdük.

MUHAFIZ Güçlüydü. Kafaları uçururdu. Doğru.

JULIETTE O kadar da değil.

MUHAFIZ Halkın iyiliği içindi.

DOKTOR Sonuç: Etrafımız düşmanlarla çevrili.

MARGUERITE Nasıl tepetaklak gittiğimizi duyuyorsunuz. Artık sınırlarımız yok.Komşu ülkelenden bizi ayıran gittikçe genişleyen büyük bir delik.

JULIETTE Daha iyi ya. İşgal edemezler artık bizi.

MARGUERITE Uçurum genişliyor. Altımızda delik, üstümüzde delik.

MUHAFIZ Biz yüzeyde tutunuyoruz.

MARGUERITE Çok sürmez.

MARIE Onunla ölmek en iyisi.

MARGUERITE Artık bir yüzeyden başka bir şey değiliz. Bir uçurumdan başka bir şey de olamayacağız.

DOKTOR Bunların hepsi onun yüzünden. Kendinden sonra hiçbir şey bırakmak istemedi ve ardındakileri hiç düşünmedi. Ondan sonra tufan. Tufandan da kötü hiçlik. Nankör, bencil.

JULIETTE De mortui nihil nisi bene, (Ölünün ardından kötü konuşulmaz) büyük bir krallığın kralıydı.

MARIE Merkeziydi, kalbiydi.

JULIETTE Mekânıydı.

MUHAFIZ Krallık onun etrafında enginlere enginlere açılıyordu. Ucu bucağı görünmüyordu.

JULIETTE Uzam içinde sınırsızdı.

MARGUERITE Ama süresi sınırlıydı. Hem sonsuz hem geçici.

JULIETTE Prensti, ilk vatandaştı, krallığın babası, oğluydu. Neredeyse doğar doğmaz taç giymişti.

MARIE Birlikte büyüdüler, krallığı ve o.

MARGUERITE Beraber yok oluyorlar.

JULIETTE Kraldı, tüm evrenin efendisi.

DOKTOR Tartışılır bir efendi. Krallığını tanımıyordu.

MARGUERITE İyi tanımıyordu.

MARIE Krallık çok büyüktü.

JULIETTE Dünya onunla çöktü. Gezegenler kayboluyor. Su yok oluyor. Ateş yok oluyor, hava yok oluyor, evren, bir sürü evren yok oluyor. Hangi dolaba, hangi mahzene, hangi sandık odasına, hangi çatı katına koyacağız tüm bunları? Bayağı yer lazım.

DOKTOR Krallar öldüğünde, duvarlara, ağaçlara, çeşmelere, aya asılı kalırlar, asılı kalırlar...

MUHAFIZ Bu bırakıyor.

DOKTOR Eriyor, buharlaşıyor, ne bir damla, ne bir toz, ne de bir gölge kalıyor ondan geriye.

JULIETTE Her şeyi uçurumuna sürüklüyor.

MARIE Evrenini iyi düzenlemişti. Önceleri evrene tamamen egemen olamadı, ama sonraları mutlak efendisi oldu. Çok erken ölüyor. Seneyi dört mevsime bölmüştü. Oldukça iyi düzenlemişti. Ağaçları, çiçekleri, kokuları, renkleri tasarlamıştı.

MUHAFIZ Kral'ın ölçeğinde bir dünya.

MARIE Dağları ve okyanusları yaratmıştı. Neredeyse 5000 metre Mont Blanc tepesi.

MUHAFIZ 8 milden fazla Himalayalar.

MARIE Yapraklar dökülüyordu sonra yeniden çıkıyorlardı.

JULIETTE Çok akıllıcaydı.

MARIE Henüz bir günlükken güneşi yaratmıştı.

JULIETTE Bu bile ona yetmemiş, ateşi de yarattırmıştı.

MARGUERITE Uçsuz bucaksız boşluklar oldu, yıldızlar var oldu, gökyüzü var oldu, okyanuslar ve dağlar var oldu, ovalar var oldu, siteler var oldu, insanlar var oldu, yüzler var oldu, binalar var oldu, odalar var oldu, yataklar var oldu, ışık var oldu, gece var oldu, savaşlar var oldu, barış var oldu.

MUHAFIZ Bir taht var oldu.

MARIE Eli var oldu.

MARGUERITE Bakış var oldu. Nefes var oldu.

JULIETTE Hâlâ nefes alıyor.

MARIE Hâlâ nefes alıyor, çünkü ben buradayım.

MARGUERITE *(Doktor'a)* Hâlâ nefes alıyor mu?

JULIETTE Evet, Majesteleri. Hâlâ burada olduğumuza göre nefes alıyor.

DOKTOR *(Hastayı inceleyerek)* Evet, evet, alıyor. Hâlâ nefes alıyor. Böbrekleri artık çalışmıyor, ama kan dolaşıyor, dolaşıyor işte. Sağlam bir kalbi var.

MARGUERITE Artık sonuna gelmiş olmalı. Nedensiz çarpan bir kalp ne işe yarar ki?

DOKTOR Doğru. Çılgın bir kalp bu. Duyuyor musunuz? *(Kral'ın çaresiz kalp atışları duyulur)* İşte çarpıyor, çok hızlandı, yavaşlıyor, yeniden bütün hızıyla çarpmaya başlıyor.

(Kral'ın kalp atışları evi sallar. Duvardaki çatlak genişler, başka çatlaklar oluşur. Sahnedeki duvarlardan biri yıkılabilir ya da kaybolabilir)

JULIETTE Aman Tanrım! Her şey yıkılacak!

MARGUERITE Çılgın bir yürek! Bir çılgının yüreği!

DOKTOR Paniğe kapılmış bir yürek. Korkusunu herkese

bulaştırıyor.

MARGUERITE *(Juliette'e)* Durulacak birazdan.

DOKTOR Tüm evreleri biliyoruz. Bir evren yok olurken her zaman böyle olur.

MARGUERITE *(Marie'ye)* Bu da, onun evreninin tek olmadığının kanıtı.

JULIETTE Kral bunun farkında değildi.

MARIE Beni unutuyor. Şu anda beni unutmak üzere. Hissediyorum, beni terk ediyor. Eğer beni unutursa bir hiç olurum. Çılgına dönmüş yüreğinde olmazsam yaşayamam. Sıkı dur, sıkı dur. Ellerini tüm gücünle sık. Beni bırakma.

JULIETTE Gücü tükendi artık.

MARIE İyi tutun, beni bırakma. Seni yaşatan benim. Seni ben yaşatıyorum, beni sen yaşatıyorsun. Anlıyor musun? Eğer beni unutur, beni bırakırsan, daha fazla var olamam, hiçbir şey olamam.

DOKTOR 1.000.000 kütüphaneden birindeki 1.000.000 kitaptan 10.000 sayfalık bir kitapta tek bir sayfa olacak.

JULIETTE Bu sayfayı yeniden bulmak kolay olmayacak.

DOKTOR Ama bulunabilir. Kataloglardan, alfabetik ya da tematik sırayla ...sayfası toz olup uçana kadar yani.... ya da buna kalmadan yanıp kül olacaktır. Kütüphanelerde her zaman yangın çıkar.

JULIETTE Yumruklarını sıkıyor. Hayata yeniden tutunuyor. Direniyor. Kendine geliyor.

MARIE Bana dönüyor.

JULIETTE *(Marie'ye)* Sesiniz onu uyandırdı, gözleri açıldı size bakıyor.

DOKTOR Evet, kalbi hâlâ direniyor.

MARGUERITE Ölüm döşeğindeki biri için bu ne hal! Dikenli bir çalılıkta. Dikenli bir çalılıkta. Onu oradan nasıl çıkarıp almalı? *(Kral'a)* Çamura battın, dikenlere takıldın.

JULIETTE Oradan kurtulsa da ayakkabıları kalacak.

MARIE Bana iyi tutun, seni tutuyorum. Bana bak sana bakıyorum.

(Kral ona bakar)

MARGUERITE Senin kafanı karıştırıyor. Onu düşünme artık, sakinleşeceksin.

DOKTOR Vazgeçin Majesteleri. Feragat edin Majesteleri.

JULIETTE Feragat edin, madem öyle gerekiyor.

(Juliette, Marie'nin önünde durduğu sandalyeyi yeniden iter)

KRAL Duyuyorum, görüyorum, kimsin sen? Annem misin? Kız kardeşim mi? Karım, kızım, yeğenim, kuzenim?.... Seni tanıyorum..... seni tanıyorum oysa *(Marguerite'e döndürülür)* Acımasız kadın! Niye hâlâ benim yanımdasın? Niye üzerime eğiliyorsun? Defol, defol.

MARIE Ona bakma. Bakışlarını bana çevir, gözlerini iyice aç. Umudunu yitirme. Buradayım. Hatırla. Ben Marie'yim.

KRAL *(Marie'ye)* Marie?

MARIE Eğer beni hatırlamıyorsan bak bana, benim Marie olduğumu yeniden öğren, gözlerimi, yüzümü öğren, saçlarımı, kollarımı öğren.

MARGUERITE Onu üzüyorsunuz. Artık öğrenemez.

MARIE *(Kral'a)* Gitmeni engelleyemezsem de yine de bana dön. Buradayım. Hayalimi sakla. Onu da götür.

MARGUERITE Kral seni taşıyamaz, yeterince gücü yok, bir gölge için çok ağırsın, gölgesine başka gölgeler takılmamalı. Yükün altında ezilir. Gölgesi kan kaybeder ve ilerleyemez. Hafif olması gerek. *(Kral'a)* Kurtul. Hafifle.

DOKTOR Yükü atmakla başlamalı. Kurtarın kendinizi Majesteleri.

(Kral kalkar, ama dalgın dalgın tutuk hareketlerle yürümektedir, uyurgezer gibidir. Uyurgezerlik giderek

belirginleşir)

KRAL Marie kim?

MARGUERITE *(Marie'ye)* Gördün mü artık ismini hatırlamıyor.

JULIETTE *(Marie'ye)* İsminizi anlamıyor.

MUHAFIZ *(Her zamanki gibi duyurur)* Kral, Kraliçe Marie'nin adını hatırlamıyor.

KRAL Marie.

(Bu adı söylerken önce kollarını uzatır, sonra da bırakır)

MARIE Söylüyor.

DOKTOR Anlamadan tekrarlıyor.

JULIETTE Bir papağan gibi, bunlar ölü heceler.

KRAL *(Ona doğru dönen Marguerite'e)* Seni tanımıyorum. Seni sevmiyorum.

JULIETTE Tanımamanın ne anlama geldiğini biliyor.

MARGUERITE *(Marie'ye)* Benim hayalimle gidebilecek. Çünkü ona yük olmayacak. Gerektiğinde onu bırakacak. Tek başına kurtulup gitmesine olanak verecek bir düzeneği var. Düğmeye bastığınızda, uzaktan kumanda edilebilecek *(Kral'a)* Gözlerini iyi aç.

(Kral seyircilere döner)

MARIE Sizi görmüyor.

MARGUERITE Seni görmüyor artık.

(Marie bir sahne oyunuyla bir anda ortadan kaybolur)

KRAL Daha var.... daha.

MARGUERITE Ne olduğunu görme artık.

JULIETTE Görmüyor artık.

DOKTOR *(Kral'ı inceleyerek)* Evet artık gerçekten görmüyor.

(Kral'ın gözleri önünde parmağını gezdirmiştir. Ya da yanar bir çakmak, bir mum ya da bir kibrit de gezdirebilir. Ama Bérenger'nin bakışları tepkisizdir)

JULIETTE Artık görmüyor. Doktor buna resmi olarak teşhisini koydu.

MUHAFIZ Majesteleri resmi olarak kör.

MARGUERITE Kendi içine bakacak ve daha iyi görecek.

KRAL Eşyaları, yüzleri görüyorum, şehirleri ve ormanları, uzamı görüyorum, zamanı görüyorum.

MARGUERITE Daha uzağı gör.

KRAL Daha uzağı göremiyorum.

JULIETTE Ufuk onu kuşatıyor ve kapatıyor.

MARGUERITE Gördüklerinin ötesine bak. Sokağın arkasına, dağın ötesine, asla gitmediğin ormanın öbür yakasına.

KRAL Okyanus, daha fazla gidemem yüzme bilmiyorum.

DOKTOR İdman eksikliğinden!

MARGUERITE Bu sadece yüzey. Derinlere in.

KRAL İçimde bir ayna var, her şeyi yansıtıyor, giderek daha iyi görüyorum, dünyayı görüyorum, çekip giden yaşamı görüyorum.

MARGUERITE Yansımaların ötesine geç.

KRAL Kendimi görüyorum. Her şeyin ardında ben varım. Her yerdeyim, benden de fazlayım. Yeryüzüyüm, gökyüzüyüm, rüzgârım, ateşim. Bütün aynalarda ben mi varım? Yoksa bütünün aynası ben miyim?

JULIETTE Kendini çok fazla seviyor.

DOKTOR Çok bilinen ruhsal bir hastalık: narsisizm.

MARGUERITE Gel ve yaklaş.

KRAL Yol yok.

JULIETTE Duyuyor. Konuştuğunuzda kafasını size doğru çeviriyor, kulak kabartıyor, kolunu uzatıyor, ötekini uzatıyor.

MUHAFIZ Neyi tutmak istiyor?

JULIETTE Bir dayanak arıyor.

(Kral, birkaç dakikadan beri el yordamıyla tökezleyerek ilerlemektedir)

KRAL Duvarlar nerede? Kollar nerede? Kapılar nerede? Pencereler nerede?

JULIETTE Duvarlar burada, Majesteleri, biz hepimiz buradayız. İşte kolum burada.

(Juliette Kral'ı sağ tarafa götürür ve duvara dokundurur)

KRAL Duvar burada. Asam nerede!

(Juliette ona asasını verir)

JULIETTE İşte burada.

KRAL Muhafız neredesin? Cevap ver.

MUHAFIZ Her vakit emrinizdeyim Majesteleri. Her vakit emrinizde. *(Kral, Muhafız'a doğru birkaç adım atar. Ona dokunur)* Evet buradayım, buradayım evet.

JULIETTE Odalarınız bu tarafta Majesteleri.

MUHAFIZ Sizi bırakmayacağız Majesteleri, ant içerim.

(Muhafız birden kaybolur)

JULIETTE Buradayız, sizin yanınızda kalacağız.

(Juliette birden kaybolur)

KRAL Muhafız! Juliette! Cevap verin! Sizi duyamıyorum artık. Doktor, Doktor sağır mı oldum?

DOKTOR Hayır Majesteleri, henüz değil.

KRAL Doktor!

DOKTOR Affedersiniz, Majesteleri gitmek zorundayım. Buna mecburum. Çok üzgünüm, özür dilerim.

(Doktor çıkar. Sol arka kapıdan bir kukla gibi ikiye katlanarak ve sürekli özür dileyip yerlere kadar eğilerek geri geri giderek çıkar)

KRAL Sesi uzaklaşıyor, ayak sesleri azaldı, artık burada değil!

MARGUERITE O bir doktor, onun mesleki sorumlulukları var.

KRAL *(Kollarını uzatır, Juliette gitmeden önce koltuğu ayak altında olmayacağı bir yere kaldırmalıdır)* Ötekiler nerede? *(Kral önce sol taraftaki ön kapıya yönelir sonra*

da sağ taraftaki ön kapıya gelir) Gittiler, beni buraya kapattılar.

MARGUERITE Tüm bu insanlar seni sıkıntıya sokuyorlardı. Gidip gelmeni engelliyorlardı. Sana asılıyorlardı, sokuluyorlardı. Kabul et, seni rahatsız ediyorlardı. Şimdi daha iyi oldu. *(Kral çok rahat yürür)* 15 dakika kaldı.

KRAL Onların hizmetine ihtiyacım var.

MARGUERITE Onların yerine geçerim. Ben Genel İşler Kraliçesiyim.

KRAL Ben izin falan vermedim. Geri gelsinler, çağır onları.

MARGUERITE Onlar seni bırakıp gittiler. İstediğin buydu.

KRAL Hayır böyle bir şey istemedim.

MARGUERITE İstememiş olsaydın gidemezlerdi. Kararından cayamazsın, Onları başından savdın.

KRAL Geri gelsinler

MARGUERITE Artık adlarını bile bilmiyorsun. Adları neydi? *(Kral susar)* Kaç kişiydiler.

KRAL Kimler?... Böyle kapalı kalmaktan hoşlanmıyorum. Kapıları aç.

MARGUERITE Biraz sabret, tüm kapılar biraz sonra sonuna kadar açılacak.

KRAL *(Biraz sessizlikten sonra)* Kapılar..... kapılar.... Hangi kapılar?

MARGUERITE Kapılar var mıydı? Bir dünya var mıydı, yaşamış mıydın?

KRAL Ben varım.

MARGUERITE Kımıldama. Bu seni yoruyor.

(Kral onun dediğini yapar)

KRAL Ben varım... derinlerden sesler, yankılar geliyor, uzaklaşıyor, duruluyor... sağır oldum.

MARGUERITE Beni duyacaksın, beni daha iyi duyacaksın

(Kral ayakta hareketsiz ve sessizdir) insanların rüya gördüğü olur. İnsan, bu rüyayı görür, buna inanır ve bunu sever. Sabah olunca gözlerini açınca iki dünya hâlâ iç içedir. Gecenin yüzleri aydınlıkta silikleşir. Hatırlamak, geri getirmek istersin. Ellerinden kayıp giderler, gündüzün acı gerçeği fırlatır atar onları. Rüyamda ne gördüm diye sorarsın? Ne oldu? Kimi öptüm, kimi sevdim? Ne dedim ve bana ne dediler? Olan ya da olduğunu sandığın şeylerin belirsiz sıkıntısı içinde bulursun kendini. Etrafında ne olup bittiğini bilemezsin artık. Artık bir şey bilmezsin.

KRAL Etrafımda neler olduğunu artık bilmiyorum. Bir dünyaya dalmış olduğumu ve bu dünyanın beni sarmaladığını biliyorum. Ben olduğumu ve ne olduğunu biliyorum. Ne olmuştu?

MARGUERITE Çözemediğim ya da kesemediğim ipler hâlâ seni tutuyor. Eller hâlâ yakana yapışıp seni çekiyorlar.

(Marguerite, Kral'ın etrafında dönerek, elinde görünmez bir makasla görünmez ipleri kesiyormuş gibi yapar)

KRAL Ben, ben, ben...

MARGUERITE Bu sen, sen değilsin. Bunlar yabancı nesneler, bağımlılıklar, korkunç parazitler. Dalın üstünde biten ökse otu dalın kendisi değildir, duvarı saran sarmaşık duvar değildir. Yükün altında eziliyorsun, omuzların çöktü, seni yaşlandıran bunlar. Ve ayaklarında sürüklediğin şu prangalar, işte bunlar yürüyüşünü zorlaştıran... *(Marguerite eğilip Kral'ın ayaklarındaki görünmez prangaları çıkarır, sonra, prangaları taşıyormuş gibi güçlükler ayağa kalkar)* Tonlarca, tonlarca ağırlık *(Prangaları salon tarafına doğru atar gibi yapar, sonra hafiflemiş gibi doğrulur)* Of! Bunları tüm yaşamın boyunca nasıl sürükleyebildin *(Kral dikilmeye çalışır)* Neden kambur durdu-

ğunu merak ederdim? Bu çuval yüzünden *(Marguerite. Kral'ın omuzlarından sözde çuvalı alıp atar gibi yapar)* Ve bu heybe *(Marguerite. heybe için de aynı şeyi yapar)* Ve bu postallar...

KRAL *(Homurdanarak)* Hayır.

MARGUERITE Sakin ol! Bu postallara artık ihtiyacın olmayacak. Ne bu karabinaya ne de bu makineli tüfeğe. *(Aynı hareketler)* Ne de bu alet kutusuna *(Aynı hareketler aynı homurdanma)* Ne de bu kılıç, kılıcı vermek istemiyor gibi, pas içinde eski bir kılıç. *(Kral beceriksizce onu engellemeye çalışırken bunu da alır)* Bırak beni, uslu dur. *(Kral'ın eline bir tokat atar)* Kendini savunmaya ihtiyacın yok. Sadece senin iyiliğini istiyoruz, kaftanında dikenler ve pullar, sarmaşıklar, yosunlar, yapış, yapış yapraklar var. Yapışıyor, yapışıyorlar. Söküyorum, alıyorum onları ama belli belirsiz lekeler bırakıyorlar. *(Bunları söküp atar gibi yapar)* Rüyamızdan uyanıyoruz. Bak seni bu küçük pisliklerden, sefaletten kurtardım. Şimdi kaftanın daha güzel ve daha temiz oldu. Daha iyi oldun. Şimdi yürü. Elini ver, hadi elini ver bana, korkma, bırak kendini, seni tutacağım. Cesaret edemiyorsun?

KRAL *(Kekeleyerek)* Ben... ben.

MARGUERITE Ama hayır! Hâlâ kendisinin her şey olduğunu düşünüyor. Varlığının bütün varlık olduğunu sanıyor. Bunu kafasından çıkarıp atmalı. *(Sonra da onu cesaretlendirmek için)* Her şey, anıları olmayan bir bellekte tutulacak. Sudaki tuz taneciği kaybolmaz, çünkü suyu tuzlu yapan odur. İşte bak dik duruyorsun, kamburun yok, böbreklerin ağrımıyor artık, kırıklıkların yok oldu. Nasıl da ağırdı değil mi? İyileştin, ilerleyebilirsin, ilerle hadi, ver elini bana *(Kral hâlâ biraz kambur durmaktadır)* Omuzlarını eğme, çünkü artık yükün yok.. Ah şu şartlı refleksler, kolay

kolay bırakılmıyor.... omuzlarında artık yükün yok, sana diyorum. Dikil hadi *(Dik durması için ona yardım eder)* Elini..... *(Kral kararsız)* Ne dik başlısın! Yumruklarını sıkma, parmaklarını serbest bırak. Ne tutuyorsun elinde? *(Kral'ın parmaklarını açar)* Elinde tuttuğu küçücük krallığı. Küçücük, mikrofilmler.... tohumlar. *(Kral'a)* Bu tohumlar büyümeyecekler, döllenme yok artık, bunlar kötü tohum. Bırak, aç parmaklarını, sana parmaklarını açmanı söyledim, bırak ovaları, bırak dağları, işte böyle. Tozdan başka bir şey değildi. *(Kral'ın elini, o hâlâ direnmesine karşın, tutar)* Gel. Yine mi direniyorsun! Ne bulacaksın daha! Hayır, yatmaya kalkma, oturma da, diz çökmek bir işe yaramaz. Seni yönlendireceğim, korkma! *(Kral'ı elinden tutarak sahnede yönlendirir)* Yapabiliyorsun değil mi, kolay değil mi? Küçük bir iniş hazırladım. Sonra daha da dikleşecek, önemi yok, gücünü toplamış olacaksın. Artık asla göremeyeceğin şeyleri görmek için arkanı dönme, yoğunlaş, kalbine yönel, gir, gir, hadi bu gerekli.

KRAL *(Gözleri kapalı Marguerite'in elinden tutmuş yürürken)* İmparatorluk, böyle imparatorluk gördünüz mü hiç, iki güneş, iki ay aydınlatıyor, iki gökyüzü var tepesinde, bir güneş doğuyor, sonra bir başkası daha. Üçüncü bir gökyüzü daha beliriyor, fışkırıyor, açılıyor! Bir güneş batarken, ötekiler doğuyor... aynı anda, şafak ve gün batımı... bu okyanuslar ötesine uzanan bir yer, okyanusları yutan okyanusların ötesine...

MARGUERITE Aş onları...

KRAL 777 kutup ötesine...

MARGUERITE Daha uzağa, daha uzağa hızlı hızlı git hadi hadi.

KRAL Mavi, mavi...

MARGUERITE Hâlâ renkleri algılıyor. Renkli anılar. İşitsel

bir doğa değil onunki, hayal gücü tamamen görsel.... bir ressam... aşırı derecede tek renklilik taraftarı. *(Kral'a)* Unut bu imparatorluğu da. Renkleri de reddet. Bu, yolunu şaşırtıyor, seni geç bırakıyor. Artık geç kalamaz, duramazsın, durmamalısın. *(Kral'dan uzaklaşır)* Tek başına yürü, korkma haydi. *(Marguerite sahnenin bir köşesinden Kral'ı yönlendirir)* Artık gündüz kayboldu, gece de kayboldu, gün yok, karanlık da yok. Önünde dönen çarkın seni yönlendirmesine izin ver. Onu gözden kaybetme, izle onu, çok yakından izleme, yoksa kor gibi yakar seni. Çalılıklarda senin için yol açtım, dikkat sağdaki ruha çarpma. Yakaran pis eller, acınası kollar ve eller, gelmeyin, çekilin, Dokunmayın ona, döverim sizi! *(Kral'a)* Başını çevirme. Soldaki uçuruma düşme, uluyan yaşlı kurttan korkma... dişleri kâğıttan! Aslında kendisi de yok *(Kurt'a)* Kurt, yok ol! *(Kral'a)* Fareleri de düşünme. Ayak parmaklarını ısıramazlar. *(Farelere)* Fareler ve engerekler yok olun! *(Kral'a)* Elini açan dilenciye acıma.... Sana doğru gelen yaşlı kadına dikkat.... sana verdiği suyu alma. Susamadın. *(Hayali yaşlı kadına)* su istemiyor, hanımefendi, susamadı. Yolundan çekilin. Kaybolun *(Kral'a)* Engeli aş. O koca kamyon ezemez seni, bu bir serap... geçebilirsin geç. Hayır, dağ papatyaları ne kadar çılgın olsalar da şarkı falan söylemiyorlar. Seslerini emiyorum, siliyorum onları!... Nehrin şırıltısına kulak kabartma. Aslında onu duymuyorsun. Bu da hayali bir nehir, hayali bir ses. Hayali sesler susun. *(Kral'a)* Kimse çağırmıyor seni. Son bir kez kokla çiçeği ve fırlat at. Unut kokusunu. Artık konuşma yetini kaybettin. Zaten artık kiminle konuşabilirsin ki? Evet, işte böyle, kaldır ayağını öbürünü de. İşte köprü, baş dönmesinden korkma.

(Kral Taht basamaklarına doğru ilerler) Dimdik dur, sopana ihtiyacın yok, zaten sopan da yok. Eğilme ve özellikle de düşme. Çık, çık. *(Taht basamaklarını çıkmaya başlar, üç ya da dört basamak çıkar)* Daha yükseğe, daha da yükseğe, çık, daha yüksek, daha, daha yükseğe. *(Bu arada Kral tahtın yanındadır)* Bana dön. Bak bana. Benden öteye bak. Yansımasız bu aynaya bak. Dik dur... bacaklarını ver, sağı, solu *(O emirler verdikçe Kral kollarını ve bacaklarını kasar)* bana bir parmağını ver, iki parmağını ver, 3, 4, 5, 10 parmağını. Ver bana sağ kolunu, sol kolunu, göğsünü, omuzlarını, karnını. *(Kral bir heykel gibi hareketsiz donmuş kalmıştır)* Evet, artık söyleyecek sözün yok, kalbinin atmasına ya da nefes almana da gerek yok. Gereksiz bir çaba değil mi? Yerini alabilirsin.

(Marguerite birden sağ taraftan kaybolur.

Kral tahtında oturmaktadır. Bu son sahnede sırayla kapılar, pencereler, duvarlar kaybolacaktır. Bu sahne oyunu çok önemlidir. Şimdi sahnede sadece gri bir ışık içinde tahtında oturan Kral vardır, sonra Kral ve taht da kaybolur.

Sadece gri ışık kalmıştır.

Pencerelerin, kapıların, duvarların, Kral'ın ve tahtın kayboluşu yavaşça, sırayla ve çok açık bir biçimde, bir karışıklık olmadan gerçekleştirilmelidir. Kral tahtında oturur durumda bir süre görünmeli sonra da bir sis perdesi ardında silikleşmelidir)

PERDE

Paris, 15 Ekim - 15 Kasım 1962

GÖNÜLLÜ KATİL

[Tueur sans gages]

Türkçesi
Marina Crespin

Gönüllü Katil oyununda, Ionesco'nun okuyucuları ve seyircileri onlara yabancı gelmeyecek bir kişi bulacaklar: *Gergedan* ve *Havadaki Yaya* oyunlarındaki M. Bérenger'i. Burada Bérenger, dilsiz bir katille karşı karşıya gelir, ama onunla savaşmak, tutuklamak, doğru yola getirmek, ikna etmek, anlamak ve acındırmak için harcadığı tüm çabalar sonuçsuz kalacaktır. Herbirimiz, "Zaferini ilan eden ölümün birer aleti ve kurbanıyız". Bérenger'nin son nefesi, " Tanrım yapılacak hiçbir şey yok... Ne yapabiliriz?... Ne yapabiliriz," olacaktır.

KİŞİLER , SESLER , GÖLGELER

Gönüllü Katil oyunu, 1959 Şubat'ında Paris'te " Recamier Tiyatrosunda" yaratıldı. Yönetmeni José Quaglio, Dekor Jacques Noel, Kostümler Jacques Noel ve Rita Bayance tarafından yapılmıştı.

Rol dağılımı şöyleydi (Sahneye giriş sırasıyla): Bérenger: Claude Nicot • Mimar: Jean-Marie Serreau •Dany: Nicole Jonesco • Kapycy ve Pipe Ana: Florence Blot • Edouard: Nicolas Bataille • Katil, sokaktan gelen bir Şoförün Sesi: Jacques Saudrey • Kloşar, Öğretmenin Sesi, Sarhoş, Aşağıdan Gelen Ses: Hubert de Lapparent • Birinci Çavuş: Jacques Degor • İkinci Adamın Sesi, 2. İhtiyar, Sokaktan Gelen 3. Ses, Postacı: Jacques Herlin • Bir Adamın Sesi, 1.inci İhtiyar, Sokaktan Gelen 1. Ses, Sokaktan Gelen 4. Ses, Sağdaki Ses, İhtiyar Adam: Phillipe Kellerson • Kafe Sahibi, Bakkal, Sokaktan Gelen 2. Ses, Yukarydaki Ses, Motosikletli, 2. Çavuş, Bir Kamyoncunun Sesi: Gerard Darrieu • Asker, Aşağıdan Gelen 2. Ses, Soldaki Ses, Girişteki Bir Adamyn Sesi: Michel Albertone.

1971 yılında sadeleştirilmiş bir versyonla "Alliance Française" sahnesinde tekrar oynandığında yönetimi ve Beranger rolünü Jacques Mauclair üstlenmişti. Pipe Anayı Claude Genia oynamıştı. 1968 de ise bu rolü Tsilla Chelton üstlenmişti.

SAHNE BİLGİLERİ

Bu rollerden birçoğu aynı oyuncular tarafından oynanabilir. İkinci Perde'deki seslerin hepsi duyulmayacak. Eğer mümkünse yönetmen sahnede stereo'nun imkânlarını kullanabilir. Yine İkinci Perde'de sahnenin arkasındaki bir sahnede, pencerenin arka tarafında mümkün olduğu kadar çok siluet göstermeli. İkinci Perde'de, perde kalkarken birkaç dakika boyunca boş sahnenin etrafında, birtakım sesler ve gürültüler olmalı. Bu Birinci Perde'nin sonuna doğru ortaya çıkan, Bérenger'nin gelişinden sonra hafifleyen, Üçüncü Perde'de tekrar ve şiddetle hissedilen oyunun sonunda da tamamen yok olan sokağın, kentin görsel ve ses atmosferini verebilmek için gereklidir.

Son Perde'de Bérenger'nin Katil'e olan söylevi, kendi başına bir perdedir. Metin, Bérenger'nin git gide hareketlerinin kesik kesik oynanmasını gerektiriyor.

BİRİNCİ PERDE

Dekor yok. Perde kalkarken sahne boştur.

Daha sonra sahnenin sol tarafında iki bahçe sandalyesi ve Mimar'ın getireceği bir masa olacak. Kuliste, sahneye yakın bir yerde olmalı.

Birinci Perde'de atmosfer ışıkla sağlanmalı. Başta sahne henüz boşken bulutlu bir Ekim veya Şubat ayı ışığı hâkim olacak. Rüzgârın hafif sesi; sahnede belki bir kuru yaprak uçuşabilir. Uzakta tramvay sesleri ve kuvvetli bir ışıkla yok olabilecek puslu ev manzaraları olacak. Işık çok güçlü ve beyaz olmalı, bunun yanı sıra da parlak ve masmavi bir gökyüzü. Böylece puslu anlardan sonra ışık beyaz ve mavi renklerin üstünden geçip tek dekor olarak görünecek. Işık değişirken, tramvay, rüzgâr ve yağmur sesi kaybolacak. Mavi, beyaz, sessizlik ve boş sahne bir

sükunet duygusu vermeli. Seyircilerin bunu hissedebilmesi için de yeterince zaman verilmeli. Oyuncular sahneye birkaç dakika sonra gelmeli.

Salıneye ilk olarak Bérenger hızla gelir ve ani bir hareketle, soldan sükunetle gelen Mimar'a doğru döner. Bérenger'nin üzerinde bir yağmurluk, başında bir şapka ve boynunda fuları vardır. Mimar'ın üstündeyse, ince bir ceket, yakası açık bir gömlek ve açık renkli bir pantolon bulunmaktadır, şapkası yoktur. Elinde, İkinci Perde'de Edouard'ın taşıdığının aynı, ağır ve kalın bir dosya çantası vardır.

BÉRENGER Hayret! Hayret! Bu benim için bir mucize *(Mimarın hafif bir itiraz hareketi)* Mucizevi hatta müthiş laik bir ruha sahip olduğunuza göre. Sizi candan kutlarım sayın Mimar. Olağanüstü, olağanüstü, gerçekten olağanüstü!

MİMAR Ah! Sayın beyefendi.

BÉRENGER Lütfen, lütfen... Sizi kutlamalıyım. Gerçekten olağanüstü, inanılmaz bir şey başardınız gerçek hayalin de ötesinde.

MİMAR Bu benim görevim, olağan yeteneğim doğrultusunda yapıyorum

BÉRENGER Tabii, tabii Sayın Mimar siz vicdanlı bir memur ve iyi bir teknisyensiniz ama tüm bunlar hiçbir şeyi çözümlemiyor. *(Etrafına daha sonrada sahnenin belli noktalarına bakar)* Her şey ne kadar güzel, hele bu mükemmel çim ve bu çiçekli toprak... Ah! Sebze kadar iştah açıcı çiçekler çiçek kokulu şu sebzeler... ve ne güzel ne inanılmaz ve masmavi bir gökyüzü... ne güzel bir hava *(Mimar'a)* dünyadaki tüm belli başlı kentlerde sizin gibi mimarlar ve Belediye memurları olmalı, sizin özelliklerinize sahip ücretli memurlar. Böylesi sonuçlara zor ulaşabiliniyor, *(Eli ile göstererek)* size iyi para ödüyorlar mı? Kusura bakmayın

patavatsızlık yapmak istememiştim.

MİMAR Rica ederim özür dilemeyin... Belediyemiz bütçesinin elverdiği kadar, orta halli bir maaşım var, gayet uygun, beni idare ediyor.

BÉRENGER Sizin ustalığınızın fiyatı altınla ölçülmeli, üstelik 1914 öncesi altınıyla, hakikisinden.

MİMAR *(Alçakgönüllü bir itiraz hareketiyle)* Oh!

BÉRENGER Evet evet itiraz etmeyin kentin sayın mimarı, gerçek altın... Bugünkü değerini kaybetmiş, öyle değil mi? Bugünlerde çok şey gibi, altın da kâğıt oldu.

MİMAR Şaşkınlığını...

BÉRENGER Daha doğrusu hayranlığım, heyecanım!

MİMAR Nasıl isterseniz. Heyecanınız beni çok duygulandırdı. Sevgili Bay Bérenger size teşekkür ederim. *(Teşekkür etmek için eğilirken Bérenger'nin adının yazılı olduğu bir kâğıt çıkartıp bakarak adını söyler)*

BÉRENGER Tüm samimiyetimle söylüyorum çok heyecanlandım. Sizi temin ederim kompliman yapmaya alışık değilim.

MİMAR *(Uzak ve törensel bir edayla)* Çok, çok ama çok etkilendim.

BÉRENGER Bu olağanüstü. *(Etrafına bakarak)* Bana söylemişlerdi de inanmak istememiştim... veya doğrusunu söylemek gerekirse, söylenmemişti, ama ben bu karanlık, yaslı, tozlu ve çamurlu mahallelerin ortasında kaliteli, güneşli yolları, ışıldayan caddeleriyle sizin inşa ettiğiniz bu kentin varlığını biliyordum.

MİMAR Bu merkez genişlemeli, daha doğrusu genişlemeliydi. Planı Belediyenin istediği gibi yaptım. Maalesef şahsi girişimlerim olamıyor.

BÉRENGER *(Monoloğuna devam eder)* İnanmadan inandım, bilmeden bildim, umut etmeden korktum, umut etmek! Bu sözcük artık ne Fransızca, ne Türkçe, ne Lehçe... belki Flamanca... O da belki!

MİMAR Anlıyorum, anlıyorum!

BÉRENGER Evet. Ve işte ışıldayan kentinizin yadsınamaz gerçeği. Elle dokunulabilir. Bu masmavi aydınlık sanki gerçek. Mavi, yeşil... Ah bu çim, bu pembe çiçekler...

MİMAR Evet bu pembe çiçekler, gerçek güller.

BÉRENGER Gerçek gül mü? *(Salonede dolaşır, parmağıyla çiçekleri gösterir, koklar)* yine mavi, yine yeşil... mutluluk renkleri ve... ne sessizlik, ne sessizlik!

MİMAR Bu bölgede kural böyle Bay *(Elindeki fişi okur)* Bérenger. Her şey hesaplanmış, özellikle yapılmış. Bu mahallede hiçbir şey tesadüfe bırakılmadı. Hava her zaman güneşli, arazilerse çok pahalıya satılıyor, daha doğrusu satılıyordu. Villalar en iyi malzemelerle inşa edildi, çok dikkatle yapıldı, çok sağlamdırlar.

BÉRENGER Evlere asla yağmur sızmıyordur...

MİMAR Asla! Böyle olması çok doğal. Sizin evinize sızıyor mu?

BÉRENGER Maalesef Mimar Bey!

MİMAR Bu olmamalı, sizin mahallenizde bile... Size bir usta yollayacağım.

BÉRENGER Aslında sızıyor da denemez. Bunu söz gelişi söylemiştim. O kadar rutubet var ki, yağmur sızıyormuş gibi oluyor.

MİMAR Anlıyorum, bu bir ahlak meselesi. Zaten bu mahallede asla yağmur yağmaz. Üstelik gördüğünüz tüm bu binaların duvarları ve çatıları su geçirmez olarak yapıldı. Bu alışkanlıktan, aynı zamanda da bir vicdan meselesi, her ne kadar gereksiz olsa da geleneklere duyulan saygıdan dolayı böyle yapıldı.

BÉRENGER Ne diyorsunuz, asla yağmur yağmaz mı? Peki ama tüm bu bitkiler, bu çim, ağaçlarda tek sararmış yaprak, bahçelerde tek solmuş çiçek yok.

MİMAR Alttan su veriliyor

BÉRENGER Teknoloji harikası. Benim gibi dinsizi birinin şaşkınlığını hoş görün.

(Bérenger bir mendille alnındaki teri siler)

MİMAR Yağmurluğunuzu çıkartıp kolunuza alsanız iyi olur, çok bunaldınız.

BÉRENGER Haklısınız, artık üşümüyorum. Tavsiyeniz için teşekkür ederim *(Yağmurluğunu çıkartıp koluna atar, başında şapkası yukarı bakarak birtakım hareketler yapar)* Ağaçların yaprakları büyük ama ışık geçirecek ve ön cepheyi kapatmayacak kadar. Kentin geri kalan kısmında gökyüzünün yaşlı bir kadının saçları kadar gri olduğunu, kaldırımların kenarında birikmiş kar kalıntılarını ve rüzgârın deli gibi estiğini düşünmek gerçekten şaşırtıcı. Bu sabah uyandığımda çok üşüdüm. Dondum. Oturduğum binada ısınma çok kötü, hele giriş katında. Eğer ateş yakmazsanız felaket oluyor. Anlarsınız ya!

(Mimarın cebinden bir zil duyulur, ardından telefonu çıkartıp kulağına dayar, cihazın ucundaki tel cebinde kalmıştır)

MİMAR Alo.

BÉRENGER Özür dilerim Mimar Bey işinize engel oluyorum.

MİMAR *(Telefonda)* Alo! *(Bérenger'ye)* Yok, yok, size mahalleyi gezdirmek için bir saat ayırdım, bana hiç engel olmuyorsunuz; *(Telefona)* alo, evet haberim var, müdür yardımcısına haber verin. Tamam, çok istiyorsa bir anket yapsın, gereken formaliteleri hazırlasın, bu muhteşem kenti gezmek için Bay Bérenger ile beraberim. *(Aleti cebine koyar, kendinden geçmiş olarak birkaç adım ötede duran Beranger'ye)* Ne diyorsunuz? Hey! Neredesiniz?

BÉRENGER Buradayım. Affedersiniz, ne diyordum? A evet... neyse artık çok önemli değil

MİMAR Siz yine de söyleyin.

BÉRENGER Diyordum ki... a, evet... Benim mahallemde, özellikle de benim evimde, her şey çok rutubetli, kö-

mür, ekmek, rüzgâr, şarap, duvarlar, hava hatta ateş bile. Bu sabah uyanabilmek için ciddi bir çaba sarf ettim, bayağı zorlandım. Çarşaflar da nemli olmasaydı asla uyanamazdım. Kendimi bir anda, hayalimdeki nisan ayı baharının içinde bulacağımı aklıma bile getiremezdim.

MİMAR Rüyalar, *(Omuz silker)* aslında daha erken gelmeliydiniz, yani şeyden önce...

BÉRENGER *(Sözünü keserek)* A evet zaman kaybettim, çok doğru *(Bérenger ve Mimar salonda yürümeye devam ederler. Bérenger sanki caddelerde, ana yollarda, bahçelerde yürüyormuş hissini yaratmalı. Mimar onu takip ederken Bérenger geriye dönüp Mimar'la yüksek sesle konuşmalı ve onun yaklaşmasını beklemeli, daha sonra eliyle boşluğu gösterirken)* Ah ne güzel ev! Ön cephe harika, tarzın sadeliğine hayranım! Bu onsekizinci, yok onbeşinci veya onaltıncı yüzyıl sonu, her neyse, klasik ve özellikle şık, çok şık. Evet, çok zaman kaybettim, çok mu geç oldu? Yok belki de henüz çok geç değil ne dersiniz?

MİMAR Henüz bunu düşünmedim.

BÉRENGER Otuzbeş yaşındayım Mimar Bey otuzbeş; aslında gerçek şu ki kırk yaşındayım, kırkbeş, belki de daha fazla.

MİMAR *(Fişe bakarak)* Biliyoruz, yaşınız fişte yazılı. Tüm dosyalar elimizde.

BÉRENGER Gerçekten mi?

MİMAR Bu normal, yurttaşlık hakkı için bize lazım, ama merak etmeyin, Medeni Kanun'un bu tür gizlemeler için hiçbir yaptırımı yok.

BÉRENGER Ah! Bu çok iyi, zaten otuzbeş yaşında olduğumu söylüyorsam bu yurttaşlarımı aldatmak için değil, sonuçta bu onları neden ilgilendirsin? Olsa olsa kendimi kandırıp telkin etmek için. Böylece kendimi daha genç hissedip bundan güç kazanıyorum.

MİMAR Bu son derece insani ve aynı zamanda olağan. *(Cep telefonu tekrar çalınca Mimar eline alır)*

BÉRENGER Ah şu hoş çakıllar!

MİMAR *(Telefonla konuşur)* Alo! Bir kadın mı? Eşkalini alın, kaydedin ve istatistik servisine yollayın.

BÉRENGER *(Salınenin sol köşesini göstererek)* Orada ne var?

MİMAR *(Telefonda)* Yok yok, kaydedilecek başka bir şey yok, ben burada oldukça hiçbir şey olamaz *(Telefonu cebine koyup Bérenger'ye)* Özür dilerim, sizi dinliyorum.

BÉRENGER *(Deminki oyun)* Orada ne var?

MİMAR Ah! O mu? Bir sera

BÉRENGER Sera mı?

MİMAR Evet değişken iklimlere ayak uyduramayan, soğuğu seven çiçekler için. Onlara kış iklimi ve zaman zaman küçük fırtınalar yaratılıyor.

BÉRENGER Ah! Evet bayım her şey ayarlanmış. Belki de 60, 70, 80 veya 120 yaşındayım kim bilir?

MİMAR Ahlakça öyle olmalı!

BÉRENGER Fiziksel olarak da. Bu psikosomatik olmalı... Acaba saçmalıyor muyum?

MİMAR O kadar da değil, sadece herkes kadar.

BÉRENGER Kendimi çok ihtiyar hissediyorum. Zamansa ne kadar öznel bir şey. Doğruyu söylemek gerekirse, kendimi gerçekten ihtiyar hissediyordum, ama bu sabahtan beri yepyeni bir insan oldum. Tüm dünya gibi, tekrar kendim oluyorum. Bunu başaran sizin iktidarınız, sihirli ışığınız.

MİMAR Elektrik tesisatım.

BÉRENGER Işıldayan kentiniz. *(Parmağıyla yakını gösterir)* Güllerle kaplı bu duvarların gücü sizin eseriniz. Ah evet evet, hiçbir şey kaybedilmiş değil artık eminim. İki üç kişinin bu kentten söz etmiş olduğunu anımsıyorum, bazıları çok yakın, diğerleri çok uzak olduğunu, kolay veya zor gidildiğini, çok gizli bir

mahalle olduğunu söylemişlerdi.

MİMAR Bu yanlış.

BÉRENGER Taşıma araçlarının olmadığın...

MİMAR Bu son derece aptalca. Tramvay orada, ana yolun sonunda.

BÉRENGER Tabii, tabii! Artık biliyorum. Emin olun çok uzun zaman bilinçle veya bilinçsizce yön bulmaya çalıştım, yürüyerek yolun sonuna gidip çıkmaz sokak olduğunu gördüm. Duvarların etrafında dolanıp çitler boyunca yürüdüm ve çarşının çok uzağına, nehre vardım. Askerlikten beri görmediğim arkadaşlarıma rastladım. Sohbet etmek için durmak zorunda kaldım, çok geç olduğu için dönmem gerekiyordu. Neyse artık buradayım, tüm bunları düşünmemem gerekiyor. Emniyetteyim.

MİMAR Bu o kadar basitti ki, yapacağınız tek şey bana bir not yollayıp belediyeye de bir not yazmaktı. İlgililer size gereken tüm bilgileri yazılı olarak yollardı.

BÉRENGER Evet, bunu düşünebilmem gerekirdi. Artık harcanan tüm bu yıllar için pişmanlık duymamam gerek.

MİMAR Bugün yolu bulmayı nasıl başardınız?

BÉRENGER Tamamen tesadüf, tramvaya bindim.

MİMAR Size ne demiştim!

BÉRENGER Yanlış tramvaya bindim, yanlış yaptığımı sanıp başka bir tramvaya binmek istedim, ama aslında doğru tramvaya binmişim. Ne mutlu bir yanılgı.

MİMAR Mutlu bir yanılgı?

BÉRENGER Hoş değil mi? Tabii ki çok hoş!

MİMAR Neyse bunu daha sonra anlayacaksınız.

BÉRENGER Zaten anladım. Buna inanıyorum.

MİMAR Şunu bilin, her zaman son durağa kadar gitmek gerek, her ne olursa olsun. Tüm tramvaylar buraya, depoya kadar gelir.

BÉRENGER Gerçekten de, tramvay beni istasyonda bı-

raktı. Hiç görmemiş olmama rağmen caddeleri, çiçekli evleri ve beni bekler gibi duran sizi hemen tanıdım.

MİMAR Ben haberdardım.

BÉRENGER Öylesine bir değişim ki, sanki güneyde ve 1000 veya 2000 km uzaklıktaymışım gibi. Bambaşka bir evren, yüzü değişmiş bir dünya. Varabilmek için kısacık bir yolculuk ki, aynı mekânda olduğuna göre buna yolculuk bile denemez. *(Gülerek ama rahatsız bir edayla)* Çok esprili olmayan bu laf kargaşası için özür dilerim.

MİMAR Öyle üzgün durmayın, daha da kötüsünü duymuştum, bunları heyecanınıza veriyorum.

BÉRENGER Bilimsel bir ruha sahip olmadığım için bana vermiş olduğunuz tüm açıklamalara rağmen kendimi ifade edemiyorum. Tüm bunlar size kolaylık sağlayıp mekânların daha iyi korunmasını sağlamıştır. Üstelik etrafı kötü hava koşullarından koruyacak tepeler bile yok. Zaten tepelerin bulutları kovmadığını ve yağmuru engellemediğini herkes bilir. Beşinci noktadan veya üçüncü tepeden gelen sıcak ve parlak akımlar var mı acaba? Yok değil mi? Zaten olsa bilinirdi. Ne kadar da aptalım. Havanın mis gibi kokmasına rağmen hiç rüzgâr olmaması ne tuhaf. Çok tuhaf, kentin sayın mimarı.

MİMAR *(Yetkili bilgiler vererek)* Olağanüstü hiçbir şey yok; bu sadece teknik! Anlamaya çalışın. Yetişkinlerin devam ettiği bir okula gitmeliydiniz. Burası çöllerde görülen ve çorak kumların sağından, solundan fırladıklarını gördüğünüz taze güllerle kaplı, akan sularla, göller ve nehirlerle çevrili vahalarında gizli kalmış vantilatörleri model aldığım küçücük bir ada.

BÉRENGER Ah! Evet vaha denilen kentlerden söz ediyorsunuz. Kâşiflerin bununla ilgili birtakım yazılarını okumuştum. Gördüğünüz gibi tamamen cahil sayılmam. Vahalar... onlar kadar gerçek olan hiçbir şey

yok. Şuna gerçekten inanıyorum, ateş çiçekleri, alevli ağaçlar, ışık havuzları, işte gerçek olan sadece bunlar, buna gerçekten inanıyorum. Oradaki... nedir?

MİMAR Orada? Nerede? A orada mı?

BÉRENGER Sanki bir havuz.

(Bu söz söylenirken ışıkla beraber sahnenin ucunda havuza benzeyen bir görüntü görürüz)

MİMAR A! Evet doğru gördünüz bu bir havuz. *(Saatine bakar)* Sanırım biraz daha vaktim var.

BÉRENGER Oraya kadar gidebilir miyiz?

MİMAR Yakından mı görmek istiyorsunuz? *(Tereddüt eder gibi)* Peki madem istiyorsunuz size göstermek zorundayım.

BÉRENGER Her şey o kadar güzel ki, doğrusunu isterseniz neyi seçeceğimi bilemiyorum. Su birikintilerini seviyorum, ama bu akdiken korusu da ilgimi çekiyor. İsterseniz havuza daha sonra bakarız.

MİMAR Nasıl isterseniz.

BÉRENGER Akdikenlere bayılırım!

MİMAR Karar verin.

BÉRENGER Evet evet, akdikenlere bakalım.

MİMAR Emrinizdeyim.

BÉRENGER Her şeyi bir anda göremeyiz.

MİMAR Doğru.

(Havuz kaybolur, birkaç adım atarlar)

BÉRENGER Ne hoş bir koku! Biliyor musunuz Mimar Bey, ben... affedersiniz sürekli kendimden bahsediyorum... bir mimara her şey söylenebilir, o her şeyi anlar.

MİMAR Hiç çekinmeyin.

BÉRENGER Sağ olun! Yeni ve değişik bir yaşama öylesine ihtiyacım var ki. Değişik bir çevre, başka bir dekor, başka bir hava. Siz bunun çok önemli olmadığını düşüneceksiniz... belki de insanın parası olması....

MİMAR Yok canım

BÉRENGER Evet, evet siz çok terbiyelisiniz. Dekor dediğimiz şey eğer bir çevre yaratmak kaygısı taşımıyorsa son derece suni olabilir, hatta bu salt estetizm olur, yani bir anlamda...

MİMAR Anlıyorum, anlıyorum...

BÉRENGER ...Derinlerdeki evrenin fışkıran uzantısı. Sadece bunun için yepyeni bir dünyanın fiziksel ışığının dışardan kontrolüne gerek var. Bu bahçe ve masmavi gökyüzü. Öyle bir bahar ki, kendi gülümsemesinin aksini kendi iç evreninde görebilsin, kendine şunu diyebilsin, "İşte gerçek ben buyum, gülümseyen dünyanın tebessümünü unutan varlık". Tüm bu söylemler çok temiz sayılmaz ve bu iki evren arasında sınır yok. İç ve dış benlik arasında anlaşma oluşamazsa felaket, evrensel çelişki ve kırılma olur.

MİMAR *(Başını kaşıyarak)* Terminolojiniz çok farklı, aynı dili konuşmuyoruz.

BÉRENGER Ne yaşayabiliyor ne de ölebiliyordum. Neyse ki bu artık değişecek

MİMAR Sakin olun, sakin olun.

BÉRENGER Kusura bakmayın, kendimden geçiyorum.

MİMAR Bu karakterinizden kaynaklanıyor. Şiirsel yapılı insan sınıfına giriyorsunuz. Varoluşlarıysa, herhalde gerekliliklerinden kaynaklanıyor.

BÉRENGER Yıllar boyunca insanları hiç dikkate almayan bu hava, pis bir kar, ekşi bir rüzgâr, sokaklar, evler, mahalleler boyunca aslında da mutsuz olmayan insanlar. Ne mutlu ne de mutsuz olmakta, en kötüsü aslında çirkin veya güzel olmadıkları için çirkin, tamamen nötr, nostaljisiz ama buna rağmen nostaljik, bilinçsiz ve bundan dolayı acı çeken. Ama ben bu varoluş sıkıntısının farkındayım, belki akıllı veya az akıllı, uslu, boyun eğmiş ve daha az sabırlı olduğum için. Bu kusur mu yoksa erdem mi?

MİMAR *(Sabırsızlık işaretleri vererek)* Duruma göre.

BÉRENGER Ruhun kışı bilinemez! Anlatımım biraz karışık galiba?

MİMAR Buna karar vermek yetkisine sahip değilim. Bu gibi durumlarla mantık servisimiz ilgileniyor.

BÉRENGER Bu lirik dilim size keyif veriyor mu bilemiyorum?

MİMAR *(Kuru bir ifade ile)* Tabii canım! İşte böyle. Bir zamanlar taa içimde soğuğun engel olamadığı şiddetli bir sıcaklık vardı, hiçbir sonbaharın yok edemediği bir gençlik, bir bahar; ışıldayan bir aydınlık ve sonu olmayan parıltılar, bunu bana söyleten mutluluktu. Yaşamama neden olan mutluluk. *(Mimar'ın cebindeki telefon çalar)* İçimde müthiş bir enerji vardı... *(Mimar cebinden telefonu çıkartır)* Bir hamle arzusu... Herhalde yaşam hamlesiydi, öyle değil mi?

MİMAR *(Telefonla konuşur)* Alo!

BÉRENGER Sonra her şey söndü, yıkıldı...

MİMAR *(Telefonla)* Alo, çok iyi, çok iyi.... herhalde bu yeni bir mesele değil.

BÉRENGER *(Monologuna devam eder)* Bu mesele taa ne zamandan beri devam ediyor, ben de bilemiyorum.... *(Mimar telefonu cebine koyar ve tekrar sabırsız davranışlarla kuliste sola doğru gider, bir iskemle alır ve bir seranın olduğu varsayılan sol köşeye yerleşir)* Yüzyıllardan beri... belki de sadece birkaç yıl veya sadece dünden beri.

MİMAR Çok özür dilerim, ama müsaade ederseniz büroda halletmem gereken önemli işler var.
(Sola doğru yönelerek çıkar, kısa bir an...)

BÉRENGER *(Tek başına)* Ah Mimar Bey gerçekten özür dilerim, ben...

MİMAR *(Sandalyenin önüne koyduğu bir masayla gelip oturur, cebinden çıkarttığı telefonu ve açık dosyasını masanın üstüne koyar)* Özür dilemek sırası bende.

BÉRENGER Ne söyleyeceğimi bilemiyorum.

MİMAR Hayal kırıklığına uğramamış olduğunuzu umarım. İki kulağım var, biri görevimin hizmetinde, diğerini size sunuyorum; gözlerimden de biri sizin için diğeri kent için.

BÉRENGER Bu sizi aşırı yormayacak mı?

MİMAR Siz merak etmeyin ben buna alışığım, devam edin. *(Çantadan dosyalar çıkarır veya çıkarır gibi masaya koyup, açarmış gibi yapar)* Dosyalarıma bakarken sizinle de ilgileniyorum... Sizin atılımınızın ne zaman sekteye uğradığını bilmediğinizi söylemiştiniz!

BÉRENGER Tabii ki bu dün olmuş değil. *(Dosyalarına dalmış olan Mimar'ın etrafında dolaşmaya devam eder)* O kadar uzun zaman önce oldu ki, hemen hemen unuttum, adeta bir yanılsama gibi; ama yokluğunu hissettiğime göre de yanılsama olamaz.

MİMAR *(Dosyalarını inceleyerek)* Anlatın.

BÉRENGER Bu durumu çözümlemekte zorlanıyorum. Yaşadığım bu deneyimin anlatılabilir olup olmadığını bilemiyorum, çünkü çok sık yaşanmıyor. Tüm yaşamım boyunca beş, altı veya on kez yaşandı, bu da ruhun bilmem hangi birikimlerini mutluluktan ve gerçeklikten kendinden geçirecek kadar. Bu ışıldama, bu parıltı her melankoliye doğru kaydığımda bana tekrar yaşama sevinci ve sevgi gücü veriyordu. Neyimi sevmek? Her şeyi ve delicesine.

MİMAR *(Telefonla konuşur)* Alo, stok bitti.

BÉRENGER Maalesef öyle beyefendi.

MİMAR Bunu sizin için söylememiştim, dosyalarımla ilgiliydi.

BÉRENGER Benim için de geçerli, beyefendi, benim stoklarım da boşaldı. Işıkla ilgili duruma gelince ekonomik durumum çok zayıf. Abartmış olmak istemem, size demek istediğim...

MİMAR Devam edin, kayda geçiyorum, bu benim mesleğim.

BERENGER Bu durum ilkbahar sonunda veya yazın ilk günlerinde öğle saatlerine doğru başıma geliyordu; bu çok basit ve aynı zamanda çok beklenmedik bir şekilde oluyordu. Gökyüzü, sizin bu güzel kenti kapladığınız gökyüzü kadar pırıl pırıldı Mimar Bey. Evet, bu olağanüstü sessizlikte, upuzun bir sessizlik saniyesinde oluşuyordu.

MİMAR Peki. Mükemmel.

BERENGER Son kez, onyedi veya onsekiz yaşındaydım. Bir sayfiye kentindeydim... Hangisiydi? Tanrım hangisi?... Neyse bu fark etmez, yerin çok önemi yok. Açık sarı renge boyanmış tahta çitlerle çevrili büyük veya küçük bahçelerde gizlenmiş alçak bembeyaz evlerin çevrelediği eski veya yeni dar bir sokakta dolaşıyordum, çitler açık sarı mıydı? Sokakta yalnızdım. Hava çok güzeldi, çok sıcak değildi. Çitler ve evler boyunca yürüyordum, masmavi gökyüzünün çok yükseğinde güneş vardı, ben neye doğru olduğunu bilmeden hızla yürüyordum. Aniden derin bir yaşama sevinci hissettim. Her şeyi unutmuştum, elimin altındaki yaşam tam bana göre yaratılmıştı; bu dünyada düşündüğüm tek şey, sadece o evler ve parlak gökyüzüydü.

MİMAR *(Saatine bakarak)* Henüz gelmedi, bu inanılmaz! Yine gecikti.

BERENGER Mutluluk aniden tüm sınırları yıkarak git gide büyüdü; sözle anlatılmaz bir esenlik duygusu sardı beni; ışık yumuşaklığını kaybetmeden git gide daha da parladı. Nefes alınacak kadar yoğunlaştı, adeta içilebilecek berrak bir su haline dönüştü. Işık yoğunluğu öyle bir hale gelmişti ki, sanırsınız gökyüzünde dört tane güneş var.

MİMAR *(Telefonla konuşur)* Alo, bugün sekreterimi gördünüz mü? Onu bekleyen bir sürü iş var.
(Kızgınlıkla telefonu kapatır)

BÉRENGER Yanlarından geçtiğim evler, her şeye hâkim ışığın içinde maddeye dönüşemeyen lekelere benziyorlardı.

MİMAR Öyle bir ceza keseceğim ki!

BÉRENGER *(Mimar'a)* Ne demek istediğimi anladınız değil mi?

MİMAR *(Dalgın)* Aşağı yukarı, açıklamanız daha netleşti.

BÉRENGER Sokakta benden başka kimse yoktu, ne bir insan ne bir kedi, ne de bir ses. *(Telefon çalar)* Ama ben yalnızlık çekmiyordum, buna yalnızlık denemezdi.

MİMAR *(Telefona)* Geldi mi?

BÉRENGER Tüm dünyaya kendi huzur ve ışığımı akıtıyordum. Evreni bir çeşit hava enerjisine boğuyordum. Boşa giden bir şey yoktu. Her şey bir huzur ve hafiflik karışımıydı. Kusursuz bir denge...

MİMAR Nihayet! Telefona çağırın.

BÉRENGER Benliğimin en derininden görkemli bir şarkı fışkırıyordu: Hep var olduğumun, asla ölmeyeceğimin bilincine varmıştım.

MİMAR Sesinizi duyduğuma memnun oldum hanımefendi. Biraz geç olmadı mı? Efendim?

BÉRENGER Her şey bakir, tüm kötülüklerden arınmış, yeniden keşfedilmiş gibiydi. Adı konmamış bir şaşkınlıkla beraber, yabancı olmayan bir duygu yaşıyordum.

MİMAR *(Telefonla konuşur)* Bu ne demek oluyor küçük hanım?

BÉRENGER Kendi kendime, evet işte bu, işte bu deyip duruyordum. Bunun ne olduğunu size izah edemeyeceğim, ama inanın Mimar Bey kendimi çok iyi anlıyordum.

MİMAR *(Telefonla)* Sizi anlayamıyorum küçük hanım. Bizden şikâyet etmeye hiç hakkınız yok. Tam aksine...

BÉRENGER Orada kendimi evrenin kapısında, evrenin

merkezinde hissediyordum... Bu size çok çelişkili gelmeli!

MİMAR *(Telefonla)* Bir dakika lütfen. *(Bérenger'ye)* Sizi dinliyorum, sizi dinliyorum merak etmeyin.

BÉRENGER Yürüyordum, koşuyordum, bağırıyordum; varım, varım, her şey var, her şey var... Ah o kadar hafiflemiştim ki uçabilirdim, dünyadan ve soluduğum havadan daha da hafif... Küçücük bir hamle, minik bir sıçrayış uçmama yetecekti... Eminim.

MİMAR *(Telefonla konuşurken masayı yumruklayarak)* Fazla oluyorsunuz. Size ne yaptık?

BÉRENGER O kadar mutluydum ki, bunu yapmayı düşünemedim.

MİMAR *(Telefonla)* Yönetim Kurulunu terk etmek mi istiyorsunuz? İstifa etmeden önce iyi düşünün. Önemli ve parlak bir kariyeri önemsiz nedenlerle terk ediyorsunuz, oysa burada geleceğiniz ve hayatınız garanti altında... hayatınız! Tehlikeden korkmuyor musunuz?

BÉRENGER Aniden veya yavaş yavaş... Yok daha doğrusu aniden, bilmiyorum, tek bildiğim her şeyin gri, soluk veya nötr olduğu. Bu, lafın gelişi. Gökyüzü halen duruydu ama bu aynı duruluk değildi, artık aynı güneş, aynı sabah, aynı ilkbahar değildi. Sanki bir sihirbazlık yapılmıştı. Doğal ışıklı olağan bir gündü.

MİMAR *(Telefonla)* Artık duruma mı dayanamıyorsunuz? Bu, çocukça. İstifanızı reddediyorum. Ne olursa olsun mektuplarınızı bitirmek ve hesap vermek için gelin. Sizi bekliyorum.

(Telefonu kapatır)

BÉRENGER İçimde bir çeşit gürültülü boşluk oluşmuştu, dayanılmaz ve trajik ayrılık anlarında hissettiğimiz derin bir acı içimi kapladı. Kulak zarlarımı patlatan sesleriyle dedikoducu kadınlar bahçelerden fırladılar, köpekler havlamaya başladılar, tüm bu insanlar ve

seslerin arasında kendimi terk edilmiş hissettim.

MİMAR Aptal kadın *(Kalkar)*. Sonuçta kendi bilir. Onun yerini almak isteyen binlercesi var... *(Tekrar oturur)* ...ve tehlikesiz bir hayat.

BÉRENGER Ve o günden beri sonsuz bir Kasım ayı, sonsuz alacakaranlık, sabah, gece yarısı, öğlen alacakaranlığı. Tanyeri ağarmaları artık bitti! Bir de buna uygarlık deniyormuş.

MİMAR Onu bekleyelim.

BÉRENGER Bu gri kentte yaşamamı sağlayan bu olayın anısı oldu.

MİMAR *(Bérenger'ye)* Her şeye rağmen bu melankoliden sıyrılabildiniz herhalde?

BÉRENGER Tamamen değil. Kendime unutmama sözü verdim. Üzüntülü, sinirli, depresyonlu, sıkıntılı günlerimde, yaşama gücüm, dayanağım, her şeye göğüs germe nedenim o anı, o ışıtılı anı hatırlamam gerektiğini söyledim. Yıllarca bundan emindim.

MİMAR Neden?

BÉRENGER Emin olmaktan emin... fakat bu anı, zamana dayanacak kadar güçlü olamadı.

MİMAR Oysa ben sanıyorum ki...

BÉRENGER Yanılıyorsunz Mimar Bey. Bugün hatırladığım şey sadece bir anının anısı, dışımda oluşan bir düşünce, başkası tarafından anlatılan bir şey gibi; tekrar yaşatamayacağım solmuş bir imge. Kaynağın suyu kurumuş ben de susuzluktan ölüyordum... Ama siz beni çok iyi anlıyor olmalısınız, içimdeki aynı ışık sizde de var, aynı ışık... *(Büyük hareketlerle boşluğu göstererek)* Siz onu tekrar yaratıp maddeleştirdiniz. Bu ışıltılı mahalle sizin elinizden fışkırdı... Unutulan ışığımı geri verdiniz... veya aşağı yukarı. Size sonsuz minnettarlık duyuyorum. Kendi adıma ve tüm burada oturanların adına size teşekkür ederim.

MİMAR Evet, tabii...

BÉRENGER Sizin burası, coşkulu bir hayalin gerçekdışı bir ürünü değil. Bunlar gerçek evler, taşlar, tuğla, beton, *(Boşluğa dokunarak)* somut, dokunulabilir, sağlam... Metodunuz iyi, yöntemleriniz akılcı *(Duvarlara dokunurmuş gibi yapar).*

MİMAR *(Köşesinden kalkıp o da görünmez duvarlara dokunur)* Evet bu tuğla, hem de en iyisinden. Beton da en iyi kalite olanından.

BÉRENGER *(Aynı oyun)* Yok, yok bu seferki basit bir oyun değil.

MİMAR *(Görünmez duvarlara dokunur ve iç çekerek durur)* Belki de rüya olmuş olması tercih edilirdi. Benim için hava hoş. Ben memurum, ama başkaları için gerçek her an kâbusa dönüşebilir.

BÉRENGER *(Görünmez duvarlara dokunmayı bırakır, şaşkındır)* Neden? Ne demek istiyorsunuz?
(Mimar tekrar dosyalarına döner)

BÉRENGER Her neyse, anımın gerçeğine parmak basmış olmaktan mutluyum. Yüz yıl öncesi kadar gencim. Tekrar âşık olabilirim... *(Sağ kulise doğru)* Küçük hanım! Küçük hanım! Benimle evlenir misiniz?
(Cümlenin sonunda Mimar'ın sarışın sekreteri Dany sağ taraftan girer)

MİMAR *(Girmekte olan Dany'ye)* Ah geldiniz, sizinle konuşacaklarımız var.

DANY *(Bérenger'ye)* Bana düşünme payı verin bari!

MİMAR *(Bérenger'ye)* Sekreterim Bayan Dany, *(Dany'ye)* Bay Bérenger.

DANY *(Dalgın ve biraz sinirli Bérenger'ye)* Memnun oldum.

MİMAR *(Dany'ye)* Yönetimde gecikmeler hoşumuza gitmez küçük hanım. Kaprisler de...

BÉRENGER *(Yazı makinesini masaya koyup sol kulisten bir sandalye almaya giden Dany'ye)* Bayan Dany, ne güzel bir isim! Şimdi düşündünüz mü? Evet değil mi?

DANY *(Mimar'a)* Gitmeye karar verdim beyefendi, tatile ihtiyacım var. Yorgunum.

MİMAR *(Tatlı, tatlı)* Bütün mesele buysa söylemeliydiniz. Çaresine bakarız. Üç gün izin ister misiniz?

BERENGER *(Dany'ye)* Evet değil mi? O kadar güzelsiniz ki.

DANY *(Mimar'a)* Çok daha uzun süre dinlenmem gerekiyor.

MİMAR *(Dany'ye)* Genel Müdürlüğe soracağım, yarı ödemeli, bir haftalık izin koparabilirim.

DANY *(Mimar'a)* Sonsuza kadar dinlenmeye ihtiyacım var.

BERENGER *(Dany'ye)* Sarışın kızları severim, ışıldayan yüzleri, açık renk gözleri, uzun bacakları!

MİMAR Sonsuza kadar? Bak sen.

DANY *(Mimar'a)* Özellikle de yeni bir iş bulmak istiyorum. Artık bu duruma dayanamıyorum.

MİMAR A, demek mesele bu?

DANY *(Mimar'a)* Evet beyefendi.

BERENGER *(Dany'ye bir hamle ile)* Evet dediniz! Ah Bayan Dany...

MİMAR *(Berenger'ye)* Size değil bana söyledi.

DANY *(Mimar'a)* Hep değişeceğini umut etmiştim. Her şey olduğu gibi duruyor. Hiç bir düzelme mümkün gözükmüyor.

MİMAR Tekrar ediyorum, iyi düşünün... Artık bizim iş yerimize hizmet etmezseniz yönetim sizi koruması altına alamaz. Biliyor musunuz? Karşı karşıya kalabileceğiniz tehlikelerin farkında mısınız?

DANY Evet Efendim, bunu benden iyi kimse bilemez.

MİMAR Riskleri göze alıyor musunuz?

DANY *(Mimar'a)* Evet, alıyorum efendim.

BERENGER *(Dany'ye)* Bana da evet deyin. O kadar hoş evet diyorsunuz ki...

MİMAR *(Dany'ye)* Tüm sorumluluğu üstümden atıyo-

rum, sizi haberdar ettim.

DANY *(Mimar'a)* Sağır değilim, anladım, otuzaltı bin kez tekrar etmenize gerek yok!

BÉRENGER *(Mimar'a)* Ne kadar tatlı! Harika. *(Dany'ye)* Küçük hanım, küçük hanım, bu mahallede, bu villada otururduk! Nihayet mutlu olacağız.

MİMAR *(Dany'ye)* Fikrinizi değiştirmek istemez miydiniz? Çılgınca bir karar.

DANY *(Mimar'a)* Hayır efendim.

BÉRENGER *(Dany'ye)* Ah, bana hayır mı dediniz?

MİMAR *(Bérenger'ye)* Bana hayır dedi.

BÉRENGER Ah, beni rahatlattınız!

DANY *(Mimar'a)* Yönetimden nefret ediyorum, güzel mahallenizden bıktım, artık yapamıyorum, artık yapamıyorum!

MİMAR *(Dany'ye)* Benim mahallem değil.

BÉRENGER *(Onu dinlememekte olan Dany'ye)* Cevap verin güzel bayan, olağanüstü Dany, yüce Dany... Size Dany dememe izin verin.

MİMAR *(Dany'ye)* İstifa etmenize engel olamam, gidin, ama temkinli olun. Bu size verdiğim dostça bir tavsiye, bir babanın tavsiyesi.

BÉRENGER *(Mimar'a)* Şehircilik adına yaptıklarınız için ödüllendirildiniz mi? Bunun yapılması gerekirdi.

DANY *(Mimar'a)* İsterseniz gitmeden önce mektupları daktilo edebilirim.

BÉRENGER *(Mimar'a)* Ben vali olsaydım sizi ödüllendirirdim.

MİMAR *(Bérenger'ye)* Teşekkür ederim. *(Dany'ye)* Sağ olun, gerek yok, başımın çaresine bakarım.

BÉRENGER *(Hayali çiçekler koklayarak)* Ne güzel kokuyor! Bunlar zambak mı?

MİMAR Hayır, menekşe.

DANY *(Mimar'a)* İncelikle teklif etmiştim.

BÉRENGER *(Mimar'a)* Dany'ye sunabilir miyim?

MİMAR Nasıl isterseniz...

BÉRENGER *(Dany'ye)* Sizi ne kadar özlediğimi bilemezsiniz sevgili arkadaşım, sevgili Dany, sevgili nişanlı.

DANY Durum böyleyse...

(Sinirli bir biçimde daktilo makinesini alır, kaba hareketlerle eşyalarını yerleştirir)

BÉRENGER *(Dany'ye)* Bol güneşli muhteşem bir dairede otururduk.

DANY *(Mimar'a)* Artık bu sorumluluğu paylaşamayacağımı bilmeniz gerek. Bu, gücümü aşıyor.

MİMAR Yönetim bundan sorumlu değil.

DANY *(Mimar'a)* Bunun bilincine varmalısınız.

MİMAR *(Dany'ye)* Bana öğüt vermek size düşmez. Bu benim işim, tekrar ediyorum dikkatli olun!

DANY *(Mimar'a)* Ben de sizin öğütlerinizi dinlemek zorunda değilim. Bu da benim işim.

MİMAR *(Dany'ye)* Peki, peki, peki!

DANY Hoşça kalın Mimar Bey.

MİMAR *(Dany'ye)* Elveda.

DANY *(Bérenger'ye)* Hoşça kalın beyefendi.

BÉRENGER *(Sağdaki çıkışa doğru giden Dany'ye doğru koşarak)* Dany, küçük hanım cevap vermeden gitmeyin... Ve hiç olmazsa bu menekşeleri alın! *(Dany çıkar, Bérenger çıkışta kolları sarkmış bekler)* Ah... *(Mimar'a)* Siz ki insan yüreğinin derinliklerini bu kadar tanıyorsunuz söyleyin, bir kadın ne evet ne de hayır derse, bu evet demektir öyle değil mi? *(Sağ kulise doğru)* Siz benim ilham perim olacaksınız. Çalışacağım. *(Son heceleri tekrarlayan belirsiz bir eko duyulurken Bérenger, Mimar'a doğru iki adım atıp boşluğu gösterir)* Vazgeçmiyorum. Dany ile beraber buraya yerleşiyorum. Yapanları tarafından terk edilmiş, yeşilliklerin içindeki bembeyaz evi satın alacağım... Çok fazla param yok, ama umarım ödeme için bir kolaylık sağlarsınız.

MİMAR Hâlâ istiyorsanız! Vazgeçmezseniz.

BÉRENGER Muhakkak istiyorum. Neden vazgeçeyim? İzin verirseniz bu muhteşem kentin bir yurttaşı olmak istiyorum. Ev tamamen bitmemiş olsa da yarından tezi yok yerleşmek istiyorum.

MİMAR *(Saatine bakar)* Oniki yirmibeş.

(Aniden Mimar'la Bérenger arasına düşen bir taşın sesi duyulur)

BÉRENGER Ah! *(Bérenger hafifçe geriye gider)* Bir taş!

MİMAR *(Şaşırmadan, kaygısızca)* Evet bir taş.

BÉRENGER *(Eğilerek taşı alır kalkar ve bakmaya başlar)* Bu bir taş!

MİMAR Daha önce görmemiş miydiniz?

BÉRENGER Tabii...tabii... Ne oluyor taş mı atıyorlar?

MİMAR Bir taş, sadece bir taş, taşlar değil.

BÉRENGER Anlıyorum sadece bir taş attılar.

MİMAR Merak etmeyin taşlanmayacaksınız. Üstünüze mi geldi? Hayır değil mi?

BÉRENGER Gelebilirdi.

MİMAR Yok canım. Üstünüze gelemez, bu sadece bir şaka.

BÉRENGER A! Öyle mi... Bu bir şakaysa önemli değil! *(Taşı yere atar)* Kötü huylu değilim, özellikle bu alanda keyfimi hiçbir şey bozamaz. Bana mektup yazar öyle değil mi? *(Biraz telaşla etrafına bakar)* Burası insanı rahatlatıyor, sanırım özellikle düşünülmüş. Hatta biraz fazla bile ne dersiniz? Neden sokaklarda kimse yok? Bizden başka dolaşan yok!... Ah evet herhalde yemek saati olduğu için. Herkes masa başında. Peki o zaman neden gülüşmeler ve kristal sesleri duyulmuyor? Hiç ses yok, ne bir fısıltı ne de şarkı sesi. Tüm pencereler kapalı *(Platodaki boşluğa bir bakış atar)* Bunu fark etmemiştim. Rüyada anlaşılabilir, ama ya gerçekte?

MİMAR Gerçekten de çok çarpıcı.

(Kırılan cam sesleri duyulur)

BÉRENGER Yine ne oluyor?

MİMAR *(Tekrar cebinden telefonu çıkartıp Bérenger'ye)* Çok basit. Ne olduğunu anlamadınız mı? Bir cam kırılmış. Herhalde bir taş isabet etti. *(Kırılan ikinci bir cam sesi; Bérenger iyice geriye gider; Mimar telefonda)* İki cam kırılmış.

BÉRENGER Bu ne demek oluyor? Bir şaka öyle değil mi? İki şaka! *(Başka bir taş Bérenger'nin şapkasını düşürür; eğilip hızla tekrar kafasına yerleştirerek bağırır)* Üç şaka!

MİMAR *(Çatık kaşlarla telefonu cebine koyar)* Beni dinleyin beyefendi. Bizler işadamı değiliz, memuruz, yöneticiyiz. Size şunu söylemeliyim, resmi olarak terk edilmiş gibi gözüken ev, yapanları tarafından gerçekten terk edilmiştir. Polis tüm inşaatları durdurdu. Ben bunu zaten biliyordum şimdi de telefondan bunun onaylandığı haberini aldım.

BÉRENGER Nasıl? Neden?

MİMAR Bu önlemler boşuna, çünkü artık sizden başka hiç kimse inşaat almak istemiyor. Herhalde bundan haberiniz yok.

BÉRENGER Haberim olmayan neymiş?

MİMAR Mahallenin sakinleri burayı terk etmek istiyorlar.

BÉRENGER Muhteşem mahalleyi terk etmek mi? Sakinler mahalleyi terk etmek...

MİMAR Yaşayabilecekleri başka yer yok. Yoksa çoktan gitmiş olurlardı. Belki de kaçmamayı bir onur meselesi sayıyorlar. Muhteşem dairelerinde saklanmayı tercih ediyorlar. Gerekmedikçe dışarı çıkmıyorlar, o da on veya onbeş kişilik gruplar halinde. Öyle bile tehlike yok olmuş sayılmaz.

BÉRENGER Bahsettiğiniz ne türde bir tehlike? Bu da bir şaka öyle değil mi? Bu ciddiyet de ne böyle? Manzara-

yı karartıyorsunuz! Beni korkutmak istiyorsunuz!...

MİMAR *(Törensi bir edayla)* Memur şaka yapmaz.

BÉRENGER *(Üzgün)* Bana ne anlatmaya çalışıyorsunuz? Yürekten vurdunuz! Taşı bana siz attınız... Ahlaki anlamda, tabii ki ahlaki anlamda! Heyhat bu manzaraya nasıl da kendimi kaptırmıştım! Artık benim için ölü bir ışık; boş bir çerçeve... Kendimi her şeyin dışında hissediyorum!

MİMAR Çok üzgünüm. Sendelemeyin canım!

BÉRENGER Korkunç şeyler olacakmış gibi geliyor.

MİMAR Çok üzgünüm, çok üzgünüm...

(Önceki ve sonraki repliklerde, özellikle dokunaklı anlarda oyunda dengeyi sağlamak için var olan yarı ironiden vazgeçmemek gerekiyor)

BÉRENGER İç karanlığımın tekrar beni ele geçirdiğini hissediyorum.

MİMAR Çok üzgünüm, çok üzgünüm, çok üzgünüm!

BÉRENGER Yalvarırım, anlatın. Birkaç dakika önce güzel bir gün geçireceğimi sanıp çok mutlu olmuştum!

MİMAR *(Parmağıyla göstererek)* Bu havuzu görüyor musunuz?

(Havuz bu kez net olarak gözükür)

BÉRENGER Bu demin yanından geçtiğimiz havuz değil mi?

MİMAR Size göstermek istemiştim... Siz akdikenleri tercih ettiniz. *(Tekrar havuzu gösterir)* İşte burada her gün boğulmuş bir veya iki kişinin cesedi bulunuyor.

BÉRENGER Boğuluyorlar mı?

MİMAR İnanmıyorsanız gelip kendiniz bakın. Yaklaşın, yaklaşın!

BÉRENGER *(Art arda konuşulan şeylerin gözükmeye başlayacağı, seyircilerin önündeki yere, Mimar'a doğru yönelir)* Yaklaşalım...

MİMAR Bakın. Ne görüyorsunuz?

BÉRENGER Aman Tanrım!

MİMAR Siz bir erkeksiniz, aman sakın bayılmayın!

BÉRENGER *(Güçlükle)* Görüyorum... Bu mümkün mü? Oyuncak çemberiyle suda yüzen altı yaşlarında küçük bir çocuğun cesedini görüyorum... beş veya altı yaşlarında küçücük bir çocuk... kasılmış elinde bir sopa tutuyor... yanında da bir subayın üniformalı şişman cesedi...

MİMAR Bugün üç tane var. *(Parmağıyla gösterir)* İşte orada!

BÉRENGER Bunlar su bitkileri.

MİMAR Daha dikkatle bakın.

BÉRENGER Tanrım!... Evet... Görüyorum! Su birikintisini çevreleyen mermerin üstünde kızıl saçlar takılmış. Ne korkunç! Bu herhalde bir kadın.

MİMAR *(Omuzlarını silker)* Tabii ki. Öbürü bir erkek diğeriyse bir çocuk. Biz de daha fazlasını bilmiyoruz.

BÉRENGER Belki de çocuğun annesi! Zavallılar! Neden bana daha önce söylemediniz!

MİMAR Etraftaki manzarayla meşgul olduğunuz için bir türlü beni dinlemediniz!

BÉRENGER Zavallılar! *(Hırsla)* Bunu kim yaptı?

MİMAR Katil, hep aynı kişi. Yakalanması mümkün değil ki.

BÉRENGER Demek hayatımız tehlikede! Buradan hemen gidelim! *(Koşarak kaçar ve sahnede hareketsiz duran Mimar'ın birkaç metre yakınına gelir)* Buradan kaçalım! *(Bérenger kaçar. Sigarasını yakan Mimar'ın etrafında dönüp durmaktadır, bir silah sesi duyulur)* Ateş etti!

MİMAR Korkmayınız! Yanımda olduğunuz müddetçe hiçbir tehlike yok.

BÉRENGER Peki ya silah sesi? Yo, hayır... hayır... kendimi hiç emniyette hissetmiyorum!

MİMAR Bu sadece bir oyun... Evet... şimdi bu sadece bir şaka' Ben bu kentin mimarıyım, belediyenin memuru asla kendi kurumuna saldırmaz. Ben emekli olunca bu

değişecektir, ama şimdilik...

BÉRENGER Gidelim, uzaklaşalım. Bir an önce güzel mahallenizi terk edelim...

MİMAR Bak bak! Nasıl da anında fikir değiştiriyorsunuz!

BÉRENGER Bundan dolayı sakın bana kızmayın!

MİMAR Benim için fark etmez. Burada oturmaları için insanları zorla toplamamı asla istemediler. Hiç kimse zorla tehlikeli bir yaşam sürmek zorunda değil... Tamamen boşalınca mahalleyi yıkacaklar.

BÉRENGER *(Aceleyle Mimar'ın etrafında dönerek)* Boşalacak mı?

MİMAR Eninde sonunda terk etmeye mecbur kalacaklar... veya öldürülecekler. Bu, uzun bir zaman alacak.

BÉRENGER Gidelim, hemen gidelim. *(Başı eğik git gide hızlanarak döner)* Ne pırıl pırıl insanlar, ne lüks mahallelerde yaşayanlar, ne de zenginler mutlu değiller! Zaten pırıl pırıl insan diye bir şey de yok... Bizden daha da beterler, biz karıncalar!... Ah Mimar Bey öyle mutsuzum ki... Kendimi alay edilmiş, ölmüş hissediyorum!... Kendimi tekrar yorgun hissediyorum... Yaşam boş bir şey! Buraya varılacaksa tüm bu çabalar niye? Buna engel olun; engel olun Komiser Bey.

MİMAR Söylemesi kolay.

BÉRENGER Herhalde mahallenin Komiseri de sizsiniz?

MİMAR Tüm özel mimarlar gibi bu görevi de üstlendim.

BÉRENGER Umarım emekli olmadan önce bu göreve son verirsiniz?

MİMAR *(Sıkıntılı ve soğuk bir ifade ile)* Umarım elimizden geleni yaptığımıza inanıyorsunuz... Dikkat edin, o tarafa doğru gitmeyin, kaybolacaksınız, sürekli aynı eksen etrafında dönüp duruyorsunuz.

BÉRENGER *(Parmağıyla yakını göstererek)* Ah! Yine mi aynı havuz?

MİMAR Bir tane ona yetiyor.

BÉRENGER Bunlar deminki cesetler mi?

MİMAR Günde ortalama üç ölü iyi bir sayı, abartmayalım!

BÉRENGER Bana yol gösterin!... Çıkalım!...

MİMAR *(Kolundan tutup yol göstererek)* Bu taraftan!

BÉRENGER Gün ne de güzel başlamıştı. Boğulan insanların görüntüsü asla aklımdan gitmeyecek!

MİMAR Öyle duygusalsınız ki...

BÉRENGER Ne yapalım, her şeyi anlamak gerek!

(Işık değişir. Gri ışık eşliğinde sokak; ve tramvay sesleri...)

MİMAR İşte artık parıldayan kentte değiliz, parmaklığı geçtik. *(Bérenger'nin kolunu bırakır)* Ana caddedeyiz. İşte orada tramvay durağınız, gördünüz mü?

BÉRENGER Nerede?

MİMAR Bekleyen insanların olduğu yer. Orası son durak. Tramvay ters yöne doğru gider, yani kentin öbür ucuna. Sizin oraya.

(Perspektif olarak yağmurlu bir gökyüzünde birkaç sokak ve birkaç insan gölgesi görebiliriz. Dekoratör, her şeyin yavaş yavaş ve gerçekçi bir biçimde ortaya çıkmasına dikkat etmeli. Değişim sahne gereçlerinden çok ışıkla oluşmalı: Üç-dörtten fazla olmamak koşuluyla, birkaç ışıklı tabela art arda gözükmeli. Biri bir bistronunki olmalı)

BÉRENGER Dondum kaldım.

MİMAR Gerçekten de titriyorsunuz!

MİMAR Heyecandan.

MİMAR Soğuktan da... *(Yağmur tanelerini hissetmek için elini uzatır)* Yağmur yağıyor. Karla karışık yağmur. *(Bérenger kaymak üzereyken)* Dikkat edin, yer ıslak ve kaygan.

(Bérenger'yi tutar)

BÉRENGER Teşekkür ederim.

MİMAR Yağmurluğunuzu giyin, üşüteceksiniz.

BÉRENGER Teşekkür ederim. *(Yağmurluğunu giyip ateşli bir biçimde atkısını boynuna dolar)* Brrrrr... elveda Komiser Bey!

MİMAR Herhalde hemen eve dönmezsiniz. Bekleyeniniz yok. Bir şeyler içecek kadar zamanınız vardır, bu size iyi gelir. Haydi benimle gelin, aperitif saatim geldi, durağın yanında mezarlığın iki adım ötesinde bir bistro var, çelenk de satılıyor.

BÉRENGER Keyfiniz yerine gelmiş gibi. Benimki henüz gelmedi.

MİMAR Onu hiç kaybetmemiştim ki.

BÉRENGER Her şeye rağmen mi?

MİMAR *(Sözünü keser, bu arada bistro'nun ışıklı tabelası görünür)* Hayata dimdik bakabilmeli canım! *(Elini bistro'nun kapısındaki hayali tokmağın üstüne koyar)* Girelim.

BÉRENGER Canım pek istemiyor...

MİMAR Haydi geçin!

BÉRENGER Sizden sonra Komiser Bey.

MİMAR Geçin, geçin lütfen. *(Onu iter. Bistro'nun kapısının sesi. İçeri girerler. Burası Mimar'ın hayali bürosunun veya platonon köşesindeki seranın olduğu yer olabilir. Küçük bir masanın önündeki iki sandalyeye oturacaklar. Olasılıkla dükkânın büyük karolarının yanındalar. Masa ve sandalyeler yok edilirse onun yerine patronun getireceği katlanabilir bir masa olabilir. Bérenger ve Mimar yerden iki katlanabilir sandalye de alabilirler)* Oturun, oturun. *(Otururlar)* Bu ne hal! Bu kadar üzülmenize gerek yok canım! Tüm insanlık felaketlerini bu kadar düşünseydik yaşayamazdık. Oysa yaşamak gerek! Boğulan çocuklar, aç ihtiyarlar, üzgün dullar, yetimler, cesetler, hukuki hatalar, içinde oturan insanların üstüne çöken binalar, bütün bunlar hep olacak... Heyelanlar, kıyımlar, tufanlar ve ezilen köpekler... İşte böylece gazeteciler de para kazanabilecek. Her şeyin

bir iyi tarafı var. Ne de olsa iyi şeyleri anımsamak gerek.

BÉRENGER Evet Komiser Bey, evet... ama tüm bunları gözlerimle gördükten sonra kayıtsız kalamam. Siz bu çift işinizde bunlara alışık olabilirsiniz.

MİMAR Siz çok fazla etkileniyorsunuz. Daha da önce söylemiş olduğum gibi, alışmanız gerek. Haydi, haydi biraz istek ve iyi niyet lütfen! *(Omuzuna tekrar bir tokat indirir. Bérenger sandalyeden düşecek gibi olur)* Siz ne derseniz deyin soluk yüzünüze rağmen gayet sağlıklı duruyorsunuz. Aklen ve bedenen çok sağlıklısınız!

BÉRENGER Aksini iddia etmiyorum. Göze çarpan sancılarım yok, onlar teorik ve ruhani.

MİMAR Bunu anlıyorum.

BÉRENGER Alaycısınız.

MİMAR Haddime düşmez. Sizin bu durumunuza müşterilerimde çok rastladım.

BÉRENGER Öyle mi? Aynı zamanda da doktor musunuz?

MİMAR Boş zamanlarımda genel tıpla ilgileniyorum. Bir psikanalistin yerine baktım, bir cerrahın asistanlığını yaptım, gençliğimde sosyoloji okudum... Haydi sizi teselli etmeye çalışalım. *(Ellerini çırparak)* Patron!

BÉRENGER Ben sizin gibi komple bir insan değilim.

(Sol kuliste bir Kloşar'ın sesi duyulur)

KLOŞAR'IN SESİ *(Şarkı söyleyerek)*

Denizyolları'nı terk ederken
Marinette'le evlendim!

PATRON'UN SESİ *(Kalın ses)* Hemen Komiser Bey! *(Ses tonu değişir ve kulisteki Kloşar'a)* Defol burdan, git başka yerde sarhoş ol!

KLOŞAR'IN SESİ *(Yılışık)* Gerek yok, ben zaten sarhoşum.

(Şişman, esmer, kıllı kalın kollu olan Patron tarafından kabaca iteklenen sarhoş Kloşar sol taraftan çıkagelir)

KLOŞAR Ben sizin yerinizde sarhoş oldum, üstelik de parasını ödedim, madem öyle, içki vermeseydiniz!

PATRON Sana defol diyorum! *(Mimar'a)* Saygılar Komiser Bey!

MİMAR *(Bérenger'ye)* Görüyor musunuz... Artık şık mahallede değiliz, burada adetler çok daha sert.

KLOŞAR *(Patron tarafından iteklenmeye devam edilerek)* Ne oluyor?

BÉRENGER *(Mimar'a)* Farkındayım.

PATRON *(Kloşar'a)* Haydi... Görmüyor musun Komiser Bey burada!

KLOŞAR Ben kimseye bir şey yapmadım!

(İteklenirken yere düşüp itiraz etmeden kalkar)

MİMAR *(Patron'a)* İki bardak Beaujolais şarabı.

PATRON Tamam. Sizin için hakikisinden var *(Kalkmakta olan Kloşar'a)* Çık ve kapıyı kapat, bir daha da seni görmeyeyim!

(Sol taraftan çıkar)

MİMAR *(Bérenger'ye)* Moraliniz hâlâ bozuk mu?

BÉRENGER *(Ne söyleyeceğini bilmeden havaya birtakım hareketler yapar)* Ne yapabilirim?

(Patron elinde iki kadeh şarapla gelir, bu arada Kloşar kapıyı kapama hareketini mimle oynayarak dışarı çıkar)

PATRON İşte Beaujolais'leriniz Komiser Bey!

KLOŞAR *(Sendeleyerek ve şarkı söyleyerek sol taraftan çıkar)*

Denizyolları'nı terk ederken
Marinette'le evlendim

PATRON *(Mimar'a)* Bir şeyler yer miydiniz Komiser Bey?

MİMAR İki sandviç verin.

PATRON Muhteşem bir domuz patem var!

(Bérenger para ödemek istermiş gibi yapar)

MİMAR *(Engel olmak için Bérenger'nin kolunu tutar)* Bırakın bırakın, sıra bende. *(Patron'a)* Sıra bende.

PATRON Peki Komiser Bey!

(Sol taraftan çıkar. Mimar bir yudum şarap içer,

Bérenger öyle durmaktadır)

BÉRENGER *(Kısa bir sessizlikten sonra)* Bari eşkâli hakkında bilginiz olsaydı!

MİMAR Tabii ki var. En azından işini yaparken kullandığı! Resmi tüm duvarlara asıldı. Elimizden geleni yaptık.

BÉRENGER Resmini nerede buldunuz?

MİMAR Boğulmuş olan bazı insanların üstünde bulduk. Bir an için tekrar hayata dönen bazı kurbanlar bize bilgi verebildiler. Nasıl yaptığını da biliyoruz. Zaten mahalledeki herkes biliyor.

BÉRENGER Ama o halde neden daha dikkatli olmuyorlar. Ondan kaçsalar ya.

MİMAR Size söylemiş olduğum gibi, bu sandığınız kadar basit değil, her akşam iki üç kişi tuzağına düşüyor.

BÉRENGER Anlayamıyorum! *(Mimar bir yudum daha şarap içer. Patron sandviçleri getirip dışarı çıkar)* Şaşkınım... Bu hikâye sizi eğlendiriyormuş gibi geliyor Komiser Bey.

MİMAR Ne istiyorsunuz? Bu gerçekten de ilginç! İşte orada... pencereden bakın *(Hayali bir perdeyi açarmış gibi yapar veya sahneye bir perde sarkıtılır; Mimar parmağıyla sol tarafı gösterir)* Görüyor musunuz... Tramvay durunca işini görüyor. Özel arabalar sadece parıltılı kentte dolaştığı için tramvaydan inenleri dilenci kılığında karşılıyor. Hepsinin yaptığı gibi kendini acındırmak için para isteyip ağlıyor. Hep aynı numara. Sözde hastahaneden çıkmış, işsiz veya iş arıyor, geceyi geçirecek yeri yok. İşini bununla becermiyor, bu sadece bir giriş. Koku alıyor, doğru insanı seçip sohbet etmeye başlıyor, yanından hiç ayrılmıyor. Sepetinden çıkarttığı küçük eşyaları satmaya çalışıyor; sahte çiçekler, makaslar, eski uyku şapkaları, kartlar, kartpostallar... Amerikan sigaraları... Müstehcen minyatürler, ne olursa. Genelde geri çevriliyor, insan-

lar acele ediyorlar ve zamanları yok. Beraber yürürlerken, sizin de bildiğiniz havuzun yanına geliyorlar. İşte orada son kozunu oynayıp yarbayın resmini göstermeyi teklif ediyor. Bu dayanılmaz bir şey. Karanlık olduğu için insanlar daha iyi görebilmek için öne doğru eğiliyorlar. İşte o an her şeyin sonu oluyor. Heyecanla resme bakan kişiyi havuza itiyor ve böylece de adam boğulmuş oluyor. İşini bitirmiştir. Yeni bir kurban aramaya çıkar artık...

BÉRENGER İlginç olan, bilinmesine rağmen tuzağa düşülüyor olması.

MİMAR Bu bir tuzak. Hiçbir zaman iş üstünde yakalanamadı.

BÉRENGER İnanılmaz, inanılmaz!

MİMAR Ama bu gerçek! *(Sandviçini ısırır)* İçmiyor musunuz? Yemiyor musunuz? *(İstasyona gelen tramvayın sesi. Bérenger içgüdüsel olarak başını kaldırıp tramvay istasyonuna doğru bakmak için perdeyi aralar)* Tramvay geliyor.

BÉRENGER İçinden bir yığın insan iniyor!

MİMAR Evet. Bu mahallede oturanlar evlerine dönüyor.

BÉRENGER Aralarında bir dilenciye rastlayamıyorum.

MİMAR Kendini göstermeyeceği için onu göremeyeceksiniz. Burada olduğumuzu biliyor.

BÉRENGER *(Pencereye sırtını dönüp tekrar oturur ve sırtını pencereye dönmüş olan Mimar'a)* Belki de buraya sürekli olarak bir sivil müfettiş yerleştirirseniz iyi olur.

MİMAR Bana işimi mi öğretmek istiyorsunuz? Teknik olarak bu mümkün değil. Müfettişlerimiz çok meşgul, yapacakları bir sürü başka işleri var. Zaten onlar da yarbayın fotoğrafını görmek isteyeceklerdir. Bu şekilde boğulan beş kişi oldu. Ah! Kanıtımız olsaydı onu nerede bulacağımızı bilirdik.

(Aniden bir çığlık duyulur ardından da suya düşen bir insan vücudu sesi)

BÉRENGER *(Zıplayarak kalkar)* Duydunuz mu?

MİMAR *(Otururak ekmeğini ısırır)* İşte yine numarasını yaptı. Ona engel olmanın ne kadar zor olduğunu görüyorsunuz! Sırtınızı döner dönmez, bir anlık dikkatsizlik ve işte... Bir saniye, daha fazlası gerekmiyor.

BÉRENGER Korkunç, korkunç

(Kulisten mırıltılar, heyecanlı sesler adım sesleri ve ani bir fren yapan polis arabasının sesi duyulur)

BÉRENGER Bir şeyler yapın, bir şeyler... Müdahele edin, harekete geçin.

MİMAR *(Sükunetle oturmakta, elinde sandiviçi, şarabından bir yudum aldıktan sonra)* Artık çok geç. Bir kez daha bizi yendi.

BÉRENGER Belki de bizimle dalga geçmek için suya bir taş atmıştır!

MİMAR Buna çok şaşırırdım. Ya o çığlık? *(Sol taraftan patron içeri girer)* Şimdi her şeyi öğreniriz. İşte bizi aydınlatacak olan kişi.

PATRON Genç kızdı, sarışın olanı...

BÉRENGER Dany? Bayan Dany mi? Olamaz!

MİMAR Tabii ki. Neden olmasın. O benim sekreterimdi, eski sekreterim. Ona servisi terk etmemesini söylemiştim. Burada güvendeydi.

BÉRENGER Tanrım, tanrım, tanrım!

MİMAR Yönetimdeydi! O, asla yönetime saldırmaz! Ama hayır, hanımefendi özgür olmak istedi! Ders olsun. şimdi artık özgür. Bunu bekliyordum zaten.

BÉRENGER Tanrım, tanrım! Zavallı... Bana evet demeye bile vakti olmadı!...

MİMAR *(Devam eder)* Başına bunun geleceğine emindim hatta! Yönetimi terk ettikten sonra bir daha mahalleye gelmemeliydi.

BÉRENGER Bayan Dany! Bayan Dany! Bayan Dany! *(Ağlamaklı bir tonla)*

MİMAR Ah! Bu insanların kendi kafalarına göre iş yap-

maları, hele de kurbanların cinayet mahalline gelme âdetleri. İşte böylece tuzağa düşüyorlar.

BÉRENGER *(Hıçkırmaya yakın bir sesle)* Aahh! Komiser Bey, Komiser Bey, bu Bayan Dany, Bayan Dany!

(Acıyla sandalyeye çöker)

MİMAR *(Patron'a)* Formalite icabı mahkeme yapılsın. *(Cebinden telefonu çıkartır)* Alo?... Alo?... yine bir... bir genç kadın... Dany... bizde çalışan... suç üstü değil... varsayımlar... aynıları... evet!... Bir dakika! *(Telefonu masanın üstüne koyar)*

BÉRENGER *(Ani bir hareketle kalkar)* Bunu böyle bırakamayız, bırakmamalıyız! Böyle olamaz! Böyle olamaz!

MİMAR Sakin olun. Hepimiz faniyiz. Anketin gidişatını daha da karışık hale sokmayın.

BÉRENGER *(Koşarak kalkar ve hayali kapıyı çarparak çıkar, kapının sesi duyulur)* Böyle olmaz! Bir şeyler yapmak gerek! Gerek, gerek!

(Sağ taraftan sahneyi terk eder)

PATRON Hoşça kalın beyefendi! *(Mimar'a)* Bir hoşça kal diyebilirdi.

MİMAR *(Oturduğu yerden bakışlarıyla Bérenger'i takip eder. Bérenger gittikten sonra, Mimar bir dikişte şarabını içer ve Bérenger'nin dolu bardağını göstererek Patron'a)* İçin! Sandviçi de alın!

(Ellerini kavuşturmuş veya kalçalarının üstünde tutmuş olan ayaktaki Patron, Bérenger'nin yerine oturur)

MİMAR *(Telefonda)* Alo! Delil yok! Olayı kapatın!

(Telefonu cebine sokar)

PATRON *(İçerek)* Şerefe!

(Sandviçi yemeye başlar)

PERDE

İKİNCİ PERDE

DEKOR: Bérenger'nin odası. Karanlık, alçak tavanlı, pencereye yakın bölümün biraz daha aydınlık olduğu bir oda. Geniş ve alçak olan bu pencerenin yanında bir büfe. Sağında karanlık bir köşe. Bu karanlık köşede perde kalkarken göreceğimiz Edouard'ın üzerinde oturmakta olduğu, oldukça kötü durumda olan Rejans tarzında bir koltuk. Sahnenin başında, oda girişte ve karanlık olduğundan, Edouard ve koltuk görünmeyecekler. Ortada biraz daha aydınlık olan bölümde, pencerenin önünde, üstünde kaz tüyü taklidi bir kalemlik, bir mürekkeplik, bir kitap, kâğıtlar ve defterler olan kocaman bir masa vardır. Masa'nın bir metre uzağında, eski ve bir kolu olmayan kırmızı bir koltuk. Sol duvarda yine karanlık köşeler.

Oda'nın geri kalan yarı karanlık bölümünde eski mobilyaların çevre çizgileri, eski bir yazı masası, üstünde eski bir halı asılmış olan bir komodin. Bir sandalye veya bir koltuk daha. Sağ tarafta pencerenin yanında küçük bir masa, bir tabure, üstünde birkaç kitap olan bir raf. Üst bölümde eski bir gramofon.

Solda ilk planda girişe açılan kapı. Yukarda eski bir lamba asılı durmakta, yerde de eski, solmuş bir halı. Sağ duvarda Perde'nin başında parladığı için ne olduğu anlaşılamayan barok çerçeveli bir ayna. Onun altında eski bir şömine.

Perdeleri aralanmış olan pencereden, karşı giriş katı, bir bakkal dükkânının yarı ön cephesini görürüz. İkinci Perde'nin dekoru ağır ve çirkin. İlk Perde'nin dekorsuzluğu ve sadece ışıktan ibaret olmasıyla kontrast oluşturmaktadır.

Perde kalkarken, pencereden gelen sarı soluk bir ışık

sahnenin ortasını ve oradaki masayı aydınlatır. Karşı evin duvarları pis gri renktedirler. Dışarıda hava karanlık, kar ve aynı zamanda ince bir yağmur yağıyor. Bérenger'nin odasının en karanlık köşesinde, pencerenin sağında oturan Edouard'ı sahnenin başında görmeyiz. O'nu Bérenger'nin gelişinden sonra göreceğiz. İnce, çok soluk ve ateşi çıkmış gibi, siyahlar giymiş, sağ kolunda yas bantı, siyah fötr şapka, siyah pardösü, siyah ayakkabı, yakası kolalı beyaz gömlek ve siyah kravatı vardır. Zaman zaman, özellikle de Bérenger'nin gelişinden sonra, Edouard hafifçe öksürecek. Dikkatlice cebine koyacağı siyah bantlı, beyaz bir mendile tüküreceк. Perde kalkmadan birkaç dakika önce, daha sonra perde kalkarken, sol taraftan, yani bina'nın giriş katından Kapıcı'nın sesi duyulacak.

KAPICININ SESİ *(Şarkı söyler)*

Soğuk olunca, sıcak olmaz
Sıcak olunca, demek ki soğuk

Hay Allah, bu kömür tozları ve karlarıyla istediğin kadar süpür bütün gün aynı pislik.

(Süpürgenin kapıya çarpan sesi ve yine şarkı söyleyen kapıcı duyulur)

Soğuk olunca, sıcak olmaz,
Sıcak olunca, demek ki soğuk
Soğuk olunca sıcak mı olur?
Sıcak olunca soğuk mu olur?
Soğuk olunca da ne olur?

(Kapıcının şarkısıyla birlikte üst kattan çekiç sesleri gelir. Açık bir radyo, gürültüler, yakınlaşıp uzaklaşan kamyon ve motosiklet sesleri. Bir ara bir okulun teneffüs sesleri duyulur. Tüm bu sesler deforme edilmeli; öğrenci sesleri ciyak ciyak olmalı. Bu, gürültünün yarı komik yarı can sıkıcı ve çirkinleştirilmiş hali olmalı)

BİR ERKEK SESİ *(Köpek havlaması ve merdivenden çıkan birinin adım sesleri takip eder)* Günaydın Kapıcı hanım.

KAPICININ SESİ Günaydın Bay Lelard! Bugün çok geç gidiyorsunuz.

ERKEK SESİ Evde işim çıktı. Uyudum. Şimdi daha iyiyim. Mektuplarımı postaneye götürüyorum.

KAPICININ SESİ Tuhaf bir iş! Sürekli kâğıtların içindesiniz. Mektuplarınızı yazmak için sürekli düşünüyor olmalısınız.

ERKEK SESİ Yazmak için değil de yollamak için düşünmem gerekiyor.

KAPICININ SESİ Doğru ya! Kime yollayacağınızı bilmeniz gerek! Herhangi birilerine yollayamazsınız ki! Aynı kişiler de olmamalı.

ERKEK SESİ Peygamberin de dediği gibi, insan parasını alın teriyle kazanmalı.

KAPICININ SESİ Bugün çok fazla yönerge oluğu için işler iyi gitmiyor. Süpürmek bile eskiye göre zorlaştı.

ERKEK SESİ Vergileri ödeyebilmek için her şeye rağmen çalışmak gerek.

KAPICININ SESİ En iyi iş başbakan olmak. Onlar vergi ödemiyor, alıyorlar.

ERKEK SESİ Zavallılar onlarda yaşamak için herkes gibi çalışmalılar.

KAPICININ SESİ Bu zamanda kaldıysa, zenginlerde bizim kadar fakirler.

ERKEK SESİ Hayat böyle bir şey.

KAPICININ SESİ Evet. Maalesef!

ERKEK SESİ Evet Bayan!

KAPICININ SESİ Evet Bayım. Hepimiz aynı deliğe girmek için ne zorluklar çekiyoruz. Benim kocam orada. Kırk yıl önce öldü, sanki dündü. *(Girişte köpeğin havlaması duyulur)* Kapa çeneni Tresor. *(Köpeğin şikâyetçi sesinden süpürgeyle vurduğu anlaşılır. Kapı şaklaması)*

Yerine dön *(Herhalde beyefendiye)* Haydi hoşça kalın Bay Lelard. Kaldırımlara dikkat edin, her yer ıslak ve kaygan. Aman ne iğrenç hava.

ERKEK SESİ Gerçekten de konuşmakta olduğumuz hayatın ta kendisi. Biraz filozof olmak gerek kapıcı hanım.

KAPICININ SESİ Bana filozoflardan söz etmeyin, stoikleri izlemeyi ve iç aleme dalmayı kafaya koymuştum, ama bana hiçbir şey öğretmediler. Marc- Aurele'i bile. Sonuçta hiçbir işe yaramıyor. İkimizden de daha kurnazdı. Eğer varsa, ki yok, herkes kendi çaresine bakmalı.

ERKEK SESİ Hay allah!

KAPICININ SESİ Duygusuz olmalı, ama var olanları nereye yerleştirmeli? Bu bizim toplum sınıfı değerlerimize sığmaz. Ayrıca tüm bunlar merdiven süpürürken neyime yarar?

ERKEK SESİ Ben bu filozofları okumadım.

KAOICININ SESİ Çok haklısınız. İşte sizin gibi kültürlü olmak böyle bir şey. Felsefe sadece deney kapları için. Bu onlara renk bile vermeye yaramaz.

ERKEK SESİ Böyle konuşmayın.

KAPICININ SESİ Filozoflar ancak bizim gibi kapıcıların işine yarar.

ERKEK SESİ Böyle konuşmayın hanımefendi, filozoflar herkes içindir.

KAPICININ SESİ Ben ne söylediğimin farkındayım. Siz en iyi kitapları okuyorsunuz, bense param olmadığı için beş para etmez filozofları. Siz, paranız olmasa bile rahatlıkla kütüphanelere girebilirsiniz. Seçme hakkınız var... Siz ki her şeyi biliyorsunuz, bunun ne işinize yaradığını sorarım.

ER KEK SESİ Size söylemek istediğim şu: Felsefe, hayatın felsefesini tanımaya yarıyor.

KAPICININ SESİ Ben hayatın felsefesine zaten alıştım.

ERKEK SESİ Bu bir erdem kapıcı hanım!

(Bérenger'nin oda kapısının dibine süpürge darbesi)

KAPICININ SESİ Aman tanrım evdeki pisliğe bakın, her yer çamur içinde!

ERKEK SESİ Zaten hiç eksik olmuyor. Haydi, bu sefer gerçekten de gidiyorum, çok önemli. Hoşça kalın kapıcı hanım, kolay gelsin.

KAPICININ SESİ Teşekkürler Bay Leland! *(Giriş kapısının hızla kapanma sesi)* Salak! Kendini akıllı sanıyor, kapıyı kıracak olan da ödeyecek olan da ben olmayacağım!

BİR ERKEK SESİ *(Kibarca)* Bir şey mi söylediniz kapıcı hanım?

KAPICININ SESİ *(Daha da kibar hatta yumuşak)* Hiçbir şey Bay Lelard, daha iyi konuşmayı öğrenmek için kendi kendime konuşuyordum! Böylece zaman daha çabuk geçiyor!

(Edouard'ın kapısının altında süpürge darbesi)

BİR ERKEK SESİ Özür dilerim, beni çağırdığınızı sanmıştım.

KAPICININ SESİ Önemli değil beyefendi, herkes yanılabilir! *(Giriş kapısının gürültülü kapanışı tekrar duyulur)* Kaçtı. Buna kapılarla ilgili aynı şeyi bin kez söyledim, ama anladığı yok, sanki sağır mübarek. Çok iyi duyduğu halde öyleymiş gibi davranıyor.

(Şarkı söyler)

Soğuk olunca, sıcak olmaz...

(Köpeğin gittikçe hızlanan havlaması duyulur) Sus Tresor! Beş para etmez hayvan! Suratına bir tane patlatayım da gör.

(Kapıcı dairesinin kapı sesi. Köpek çığlığı. Deminki kapının şaklaması)

İKİNCİ BİR ADAMIN SESİ *(Ardından bir kaç adım sesi; hafif bir yabancı şivesiyle)* Günaydın kapıcı hanım Bayan Colombine burada mı oturuyor?

KAPICININ SESİ Bu ismi hiç duymadım! Burada yabancı yok sadece Fransızlar var.

İKİNCİ ADAMIN SESİ *(Aynı anda yukarıdan kuvvetli bir radyo sesi)* Bana bu binanın beşinci katında oturduğunu söylemişlerdi.

KAPICININ SESİ *(Kendini duyurabilmek için bağırarak)* Size bu adı duymadığımı söyledim!

İKİNCİ ADAMIN SESİ Affedersiniz?

(İki saniye sonra acı bir fren yapan kamyon sesi)

KAPICININ SESİ *(Bağırarak)* Tekrar ediyorum; bu ismi daha önce duymadım.

İKİNCİ ADAMIN SESİ Burası La Douzaine Sokağının onüç numaralı binası öyle değil mi?

KAPICININ SESİ *(Aynı oyun)* Hangi sokağın?

İKİNCİ ADAMIN SESİ *(Daha kuvvetli)* Onüç numara mı?

KAPICININ SESİ *(Bağırarak)* Bağırmanıza gerek yok, sizi duyuyorum. Okuma yazmanız yok mu, tabelada yazılı. Evet burası La Douzayne Sokağı onüç numara.

İKİNCİ ADAMIN SESİ Yani bu demek oluyor ki, Bayan Colombine burada oturuyor!

KAMYONCUNUN SESİ *(Sokaktan)* Araba kullanmayı öğren!

KAPICININ SESİ Bunu sizden daha iyi biliyorum!

ŞOFÖRÜN SESİ Neden 'sen' diye hitap ediyorsun, 'siz' demeyi bilmez misin?

KAPICININ SESİ Ah! Anladım Bayan Colombine herhalde Bay Polisson'nun hanım arkadaşı?

KAMYONCUNUN SESİ Pislik! Şeytan!

İKİNCİ ADAMIN SESİ Evet... Pelisson!

KAPICININ SESİ Pelisson veya Polisson ne fark eder, hepsi aynı.

ŞOFÖRÜN SESİ *(Sokakta)* Terbiyeli ol, pislik.

KAPICININ SESİ Anladım, kızıl saçlı kız! Bahsettiğiniz kız oysa, burada oturuyor; daha önce söyleseydiniz ya! Asansöre binin.

KAMYONCUNUN SESİ *(Sokakta)* Pislik, terbiyesiz!

ŞOFÖRÜN SESİ *(Sokakta)* Pislik! Terbiyesiz!

(Yukarı çıkan asansörün, radyonun, yolda hareket eden arabaların ve gürültülü bir motosikletin birbirine karışan sesleri. Bir an için pencerenin önünden geçen motosikleti görürüz)

KAPICININ SESİ *(Kuvvetli)* Asansörün kapısını kapatmayı unutmayın! *(Kendi kendine)* Bunu asla düşünmezler, hele yabancılar!

(Şarkı söyler)

Yerinde sayınca, hareket edilmez
Hareket edince, yol alınır mı?

(Kapıcı dairesini kapısı şaklar; Kapıcı girmiştir; köpek havlamaları ve Kapıcı'nın daha da bağıran sesi) Evet, evet, canım Tresor'um şekerin nerede senin? Al bakalım *(Havlama)* Kapa çeneni!

(Köpeğin havlaması. Pencereden sokaktan geçtiklerini gördüğümüz iki kişi sol taraftan gözükür. Onları sadece duymak da mümkün, ama görmek daha iyi olur. Bunlar bastonlarının yardımıyla yürüyen iki büklüm olmuş iki ihtiyardır)

BİRİNCİ İHTİYAR Hava amma da kötü!

İKİNCİ İHTİYAR Hava amma da kötü!

BİRİNCİ İHTİYAR Ne diyordunuz?

İKİNCİ İHTİYAR Hava amma da kötü! Ne diyordunuz?

BİRİNCİ İHTİYAR Diyordum ki, hava amma da kötü!

İKİNCİ İHTİYAR Kaymamak için koluma girin.

BİRİNCİ İHTİYAR Kaymamak için koluma girin.

İKİNCİ İHTİYAR Çok parlak insanlar tanıdım, çok parlak.

KLOŞAR *(Sağ taraftaki karşı kaldırımda gözükür, şarkı söylemektedir)*

Denizyolları'nı terk ederken!

(Bozuk paraların nereden düştüğünü anlamak için yukarıya doğru bakar)

BİRİNCİ İHTİYAR Ne yapardı bu parlak insanlar?
İKİNCİ İHTİYAR Bol miktarda parlıyorlardı.
KLOŞAR *(Şarkı söyler)*
Marinette'le evlendim!
BİRİNCİ İHTİYAR Nerede parlardı bu parlak insanlar?
(Kloşar'ın oyunu değişmez)
İKİNCİ İHTİYAR Toplum içinde, salonlarda... Her yerde parlarlayıp dururlardı!
BİRİNCİ İHTİYAR Bu parlak insanları ne zaman tanıdınız?
KLOŞAR *(Oyunu değişmez)*
Denizyolları'nı terk ederken!
(Üst katların pencerelerine bakarak sola doğru yönelip kaybolur)
İKİNCİ İHTİYAR Bir zamanlar, bir zamanlar.
BİRİNCİ İHTİYAR Arada sırada görüşüyor musunuz?
BAKKAL *(Kızgınlıkla karşı dükkândan çıkıp birinci kata bakar)* Hey, hanımefendi!
İKİNCİ İHTİYAR Ah! sevgili dostum, artık o parlak insanlardan kalmadı... *(Sağ taraftan kaybolurlarken sesleri duyulur)* Kayboldular. Bugün onlardan sadece iki tane tanıyorum... o parlak insanlardan.....
BAKKAL Eeee bayan! Beni ne sandınız?
İKİNCİ İHTİYARIN SESİ ...sadece iki tane. Bir tanesi emekli oldu, diğeriyse öldü!
(Birinci ihtiyar da kaybolur)
BAKKAL *(Oyun değişmez)* Yok ya! Siz beni ne sanıyorsunuz?
KLOŞAR'IN SESİ *(Şarkı söyler)*
Savaş gemisi kaptanı...
BAKKAL *(Oyun değişmez)* Beni ne sandınız hanımefendi? Ben tüccarım, sır satmam.
KLOŞAR'IN SESİ *(Uzaklaşırken, şarkı söyler)*
Çağırıp dedi ki
Marinette'le evlen istersen.

BİRİNCİ İHTİYARIN SESİ *(Uzaklaşarak)* Eğer varsa bile, fark edilmezler. Parlak insanlar artık parlamıyorlar. *(Bir süreden beri az duyulan okul sesleri iki misli kuvvetlenir. Zil sesi)*

ÖĞRETMENİN SESİ Sınıfa! sSnıfa! Sınıfa!

BİR SES *(Sokaktan gelen)* Mal teslim eden ellisekiz işçimiz var.

ÖĞRETMENİN SESİ Susun! *(Sağ taraftan tepinmeler, bağrışmalar, okul sıralarına vurma sesleri)* Susun! Susun!

SES *(Sokaktan)* Mal teslim eden elli sekiz tane işçimiz var. *(Okulda çocuklar susmuştur)*

ÖşRETMENıN SESİ Tarih dersi: Halkı temsil edenler kraliçe Marie-Antoinette'in saray parmaklıklarının önüne geldiler. Bağırıyorlardı.

SES *(Sokaktan)* Mal teslim eden ellisekiz işçimiz var.

ÖĞRETMENıN SESİ Bağırıyorlardı: "Majesteleri çöreğimiz kalmadı, ne olur verir misiniz?" Kalmadı diye cevap vermiş Kraliçe.

SES *(Sokaktan gelen)* Mal teslim eden ellisekiz işçimiz var.

ÖĞRETMENİN SESİ Kalmadı, onun yerine ekmek yiyin. İşte o zaman halk çok kızdı. Kraliçenin kafası kesildi. Kraliçe kendisini kafasız görünce çok içerleyip ani bir kanama geçirdi. Zamanın bilgili doktorlarına rağmen kurtarılamayıp öldü.

BİR SES *(Sokaktan)* Mal teslim eden ellisekiz işçimiz var.

KALIN BİR SES *(Sokaktan)* Yedibin metre yükseklikteydik, aniden uçağın kanadının koptuğunu gördüm.

DİĞER BİR SES *(Narin)* Hay Allah!

KALIN SES Neyse diğeri yerinde duruyor diye söylendim. Tüm yolcular tek kanatla uçmakta olan uçağı dengelemek için aynı tarafa yığılmışlardı.

NARİN SES Korktunuz mu?

KALIN SES Daha bitmedi... aniden uçak diğer kanadını, motorlarını ve pervanesini de kaybetti... ve yedibin

metre yükseklikteydik.

NARİN SES Eyvah!

KALIN SES Mahvolduk diye düşündüm. *(Ses uzaklaşır)* Mahvolduk, artık yapılacak bir şey yok... Bu durumdan nasıl sıyrıldığımızı biliyor musunuz? Tahmin edin!

SOKAKTAN DİĞER BİR SES Mal teslim eden ellisekiz işçimiz işemeye gidince çok zaman kaybediyorlar. Ortalama günde beş kez özel gereksinimleri için teslimata ara veriyorlar. Bu zaman, maaşlarından kesilmiyor. Bunu kullanıyorlar, disipline sokmam gerek; sırayla ayda bir kez dört buçuk saat boyunca işesinler. Böylece bize bu kadar pahalıya mal olan gidiş gelişler ziyan olmamış olur. Develer bile suyu tutabiliyorlar.

İLK SES *(Aşağıdan gelir)* Şimendifere biniyorum. Ayırtmış olduğum yere oturuyorum. Tren kalkıyor. Tam o anda benimle aynı numaralı yeri almış olan bir bey geliyor. Kibarlık olsun diye yerimi verip koridora çıkıyorum, şöyle bir teşekkür ediyor. İki saat sonra tren bir istasyonda duruyor, adam iniyor. Yer önce benim olduğu için, eski yerime geçiyorum. Tren tekrar hareket ediyor. Bir saat sonra başka bir istasyonda duruyor. Adam trene tekrar binip yerine geçmek istiyor. Hukuken buna hakkı var mıydı? Onun olduğu kadar benim de yerimdi, ama bu hakkın kendisine ait olduğunu iddia etti. Mahkemeye çıkarıldık. Hâkim, beyefendinin gizlemiş olmasına rağmen piskopos ve eleştirmen olduğu için önceliklere sahip olduğunu söyledi.

AŞAĞIDAN DİĞER BİR SES Bu beyefendi kimdi?

AŞAĞIDAKİ İLK SES Bir eleştirmen, bir piskopos. Morvan Bölgesinin piskoposu.

AŞAĞIDAKİ DİĞER BİR SES Treni nasıl yakalayabilmiş?

AŞAĞIDAKİ İLK SES K ısa yolu kullanmış.

SOKAKTAN BİR SES *(Daha yakından)* Mal teslim eden ellisekiz işçimiz var.

(Yolun diğer tarafından, yani soldan ihtiyarlar gelir)

İLK İHTİYAR Düğün yemeğine davet edildim ama şaraplı horozu sevmediğim için hiç memnun kalmadım.

İKİNCİ İHTİYAR Şaraplı horoz ikram etmediler mi?

İLK İHTİYAR Evet, ama şaraplı horoz olduğunu söylemediler. Yiyince hiç hoşuma gitmedi.

İKİNCİ İHTİYAR Gerçekten şaraplı horoz muydu?

İLK İHTİYAR Şaraplı horozdu ama bilmediğim için kötü bir yemek oldu.

İKİNCİ İHTİYAR Sizin yerinize davet edilmiş olmak isterdim, ben başarısız yemekleri severim.

(İhtiyarlar kaybolur)

SOKAKTA BİR SES Mal taşıyan ellisekiz işçimiz var.

SES *(Sağdan gelen)* Finans problemimizi ciddi bir biçimde ele almak gerek.

YUKARIDAKİ SES Sorun, yetkililerin elçileri tarafından mı ele alındı?

SES *(Soldan gelen)* Finans problemlerini ciddi bir biçimde ele almak gerek.

YUKARIDAN GELEN SES Mal taşıyan adamlarımızın finans problemini ciddi bir biçimde ele almak gerek.

SOLDAN GELEN DİĞER SES Yok, Sorun yetkililer kurulunun elçileri tarafından çözüldü.

SAĞDAN GELEN SES Ne istiyorsunuz üretim üretimdir! Sorunu tekrar düşünmek gerek, hem de kökünden düşünmek.

SOLDAN GELEN SES İşçibaşlarımız, işçibaşı yardımcılarımız, işçiler ve çevremizle bir örgütlenme merkezi kurup bir ortak karar alma komitesi oluşturmalıyız.

YUKARIDAKİ SES Ustalar ve işçiler, sosyal gruplar oluşturacak, bunlar da müteahhit kuruluşlarını oluşturacaklar.

SAĞDAN GELEN SES Temelin organizasyonunu ve üst

yapının örgütlenme ilkesini unutmayalım.

SOLDAKİ SES Ya mal teslim eden elli sekiz adamımız?

YUKARIDAKİ SES İşten sonra dinlenmeyi örgütlemek gerek.

AŞAĞIDAKİ SES Bu çok ağır bir dinlenme olmalı.

SOLDAKİ SES Dinlenme zamanını zorlamak gerek.

(Bir süre yoğun bir sis sahneyi karartır; bu arada dış sesler azalır, artık sadece arada sırada seçilmesi zor sözcükler duyulur)

KAPICININ SESİ *(Girişten gelen bir kapı şaklamasından sonra)* Ah! Sis, fabrika dumanına karışınca hiçbir şey duyulmuyor! *(Bir fabrikanın kuvvetli siren sesi)* Allahtan sirenler var.

(Sis dağılmıştır, sokağın öte yanında şarkı söylemekte olan Kloşar'ı görürüz)

KLOŞAR'IN SESİ

İkinci komutan çağırıp dedi ki,
Marinette'inle evlen,
Marinette'inle evlen.

(Bir sonraki oyun için sokak sesleri uzaklaşır)

KLOŞAR

İyi bir kocaydın,
Hep öyle ol.

(Girişten bir kapı şaklama sesi duyulur)

KAPICININ SESİ *(Kloşar bozuk paraların düştüğü pencereye bakıp, lime lime olmuş eski şapkasını çıkartır, boşlukta selam verir pencereye doğru ilerler ve kendini sokağın ortasında bulur)* Kapıyı böyle şaklatmayın.

BİR KADIN SESİ *(Girişte)* Mahsus yapmadım, sizin de başınıza gelebilir.

KAPICININ SESİ Evet ama ben dikkat etmediğim için oluyor.

KLOŞAR *(Sokakta pencereye doğru bakar)* Baylar, bayanlar selam! Baylar, bayanlar teşekkürler! *(Bozuk paralar düşmediği için hareket eder)* Hiç de açık elli değiller.

KAPICININ SESİ
Sıcak olunça,
Soğuk olur!

KLOŞAR *(Kapıcı aynı bölümü söylerken yolun karşı tarafına geçer. Bir motosikletli ona hafifçe dokup hızla geçerken)* "Allah seni... "
İyi bir koca ol!...
(Pencereye yaklaşıp mırıldanır)
Yine de dikkat et,
Yine de dikkat et!...
(Kapalı pencereye burnunu yapıştırıp Bérenger'nin odasına bakar)

KAPICI *(Şarkı söyleyerek süpürdüğü kaldırımda belirip Kloşar'a çarpar)* Orada ne işin var senin?

KLOŞAR Şarkı söylüyorum!

KAPICI Pencereleri kirletiyorsun. O benim kiracım ve ben temizliyorum.

KLOŞAR Çok affedersiniz bayan, bilmiyordum, lütfen kızmayın.

KAOICI Hadi bakalım defol, problem çıkartma!

KLOŞAR *(Halen sarhoş ve muzip)* Bunu daha önce bin kez duymuştum. Çok basitsiniz bayan.

KAPICI *(Süpürgesiyle tehdit ederek)* Ben sana değer bilmeyi öğreteceğim.

KLOŞAR Hiç gerek yok bayan, gidiyorum, affedersiniz bayan!
(Mırıldanarak uzaklaşır)
Denizyolları'nı terk ederken.
Marinette'le evlendim.

KAPICI *(Hâlâ sokakta pencerenin yanındayken, köpeğinin havlamasıyla aniden geri döner)* Kapa çeneni!... Postacı! *(Postacı'ya)* Kimin için sayın Postacı?

POSTACI'NIN SESİ Bay Bérenger için acele posta!

KAPICI Giriş katında sağ tarafta.

POSTACININ SESİ Teşekkürler.

KAPICI *(Artık göremediğimiz Kloşar'a doğru süpürgesini tehdit ederek sallar)* Pislik. *(Omuzlarını silker)* Benim kadar bile denizci değil. (*Kapıcı kaldırımı süpürürken postacı Bérenger'nin kapısını çalar)* Ah bu köpek kakaları, benimki asla yapmaz.

POSTACININ SESİ Cevap yok.

KAPICI *(Görünmeyen Postacı'ya)* Daha kuvvetli çalın. Orada.

POSTACI Size cevap vermiyor diyorum.

KAPICI Bir kapıyı çalmayı bile bilmiyor.
(Girişte kaybolur)

KAPICININ SESİ Çıkmış olamaz. Alışanlıklarını iyi biliyorum. Benim kiracım ve temizliğini yapıp pencerelerini temizliyorum.

POSTACININ SESİ Deneyin!
(Bérenger'nin kapısının kuvvetlice vurulduğu duyulur)

KAPICININ SESİ *(Kapıya vurarak)* Bay Bérenger. Bay Bérenger! *(Sessizliğin ardından tekrar kapıya vurulur)* Bay Bérenger, Bay Bérenger!

POSTACININ SESİ Size söylememiş miydim?

KAPICININ SESİ Bu imkânsız, çıkmış olamaz. Uyuyor olabilir ama böyle bir alışkanlığı da yok! Daha kuvvetli vurun. Ben bir gidip bakayım.
(Postacı kapıya vurmaya devam eder, Kapıcı çok çirkin gözüken burnunu pencereye dayar. Ezildikçe daha da çirkinleşir)

KAPICI Bay Bérenger! Hey Bay Bérenger!
(Aynı anda postacının kapıya vurduğunu duyarız)

POSTACININ SESİ Bay Bérenger, acele postanız var, Bay Bérenger!

KAPICI Bay Bérenger acele postanız var... Allah Allah! *(Durur)* Nerede olabilir, hiç evde durmaz ki! *(Postacı kapıya vurmaya devam ederken kapıcıda pencereye vurur)* Yapacak hiçbir iş olmadığı için dolaşıp duranlar var, oysa biz yorgunluktan geberiyoruz!... Burada

değil!

(Kaybolur, giriş'e yakın bir yerde olmalı, pencere köşesinden hareket eden kolu ve süpürge sapını görürüz)

POSTACININ SESİ Evde yoksa yok. Siz hiç çıkmadığını söylemiştiniz!

KAPICININ SESİ Ben asla öyle bir şey söylemedim. Siz postayı bana verin, iletirim. *(Tamamen yok olur)* Pencere camlarını ben temizliyorum.

POSTACININ SESİ Size vermeye hakkım yok. Yapamam.

KAPICI O zaman sizde kalsın.

POSTACI Yine de vereyim. İşte buyrun.

KAPICININ SESİ Şimdi de onun gelmesini beklemem gerekecek. Amaaan!

(Sessizlik. Son siren sesinden sonra gürültüler durur. Belki son kez kapıcının köpeğine bağırması ve ardından köpeğin havlaması duyulabilir. Birkaç dakika sessizlik. Daha sonra sağ taraftan gelip pencerenin önünden geçip eve dönen Bérenger'yi görürüz. Üstünde yağmurluğu sağ elinde de sinirli bir şekilde salladığı şapkası var. Başı eğik yürümekte. Pencere önünden geçtikten sonra ayak sesleri girişte duyulur. Anahtarın kapı deliğine girdiğini duyarız)

KAPICININ SESİ *(Çok kibar)* Nihayet geldiniz Bay Bérenger! İyi bir gezinti yaptınız mı? Hava almakla ne iyi ettiniz! Buna gerçekten ihtiyacınız var!

BÉRENGER'NİN SESİ Günaydın hanımefendi.

KAPICININ SESİ Gezdiğinize göre dışarı çıktınız demek. Gittiğinizi duymadım. Neden haber vermediniz? Temizlik yapmak için anahtarım yoktu. Nereden bilebilirdim? Bunu yapmak isterdim. Acele postanız var. *(Duraklama. Bérenger kapıyı açarken postayı okumak için durur)* Belki de çok acil değildi? Onun için okudum. Ivır zıvır satıcısından. Acilen sizi çağırıyor. Merak edecek bir şey yok.

(Anahtar kapı deliğinde gıcırdar. Bérenger'nin oda kapısı yavaşça açılır. Kapıcının kızgınlıkla anlaşılmaz birtakım sözler söylediğini duyarız, dairesinin kapısını şaklatır. köpek inler; yarı karanlık odada Bérenger'nin gölgesi belirir. Yavaş adımlarla sahnenin ortasına gelir. Tam bir sessizlik olur. Bérenger elektrik düğmesine basınca sahne aydınlanır. Bir köşede, yağmurluğu başında şapkası ve ayaklarının dibinde dosya çantası duran Edouard'ı görürüz. Öksürür. Sesten ve aniden Edouard'ı görmüş olmaktan Bérenger irkilir)

BÉRENGER *(Zıplayarak)* Aaa! Burada ne yapıyorsunuz?

EDOUARD *(İnce, keskin biraz da çocuksu bir sesle kalkar ve yerdeki çantasını alır)* Eviniz hiç de sıcak değil. *(Mendiline tükürür; bunu yapmak için dosya çantasını tekrar yere koyar cebinden kıvrılmış ve diğerinden kısa olduğu belli olan elini çıkartır; daha sonra özenle yöntemine uygun olarak mendilini katlayıp, tekrar cebine koyar, dosya çantasını alır)*

BÉRENGER Beni korkuttunuz... Ziyaretinizi beklemiyordum. Burada ne işiniz var?

EDOUARD Sizi bekliyordum. *(Kısa olan kolunu cebine sokar)* Merhaba Bérenger.

BÉRENGER İçeri nasıl girdiniz?

EDOUARD Tabii ki kapıdan. Kapıyı açtım.

BÉRENGER Nasıl yaptınız? Anahtarlar bendeydi!...

EDOUARD *(Cebinden anahtarlar çıkartıp Bérenger'ye gösterir)* Bende de.

(Anahtarları tekrar cebine koyar)

BÉRENGER Bu anahtarları nasıl elde ettiniz?

EDOUARD Ama... Bana siz vermiştiniz, evde olmadığınız takdirde içeri girip sizi beklemem için.

BÉRENGER *(Hatırlamaya çalışarak)* Ben size anahtar mı verdim?... Ne zaman?... Hiç hatırlamıyorum...

EDOUARD Gerçekten de siz verdiniz. Aksi takdirde nasıl olabilirdi?

BÉRENGER Bu çok şaşırtıcı Sevgili Edouard. Neyse öyle diyorsanız...

EDOUARD Sizi temin ederim... Özür dilerim Bérenger, eğer bende olmalarının bir sakıncası varsa derhal iade ederim.

BÉRENGER Neyse... yok, yok... Madem ki sizdeler, kalsınlar Edouard. Kusura bakmayın hafızam çok kötü. Size vermiş olduğumu hatırlayamadım.

EDOUARD Halbuki... hatırlayın, sanırım geçen seneydi. Bir pazar günü....

BÉRENGER *(Sözünü keserek)* Kapıcı beni beklediğinizi söylemedi.

EDOUARD Herhalde beni fark etmemiş olmalı. Kusura bakmayın girmek için izin almam gerektiğini bilemedim. Bunun çok önemli olduğunu söylememiş miy diniz? Ama ziyaretim canınızı sıktıysa...

BÉRENGER Bunu söylemek istememiştim. Ziyaretiniz beni hep mutlu etmiştir.

EDOUARD Sizi rahatsız etmek istemem.

BÉRENGER Beni hiç rahatsız etmiyorsunuz.

EDOUARD Teşekkür ederim.

BÉRENGER Hafızamın bu kadar zayıf olması beni üzüyor... *(Kendi kendine)* Üstelik Kapıcı bu sabah dışarı çıkmamış olmalı!... *(Edouard'a)* Neyiniz var? Titriyorsunuz.

EDOUARD Evet, kendimi çok iyi hissetmiyorum, üşüyorum.

BÉRENGER *(Edouard'ın sağlam elini kavrar, bu arada Edouard diğerini cebine sokar)* Hâlâ ateşiniz var. Öksürüyorsunuz, titriyorsunuz, soluksunuz. Gözleriniz yanıyor.

EDOUARD Akciğerlerim... iyiye gitmiyor... uzun süredir devam ediyor.

BÉRENGER Bu bina hiç iyi ısıtılmıyor *(Yağmurluğunu çıkartmadan suratsız bir şekilde masanın yanındaki bir*

koltuğa oturur. Edouard ayaktadır) Oturun Edouard.

EDOUARD Teşekkürler. Çok teşekkür ederim. *(Dosya çantasını dikkatlice yanına koyarak pencerenin yanındaki alçak büfeye oturur; sürekli çantasını gözetir; bir anlık sessizlikten sonra karanlık bir ifadeyle iç çeken Bérenger'yi fark ederek)* Çok üzgün duruyorsunuz. Mahvolmuş, endişeli bir haliniz var.

BÉRENGER *(Kendi kendine)* Sadece endişeli olsa...

EDOUARD Yoksa siz de mi hastasınız? Ne oluyor? Başınıza bir şey mi geldi?

BÉRENGER Yok, yok... hiçbir şey! Ben böyleyim... neşeli bir yapım yok! Brrrrr... ben de üşüyorum! *(Ellerini ovuşturur)*

EDOUARD Size mutlaka bir şeyler oldu. Her zamankinden daha sinirlisiniz, yerinizde duramıyorsunuz! Patavatsızlık yapmak istemem, ama bana söyleyin, bu sizi rahatlatır.

BÉRENGER *(Kalkar ve sinirli bir biçimde odada birkaç adım atar)* Nedenleri var.

EDOUARD Ne oldu?

BÉRENGER Hiç... hiçbir şey ve her şey.... her şey... her şey...

EDOUARD Eğer mümkünse bir fincan çay isteyebilir miyim?

BÉRENGER *(Çok önemli açıklamalarda bulunacakmış gibi trajik bir ifade alır)* Sevgili Edouard, yaralıyım, mutsuz ve tesellisiz...

EDOUARD *(Sesinin tonunu değiştirmeden)* Sizi yaralayan ve tesellisi mümkün olmayan nedir?

BÉRENGER Nişanlım öldürüldü.

EDOUARD Ne diyorsunuz?

BÉRENGER Nişanlım öldürüldü, duyuyor musunuz?

EDOUARD Nişanlınız mı? Demek nişanlıydınız? Evlilik projenizden hiç söz etmemiştiniz. Kutlarım. Aynı zamanda da başınız sağ olsun. Nişanlınız kimdi?

BÉRENGER Doğrusunu isterseniz... Tam nişanlım sayılmaz... Nişanlım olabilecek olan bir genç kızdı.

EDOUARD Aaa öyle mi?

BÉRENGER Bir melek kadar saf, güzel tatlı, yumuşacık bir genç kızdı. Bu korkunç, çok korkunç...

EDOUARD Onu ne zamandan beri tanıyordunuz?

BÉRENGER Belki hep. Kesinlikle de bu sabahtan beri.

EDOUARD Yeniydi.

BÉRENGER Onu benden kopardılar... kopardılar!... Ben... *(El hareketi)*

EDOUARD Çok acı olmalı... Çayınız var mı? Lütfen.

BÉRENGER Kusura bakmayın, düşünemedim... hayatı-mı mahveden bu dramla! Evet, evet çayım var!

EDOUARD Sizi anlıyorum

BÉRENGER Anlayamazsınız.

EDOUARD Tabii ki anlarım.

BÉRENGER Size çay ikram edemeyeceğim. Küflenmiş olduğunu unutmuşum.

EDOUARD O halde bir kadeh rom lütfen... Soğuktan dondum.

(Konuşurken Bérenger bir şişe rom alıp bardağı doldurur ve Edouard'a uzatır)

BÉRENGER Onu hep özleyeceğim. Hayatım sona erdi. Bu yara asla iyileşmeyecek.

EDOUARD Çok yaralısınız sevgili dostum! *(Rom bardağını alır)* Teşekkürler *(Kayıtsızlık ifadesiyle)* Zavallı dostum.

BÉRENGER Sadece bu da değil, Bir tek bu genç kızın cinayeti olsa. Biliyor musunuz çok şey oluyor, çok kötü şeyler, dünyada, kentimizde, korkun, inanılmaz şeyler... çok yakınımızda.... göreceli bir yakınlık.... ahlakça hemen şuracıkta!... *(Göğsünü yumruklar. Edouard rom'u yutmuştur. Boğulacak gibi olur, öksürür)* Kendinizi kötü mü hissediyorsunuz?

EDOUARD Bir şey yok. Çok kuvvetli geldi. *(Öksürmeye*

devam eder) Sanırım nefes boruma kaçtı.

BÉRENGER *(Öksürüğünü durdurmak için Edouard'ın sırtına vurup diğer eliyle bardağını alır)* Her şeyi bulduğumu sanmıştım, her şeyi. *(Edouard'a)* Başınızı kaldırıp tavana bakın, şimdi durur... *(Devam eder)* Tüm kaybettiklerimi, tüm kaybetmediklerimi, bana ait olanları, hiçbir zaman bana ait olmayanları...

EDOUARD *(Sırtına vurmaya devam eden Bérenger'ye)* Teşekkür ederim... Böyle daha iyi... canımı acıtıyorsunuz, yeter lütfen.

BÉRENGER *(Edouard mendiline tükürürken, küçük bardağı masanın üstüne koyar)* Baharın sonsuza dek geri geldiğini sanmıştım... bulunmazı keşfettiğimi, düşü, anahtarı, yaşamı... yaşarken tüm kaybettiklerimizi.

EDOUARD *(Öksürerek)* Evet. Tabii.

BÉRENGER Tüm belirsiz istekler, farkına bile varmadan taa içimizden dilediğimiz her şey... Ah, her şeye sahip olduğumu sanmıştım... Büyülü güzellikteki keşfedilmemiş topraklardı...

EDOUARD Siz sürekli zırvaların peşindesiniz. Ulaşılmaz amaçlar sunuyorsunuz.

BÉRENGER Orada olduğuma göre! Madem ki genç kız...

EDOUARD Artık siz orada değilsiniz ve o genç kız da artık yok. Sorunlarınız çok karışık ve işe yaramaz. Evet. Sizde her zaman bir hoşnutsuzluk ve boyun eğmezlik vardı.

BÉRENGER Nefesim daraldığı için... Bana sunulan havayı soluyamıyorum.

EDOUARD *(Öksürerek)* Hasta veya sakat olmadığınız ve sağlığınız yerinde olduğu için şükretmelisiniz.

BÉRENGER *(Edouard'ın söylediklerini göz ardı ederek)* Hayır. Hayır. Gördüm, bir şeylere ulaştığımı sandım... başka bir gezegen gibi bir şey. Sadece güzellik bahar çiçeklerini sonsuza dek açabilir... ölümsüz çi-

çekler... heyhat, aldatıcı bir ışıktı!... Tekrar, tekrar her şey uçurumlara yıkıldı... bir saniyede, bir saniyede! Tekrarlanan hep aynı düşüş.

(Tüm bunlar tumturaklı bir biçimde samimiyet ve parodi arasında bir tonda söylenir)

EDOUARD Sadece kendinizi düşünüyorsunuz.

BÉRENGER *(Hafif bir kızgınlıkla)* Yanlış, yanlış. Sadece kendimi düşünüyorum. Kendim için değil... şu an sadece kendim için acı çektiğimi kabul etmiyorum! Öyle bir an geliyor ki, yaşanılan korkunç şeyleri kabul etmek artık mümkün olmuyor...

EDOUARD Ama dünyanın düzeni bu. Bakın ben de hastalığımla nasibimi alıyorum.

BÉRENGER *(Sözünü keserek)* Bu çok ağır, korkunç ağır, hele bir şeyi gördüğünüzü sanmışken... umut edecekken... Ah, ah... artık imkânsız... yorgunum... o öldü, onlar öldüler, hepsini öldürecekler... buna engel olunamaz...

EDOUARD Belkide varolmayan bu nişanlı nasıl öldü? Genellikle öldürülenlerin dışında başka kimler öldürülecek? Siz neden sözediyorsunuz? öldürülen düşleriniz mi yoksa? Genellemelerin hiçbir anlamı yoktur.

BÉRENGER Bunlar havaya atılmış laflar değil...

EDOUARD Özür dilerim. Sizi anlayamıyorum. Ben...

BÉRENGER Siz hep deliğinizde yaşıyorsunuz. Hiçbir zaman, hiçbir şey bilmiyorsunuz. Nerede yaşıyorsunuz?

EDOUARD Açıklayın, bana fikir verin.

BÉRENGER Bu tamamen inanılmaz. Madem ki bilmiyorsunuz. Kentimizde güzel bir mahalle var.

EDOUARD Evet.

BÉRENGER Evet, güzel bir mahalle var. Ben onu buldum, oradan geliyorum. Işıltılı kent diyorlar.

EDOUARD Ve?

BÉRENGER Adına rağmen orası mutluluğun modeli, ayrıcalıklı bir bölge değil. Kötü biri, doymamış bir katil orasını cehenneme çevirdi.

EDOUARD *(Öksürür)* Kusura bakmayın, öksürüyorum ama elimde değil!

BÉRENGER Beni duyuyor musunuz?

EDOUARD Tabii ki bir katil orasını cehenneme çevirmiş.

BÉRENGER Korku saçıp herkesi öldürüyor. Mahalle terk ediliyor. Yakında yok olacak.

EDOUARD Ah, evet şimdi anladım! Albayın fotoğrafını gösterirken insanları suya atan dilenciden söz ediyorsunuz! Aptallar için bir tuzak. Başka bir şeyden söz ettiğinizi sanmıştım. Bütün mesele buysa...

BÉRENGER *(Şaşkın)* Biliyor muydunuz? Haberiniz var mıydı?

EDOUARD Çoktan canım. Bana yeni bir şeyden söz ettiğinizi sanmıştım, mesela ikinci bir güzel mahallenin varlığından.

BÉRENGER Neden bana bundan hiç söz etmediniz?

EDOUARD Gerek yok sanmıştım. Tüm kent bu hikâyeyi biliyor, sizin daha önce duymamış olmanıza çok şaşırdım, bu eski bir haber. Kim bilmiyor ki?... Bundan söz etmek gereksiz diye düşünmüştüm.

BÉRENGER Nasıl? Herkes mi biliyor?

EDOUARD Madem size söylüyorum. Gördüğünüz gibi ben bile biliyorum. Olay artık bilindi, özümsendi, dosyalandı. Öğrenciler bile biliyor.

BÉRENGER Öğrenciler bile mi?... Emin misiniz?

EDOUARD Tabii ki... *(Öksürür)*

BÉRENGER Öğrenciler nasıl öğrenmişler acaba?

EDOUARD Aileleri konuşurken duymuşlardır... veya büyükleri... Öğretmenleri de okuma yazma öğretirken... Biraz daha rom verebilir misiniz? Veya yok, yok bana iyi gelmiyor. Kendimi tutsam iyi olacak. *(Kaldığı*

yerden devam eder) Tabii ki çok yazık.

BÉRENGER Çok yazık! Hem de çok çok yazık.

EDOUARD Ne yapabiliriz?

BÉRENGER İzin verin ben de size bunun sizi altüst etmemesine ne kadar şaşırdığımı söyleyeyim... Her zaman sizin duyarlı ve insani olduğunuzu düşünmüştüm.

EDOUARD Belki de öyleyim.

BÉRENGER Ama bu korkunç, korkunç.

EDOUARD Kabul ediyorum. Size karşı gelmek istemem.

BÉRENGER Yüzünüze karşı söylüyorum, kayıtsızlığınız beni isyan ettiriyor!

EDOUARD Ne istiyorsunuz... ben...

BÉRENGER *(Daha yüksek sesle)* Kayıtsızlığınız beni isyan ettiriyor!

EDOUARD Ama...bu haber sizin için yepyeni...

BÉRENGER Bu bir neden değil. Beni hayal kırıklığına uğratıyorsunuz Edouard, gerçekten hayal kırıklığına uğrattınız.

(Edouard kuvvetlice öksürmeye başlar. Mendiline tükürür)

BÉRENGER *(Yığılmak üzere olan Edouard'a doğru koşar)* Canınız mı yanıyor?

EDOUARD Bir bardak su.

BÉRENGER Hemen getiriyorum. *(Destek olur)* Şu koltuğa uzanın...

EDOUARD *(İki öksürük veya iki hıçkırık arasında)* Çantam... *(Bérenger çantayı yerden almak için eğilir. Yığılmak üzere olmasına rağmen Edouard çantasını kapmak için bir hamlede Bérenger'nin elinden kurtulur)* Bırakın... bırakın...

(Bérenger'nin kapmış olduğu çantayı elinden alır, onun yardımıyla sendeleyerek çantayı bırakmadan divana gelir daha sonra da uzanıp çantayı yanına koyar)

BÉRENGER Terden sırılsıklam oldunuz...

EDOUARD Ve aynı zamanda da buz kestim, ah...bu öksürük, korkunç...

BÉRENGER Üşütmeyin. Bir örtü ister miydiniz?

EDOUARD *(Titreyerek)* Merak etmeyin, bir şey değil... geçecek...

BÉRENGER Yerleşin. İstirahat edin.

EDOUARD Bir bardak su.

BÉRENGER Hemen getiriyorum.

(Su bardağını almak için hızla çıkar; musluktan akan suyun sesi duyulur. Bu arada Edouard dirseğinin üstünde doğrulur, öksürmeyi keser, telaşlı bir biçimde eliyle kocaman siyah çantasının fermuarını kontrol eder, daha hafif öksürerek ve rahatlamış olarak tekrar uzanır. Edouard, Bérenger'yi aldatıyormuş gibi görünmemeli; gerçekten hasta ama başka endişeleri de vardır, mesela çantasıyla ilgili; alınını siler)

BÉRENGER *(Su bardağıyla gelir)* Kendinizi daha iyi hissediyor musunuz?

EDOUARD Teşekkürler... *(Bir yudum su içtikten sonra Bérenger bardağı geri alır)* Özür dilerim, çok gülüncüm. Şimdi daha iyiyim.

BÉRENGER Ben özür dilerim. Düşünmem gerekirdi. Hasta olunca, sizin gibi ağır hasta olunca, bundan başka bir şey düşünmek çok güç... Size haksızlık ediyorum. Belki de hastalığınıza ışıltılı kentteki korkunç cinayetler neden olmuştur. Bilinçle veya değil bu sizi etkilemiş olmalı. Evet, sanırım sizi yiyip bitiren bu oldu. Böylesine yargılamak doğru değil. İnsanların taa içini bilmek mümkün değil.

EDOUARD *(Kalkarak)* Burada donuyorum...

BÉRENGER Kalkmayın. Gidip size battaniyeyi getireyim.

EDOUARD Hava almak için gidip biraz dolaşsaydık. Uzun süre bu soğukta sizi bekledim. Dışarısı kesin-

likle daha sıcaktır.

BÉRENGER Duygusal olarak çok yoruldum çok üzgünüm. Gidip yatmayı tercih ederdim... Neyse madem ki ısrar ediyorsunuz bir süre size eşlik edeyim.

EDOUARD Ne kadar iyilikseversiniz! *(Siyalı kreple çevrili fötr şapkasını takar. Bérenger şapkasını takarken koyu renkli yağmurluğunun tozunu silkip düğmelerini kapatır. Bérenger önünde, sırtını vermiş yürümekte. Masanın yanından geçerken çantası çarpıp açılır, içindekilerin bir kısmı masanın üstüne dökülür; ilk önce büyük boy fotoğraflar görülür)* Çantam!

BÉRENGER *(Sesi duyunca geriye döner)* Ne oluyor? Ah!

EDOUARD Bırakın, bırakın lütfen.

BÉRENGER Bırakın, yardım edeyim... *(Fotoğrafları görür)* Ama... ama... orada ne var?

(Fotoğraflardan birini alır. Edouard fazla sinirlenmeden geri almaya çalışır, çantadan dökülen diğer fotoğrafları elleriyle gizlemeye ve çantanın içine sokmaya çalışır)

BÉRENGER *(Edouard'ın karşı koymasına rağmen fotoğrafı bırakmaz ve bakar)* Bu ne böyle?

EDOUARD Bir fotoğraf herhalde... fotoğraflar...

BÉRENGER *(Elinden bırakmadığı fotoğrafa bakmaya devam ederek)* Bu bıyıklı bir asker, rütbeleri var... şeref madalyası ve nişanlarıyla bir yarbay... *(Diğer resimleri alır)* Yine fotoğraflar! Ve hep aynı kişi!

EDOUARD *(O da bakarak)* Evet... doğru, bu bir yarbay! *(Resimlere el koymak ister gibi. Bu arada başka fotoğraflar masanın üstüne saçılmaya devam eder)*

BÉRENGER *(Otoriter bir tavırla)* Bırakın bakayım! *(Çantanın içini karıştırıp başka fotoğraflar çıkartır ve aralarından bir tanesine bakar)* İyi birine benziyor, insanın içini ısıtan bir ifadesi var. *(Başka fotoğraflar çıkartır, Edouard alınını siler)* Bu ne demek oluyor? Ama bu o resim, meşhur yarbayın resmi! Orada duruyordu... bana bundan hiç söz etmediniz!

EDOUARD Sürekli çantamın içine bakmıyorum ki!

BÉRENGER Ama bu sizin çantanız öyle değil mi? Hiç yanınızdan ayırmıyorsunuz!

EDOUARD Bu bir neden değil ki...

BÉRENGER Neyse... Bu fırsatı değerlendirelim. Madem öyle aramaya devam edelim... *(Bérenger elini kocaman siyah çantanın içine daldırır. Artık çok net olarak görünen kıvrık parmaklı bembeyaz eliyle Edouard da aynı şey yapar)* Yine yarbayın resimleri... daha... daha. *(Şaşkınlıkla çantadan başka eşyalar çıkartan Edouard'a)* Ya bu?

EDOUARD Gördüğünüz gibi yapma çiçekler.

BÉRENGER Bir sürü var!... Ya bu?... Bak bak müstehcen resimler... *(Bakar. Edouard omuzunun üstünden bakmaya çalışır)* Çok çirkin!

EDOUARD Affedersiniz! *(Biraz uzaklaşır)*

BÉRENGER *(Müstehcen resimleri atıp, eşyaları sıralamaya devbam eder)* Şekerler... kumbaralar... *(İkisi beraber çantadan çeşitli eşyalar çıkartırlar)* Çocuk saatleri!... Bunların burada ne işi var?

EDOUARD *(Geveleyerek)* Ben... ben... bilmiyorum... size diyorum ki...

BÉRENGER Bunları ne yapıyorsunuz?

EDOUARD Hiç. Ne yapılabilir ki?

BÉRENGER *(Bérenger, sihirbaz çantası gibi dipsiz olan çantadan şaşılacak miktarda masanın üstüne ve yerlere saçılan eşyalar çıkartır)* ...İğneler... yine iğneler... mürekkepli kalemler... ve bunlar... ve bunlar.... nedir bunlar?

(Bu oyun üstünde ısrar edilmeli; birtakım eşyalar uçuşabilir, bazıları Bérenger tarafından sahnenin dört bir yanına atılabilir)

EDOUARD Bu mu?... Bilmiyorum... hiçbir şey bilmiyorum... farkında değilim.

BÉRENGER *(Bir kutuyu göstererek)* Bu ne böyle?

EDOUARD *(Eline alarak)* Bir kutu gibi duruyor, öyle de-

ğil mi?

BÉRENGER Evet. Kartondan bir kutu. İçinde ne var?

EDOUARD Bilmiyorum, bilmiyorum. Size söyleyemem.

BÉRENGER Açın, haydi açın!

EDOUARD *(Kayıtsız gibi)* İstiyorsanız... *(Kutuyu açar)* Hiçbir şey yok! Ah, evet, diğer bir kutu...

(Küçük kutuyu çıkartır)

BÉRENGER Ya bu diğer kutuda?

EDOUARD Siz kendiniz bakın.

BÉRENGER *(İkinci kutudan bir üçüncü kutu çıkartarak)* Diğer bir kutu. *(Üçüncü kutunun içine bakar)* İçinde diğer bir kutu var *(Çıkartır)* Ve içinde bir tane daha *(Dördüncü kutunun içine bakar)* Ve içinde diğer bir kutu... ve böyle sonsuza kadar gidiyor! Yine bakalım...

EDOUARD İsterseniz... Ama artık gezmeye gidemeyeceğiz...

BÉRENGER *(Kutular çıkartarak)* Kutuya kutu... kutuya kutu... kutuya kutu... kutuya kutu...

EDOUARD Sadece kutular...

BÉRENGER *(Çantadan bir avuç sigara çıkartır)* Sigaralar!

EDOUARD Bunlar benim!... *(Toplayıp durur)* İsterseniz bir tane alın.

BÉRENGER Teşekkürler ama ben içmiyorum.

(Edouard bir avuç sigarayı cebine sokar, diğer sigaralar masanın üstüne ve yere saçılır)

BÉRENGER *(Edouard'a dimdik bakarak)* Bunlar canavarın eşyaları! Sizdeydiler!

EDOUARD Hiçbir şey bilmiyordum, hiçbir şey bilmiyordum.

(Çantayı alacakmış gibi yapar)

BÉRENGER Hayır, hayır. Her şeyi boşaltın. Haydi!

EDOUARD Bu beni çok yoruyor. Gerekli olduğuna inanmıyorum ama istiyorsanız siz yapın.

(Ağzı açık olan çantayı uzatır)

BÉRENGER *(Diğer bir kutu çıkartarak)* Yine sadece bir kutu.

EDOUARD Gördünüz mü?

BÉRENGER *(Boşalmış olan çantanın içine bakarak)* Artık hiçbir şey yok!

EDOUARD Eşyaları yerine koyabilir miyim?

(Eşyaları toplayıp gelişi güzel çantaya koymaya başlar)

BÉRENGER Canavarın eşyaları! Bunlar canavarın eşyaları! Olağanüstü...

EDOUARD *(Aynı oyun)* Ya... evet... inkâr edemeyiz... doğru.

BÉRENGER Sizin çantanıza nasıl girdiler?

EDOUARD Gerçekten... ben... Ne diyebilirim ki? Bazı şeyleri izah etmek mümkün değil... Yerine koyabilir miyim?

BÉRENGER Belki, yani, evet... Ne işimize yarayabilirler ki? *(Edouard'a çıkartmış olduğu eşyaları yerine koymaya yardım eder; aniden açmamış olduğu son kutuyu çantaya koyarken kutu açılır ve içinden çeşitli dokümanlar onlarca kartvizit masanın üstüne saçılır; tüm bunlar bir sihirbaz numarası biçiminde olur)* Bak sen, kartvizitler!

EDOUARD Evet kartvizitler. Gerçekten de bu çok şaşırtıcı... Allah allah!...

BÉRENGER *(Kartvizitleri inceleyerek)* Bu ismi olmalı.

EDOUARD Kimin ismi?

BÉRENGER Katilin ismi canım, katilin ismi!

EDOUARD Öyle mi dersiniz?

BÉRENGER Tartışmasız!

EDOUARD Gerçekten mi? Neden?

BÉRENGER Görmüyor musunuz? Tüm kartvizitlerin üstünde aynı isim yazılı. Bakın, okuyun!

(Edouard'a birkaç kartvizit uzatır)

EDOUARD *(Kartların üstündeki ismi okuyarak)* Gerçekten... aynı isim... her yerde aynı isim... doğru!

BÉRENGER Ah... ama bu git gide tuhaf bir hal alıyor sevgili Edouard, evet *(Ona bakarak)* git gide daha tuhaf!

EDOUARD Sanıyor musunuz ki?

BÉRENGER *(Sözünü etmekte olduğu eşyaları çantadan çıkartarak)* İşte adresi... *(Edouard hafif bir telaşla öksürür)* İşte kimlik kartı... fotoğrafı!... işte bu o... Kendi fotoğrafını yarbayınkinin üstüne iğnelemiş! *(Git gide artan bir telaşla)* Bir repertuar... tüm kurbanların adının yazılı olduğu... adresleri!... Onu yakalayacağız Edouard! Yakalayacağız.

EDOUARD *(Belli olmayan bir yerden küçük bir kasa çıkartır; belki de bir hokkabaz gibi cebinden veya gömleğinin kolundan. Bu belki de küp haline dönüşen yassı bir kutudur)* Bir de bu var...

BÉRENGER *(Sinirle)* Çabuk gösterin! *(Küçük kasayı açıp içinden masaya yaydığı birtakım belgeler çıkartır)* Bir defter... *(Sayfalarını karıştırır)* "Onüç Ocak bugün öldüreceğim... Ondört Ocak dün akşam çerçeveli gözlüğü olan bir kadını havuza attım..." Bu özel günlüğü! *(Soluk soluğa defteri karıştırır, Edouard huzursuzdur)* "Yirmiüç Ocak, bugün de dişime göre bir şey yok!..."

EDOUARD *(Utangaç)* Yaptığımız patavatsızlık değil mi?

BÉRENGER *(Devam ederek)* "Yirmialtı Ocak. Dün akşam yapacak iş bulmadığımdan canım sıkılırken iki kişiyi yarbayın resmine bakmaya ikna ettim... Şubat, yarın uzun süredir üstünde çalıştığım bir genç kızı resme bakmaya ikna edeceğimi sanıyorum". Ah işte bu o zavallı Dany, nişanlım...

EDOUARD Bu çok olağan gözüküyor.

BÉRENGER *(Defteri karıştırmaya devam ederek)* Ama bakın Edouard, bu inanılmaz!

EDOUARD *(Bérenger'nin omuzunun üstünden okuyarak)* Kriminoloji. Bunun anlamı nedir?

BÉRENGER Bunun anlamı, cinayet denemesi... İşte inandığı meslek ve doktrin elimizin altında.... Ve işte, görüyor musunuz? Okuyun...

EDOUARD Ayrıntılı itiraflar.

BÉRENGER Pisliği yakaladık!

EDOUARD *(Aynı oyun, okuyarak)* Gelecek planları. Hareket planı.

BÉRENGER Dany sevgilim, intikamın alınacak! *(Edouard'a)* Tüm kanıtlar elinizde. Onu tutuklatabiliriz. Düşünebiliyor musunuz?

EDOUARD *(Geveleyerek)* Bilmiyordum... bilmiyordum...

BÉRENGER Bir sürü hayat kurtarabilirdiniz!

EDOUARD *(Aynı oyun)* Evet... farkındayım. Çok şaşkınım. Bilmiyordum. Çantama hiç bakmadığım için içinde ne olduğunu asla bilemiyorum.

BÉRENGER Bu cezalandırılması gereken bir ihmalkârlık.

EDOUARD Haklısınız bundan dolayı özür dilerim, çok üzgünüm.

BÉRENGER Nihayetinde tüm bu eşyalar buraya tek başına gelmedi ya? Onları buldunuz mu? Yoksa size birileri mi verdi?

EDOUARD *(Edouard öksürür, sendeleyerek alnını siler)* Utanç duyuyorum... anlayamıyorum... ben...

BÉRENGER Kızarmayın. Size acıyorum dostum. Dany'nin öldürülmesinden bir anlamda suçlu olduğunuzun farkında mısınız?... Ve nicelerininkinden!

EDOUARD Özür dilerim... bilmiyordum.

BÉRENGER Bir bakalım yapabileceğimiz ne kaldı? *(Derin bir nefes)* Geçmişten pişmanlık duymak anlamsız. Vicdan azabınız hiçbir işe yaramaz.

EDOUARD Haklısınız, haklısınız, haklısınız. *(Hafızasını zorlayarak)* Ah evet şimdi hatırlıyorum. Çok komik, yani hayır komik değil. Katil bir edebiyat dergisinde yayınlamam için özel günlüğünü notlarını, fişlerini

yollamıştı. Bu cinayetlerden önceydi.

BÉRENGER Fakat tüm yaptıklarını not etmiş. Aynen bir gemici günlüğü gibi.

EDOUARD Yok, yok. O anda bunlar sadece hayali önsezilerdi. Tüm bunlar gözümden kaçmış. Sanırım o bile tüm bu cinayetleri işlemeyi düşünmüyordu. Onu, buna sürükleyen hayal gücü oldu. Daha sonra da eyleme geçmeye karar vermiş olmalı. Bana soracak olursanız bunlar olamayacak düşler derim...

BÉRENGER *(Ellerini gökyüzüne kaldırarak)* Ne kadar da safsınız!

EDOUARD *(Devam ederek)* Edebiyat ve şiirin hayali katili gibi bir şey...

BÉRENGER Edebiyat, insanı her yere çeker. Bunu bilmiyor muydunuz?

EDOUARD Yazarlara yazmayı, şairlere de hayal kurmayı yasaklayamayız.

BÉRENGER Bunu yapmak gerekir.

EDOUARD Bu sorun üzerine düşünmeyip belgeler ve olaylar arasında bağlantı kuramamış olmaktan çok pişmanım...

(Bérenger ve Edouard konuşurken bir taraftan da masanın üstüne, yere ve diğer eşyaların üstüne saçılmış olan eşyaları çantanın içine koymaya başlarlar)

BÉRENGER *(Eşyaları çantaya yerleştirerek)* Bağlantının niyet ve eylem olduğu kesin, bir bir daha iki...

EDOUARD *(Cebinden koca bir zarf çıkartarak)* Bir de bu var.

BÉRENGER Bu ne böyle (Zarfı açarlar) Ah, bir harita, bir plan... Planın üstündeki bu çarpı işaretlerinin anlamı ne acaba?

EDOUARD Sanırım... evet... katilin bulunduğu yerler olmalı...

BÉRENGER *(Masayı kaplayan haritaya bakarak)* Ya bu? Dokuz onbeş, onüç yirmiyedi, onbeş kırkbeş, onsekiz

sıfırüç...

EDOUARD Sanırım önceden ayarladığı çalışma saatleri. Yer yer, saat saat, dakika dakika...

BÉRENGER ...Saat yirmiüç, dokuz dakika, iki saniye...

EDOUARD Saniyesi saniyesine. Hiç zaman kaybetmiyor. *(Bunu yarı hayranlık yarı kayıtsızlıkla söyler)*

BÉRENGER Biz hiç zaman kaybetmeyelim. Çok basit. Polise haber verelim. Böylece bir tek yakalanması kalır. Ama çabuk olmalıyız, vilayet büroları gece olmadan kapanıyor. Sonra kimseyi bulamayız. Bugünden yarına planlarını değiştirebilir. Hemen gidip Mimar'la Komiser'i görelim.

EDOUARD Harekete geçiyorsunuz. Ben....

BÉRENGER *(Devam ederek)* Ona kanıtları gösterelim!

EDOUARD *(Oldukça yumuşak)* Olur.

BÉRENGER *(Heyecanlı)* Haydi gidelim. Kaybedecek zamanımız yok! Bunları yerleştirelim... *(Sığdırabildikleri kadar eşyayı, koca çantanın içine, ceplerine ve şapkanın içine yerleştirirler)* Hiçbir belgeyi unutmayalım... çabuk!

EDOUARD *(Daha da yumuşak)* Evet, evet.

BÉRENGER *(Çantayı doldurması bitmiştir. Birkaç kartvizit ve eşya yerde ve masanın üstünde kalmış olabilir)* Çabuk, uyumayın, çabuk, çabuk... tüm kanıtlara ihtiyacımız var... haydi iyice kapatın... kitleyin... *(İteklenen Edouard küçük bir anahtarla çantayı kapamaya çalışır, ama beceremez; öksürmek için durur)* İki kez üst üste!... Öksürme zamanı değil! *(Edouard oyununa devam ederken öksürmemeye çalışır)* Aman ne kadar da beceriksizsiniz, parmaklarınız pek güçsüz. Biraz canlanın lütfen!... Hareketlenin canım. Ah, verin bana...
(Çantayı ve küçük anahtarı Edouard'ın elinden alır)

EDOUARD Kusura bakmayın ellerimi kullanmakta çok beceriksizim...

BÉRENGER Kendi çantanızı bile kapatmayı beceremi-

yorsunuz... Anahtarı verin bakayım.

(Hırsla Edouard'ın geri almış olduğu anahtarı tekrar alır)

EDOUARD Alın, buyrun.

BÉRENGER *(Çantayı kitler)* Anahtar olmadan nasıl kapanır ki? İşte oldu. Alın anahtarınızı.

EDOUARD Teşekkürler.

BÉRENGER Cebinize sokun. Kaybedeceksiniz. *(Edouard sözünü dinler)* Tamam. Haydi bakalım... *(Edouard çantasını alır ve kapıya doğru giden Bérenger'yi isteksizce takip eder; Bérenger Edouard'a doğru döner)* Işığı açık bırakmayın lütfen, kapatın. *(Edouard dönüp ışığı söndürmeye gider; bunu yaparken görünür bir biçimde çantayı sandalyenin yanına koyup unutur)* Haydi... Haydi... Kıpırdayın... Kıpırdayın...

(İkisi beraber hızla çıkarlar. Kapının açılıp kapandığını, çarptığını duyarız. Ayak sesleri girişte duyulur. Kentin sesleri duyulmaya başlayınca onları sokakta görürüz. Aceleden pencerenin önünde gördüğümüz Kapıcı'ya çarparlar. Bérenger Edouard'ı elinden tutarak sürükler)

KAPICI *(Bérenger ve Edouard kaybolurlarken itildiği için)* Daha neler!...

(Gerisini anlaşılmaz bir biçimde geveler)

PERDE

ÜÇÜNCÜ PERDE

DEKOR: Kentin uzağında bir çeşit geniş cadde. Dekor'un ucunda perspektif tıkanır. Orada görünmeyen yerde, yol herhalde yükseltilmiştir. Birkaç metre genişliğindeki yükseltinin etrafında bir rampa görürüz. Salondan görülebilen sahnenin tarafında yine etrafında rampa olan merdivenler üst kaldırıma doğru devam etmektedir. Taş olan bu birkaç basamak Paris'in eski sokaklarında görünen türden olmalı, mesela Jean-de-Beauvais Sokağındakilerden. Daha sonra dipte batmak üzere olan kocaman, kıpkırmızı bir güneş, hiçbir ışıltısı olmamalı. Sahnedeki ışık güneşten gelmemeli. Böylece sanki dipte sahnenin yüksekliğine göre bir buçuk veya iki metrelik bir duvar görülecek. Bu sahnenin ikinci bölümünde duvar bir perspektife açılacak şekilde bozulmalı. Bu uzağında birtakım binaların görüneceği bir perspektif olmalı bunlar Valilik binaları olacak. Sahne eğimli olabilir, böyle olursa da basamaklara gerek kalmayacaktır.

Sahnenin sağında ilk planda bir bank olacak.

Perde kalkmadan önce çığlıklar duyulur: "Yaşasın Pipe Ana'nın kazları! Yaşasın Pipe Ana'nın kazları!"

Perde kalkar.

Perde kalktığında, sahnenin dibindeki yükseltide ilk perdedeki Kapıcı'ya benzeyen şişman Pipe Ana'yı yarı beline kadar görürüz. Görünmeyen bir kalabalığa seslenmektedir. Sadece ortasında bir kaz olan iki bayrak görmekteyiz. Bayrakların yeşil zemini üzerinde bembeyaz bir kaz görürüz.

PİPE ANA *(Ortasında beyaz bir kaz olan bayrağı taşıyarak)* Ey halk! Kamu için kaz yetiştiren bendeniz, engin politik bilgilere sahip bulunmaktadır. Kazlarım tara-

fından sürülecek devlet arabasını bana emanet edin. Bana güvenin. Kazlarım ve ben iktidarı istiyoruz.

(Halkın çığlıkları. Bayraklar sallanır. "Yaşasın Pipe Ana! Yaşasın Pipe Ana'nın kazları!" Sağ tarafında Edouard olduğu halde Bérenger içeri girer. Edouard nefessizdir. Bérenger kolundan çekerek sürüklemektedir. Bu halde sahneyi soldan sağa ve sağdan sola geçerler. Bérenger ve Edouard repliklerini söylerken Pipe Ana'yı duymayacağız. Halkın bağrışmaları azalan bir arka ses fonu oluştururken sadece onun birtakım hareketler yaptığını ve ağzını açıp kapadığını göreceğiz. Tabii ki, Bérenger ve Edouard'ın replik aralarında Pipe Ana'nın söylevi ve halkın sesi duyulacak.

BÉRENGER Haydi. acele edin, acele edin canım. Ha gayret. İşte orada taa uçta *(Parmağıyla gösterir)* Valilik binaları orada, bürolara zamanında yetişmemiz gerek; yarım saat sonra çok geç olacak. Mimar, yani Komiser demek istiyordum orada olmayacak. Neden yarına kadar bekleyemeyeceğimizi söylemiştim. Yarına kadar katil çok yol katedebilir... Yeni kurbanlar olabilir! Peşinde olduğumun farkına varmıştır.

EDOUARD *(Nefes nefese, ama kibarca)* Bir saniye lütfen, beni çok koşturdunuz...

PİPE ANA Yurttaşlar, yurttaşlar...

BÉRENGER Haydi, haydi.

EDOUARD Bırakın istirahat edeyim... çok yoruldum.

BÉRENGER Vaktimiz yok.

PİPE ANA Yurttaşlar, yurttaşlar....

EDOUARD Artık yapamıyorum.

(Bankın üstüne oturur)

BÉRENGER Peki ne yapalım. Sadece bir saniye. *(Ayakta bankın yanında durur)* Bu kümeleşme de ne böyle?

EDOUARD Seçim toplantısı

PİPE ANA Bize oy verin! Bize oy verin!

BÉRENGER Kapıcıma benziyor.

EDOUARD Hayal görüyorsunuz. O politik bir şahsiyet. Kaz yetiştiricisi Pipe Ana. Güçlü bir şahsiyet.

BÉRENGER İsmi hiç yabancı gelmiyor, ama dinleyecek vaktim yok.

EDOUARD *(Bérenger'ye)* Bir saniye oturun, yoruldunuz.

PİPE ANA Aldatılan halk. Artık kurtulacaksın.

BÉRENGER *(Edouard'a)* Yorulacak zamanım yok.

KALABALIĞIN SESİ Kahrolsun aldatılmışlık! Yaşasın Pipe Ana'nın kazları!

EDOUARD *(Bérenger'ye)* Özür dilerim. Bir saniye mi dediniz?

PİPE ANA Sizler için aldatılmışlığınıza son verecek bir sürü yetiştirdim. Aldatılmışlığınıza son verecek. Ama buna son vermek için aldatılmış olmak gerek. Yeni bir aldatılışa ihtiyacımız var.

BÉRENGER Vaktimiz yok, vaktimiz yok.

KALABALIĞIN SESİ Yaşasın aldatılmaya son vereceklerin aldatması.

BÉRENGER Kaybedecek zamanımız yok! *(Yine de saatine bakarak oturur)* Zaman geçiyor.

KALABALIĞIN SESİ Yaşasın yeni aldatılış!

BÉRENGER *(Edouard'a)* Haydi bakalım!

EDOUARD *(Bérenger'ye)* Merak etmeyin. Gördüğünüz gibi saat deminkinin aynısı.

PİPE ANA Her şeyi değiştireceğime söz veriyorum. Her şeyi değiştirmek için hiçbir şey değiştirmemek gerek. Değiştirilmesi gereken isimlerdir olaylar değil. Eski aldatılmışlıklar psikolojik ve sosyolojik analizlere dayanamadılar. Yenisi dokunulmaz olacak. Sadece yanlış anlaşılmalar olacak, biz yalanı mükemmelleştireceğiz.

BÉRENGER *(Edouard'a)* Gidelim.

EDOUARD Nasıl isterseniz.

BÉRENGER *(Yerinden zor kalkan Edouard'ın yanında çan-*

tasının olmadığını fark eder) Çantanız nerede?

EDOUARD Çantam mı? Hangi çantam? Ah evet çantam. Herhalde bankın üstünde olmalı; *(Banka bakar)* yok. Bankın üstünde değil.

BÉRENGER Hayret! Hiç yanınızdan ayırmazdınız!

EDOUARD Belki de bankın altındadır.

PİPE ANA İnsanlığı özgür kılacağız!

BÉRENGER *(Edouard'a)* Arasanıza, arasanıza canım! *(Bankın altında, yerde, sahnede çantayı aramaya başlarlar)*

PİPE ANA *(Kalabalığa)* İnsanlığı özgür kılmak için herkesi teker teker bağımlı kılmalıyız... ve halk için çorba olacak!

KALABALIĞIN SESİ Halk çorbası ve Pipe Ana'nın kazları!

BÉRENGER *(Edouard'a)* Arayalım, çabuk. Nerede bırakmış olabilirsiniz?

PİPE ANA *(Edouard tembelce Bérenger ise ateşli bir biçimde çantayı ararlarken halka seslenir)* Artık zulmetmeyeceğiz, cezalandırıp yargılayacağız. Halkları sömürgeleştirmeyeceğiz, onları sonra özgür kılmak üzere ele geçireceğiz. İnsanları sömürmeyip üretken kılacağız. 'Zorunlu İş'in adı 'Gönüllü İş' olacak. Savaşa barış diyeceğiz ve böylece benim ve kazlarım sayesinde her şey değişecek.

BÉRENGER *(Hâlâ arayarak)* Bu anlaşılmaz, anlaşılmaz, nereye kaybolmuş olabilir? Umarım çalınmamıştır! Bu bir felaket olur, bir felaket!

KALABALIĞIN SESİ Yaşasın Pipe Ana'nın kazları! Yaşasın halk çorbası!

PİPE ANA 'Onarılmış Zulüm'ün adı disiplin ve özgürlük olacak. İnsanların tüm felaketleri insanlığın mutluluğudur.

BÉRENGER *(Edouard'a)* Düşünebiliyor musunuz? Bu bir

felaket, kanıtlar ve dokümanlar olmadan hiçbir şey yapamayız. Bize inanmazlar.

EDOUARD *(Bérenger'ye tembellikle)* Merak etmeyin buluruz. Rahatça arayalım. Önemli olan sakin olmak.

(Tekrar aramaya koyulurlar)

PİPE ANA *(Kalabalığa)* Yöntemlerimiz daha bilimsel hatta bilim üstü olacaklar! Nedenimiz kızgınlık üstüne inşa edilmiş olacak ve halk çorbası sizin olacak!

KALABALIĞIN SESİ Yaşasın Pipe Ana! Yaşasın kazlar! Yaşasın kazlar!

KALABALIKTA BİR SES Ve Pipe Ana sayesinde özgür olacağız.

PİPE ANA Nesnellik bilim üstü çağda özneldir.

BÉRENGER *(Ellerini bükerek, Edouard'a)* Bu katilin bir numarası.

EDOUARD *(Bérenger'ye)* Pipe Ana'nın söyledikleri çok ilginç!

KALABALIĞIN SESİ Yaşasın Pipe Ana!

BÉRENGER *(Edouard'a)* Size söylüyorum, bu katilin bir numarası.

EDOUARD *(Bérenger'ye)* Öyle mi dersiniz?

(Silindir şapkası, frakı ve elinde bir çantasıyla zil zurna sarhoş bir adam sol taraftan görünür)

ADAM Ben... *(Hıçkırık)* ben, *(Hıçkırık)* ben kahramanın haklarına tekrar kavuşmasından yanayım.

BÉRENGER *(Adam'ı görür)* İşte çanta! Onda.

(Adam'a doğru gider)

EDOUARD Yaşasın Pipe Ana!

BÉRENGER *(Adam'a)* Bu çantayı nerede buldunuz? Bana geri verin.

ADAM Siz kahramanın haklarının geri verilmesinden yana değil misiniz?

PİPE ANA Entellektüellere gelince...

BÉRENGER *(Çantayı adamın elinden kapmaya çalışarak)*

Hırsız!... Şu çantayı bırakır mısınız?

PİPE ANA *(Kalabalığa)* ...Onları kaz adımıyla yürüteceğiz!

ADAM *(İki hıçkırık arasında çantayı sıkı sıkı tutarak)* Çalmadım. O benim çantam.

KALABALIĞIN SESİ Yaşasın kazlar!

BÉRENGER *(Adam'a)* Nereden elinize geçti? Nereden satın aldınız?

ADAM *(Bérenger tarafından tartaklanınca hıçkırmaya başlar ve Edouard'a)* Çantanızı tanıdınız mı?

EDOUARD Sanırım... öyle geliyor

BÉRENGER *(Adam'a)* O halde geri verin!

ADAM Ben kahramandan yanayım.

BÉRENGER *(Edouard'a)* Yardım edin!

(Bérenger, Adam'ı tartaklamaya devam eder)

EDOUARD Evet!

(Adam'a yaklaşır, ama Bérenger'nin tartaklamasına engel olmaz. Pipe Ana'nın olduğu yöne doğru bakar)

PİPE ANA Zaten çoktan son verilmiş aldatılmışlığa son verdiğimizde entellektüeller bizi rahat bırakacaklar.

KALABALIĞIN SESİ Yaşasın Pipe Ana!

ADAM Size o çanta benim diyorum!

PİPE ANA Aptal olacaklar, yani akıllı. Cesur, yani korkak; iyi gören, yani kör.

EDOUARD ve KALABALIĞIN SESİ Yaşasın Pipe Ana!

BERENGER *(Edouard'a)* Şaşkını oynamanın zamanı değil. Bırakın şimdi Pipe Ana'yı.

EDOUARD *(Adam'a sıcaklıkla)* Çantayı geri verin veyahut nereden aldığınızı söyleyin.

ADAM *(Hıçkırık)* Kahraman'a ihtiyacımız var!

BÉRENGER *(Sonunda çantayı kapan Bérenger, Adam'a)* İçinde ne var?

ADAM Bilmiyorum, belgeler.

BÉRENGER *(Çantayı açarak)* Nihayet! Pis sarhoş.

EDOUARD *(Adam'a)* Kahraman derken ne demek istiyorsunuz?

PİPE ANA Geriye adımlar atıp tarihin öncülüğünü yapacağız!

ADAM *(Bérenger çantayı karıştırken, Edouard omzunun üstünden dalgın bir ifadeyle bakar)* Kahraman mı? Tarihe karşı düşünüp, çağında yükselmeyi bilen. *(Kuvvetle)* Kahrolsun Pipe Ana!

BÉRENGER *(Adam'a)* Siz sarhoşsunuz!

ADAM Kahraman zamanla savaşıp yeni bir çağ yaratır.

BÉRENGER *(Adam'ın çantasından şarap şişeleri çıkartarak)* Şarap şişeleri!

ADAM Yarısı boş! Bu bir suç değil!

PİPE ANA ...çünkü tarih haklı!

ADAM *(Bérenger tarafından itilir ve haykırdıktan sonra sendeleyerek kıç üstü yere düşer)* ...Evet... akıl akılsızlaşınca...

BÉRENGER Ve siz böylesine sarhoş olunca akıllı olduğunuzu mu sanıyorsunuz? *(Edouard'a)* Ama o zaman sizin çantanız nerede?

ADAM Size bu çantanın benim olduğunu söylemiştim! Kahrolsun Pipe Ana!

EDOUARD *(Hâlâ ilgisiz ve hareketsiz)* Nereden bileyim ben? Gördüğünüz gibi arıyorum.

KALABALIĞIN SESİ Yaşasın Pipe Ana! yaşasın Pipe Ana'nın kazları! Her şeyi değiştiriyor, değiştirmiyor, her şeyi değiştiriyor, değiştirmiyor!
(Üstüne basarak söylenecek)

BÉRENGER *(Edouard'a)* Affedilmezsiniz!

ADAM *(Sendeleyerek kalkar)* Kahrolsun Pipe Ana!

EDOUARD *(Ağlayarak Bérenger'ye)* Beni gücendiriyorsunuz! Ben hastayım.

BÉRENGER *(Edouard'a)* Özür dilerim, ne yapabilirim? Beni anlamaya çalışın
(Tam o anda İkinci Perde'de elinde Edouard'da gördü-

gümüş çantaya benzeyen kocaman bir çantayla, fakir görünümlü, beyaz sakallı, çekingen bir ihtiyarcık sağ taraftan içeri girer)

ADAM *(İhtiyar'ı göstererek)* İşte çantanız! O olabilir.

(Bérenger, İhtiyar'a doğru atılır)

PİPE ANA İdeoloji gerçekle uyuşmazsa biz uyuşabileceğini ispat edeceğiz ve harika olacak. İyi entellektüeller bizi destekleyecekler. Mitoslara karşıt antimitoslar yaratacaklar. Mitosların yerine başka şeyler koyacağız...

BÉRENGER *(İhtiyar'a)* Affedersiniz bayım.

PİPE ANA ...sloganlarla!... Ve kabul edeceğimiz yeni fikirlerden!

İHTİYAR *(Şapkasıyla selam vererek)* Affedersiniz Bayım Tuna ne tarafta lütfen?

ADAM *(İhtiyar'a)* Siz kahramandan yana mısınız?

BÉRENGER *(İhtiyar'a)* Çantanız arkadaşımınkine benziyor, *(Parmağıyla gösterir)* Bay Edouard.

EDOUARD *(İhtiyar'a)* Sizi tanımış olmaktan onur duydum.

KALABALIĞIN SESİ Yaşasın Pipe Ana!

İHTİYAR *(Edouard'a)* Tuna Sokağı lütfen.

BÉRENGER Bunun Tuna Sokağıyla bir ilgisi yok.

İHTİYAR Tuna Sokağı değil. Tuna'nın kendisi.

ADAM Ama biz Paris'teyiz.

İHTİYAR *(Adam'a)* Bunu biliyorum. Ben de Parisliyim.

BÉRENGER *(İhtiyar'a)* Bu çantayla ilgili!

ADAM *(İhtiyar'a)* Çantanızda neyin olduğunu görmek istiyor.

İHTİYAR Bu kimseyi ilgilendirmez. Ben bile bilmiyorum. Kendime fazla soru sormam.

BÉRENGER İstesenizde istemeseniz de bize göstereceksiniz.

(Bérenger, Adam ve Edouard, itiraz eden İhtiyar'ın

elinden çantayı almaya çalışırlar)

İHTİYAR *(Tepinerek)* İzin vermeyeceğim!

PİPE ANA Artık fırsatçılar olmayacak. Ben ve kazlar.

(Üçü de, çantayı almak için, atlayıp İhtiyar'ı tartaklar; ilk önce çantayı Adam alır; İhtiyar, çantayı ondan geri aldıktan sonra Edouard alır, İhtiyar tekrar geri alır. Oyun, Adam'ın çantasını kullanıp İhtiyar'ınkiymiş gibi gösterilerek karışık hale getirilebilir. Şişeler görülünce hayal kırıklığı oynanacak)

BÉRENGER *(Edouard'a)* Aptal!

(Çantayı geri alır, ama İhtiyar tekrar kapar ve Adam da İhtiyar'dan geri alır)

ADAM *(Çantayı Edouard'a uzatır)* İşte!

(İhtiyar kapıp kaçmak ister, yakalanır. Tüm oyun boyunca Pipe Ana söylevine devam eder)

PİPE ANA Ben ve kazlarım, halka mal dağıtacağız. Paylaşım adilane olacak. Aslan payını kendime ve kazlarıma ayıracağım.

KALABALIĞIN SESİ Yaşasın kazlar!

PİPE ANA Güçlenip devlet arabasını güçle taşıyabilmeleri için.

KALABALIĞIN SESİ Aslan payı kazlara! Aslan payı kazlara!

ADAM *(Pipe Ana'ya doğru bağırarak)* Ya eleştirme özgürlüğü?

PİPE ANA Hepimiz kaz adımıyla yürüyelim.

KALABALIĞIN SESİ Kaz adımıyla, kaz adımıyla.

(Bir çeşit ahenkli marş ve kalabalığın sesi duyulur: "Kaz adımıyla, kaz adımıyla". Bu arada İhtiyar çantayla kaçmayı başarmıştır. Sahnenin sol tarafından çıkar, peşinde Bérenger ile kendisini takip eder gibi yapan Edouard vardır. Daha sonra İhtiyar geri dönüp öksürerek bankın üzerine uzanır. Sarhoş ona doğru gider)

ADAM *(Edouard'a)* İyi görünmüyorsunuz! Bir yudum

için!

(Yarı boş olan şişeden şarap ikram etmek ister)

EDOUARD *(Kendini koruyarak)* Hayır, teşekkür ederim.

ADAM Evet, evet, iyi gelir. Kendinize gelmenizi sağlar.

EDOUARD Kendime gelmek istemiyorum.

(Adam direnen Edouard'ı zorlar; yere şarap dökülür, şişe yere düşüp kırılabilir. Adam, Pipe Ana'ya hitap ederek Edouard'a içirmeye çalışır)

ADAM *(Çok sarhoş)* Bilim ve sanat düşünceyi değiştirmek için politikadan daha fazla şey yaptılar. Gerçek devrim, bilginlerin laboratuvarlarında ve sanatçıların atölyelerinde yapılıyor. Einstein, Oppenheimer, Breton, Kandinski, Picasso, Pavlov; işte gerçek yenilikçiler... Onlar bilgi alanlarımızı genişletip, dünya görüşümüzü yenileyip bizi dönüştürüyorlar. Yakında. Üretim araçları yakında herkese yaşama hakkı verecek. Ekonomik problem kendi kendine hallolacak. Halk ayaklanmaları, beceriksizce patlayan hınçtan başka bir şey değiller. *(Çantasında bir şişe şarap daha alıp bir yudum içer)* Penisilin ve alkolizme karşı yapılan savaş hükümet değişimlerinden çok daha etkili.

PİPE ANA Pislik! Sarhoş! Halk düşmanı! Tarih düşmanı! *(Kalabalığa)* Sarhoş halk düşmanını ele veriyorum.

KALABALIĞIN SESİ Kahrolsun tarih düşmanı! Onu öldürelim!

EDOUARD *(Zorlukla kalkarak)* Hepimiz öleceğiz. Bu ciddi olan tek delilik!

BÉRENGER *(İhtiyar'ın çantası elinde içeri girer)* Çantanın içinde hiçbir şey yok!

İHTİYAR *(Bérenger'yi takip ederek)* O'nu bana geri verin, O'nu bana geri verin.

ADAM Ben bir kahramanım! Ben bir kahramanım! *(Sendeleyerek sahnenin dibine doğru koşup merdivenleri çıkar ve Pipe Ana'ya doğru)* Herkes gibi düşünmüyo-

rum! Bunu onlara söyleyeceğim!

BÉRENGER *(İhtiyar'a)* Özür dilerim, bu Edouard'ın çantası değilmiş, size geri veriyorum.

EDOUARD Gitmeyin. Çağın ötesinde düşünmek kahramanlık; bunu söylemekse delilik.

BÉRENGER Bu sizin çantanız değil. Ama o zaman sizinki nerede?

(Adam bu arada merdivenlerin tepesine, Pipe Ana'nın yanına gelmiştir)

PİPE ANA *(Şimdiye kadar görmemiş olduğumuz kocaman bir çantayı havaya kaldırır)* Özgürce tartışalım *(Çantayla Adam'ın kafasına vurur)* Gelin kazlarım! İşte size bir yem kazlarım!

(Boğuşan Pipe Ana'yla Adam, parmaklığın diğer yanına düşerler. Bir sonraki sahnede korkunç bir gürültüyle beraber bir Pipe Ana'nın bir Adam'ın kafalarını göreceğiz, arada sırada da her ikisini birden... Sesler, "Yaşasın Pipe Ana, kahrolsun sarhoş," diye bağırır. Sonra gelen replikler sırasında son bir kez Pipe Ana'nın iğrenç yüzünü göreceğiz. Pipe Ana kaybolmadan önce bir kukla gibi, "Kazlarım onu yok ettiler," diyecek.

EDOUARD Bilge olan susar. *(İhtiyar'a)* Öyle değil mi bayım?

BÉRENGER *(Ellerini burarak)* Nerede o? Bize lazım.

İHTİYAR Tuna rıhtımı nerede? Artık söyleyebilisiniz.

(Kılığını düzeltir, boş çantasını kapatıp, şemsiyesini alır. Pipe Ana çantayla Adam'a vurur, çanta açılır. İçinden dikdörtgen kartonlar yere düşer)

BÉRENGER İşte Edouard! İşte çantanız! Pipe Ana'nın çantası. *(Düşen kartonları fark eder)* Ve işte belgeler!

EDOUARD Öyle mi dersiniz?

İHTİYAR *(Edouard'a)* Allah allah tüm çantaların peşinde koşmayı adet edinmiş. Ne arıyor?

(Bérenger yere eğilip kartonları topladıktan sonra sahnenin önüne Edouard ve İhtiyar'ın yanına gelir. Üzgün

görünür)

EDOUARD Benim çantamı bulmak istiyor!

BÉRENGER *(Kartonları göstererek)* Belgeler değil ki! Bunlar sadece kaz oyunları!

EDOUARD *(Bérenger'ye)* Eğlenceli bir oyun. *(İhtiyar'a)* Sizce de öyle değil mi?

İHTİYAR Oynamayalı çok uzun zaman oldu.

BÉRENGER *(Edouard'a)* Neyle ilgileniyorsunuz? Mesele çanta... İçinde belgeler olan çanta. *(İhtiyar'a)* İçinde katil'i yakalamak için gerekli olan kanıtlar var.

İHTİYAR Ah, mesele bu muydu? Daha önce söylemeliydiniz.

(O anda daha yukarıda belirtilen son repliği söyleyen Pipe Ana'nın başı son kez görünür. Hemen ardından sesleri duyulmayan ama çok hareketli tartışan üç kişinin ve kalabalığın sesini örten bir kamyon geçer. Elinde beyaz bastonu ve ölçüsüz boyuyla bir Çavuş görünür ve duvarın öte yanında olan görmediğimiz insanların kafalarına vurur)

ÇAVUŞ *(Başından yarı beline kadar görürüz. Bir eliyle vururken diğeriyle ıslık çalar)* İlerleyin baylar, bayanlar, ilerleyin...

(Kalabalık, "Polis, polis. Yaşasın Polis," diye bağırır. Çavuş insanları aynı biçimde ilerletmeye devam eder. Kalabalığın gürültüsü git gide azalır ve daha sonra da yok olur. Sol taraftan gelen dev bir askeri kamyon sahnenin üst bölümünün yarısını tıkar)

EDOUARD *(Kayıtsızca)* Ah, bir askeri kamyon!

BÉRENGER *(Edouard'a)* Siz bununla ilgilenmeyin.

(Diğer bir kamyon karşı yandan gelir ve sahnenin dibindeki duvarın diğer yarısında küçük bir yer bırakacak şekilde yerleşir. Duvarın arkasında Pipe Ana'nın durduğu yerde olan polis memuru, kamyonlara hakim olmaktadır)

İHTİYAR ADAM *(Bérenger'ye)* İçinde kanıtlar olan arkadaşınızın çantasını aradığınızı söylemeliydiniz. Nerede olduğunu biliyorum.

ÇAVUŞ *(Yukarıda, kamyonların arasında ıslık çalarak)* İlerleyin, ilerleyin.

İHTİYAR *(Bérenger'ye)* Aceleyle çıkarken arkadaşınız evde unutmuş olmalı.

BÉRENGER *(İhtiyar'a)* Nereden biliyorsunuz?

EDOUARD Gerçekten de, düşünemedim! Siz bizi gördünüz mü?

İHTİYAR Hayır. Bu basit bir tahmin.

BÉRENGER *(Edouard'a)* Şaşkın!

EDOUARD Özür dilerim... O kadar acele ettik ki!

(Elinde bir demet kırmızı karanfil olan bir asker kamyondan iner. Çiçekleri yelpaze niyetine kullanmaktadır. Kamyonun tepesine çıkar ve elinde çiçeklerle ayaklarını sarkıtarak oturur)

BÉRENGER *(Edouard'a)* Derhal gidip çantayı getirin. Amma şaşırtıcısınız! Ben gidip komisere bizi beklemesini söyleyeceğim. Acele edin ve bir an önce geri dönün. Vilayet taa öbür uçta. Böyle bir girişimde yalnız başıma yol almak istemiyorum. Bu çok can sıkıcı. Anlıyor musunuz?

EDOUARD Anlıyorum, tabii ki sizi anlıyorum. *(İhtiyar'a)* Teşekkürler beyefendi.

İHTİYAR *(Bérenger'ye)* Artık şimdi bana Tuna rıhtımının nerede olduğunu söyleyebilir misiniz?

BÉRENGER *(Hareketsiz duran Edouard'a)* Orada öyle durmayın. Acele edin ve çabuk gelin.

EDOUARD Anlaşıldı.

BÉRENGER *(İhtiyar'a)* Özür dilerim beyefendi, bilmiyorum.

EDOUARD *(Yavaş adımlarla sağ tarafa doğru gider ve tembelce mırıldanır)* Anlaşıldı, acele ediyorum. Acele

ediyorum. Bir dakika. Bir dakika.

BÉRENGER *(İhtiyar'a)* Sormak gerek. Bir çavuşa sormak gerek!

(Çıkarken Edouard elindeki beyaz bastonla hareketler yaparak ıslık çalan diğer bir polis memuruna çarpacak gibi olur; Memur çok uzun boylu olmalı. Bunun için cambaz ayaklığının üstüne çıkmış olmalı)

EDOUARD *(Onu görmemiş olan polis memurunu sıyırarak)* Affedersiniz Memur Bey!

(Kaybolur)

BÉRENGER *(İhtiyar'a)* İşte bir tane. Ondan bilgi alabilirsiniz.

İHTİYAR Çok meşgul. Cesaret etmeli miyim?

BÉRENGER Tabii ki. Çok sevimli *(Edouard'a doğru son bir kez seslendikten sonra Bérenger sahnenin dibine doğru ilerler)* Acele edin!

(İhtiyar çok çekingen ve tereddüt ederek İkinci Memur'a doğru ilerlerken)

İHTİYAR *(Çekinerek, İkinci Memur'a)* Memur Bey! Memur Bey!

BÉRENGER *(Sahnenin dibindeki ilk basamağa adımını atmıştır)* Haydi çabuk!

İLK MEMUR *(Bérenger'nin uzaklaşması için iki ıslık arasında beyaz bastonunu sallayarak)* İlerleyin, ilerleyin.

BÉRENGER Korkunç bir şey. Bu ne karışıklık. Asla, asla başaramayacağım. *(Bir memurdan diğerine hitap ederek)* İyi ki gidiş gelişleri ayarlamak için buradasınız memur beyler. Bu tıkanıklığın benim için ne kadar can sıkıcı olduğunu bilemezsiniz!

İHTİYAR *(İkinci Memur'a)* Özür dilerim Memur Bey!

(Memur'a hitap etmek için İhtiyar saygıyla şapkasını çıkartıp yere kadar eğilir; Memur cevap vermez, İhtiyar tepinip birtakım hareketler yapar. Ona, duvarın öte yanında ıslık çalarak bacaklarını sarkıtıp oturan Memur bastonuyla cevap verir. Bedeninin sadece üst kısmı gö-

zükmektedir. Bérenger gayretle bir memurdan diğerine gider)

BÉRENGER *(İlk Memur'a)* Acele edin lütfen, geçmem gerekiyor. Söz konusu olan çok önemli hatta hayati bir görev.

İLK MEMUR *(Islık çalmaya devam ederek Bérenger'ye ilerlemesini söyler)* İlerleyin!

İHTİYAR ADAM *(İkinci Memur'a)* Memur Bey... *(Bérenger'ye)* Cevap vermiyor. Herhalde çok meşgul.

BÉRENGER Ah! Bir türlü hareket etmeyen bu kamyonlar *(Saatine bakar)* Allahtan saat değişmedi. *(İhtiyar'a)* Sorun, sorun ona, sizi yemez.

İHTİYAR ADAM *(Islık çalmaya devam eden İkinci Memur'a)* Memur Bey lütfen.

İKİNCİ MEMUR Kamyonları hareket ettirt! *(Henüz hareket etmeyen kamyon sesleri)* İlerlet.

(Aynı sesler)

ASKER *(Bérenger'ye)* Kenti tanısaydım ona bilgi verirdim, ama ben buralı değilim.

BÉRENGER *(İhtiyar'a)* Memur Bey sizi hoşnut etmeli. Bu onun için bir onurdur. Daha yüksek sesle konuşun.

(Asker çiçekleriyle yelpazelenmeye devam eder)

İHTİYAR ADAM *(İkinci Memur'a)* Özür dilerim Memur Bey, beni dinler misiniz Memur Bey?

İKİNCİ MEMUR Efendim?

İHTİYAR ADAM Sizden mütevazı bir bilgi rica edecektim Memur Bey.

POLIS MEMURU *(Kibirle)* Bir dakika! *(Asker'e)* Kamyonundan neden indin sen? Ha?

ASKER Ben... ben... ama durmuştu!...

BÉRENGER *(Kendi kendine)* Bak bak Memur'un sesi Komiserinkine benziyor. Sakın ha o olmasın? *(Bakmak için daha yakına gider)* Yok. O, o kadar uzun boylu

değildi.

İKİNCİ MEMUR *(Diğer Memur gidiş gelişleri kontrol ederken İhtiyar Adam'a)* Ne oluyor? Yine mi siz?

BERENGER *(Kendi kendine)* Yok bu o değil. Sesi o kadar sert değildi.

İHTİYAR ADAM *(İkinci Memur'a)* Affedersiniz Memur Bey, Tuna rıhtımı lütfen!

İKİNCİ MEMUR *(Cevabı İhtiyar Adam'a. İlk Memur'a ve kamyonun görünmeyen iki şoförünedir; bu, komik olması gereken genel bir kargaşa durumu yaratmalı; kamyonlar hareket ederler)* Sağa! Sola! Dümdüz! Geriye! Öne doğru!

(Yukarıda halen sadece beline kadar görmekte olduğumuz İkinci Memur başını çevirip bastonunu sallar "Sağa", "sola", "dümdüz", "geriye", "öne doğru"; Bérenger durduğu yerde simetrik hareketler yapar; asker de buketiyle aynı hareketleri yapar. İhtiyar Adam sola doğru gitmek için bir hareket yapar, sonra sağa, dümdüz, geriye ve ileriye doğru)

BERENGER *(Kendi kendine)* Tüm polislerin sesi aynı.

İHTİYAR ADAM *(İkinci polis memuruna doğru gelerek)* Affedersiniz Memur Bey, affedersiniz, kulaklarım biraz ağır işitiyor. Bana tarif ettiğiniz yönü pek anlayamadım... Tuna rıhtımı nerede acaba?...

İKİNCİ MEMUR *(İhtiyar Adam'a)* Benimle dalga mı geçiyorsunuz? Allah Allah...

BERENGER *(Kendi kendine)* Komiser daha sevimliydi...

İKİNCİ MEMUR *(İhtiyar Adam'a)* Haydi bakayım... sağır mısın, aptal mısın? Defol buradan.

(İhtiyar Adam'ı tartaklayıp bastonunun yere düşmesine neden olan İkinci Memur'un çırpınarak ıslık çalması)

ASKER *(Hâlâ basamakların veya kamyonun üstünde)* Bastonunuz Beyefendi!

İHTİYAR ADAM *(Bastonunu yerden alıp İkinci Memur'a)*

Kızmayın Memur Bey, kızmayın.

(Çok korkmuştur)

İKİNCİ MEMUR *(Tıkanıklığı gidermeye çalışarak)* Sol tarafa...

BÉRENGER *(Birinci Memur'un ezilme tehlikesi geçirmesiyle kamyonlar salınenin dibine doğru yavaşça hareket ederken İhtiyar Adam'a)* Bu memurların tavrı insanı şoka sokuyor!

BİRİNCİ MEMUR Dikkat edin namussuzlar!

BÉRENGER *(İhtiyar Adam'a)* Halbuki halka kibar davranmak zorunda!...

BİRİNCİ MEMUR *(İki kamyonun sözde şoförlerine)* Sol'a!

İKİNCİ MEMUR *(Aynı oyun)* Sağ'a!

BÉRENGER *(İhtiyar Adam'a)* Bu muhakkak yönetmelikte yazılıdır!... *(Asker'e)* Sizce de öyle değil mi?

İLK MEMUR *(Aynı oyun)* Sağ'a!

ASKER *(Çok çocukça)* Bilmiyorum... *(Çiçeklerle yelpazelenerek)* Benim çiçeklerim var.

BÉRENGER *(Kendi kendine)* Şefi Mimar Bey'i görünce bundan söz edeceğim.

İKİNCİ MEMUR *(Aynı oyun)* Dümdüz!

İHTİYAR ADAM Zararı yok Memur Bey, özür dilerim. *(Soldan çıkar)*

İKİNCİ MEMUR *(Aynı oyun)* Sola, sola.

(İkinci Memur git gide hızlanarak ve otomatikleşen bir biçimde, " Dümdüz! Sola! Sağa! Dümdüz! Geriye! Öne doğru!" dedikçe diğer Memur aynı biçimde, "Sağa, sola...." diyerek, bir kukla gibi başını sağa, sola çevirir)

BÉRENGER Sanırım Asker Bey polislere karşı fazla kibar ve çekingeniz; onları kötü alıştırdık, bu bizim kabahatimiz.

ASKER *(Bir veya iki basamak çıkarak ona yaklaşmış olan Bérenger'ye çiçek buketini uzatarak)* Bakın ne güzel kokuyor!

BÉRENGER Hayır teşekkür ederim, ben almayayım.

ASKER Bunlar karanfil öyle değil mi?

BÉRENGER Evet ama mesele bu değil. Yoluma devam etmek zorundayım. Bu tıkanıklık ciddi bir felaket.

İKİNCİ MEMUR *(Bérenger'ye, daha sonra da Bérenger'nin biraz uzaklaştığı genç Asker'e doğru)* Hareket edin!

BÉRENGER *(Ona bu emri vermiş olan Asker'den uzaklaşarak)* Yüzünüzden, bu kamyonların sizin de canınızı sıktığı anlaşılıyor. Çok haklısınız.

(Birinci Memur oyununa devam eder)

BİRİNCİ MEMUR Anlaşıldı! Yürü!

BÉRENGER *(İkinci Memur'a)* ...İlerlemek imkânsızlaştı.... Hele bir şeyler olunca.... bekletilmesi mümkün olmayan şeyler.

İKİNCİ MEMUR *(Elinde karanfil buketiyle yelpazelenmeye devam eden Asker'e, buketi göstererek)* Bununla eğlenmekten başka yapacağın bir şey yok mu?

ASKER *(Terbiyeli)* Ben kötü bir şey yapmıyorum Memur Bey. Kamyonların gazlamasını engelleyen bu değil.

İKİNCİ MEMUR Küstah, bu motoru durduruyor!

(Sesini çıkartmayan Asker'e bir tokat atar; Memur o kadar uzun boyludur ki, Asker'e yetişebilmek için basamaklara çıkmasına gerek yoktur)

BÉRENGER *(Herkesten ayrı, sahnenin ortasında, öfkeyle)* Ah!

İKİNCİ MEMUR *(Asker'in elinden buketi kapıp uzağa, kulise doğru fırlatır)* Salak! Utanmıyor musun? Derhal arkadaşlarınla kamyona bin!

ASKER Peki Memur Bey.

İKİNCİ MEMUR *(Asker'e)* Acele et! Acele et! Hayvan herif!

BÉRENGER *(Aynı yerde)* Bu biraz fazla oldu!

ASKER *(İkinci Memur'un yumruğu ve birinci Memur'un baston vuruşuyla kamyonuna tekrar biner)* Evet Beye-

fendi, evet Beyefendi.

(Kamyonda kaybolur)

BÉRENGER *(Aynı yerde)* Bu biraz fazla oldu.

İKİNCİ MEMUR *(Kamyonda oldukları varsayılan diğer askerlere: onları belki de kamyonda kukla halinde veya boyanmış bankların üzerinde aynı şekilde boyanmış olarak görmeliyiz)* Gidiş gelişleri engelliyorsunuz! Kamyonlarınız canımızı sıkıyor

BÉRENGER *(Aynı yerde, ayrı)* Polisin orduya el attığı bir ülkeyi mahvolmuş sayarım.

İKİNCİ MEMUR *(Bérenger'ye doğru dönerek)* Sizi ilgilendirmeyen işlere neden karışıyorsunuz?

BÉRENGER Ama ben bir şey söylemedim Memur Bey, bir şey söylemedim...

İKİNCİ MEMUR Sizin gibi insanların beyinlerinde nelerin döndüğünü anlamak çok kolay!

BÉRENGER Siz bunu nasıl bilebilirsiniz?

İKİNCİ MEMUR Bu sizi ilgilendirmez. Kötü düşüncelerinizi düzeltmeye bakın...

BÉRENGER *(Geveleyerek)* Hiç de düşündüğünüz gibi değil Memur Bey, yanılıyorsunuz, özür dilerim; hiç söylememeliydim... Aksine, ben....

İKİNCİ MEMUR Zaten burada ne işiniz var? Kâğıtlarınızı gösterin!

BÉRENGER *(Ceplerini arar)* Tabii Memur Bey, nasıl isterseniz... Bu sizin doğal hakkınız!

İKİNCİ MEMUR *(Sahnenin ortasında yanında küçücük görünen Bérenger'nin yanındadır)* Hadi, çabuk olun, kaybedecek vaktim yok benim!

BİRİNCİ MEMUR *(Hâlâ yukarıda iki kamyonun arasında durmaktadır)* Tıkanıklığı giderme işini yapmam için beni yalnız mı bırakıyorsun?

(Islık çalar)

İKİNCİ MEMUR *(Birinciye doğru bağırarak)* Bir saniye.

şimdi beyefendi ile ilgileniyorum. *(Bérenger'ye)* Daha çabuk. Bu kâğıtlar gelmiyor mu?

BÉRENGER *(Kâğıtlarını bulmuştur)* Buyurun Memur Bey!

İKİNCİ MEMUR *(Kâğıtları kontrol edip Bérenger'ye geri verir)* Evet... evet... her şey yolunda!

(Birinci Memur ıslık çalıp bastonunu sallar. Birbirlerinden ayrılıp tekrar aynı yere giden kamyonların motor sesleri)

BİRİNCİ MEMUR *(İkinci'sine)* Merak etme. Bir dahaki sefere elimizden kurtulamayacak!

BÉRENGER *(Kâğıtlarını geri alırken İkinci Memur'a)* Çok teşekkür ederim Memur Bey.

İKİNCİ MEMUR Bir şey değil...

BÉRENGER *(Uzaklaşmaya hazırlanan İkinci Memur'a)* Artık şimdi kim olduğumu ve durumumu bildiğinize göre, sizden yardım ve öneri isteyebilir miyim?

İKİNCİ MEMUR Durumunuzun ne olduğunu bilmiyorum.

BÉRENGER Tabii ki Memur Bey. Katil'i aradığımı çok iyi anladınız. Bu civarda başka ne arıyor olabilirim?

İKİNCİ MEMUR Gidiş gelişleri kontrol etmemi engellemek mesela...

BÉRENGER *(Bu son repliği duymaz)* Onu yakalayabiliriz, gerekli tüm kanıtlar elimde var... Yani onlar Edouard'da... getirecek, çantasındalar. Prensipte elimdeler... Bu arada vilayete gitmem gerekiyor; orası da bayağı uzak. Birileri beni oraya götürebilir mi?

İKİNCİ MEMUR *(Birinci'sine)* Onu duyuyor musun? İstekleri varmış.

BİRİNCİ MEMUR *(Oyununu keserek İkinci'sine)* O çevreden mi? Bir muhbir mi?

İKİNCİ MEMUR *(Birinci'sine)* O bile değil! Ah bu herifler!

(Gidiş geliş trafiği için ıslık çalar)

BÉRENGER Lütfen dinleyin, bu çok ciddi bir durum. Gördüğünüz gibi ben şerefli biriyim.

İKİNCİ MEMUR *(Bérenger'ye)* Bütün bunların ne alakası var?

BÉRENGER *(Diklenerek)* Affedersiniz, affedersiniz, ben bir vatandaşım ve beni ilgilendiriyor, hepimizi ilgilendiriyor; işlenen cinayetlerden hepimiz sorumluyuz. Ben gerçek bir vatandaşım.

İKİNCİ MEMUR *(Birinci'sine)* Onu dinliyor musun? Amma da geveze!

BÉRENGER Sizden bir kez daha rica ediyorum Memur Bey. *(Birinci Memur'a)* Sizden de!

BİRİNCİ MEMUR *(Gidiş gelişlerle ilgilenmektedir)* Tamam... tamam!

BÉRENGER *(Devam eder, İkinci Memur'a)* Sizden de. Bana Valiliğe kadar birileri eşlik edebilir mi? Komiser'in, Mimar'ın dostuyum ben!

İKİNCİ MEMUR Bu benim işim değil. Aptal değilsiniz, gidiş gelişlerle uğraştığımı pekâlâ görüyorsunuz!

BÉRENGER *(Daha da cesaretlenerek)* Komiser'in arkadaşıyım!

İKİNCİ MEMUR *(Bérenger'ye doğru eğilip kulağına bağırarak)* Gi-diş ge-liş-ler-le il-gi-le-ni-yo-rum.

BÉRENGER *(Hafifçe gerileyerek)* Evet, evet, ama... yine de... halkın çıkarı!... Halkın kurtuluşu!...

İKİNCİ MEMUR Halkın kurtuluşu mu? Biz bununla ilgileniriz. Zamanımız olunca, ama ilk önce dolaşım!

BİRİNCİ MEMUR Bu yaratık kim böyle?

BÉRENGER Sade bir vatandaş, sizi temin ederim...

BİRİNCİ MEMUR *(İki düdük arasında)* Fotoğraf makinesi var mı?

BÉRENGER Yok beyler, isterseniz üstümü arayabilirsiniz *(Ceplerinin içini gösterir)* Muhabir değilim...

İKİNCİ MEMUR *(Bérenger'ye)* Yanında taşımadığın için

şansın var. Yüzünü dağıtırdım!

BÉRENGER Tehditinizi kaale almayacağım. Halkın kurtuluşu benim şahsımdan çok daha önemli. Dany'yi de öldürdü.

İKİNCİ MEMUR Dany de kimmiş?

BÉRENGER Onu öldürdü!

BİRİNCİ MEMUR *(İki düdük sesi ve "sağa, sola" bağırışları arasında)* O, onun pilici...

BÉRENGER Hayır beyefendi, o benim nişanlımdı. Öyle olacaktı.

İKİNCİ MEMUR Bu da iyi. Pilicinin intikamını almak istiyor.

BÉRENGER Cinayet cezasız kalmamalı!

BİRİNCİ MEMUR Amma da inatçılar!

İKİNCİ MEMUR *(Bérenger'ye doğru gelerek daha kuvvetli bir sesle)* Bu benim işim değil anlıyor musunuz? Hikâyeniz beni hiç ilgilendirmiyor. Madem ki şefi tanıyorsunuz gidip onu görün ve beni rahat bırakın.

BÉRENGER *(Tartışmaya çalışarak)* Memur Bey ben... ben...

İKİNCİ MEMUR *(Diğer Memur alaycı bir ifadeyle sırıtırken, oyununu değiştirmeden)* ...Barışın bekçisiyim, beni rahat bırakın! Hangi yönde olduğunu biliyorsunuz... *(Kamyonların tıkadığı sahnenin dibini gösterir)* Yol açık, haydi bakalım, kaybol!

BÉRENGER Peki Memur Bey, peki Memur Bey!

İKİNCİ MEMUR *(Alaycı bir ifadeyle Birinci'sine)* Bırakın, beyefendi geçsin! *(Kamyonlar birbirinden ayrılır; dekor hareketli olduğu için sahne gerisi dağılır)* Bırakın beyefendi geçsin! *(Birinci Memur dipteki duvar ve kamyonlarla birlikte kaybolur; şimdi sahnenin dibinde, upuzun bir ana caddenin ucunda batan güneşle birlikte vilayet binasını görürüz; uzakta minyatür bir tramvay sahnenin bir ucundan diğerine geçer)* Bırak, beyefendi

geçsin.

BİRİNCİ MEMUR *(Bir evin çatısının üstünden aniden beliren cadde dekoruyla ortaya çıkıp tekrar kaybolarak)* Haydi, yok olun!

(Gitmesi için işaret edip yok olur)

BÉRENGER Ben de zaten bunu yapıyordum!...

İKİNCİ MEMUR *(Bérenger'ye)* Sizden nefret ediyorum!

(Aniden İkinci Memur da yok olur; sahne karanlıklaşır. Şimdi Bérenger yalnızdır)

BÉRENGER *(Kaybolan İkinci Memur'a doğru)* Bunu söylemek aslında benim hakkım! Ama şu an bunun için pek vaktim yok... Haberlerimi alacaksınız *(Kaybolan memurlara doğru bağırır)* Haberlerimi alacaksınız!

(Eko, "ha- ber- le- rimi," diye cevap verir. Bérenger sahnede tamamen yalnızdır. Dipte minyatür tramvay artık görünmez. Yönetmen, dekoratör ve ışıkçının Bérenger'nin etrafındaki boşluğu ve kentle köy arasındaki çölü hissettirmeleri gerekiyor. Sahnede yer açmak için hareketli dekorun bir kısmı yok edilebilir. Bir sonraki sahnede Bérenger, uzun süre yürüyormuş hissini yaratmalı. Döner sahne yoksa Bérenger yerinde adımlar atabilir. Daha sonra Bérenger'nin bir tuzakta yakalanacakmış hissini vermek için tekrar iki duvar birbirine yaklaştırılabilir; ışık aynı kalmalı; koridor'un dibinde dekorlarla kurulmuş ince ve dar bir sokakta aynı zamanda sahne genişlemişken de görülebilecek kızıl bir güneşle alacakaranlıktır. Bu donmuş bir an ve donmuş bir alacakaranlıktır.

Yürürken Bérenger git gide daha kaygılı görünür. Başta çok hareketli bir adımla yürümeye başlar, daha sonraları git gide artan aralıklarla dönüp geriye bakacak ve yürüyüşü yavaşlayacaktır. Sağına, sonra da soluna ve arkasına bakacak. Kaçmak istermiş gibi tekrar geriye bakıp kendini tutacaktır. Daha sonra karar verip tekrar yola koyulacak; dekor hareketsizse ve perde inmeden veya

sahne karartılmadan değiştirilemiyorsa, Bérenger sahnenin bir ucundan diğerine gidip tekrar aynı hareketi tersine yapabilir. Sonunda dikkatle ve her yere bakarak hareket edecek; perdenin sonuna doğru bu oyunun son oyuncusu sahnede gözükünce - veya ilk önce sesini duyurunca, yahut hem gözüküp hem de konuşunca, Bérenger beklemediği bir anda yakalanmış gibi olacak. Bu oyuncu sahneye çıkınca Bérenger başka bir yöne doğru bakmalı. Diğer bir taraftan, bu oyuncunun ortaya çıkmasını Bérenger hazırlamalı; varlığının yakınlığını Bérenger'nin yükselen telaşından hissetmeliyiz.)

BÉRENGER *(Bulunduğu yerde yürümeye başlarken. Yürürken sağ kulisteki polislere doğru dönüp onlara yumruğunu gösterir)* Aynı anda her şeyi yapamam! Katille ilgileniyorum. Sizinle de ilgileneceğim. *(İki saniye acele adımlarla ve sessizce yürür)* Tutumunuz affedilemez! Boşboğazlık iyi bir şey değil, emin olun Komiser'e bundan söz edeceğim. *(Sessizce yürür)* Yeter ki çok geç olmasın! *(Rüzgâr'ın sesi; bir yaprak uçuşur; Bérenger yağmurluğunun yakasını kaldırır)* Bir bu rüzgâr eksikti! Hava da kararıyor. Edouard zamanında yetişebilecek mi? Edouard zamanında bana yetişebilecek mi? Bu adam da ne kadar yavaş! *(Sessiz yürüyüş; bu arada dekor değişimleri gerçekleştirilir)* Her şeyi değiştirmeli. İlk önce poliste reform yapmak gerekecek... Bu insanlar size sürekli iyi hal dersi veriyorlar, ama onlara gerçekten ihtiyacınız olunca.... kendinizi korumak istediğinizde... sizinle ilgilenmezler... *(Başını geriye çevirir)* Kamyonlarıyla iyice uzaklaştılar... Acele etmeliyiz *(Tekrar yola koyulur)* Evet... sizi korumak içinse, boş verirler! *(Önüne bakar)* Gece olmadan varmalıyım. Bu yolun çok tekin olmadığını söylediler. Daha çok uzakta... yaklaşmıyor... yol almıyorum. Sanki yerimde sayı-

yormuşum gibi. *(Sessizlik)* Tramvay raylarıyla bu yol bitmek bilmiyor... *(Sessizlik)* İşte, nihayet parmaklıklar, ana cadde... *(Sessizce yürür)* Bu soğuk rüzgâr beni titretiyor. Korkuyormuşum gibi, bu gerçek değil. Ben yalnızlığa alışığım... *(Sessizce yürür)* Hep yalnız oldum... halbuki insanları severim, ama uzaktan. Talihi beni ilgilendirdiğine göre bunun ne önemi var? İşte kanıtı, harekete geçiyorum... *(Gülümser)* Harekete geçiyorum... harekete geçiyorum... harekete geçiyorum... söylemesi zor ama... Onlar için kendimi tehlikeye atıyorum... Dany için de. Tehlikeler mi? Belediye beni koruyacak. Sevgili Dany, polisler senin hatıranı kirlettiler. Bana bunun hesabını verecekler. *(Önüne arkasına bakar, durur)* Yarı yoldayım. Hemen hemen. Aşağı yukarı... *(Kararsız bir şekilde yürür; bunu yaparken arkasına bakar)* Edouard! Siz misiniz Edouard? *(Eko, "Ed... ouard..." diye cevap verir)* Yok... Edouard değil!... Yakalanıp eli kolu bağlandığında, kötülük yapmayacak hale geldiğinde, bahar sonsuza dek geri gelecek, kentler ışıldayacak... Ödüllendirileceğim. Benim aradığım bu değil. Görevimi yapmış olmak bana yeter... Yeter ki çok geç olmasın, yeter ki çok geç olmasın *(Rüzgârın veya bir hayvanın sesi. Bérenger durur)* Geriye dönüp Edouard'ı arasa mıydım? Vilayete yarın gideriz. Evet, yarın Edouard'la giderim... *(Geriye dönüp dönüş yolunda bir adım atar)* Yok, yok Edouard her an bana yetişebilir. *(Kendi kendine)* Dany'yi düşün. Dany'nin intikamını almalıyım. Kötülüğe engel olmalıyım! Evet, evet, güveniyorum. Zaten artık çok uzaktayım, eve dönüş yolu çok karanlık. Burası daha aydınlık! Vilayete giden yol daha emin. *(Tekrar bağırır)* Edouard! Edouard!

EKO E-dou- ard.....

BÉRENGER Gelip gelmediğini artık göremiyorum. Belki de çok yakındadır. Gidelim. *(Temkinle yoluna koyulur)* Öyle gibi gözükmüyor ama epey yol almışım... Evet, evet bunu kabul etmek lazım... Pek öyle gözükmese de ilerliyorum... İlerliyorum... Sağımda sürülmüş çayırlar var, orada ise yol bomboş... Tıkanma tehlikesi yok, hiç olmazsa yürünüyor *(Güler; eko, gülüşü tekrarlar... Bérenger korkuyla başını arkaya çevirir)* Bu ne?... Ekoymuş... *(Tekrar yürümeye başlar)* Kimsecikler yok canım... Ya orada, kim var? Orada ağacın arkasında! *(Hareket halindeki dekorda görülen kabuğu soyulmuş bir ağacın arkasına koşar)* Yok, kimse yok *(Ağaçtan eski bir gazete sayfası düşer)* Aah... şimdi de bir gazeteden korkuyorum. Amma aptalım! *(Kahkahayla güler; eko "ap-ta-lım" ve deforme edilmiş kahkahayı tekrarlar)* İlerlemem gerekiyor. Belediyenin koruması altında ilerlemem gerekiyor. İlerliyorum... ilerliyorum... ilerlemeliyim... ilerlemeliyim... *(Durur)* Yok, yok. Boşuna, zaten zamanında yetişemeyeceğim. Bu benim suçum değil. Bu beni geciktiren kargaşa ve kalabalıkta gidiş gelişlerin yüzünden... En çok da Edouard'ın suçu... Her şeyi unutuyor, bu adam her şeyi unutuyor... Katil belki bu gece yine öldürecek... *(Sıçrama)* Buna muhakkak engel olmalıyım. Gitmeliyim. Gidiyorum *(Vilayet sanılan binaya doğru birkaç adım daha)* Zaten çok geç olduğuna göre değişen bir şey yok. Bulunduğumuz noktada birkaç kurban daha pek bir şey fark ettirmez!... Yarın gideriz, yarın gideriz. Edouard ve ben yarın gideriz, zaten bu gece bürolar kapalı olacak, belki de kapanmışlardır bile. Şey neye yarar... *(Kulisin sağına doğru bağırır)* Edouard! Edouard!

EKO E... ard... E... ard...

BÉRENGER Israr etmenin bir anlamı yok, artık gelme-

yecek. Çok geç oldu. *(Saatine bakar)* Saatim durmuş... Neyse beklemekle bir şey kaybetmem... Yarın Edouard'la giderim! Komiser de katili yarın tutuklar. *(Geriye döner)* Ev nerede kaldı? İnşallah kaybolmam! İşte o tarafta! *(Tekrar hızla geriye döner ve aniden çok yakınında Katil'i görür)* Ah!...

(Tabii ki dekor artık hareket etmez. Zaten artık hemen hemen dekor kalmamıştır. Sadece bir duvar ve bir bank vardır. Ovanın boşluğu. Ufukta belirsiz bir ışık. Projektörler donuk bir ışıkla iki oyuncuyu aydınlatır, gerisi yarı karanlıktadır)

KATİL *(Sırıtış; kısacık zayıf ve traşsızdır. Başında yırtık bir şapka ve üstünde eski bir palto vardır, tek gözü yoktur. Diğer gözünde çelik parıltıları vardır; yüzü donuktur; delik ayakkabılarından başparmakları dışarı taşmaktadır; sırıtarak ortaya çıktığında bir bankın veya duvarın üstünde olmalı; yavaşça inip hafif bir sırıtışla Bérenger'ye yaklaşmalı; boyunun kısalığı o zaman fark edilecektir.*

Diğer bir olasılık: Katil yoktur. Sadece gülüşü duyulacak. Bérenger gölgede yalnız konuşacak)

BÉRENGER İşte o, Katil! *(Katil'e)* Demek sizsiniz!

KATİL *(Hafifçe bir sırıtışla güler. Bérenger merakla etrafına bakar)*

BÉRENGER Etrafta sadece ovanın boşluğu... Bana söylemenize gerek yok, zaten farkındayım.

(Uzağa vilayete doğru bakar)

KATİL *(Hafif bir sırıtışla güler)*

BÉRENGER Vilayet çok mu uzakta? Söylediğiniz bu mu? Biliyorum. *(Katil'in sırıtışı)* Yoksa konuşan ben miydim? *(Katil'in sırıtışı)* Benimle alay mı ediyorsunuz? Polisi çağıracağım. Sizi tutuklayacaklar. *(Katil'in sırıtışı)* Bunun gereksiz olduğunu mu söylüyorsunuz? Buradan beni kimse duymaz mı?

(Katil, banktan veya duvardan inip vurgulu bir ilgisizlikle sırıtarak Bérenger'ye yaklaşır: iki eli de cebindedir)

BÉRENGER *(Kendi kendine)* Bu pis polisler beni mahsus onunla yalnız bıraktılar. Bunun bir hesap sormaca olmadığına inandırmak istiyorlar. *(Katil'e bağırır gibi)* Niçin? Söyleyin niçin? *(Katil sırıtıp omuz silker; Bérenger'nin çok yakınındadır; Bérenger çok kısa boylu hatta cüce denecek kadar kadar küçük olan Katil'den sadece çok daha uzun boylu değil, aynı zamanda çok daha güçlü görünmeli. Bérenger sinirli bir kahkaha atar)* Siz bir katil için pek ufak tefeksiniz, zavallı dostum. Beni korkutmuyorsunuz. Bana bakın! Bana bakın! Sizden ne kadar daha güçlüyüm. Bir omuz darbesiyle sizi yıkabilirim. Ceptesiniz, anladınız mı? *(Katil'in aynı sırıtışı)* Beni korkutmuyorsunuz! *(Katil'in sırıtışı)* Sizi bir solucan gibi ezebilirim, ama bunu yapmayacağım. Anlamak istiyorum. Sorularıma cevap vereceksiniz. Sonuçta siz de bir insansınız. Belki nedenleriniz vardır. Bana anlatmanız gerekiyor, yoksa... Bana nedenini söyleyeceksiniz.... Cevap verin!

(Katil sırıtır ve hafifçe omuz silker. Bérenger dokunaklı ve nahif, yeterince de gülünçtür; tüm oyunu aynı zamanda grotesk ve samimi, alaylı ve dokunaklı olmalı. Öne sürmüş olduğu ve acı bir biçimde zaman aşımına uğramış kanıtların altını iyice çizebilmek için belagatlı konuşmalı)

BÉRENGER Sizin bu yaptığınızı yapan biri bunu belki de şundan dolayı yapar... Dinleyin... Benim ve bir yığın diğer insanın mutluluğuna engel oldunuz... Kentin belki de tüm dünyada ışıldayacak olan bu parıltılı mahallesi... Fransa'nın yeni ışıltısı! Tabii ki yurdunuza karşı herhangi bir duygunuz kaldıysa... Bu bir sürü diğer insanda olacağı gibi, sizin üstü-

nüzde de ışıldayacaktı, sizi mutlu edecekti. Beklemek gerekiyordu, bu sadece bir sabır meselesiydi... Sabırsızlık, işte her şeyi mahveden bu... evet, mutlu olacaktınız, mutluluk size kadar gelecekti, genişleyecekti. Siz belki de bunu bilmiyordunuz veya inanmıyordunuz... Hata ettiniz... Benimki ve diğerlerinkiyle beraber kendi mutluluğunuzu da mahvettiniz... *(Katil'in hafif sırıtışı)* Siz herhalde mutluluğa inanmıyorsunuz. Mutluluğun bu dünyada imkânsız olduğunu sanıyorsunuz. Dünyanın mutsuzluğa mahkûm olduğunu sandığınız için onu yok etmek istiyorsunuz. Sebep bu, öyle değil mi? Cevap verin! *(Katil'in sırıtışı)* Bir an bile yanılmış olabileceğinizi düşünemediniz. Haklı olduğunuza eminsiniz. Bu sizinkisi aptalca bir gurur. Mesele üstüne son bir karar vermeden bırakın da başkaları denesin. Bu mutluluğu, pratikle ve teknikle bu dünyada gerçekleştirmeye çalışıyorlar. Nereden bilebilirsiniz? Belki de başarırlar. Eğer başaramazlarsa o zaman bakarsınız *(Katil'in sırıtması)*. Siz bir pesimist misiniz? *(Katil'in sırıtması)* Veya bir anarşist mi? *(Katil'in sırıtması)* Belki de mutluluğu sevmiyorsunuz? Belki sizin için mutluluk başka bir şey? Hayat görüşünüz, felsefeniz nedir? Bana söyler misiniz? Değişkenleriniz? Amaçlarınız? Cevap verin! *(Katil'in sırıtması)* Şahsen bana çok kötülük yaptınız. Neyse, benden söz etmeyelim. Ama siz Dany'yi öldürdünüz! O size ne yapmıştı? O müthiş bir yaratıktı, elbette ki birkaç kusuru vardı, biraz öfkeli biraz da kaprisliydi, ama çok iyi bir kalbi vardı, güzelliği her şeyi affettirebilirdi. Tüm kaprisli genç kızları, öyle oldukları için veya komşuları gürültü yapıp uyumanızı engelledikleri için veya bir başkasını sizden farklı düşünüyor diye öldürmek gerekseydi, bu ne

kadar aptalca olurdu öyle değil mi? Ama sizin yaptığınız bu, öyle değil mi? *(Katil'in sırıtması)* Artık Dany'den söz etmeyelim, o benim nişanlımdı; bunun özel bir mesele olduğunu hatırlatabilirsiniz. Ama o zaman bana söyler misiniz, deha subayıyla devlet Subayı size ne yaptılar? *(Katil'in gülümsemesi)* Peki, peki... anlıyorum üniformalardan nefret eden insanlar var. Yanılgıyla onları uygarlıkları yok eden savaşları, zorbalığı, kötüye kullanılan otoritenin simgesi olarak görüyorlar. Peki bu problemi çok fazla kurcalamayalım, belki bizi çok uzağa götürür; ama kadın *(Katil'in sırıtması)*... Kimden bahsettiğimi anlamışsınızdır, hani o kızıl saçlı kadın, size ne yaptı? Ona hınç beslemenizin nedeni nedir? Cevap verin! *(Katil'in sırıtışı)* Kadınlardan nefret etiğinizi düşünelim; belki sizi aldatmışlardır, sevmemişlerdir çünkü... çünkü... yani sonuçta çok yakışıklı değilsiniz... Bu belki haksızlık, ama bunu aşmalısınız, hayat erotizmden ibaret değildir, bu kinden vazgeçin... *(Katil'in sırıtması)* Ama çocuk, çocuk size ne yaptı? Çocukların hiçbir suçu yok! Öyle değil mi? Ne söylemek istediğimi biliyorsunuz değil mi? Subay ve kadınla havuza attığınız zavallı... çocuklar bizim umutlarımızdır, onlara dokunmamak gerek. Bu genel bir kanıdır! *(Katil'in sırıtması)* Belki de insan soyunun kötü olduğunu düşünüyorsunuz. Cevap verin! İnsanlığın içinde var olan iffetsizlikten dolayı onu içinde barındırdığı en saf şey olan çocukla cezalandırıyorsunuz. Eğer isterseniz bu sorunu sizinle halkın önünde yüz yüze tartışmayı teklif ediyorum. *(Katil'in sırıtarak omuz silkmesi)* Belki de tüm bu insanları iyi olduğunuz için öldürüyorsunuz! Acı çekmelerini önlemek için! Yaşamın acıdan öte bir şey olmadığını kabul ediyorsunuz? Belki de insan-

ları ölüm korkusundan kurtarmak istiyorsunuz? Sizden önce başkaları da insanın hasta bir hayvan olduğunu ve tüm sosyal, teknik ve bilimsel ilerlemelere rağmen hep öyle olacağını düşündü. Sanırım sizin yapmak istediğiniz evrensel bir ötenazi uygulamak. İşte bu bir yanlış, bu bir yanlış. Cevap verin *(Katil'in sırıtması)* Hayatın hiçbir önemi yoksa ve çok kısaysa, insanlığın acıları da kısa sürecek. Otuz, kırk veya on yıl fazla veya az acı çekseler, ne fark eder? İstedikleri buysa bırakın acı çeksinler... Nasılsa bu da geçecek... Birkaç yılın hiç önemi yok, sonsuza kadar acı çekebilecekler. Bırakın kendi kendilerine ölsünler, çünkü artık bunun hiçbir önemi olmayacak. Her şey sönüp kendiliğinden yok olacak. Aceleye getirmeyiniz, buna gerek yok *(Katil'in sırıtması)* Kendinizi absürd bir duruma sokup kendinizi insanlık kahramanı olarak görüyorsanız, yanılıyorsunuz, bu çok aptalca!... Rezil olmaktan korkmuyor musunuz ha? Buna cevap verin! *(Katil'in sırıtması; Bérenger'nin ona baktıktan sonra sinirli kahkahası)* Görüyorum ki bu sizi ilgilendirmiyor. Asıl probleme değinmedim, sizi bu kadar kışkırtan probleme. Cevap verin, insan ırkından nefret mi ediyorsunuz? *(Katil'in sırıtması)* Neden? Cevap verin! *(Katil'in sırıtması)* Bu durumdayken nefretiniz insanları takip etmesin, bu lüzumsuz, nefret etmek acı verir. En iyisi onları küçümsemek, evet küçümsemenize izin veriyorum. Onlardan uzaklaşın, yaşamak için dağlara çıkıp çobanlık yapın. Kuzular ve köpeklerle yaşarsınız. *(Katil'in sırıtması)* Hayvanları da mı sevmiyorsunuz? Yaşayan hiçbir şeyi mi sevmiyorsunuz? Bitkileri de mi?... Peki ya taşlar, güneş, yıldızlar, mavi gökyüzü? *(Katil'in sırıtarak omuz silkmesi)* Yok, yok, çok aptalım. Her şeyden nefret etmek mümkün

değil! Toplumun kötü ve cezalandırılmaz, devrimcilerinse aptal olduğunu mu düşünüyorsunuz? *(Katil'in omuz silkmesi)* Cevap verin ama, cevap verin! Sizinle konuşmak mümkün değil! Kendinize dikkat edin, çünkü artık kızmaya başlayacağım! Yok... yok... Soğukkanlılığımı kaybetmemem gerek. Sizi anlamalıyım. Çelik gözünüzle bana öyle bakmayın. Sizinle samimi konuşacağım. Biraz önce kendimin ve diğerlerinin intikamını almak istiyordum. Sizi tutuklatıp başınızın kesilmesini istiyordum. İntikam çok aptalca bir şey. Ceza asla bir çözüm değil. Size çok kızmıştım. Bu ölümüne bir kızgınlıktı... Sizi görür görmez... hemen o anda değil ama birkaç dakika sonra... Bunu söylemek çok aptalca, bana asla inanmayacaksınız, ama yine de söylemeliyim... evet... siz de insansınız, aynı türdeniz ve anlaşabiliyor olmamız gerek, bu bizim görevimiz... bir süre sonra sizi sevdim...aşağa yukarı... çünkü biz kardeşiz... ve ben sizden nefret edersem kendimden de nefret etmiş olurum... *(Katil'in sırıtışı)* Gülmeyin insan dostluğu, dayanışma, bunlar var olan kavramlar eminim, dalga geçmeyin... *(Katil'in sırıtarak omuz silkmesi)* ...Ah... siz bir... siz sadece... beni iyi dinleyin. Biz daha güçlüyüz, ben bile siz zavallı sakat ruh hastası yaratıktan daha güçlüyüm! Üstelik de kanunlar benden yana... Polis de öyle! *(Katil'in sırıtması)* Hukuk, düzenin tüm güçleri! *(Katil'in aynı oyunu)* Kendime hâkim olmalıyım... özür dilerim... *(Katil'in oyunu aynı; Bérenger alnını siler)* Siz benim olduğumdan çok daha fazla kendinizin sahibisiniz... ama korkmayın... korkmayın... sakinleşiyorum. Zaten siz de hiç korkmuşa benzemiyorsunuz... demek istiyorum ki... bana kızmayın... ama siz de bana kızmıyorsunuz... yok, böyle değil, anlatamıyorum...

Ah, evet, evet... belki de siz de bilmiyorsunuz. *(Çok kuvvetli)* İsa haç üstünde sizin için öldü, sizin için acı çekti, sizi seviyor!!! Sevilmediğinizi sanıyorsunuz ve sevilmeye ihtiyacınız var! *(Katil'in oyunu aynı)* Yemin ederim peygamberler sizin için gözyaşı döküyorlar, şelaleler, okyanuslar dolusu gözyaş.... Tepeden tırnağa kadar ıslanmış olduğunuzu hissetmemiş olmanız mümkün değil. *(Katil'in sırıtışı)* Artık sırıtmayın. Bana inanmıyorsunuz, bana inanmıyorsunuz!... Bir tane İsa yetmiyorsa kurtarıcı taburlarını sizin için acı tepesine çıkartıp çarmıha gereceğime törenle söz veririm!... Sanırım bu bulunabilir, ben bulacağım! İster misiniz? *(Katil'in oyunu aynı)* Bir an mutlu olmanız, bir tebessümünüz için tüm dünyanın yok olmasını ister misiniz? Bu bile yapılabilir! Ben bile sizi öpmeye, sizi teselli edenlerden biri olmaya hazırım; yaralarınızı saracağım. Eminim vardır, öyle değil mi? Sürekli acı çekiyorsunuz değil mi? Size acıdığımı bilin. Ayaklarınızı yıkamamı ister misiniz? Sonra da yeni ayakkabılar? Nahif duygusallıktan nefret ediyorsunuz. Evet bunu görüyorum. Size duygularla ulaşmak mümkün değil. Şefkate bulanmak istemiyorsunuz. Yanılmaktan korkuyorsunuz. Benimkiyle taban tabana zıt bir yaradılışınız var. Tabii ki insanlar kardeştir, her zaman birbirlerine benzemeyen eşlerdir. Buna rağmen ortak noktaları vardır. Ortak noktaları, ortak dilleri... Hangisi? Hangisi? *(Katil'in aynı oyunu)* Ah, biliyorum şimdi, biliyorum... Görüyor musunuz, sizden umudumu kesmemekle ne kadar iyi ediyorum. Akıl dilini konuşabiliriz, size uyan bu! Siz bir bilim adamısınız, öyle değil mi? Modern zamanların adamı, bir beyin adamı. Aşkı reddedip, merhametten şüphe ediyorsunuz ve aldatmaca olduğunu düşünüyorsunuz!

Öyle değil mi? Öyle değil mi? *(Katil'in sırıtması)* Sizi suçlamıyorum. Bunun için nefret etmiyorum. Sonuçta bu savunulabilir bir görüş, ama aramızda. Şimdi bir bakalım. Tüm bunların içinde sizin kazancınız nedir? Kazancınız? Bunun size ne gibi bir yararı olabilir? İnsan öldürmek istiyorsanız öldürün, ama sadece ruhen. Bırakın fiziken yaşasınlar. *(Katil'in omuz silkerek sırıtması)* Ah evet bu sizce komik bir çelişki olur. İdealizm mi? Yok canım! Siz pratik felsefeden yanasınız, siz bir eylemcisiniz. Ama bu eylem sizi nereye götürebilir? Sonucu nedir? En son sonuçların problemini hiç kendi kendinize sordunuz mu? *(Katil'in biraz daha belirginleşen omuz silkmesi ve sırıtışı)* Bu aslında yorucu ve kısır bir eylem. Bu size tasadan başka bir şey getirmez. Polis buna göz yumsa bile, bu kadar yorgunluk, bu kadar çaba, karmakarışık eylem planları ve yorgun geçen pusuya yatma geceleri ne işe yarayacak? İnsanların nefretinden başka hiçbir şeye. Belki de bu sizin umurunuzda değil... Doğru, onların korkularını topluyorsunuz, bu da yeterli. Peki ama bu korkularıyla ne yapıyorsunuz? Bu bir sermaye değil ki... işletemiyorsunuz bile... Cevap verin! *(Katil'in sırıtması)* Fakirsiniz, para mı istiyorsunuz? Size iyi konumu olan bir iş bulabilirim. Yok, fakir değil misiniz? Zengin misiniz? Ahhhh... anlıyorum, ne fakir ne de zengin!... *(Katil'in sırıtması)* ...Anlıyorum, çalışmak istemiyorsunuz, çalışmayacaksınız. Size ben bakacağım, belki, çünkü ben fakirim. Ayarlayacağım, para toplarız, arkadaşlarım var, Mimar'a bundan söz edeceğim. Ve huzur içinde yaşayacaksınız. Kafe'ye bara gideceğiz, basit kızlar tanıştıracağım... Cinayet para etmez. Eğer cinayet işlemezseniz size para ödenecektir. Bu söylediklerim çok doğru! *(Ka-*

til'in sırıtması) Kabul ediyor musunuz? Cevap verin, cevap versenize! Fransızca biliyor musunuz?... Beni dinleyin size dokunaklı bir itirafta bulunacağım. Ben bile zaman zaman her şeyden kuşku duyarım. Bunu kimseye söylemeyin. Hayatın anlamından ve yararından, değerlerimden, tüm diyalektiklerden kuşku duyuyorum. Hangi dala tutunacağımı bilemiyorum, ne gerçek ne de merhamet var diye düşünüyorum. Bu durumda filozof olmak gerek, her şey kibirse, merhamet bile öyleyse, o zaman cinayet de kibirden başka bir şey değildir. Her şeyin toprak olduğunu bile bile cinayete prim verirseniz bu hayata da prim vermek olur... Her şeyi ciddiye almak olur... İşte böylece kendi kendinizle çelişkiye düşmüş olursunuz. *(Bérenger'nin sinirli gülüşü)* Yaaa! Çok net ve mantıklı. Bu sefer sizi alt etmeyi başardım. Bu durumda siz acınacak zavallı bir aptalsınız. Mantıken sizinle alay etmeye hakkımız var! Bunu ister misiniz? Muhakkak ki hayır! Tabii bi gururunuz var ve aklınıza da tapıyorsunuz. Hiçbir şey aptal olmak kadar can sıkıcı olamaz. Katil olmaktan çok daha tehlikeli, deliliğin bile bir ışığı vardır. Ama aptal olmak? Salak olmayı kim babul edebilir? *(Katil'in sırıtması)* Herkes sizi parmakla gösterip "Ha, ha, ha," diye dalga geçecek. *(Katil'in sırıtması karşısında Bérenger git gide ne yapacağını şaşırır)* "İşte salak geçiyor, işte salak ha, ha, ha!" *(Katil'in sırıtışı)* İnsanları öldürmek için feci bir şekilde zorlanıyor. Ha! Ha! Ha! Ve bunun ona hiçbir faydası yok. Ha! Ha! Ha! Böyle konuşmalarını istermisiniz? Bir "şey'e" cinayete inanan bir aptala, bir idealiste, bir deliye benzetmelerini ister misiniz? Aptal! Ha! Ha! Ha! *(Katil'in sırıtışı)*... Cinayetin kendi içindeki önemine kim inanır ki? Ha! Ha! *(Bérenger'nin tebessümü aniden donar)* Cevap ve-

rin! Evet, eğer bunu söyleyebilecek insan kalırsa söyleyecekleri bu olacak... *(Bérenger ellerini büker, kavuşturur, yalvarır ve Katil'in önünde diz çöker)* Artık size ne söyleyeceğimi bilemiyorum. Muhakkak ki size karşı hatalarımız olmuştur. *(Katil'in sırıtışı)* Belki de hiç olmamıştır *(Aynı sırıtış)* Bilemiyorum. Belki bu benim suçum, belki de sizinki, belki de ne benimki ne de sizinki. Belki de ortada hiç suç yoktur. Yaptığınız belki kötü belki de iyi bir şey, veya ne iyi ne de kötü... Nasıl yargılayacağımı bilemiyorum. Belki de insan cinsinin hayatının hiçbir önemi yoktur, yok olmasının da öyle... Belki de tüm evren gereksiz ve sizin onu yok etmek, uçurmak, her varlığı, her parçasıyla tırtıklamak isteğinizde haklısınız. Belki de yapmamalısınız. Ben artık hiç bilemiyorum, hiç bilemiyorum. Belki bir hata işliyorsunuz, belki de hata yok veya bizler var olmak isteğimizle hata işliyoruz. Anlatın. Ne düşünüyorsunuz? Bilmiyorum, bilmiyorum. *(Katil'in sırıtışı)* Bazılarına göre varoluş bir saçmalık. *(Katil'in sırıtışı)* Başvurduğunuz nedenler belki de kendinizden bile bilinçaltıyla gizlediğiniz gerçek sebepleri içlerinde saklıyorlar. Kim bilir? Bunları silelim. Sebep olduğunuz felaketleri unutalım... *(Katil'in sırıtması)* Tamam mı? Hiçbir neden olmadan öldürüyorsunuz, ben de hiçbir neden olmadan size yalvarıyorum, lütfen... artık durun... Bunun için de bir neden yok, ama insanları öldürmek veya öldürmemek için bir neden yoksa lütfen durun! Nedensiz öldürüp nedensiz bağışlıyorsunuz. İnsanları rahat bırakın, aptalca yaşasınlar, hepsini bırakın, polisleri bile... Bana söz verin, hiç olmazsa bir ay boyunca ara verin... Yalvarıyorum, bir hafta boyunca, kırk sekiz saat için, nefes alabilelim... Bunu yapabilirsiniz öyle değil mi?... *(Katil*

hafifçe sırıtır, yavaşça cebinden ucu parlayan bir bıçak çıkartarak onunla oynar) Adi! Pislik! Kanlı aptal! Bir kurbağadan bile daha çirkinsin! Kaplandan daha vahşi, eşekten daha salak... *(Katil'in hafif sırıtışı)* Evet diz çöktüm, ama sana yalvarmak için değil... *(Katil'in aynı oyunu)*... Daha iyi nişan alabilmek için... Seni vuracağım ve sonra ayaklarımla iteceğim, seni ezeceğim, çöplük, sırtlan leşi! *(Bérenger cebinden, yerinden kıpırdamayan Katil'e doğrulttuğu iki silah çıkartır)* Seni öldüreceğim, ödeyeceksin, ateş etmeye devam edeceğim, sonra da seni asacağım, bin parçaya böleceğim, geldiğin yerdeki pisliğinle küllerini cehenneme savuracağım, şeytanın, hastalıklı köpeğin kusmuğu, pislik Katil... *(Katil bıçağın ucuyla oynamaya devam eder; hafif sırıtış. Hareketsizdir, omuzunu hafifçe silker)* Bana öyle bakma, senden korkmuyorum evrenin utancı... *(Bérenger ateş etmeden nişan alır. İki adım ötesindeki Katil hareket etmez, sırıtıp yavaşça bıçağını kaldırır)* Soğuk azmine, sonsuz vahşetine karşı gücüm ne kadar da zayıf kalıyor! İnadının bu sonsuz enerjisine karşı kurşunlar ne yapabilir ki? *(Sıçrayış)* Ama seni yakalayacağım, seni yakalayacağım...

(Daha sonra Bérenger havaya kaldırdığı elinde tuttuğu bıçakla hareketsiz bir şekilde sırıtarak durmakta olan Katil'in önüne gelir ve artık demode olmuş iki eski tabancasını indirir, yere koyar, daha sonra başını eğer, diz çöker ve boynu bükük, kolları iki yana sarkık bir durumda mırıldanarak tekrarlar)

Tanrım, yapılacak hiçbir şey yok!... Ne yapabiliriz?... Ne yapabiliriz?

(Katil sırıtarak yavaşça ona yaklaşmaktadır)

PERDE

Londra, Ağustos 1957

ÖLÜLER ÜLKESİNE YOLCULUK

[Voyages chez les morts]

Temalar ve Çeşitlemeler

Türkçesi
Şehsuvar Aktaş

Kişiler:

JEAN
LÉON: Jean'ın büyükbabası
ERNEST: Jean'ın dayısı
BÜYÜKANNE, NİNE, YAŞLI KADIN
JEAN'IN BABASI
JEAN'IN ANNESİ
BAYAN SIMPSON, (Hélène): Jean'ın babasının 2. karısı
PAUL, Yüzbaşı: Bn. Simpson'un erkek kardeşi
PIERRE, Üst düzey memur: Bn. Simpson'un erkek kardeşi
LYDIA: Jean'ın kız kardeşi
ARLETTE: Jean'ın karısı (Jean, Lydia ile ikisini karıştırır)
LOUIS: Jean'ın sahte arkadaşı
ALEXANDRE: Jean'ın arkadaşı
VIOLETTE: Alexandre'nin karısı
GEORGES: Jean'ın çocukluk arkadaşı
SİNEMACI, KÖYLÜLER, KADINLAR vs.

DEKOR: *Sahne, kapısı olan bir duvarla bölünmüştür. Sahne ikiye bölünmeyebilir ve ortasında yalnızca bir kapı ya da bir kapı çerçevesi olabilir. Sağ bölümde, başında bir takke bulunan yaşlı bir adamın yattığı kötü bir yatak vardır. Öteki tarafta, ondan daha az yaşlı bir adam, başka bir kötü yatağa oturmuş, gazete okumaktadır. Her iki tarafta bir sandalye, bir masa vardır. Soldan Jean girer. İlk odada duraklamaksızın kapıyı açar ve uzanmış yatan yaşlı adamın bulunduğu ikinci odaya girer.*

JEAN Merhaba Büyükbaba.

BÜYÜKBABA Ben senin anne tarafından büyükbabanım, ama bana adımla, Léon diye seslenmeni istiyorum.

JEAN Merhaba Léon.

BÜYÜKBABA Neden bana öyle bakıyorsun? Öldüğümde yetmiş dört yaşındaydım ve otuz yıl önce öldüm, anımsar mısın, küçüktün.

JEAN Öfkeli görünüyorsun. Oysa hayattayken çok daha naziktin. İkimiz, sinemaya giderdik. Eyfel Kulesi'ne ilk kez seninle çıktım. Büyükanne seninle değil mi? *(Büyükbaba susar)* Emma seninle birlikte değil mi?

BÜYÜKBABA Öldüğünde duldu, şimdi özgür.

JEAN Öyleyse onu sık görmüyorsun! Sana bakıyorum da, sana bu denli benzediğimi bilmiyordum, aynı kaşlar, aynı göz rengi, aynı hafif iri burun.

BÜYÜKBABA Beni rahat bırak, icadımı düşünüyorum.

JEAN Yine mi icatların? Yaşarken hiçbir zaman başarılı olmadılar. Sanıyor musun ki şimdi...

BÜYÜKBABA Git Ernest'i gör oğlum, dayını, odasında.

JEAN Yine geleceğim.

BÜYÜKBABA Her şeyimi aldılar. Pipo içmemi bile yasaklıyorlar.

(Sırtını döner, yüzü duvara bakar. Jean kapıya vururmuş gibi yapar)

JEAN Girebilir miyim?

ERNEST Gir.

(Jean girer)

JEAN Artık Büyükbaba'yla mı oturuyorsun?

ERNEST Sana adresimi kim verdi?

JEAN Merhaba Ernest.

ERNEST Bana dayı de. Sana adresimi nasıl öğrendiğini sordum?

JEAN İkinizin de neyi var? Ölmek mi sizi bu denli öfkelendirdi?

ERNEST Ben ölmedim. Doksan yaşına geldim. Neredeyse babamın babası olabilirdim. Yalnızca yaşımı doksanda durdurup sabitleştirmeye karar verdim. Daha fazlasını istemiyorum.

JEAN Elbise fırçan var mı? Büyükbaba'yla sana gelmek için çamurlu yollardan geçtim. Biraz da yağmur yağıyordu. Biraz battım, özellikle ayakkabılarım ve pantolonumun paçaları kirlendi, hem sonra, bütün evler beyaz ve basık olduğu için seninkini bulmakta güçlük çektim. Yani sizinkini, Léon'la birlikte oturduğuna göre.

ERNEST Sorumu yanıtlamadın. Sana adresimi kim verdi?

JEAN Anımsamıyorum. Anımsamıyorum. Belki de annem.

ERNEST O bilemez ki. Benden önce gitti. Onu hiç görmüyorum. Onlardan haber almıyorum. Aile beni sevmiyor. Ama oysa onlar için ne çok şey yaptım! Bütün aile fertlerine iyi işler buldum. Onlara yardım ettim, onlar ise her keresinde, işler yoluna girdiğinde fiyaka içinde çekip giderlerdi, bir daha onları görmezdim. Peki sana adresimi kim verdi? Bilinmesini istemiyordum. Hep başkalarını düşündüm, artık yalnızca kendimi düşünmek istiyorum.

JEAN Suzanne Teyze'nin de nerede olduğunu bilmiyor musun? Belki annemin adresini biliyordur. Çünkü ben

onu arıyorum. Görmeyeli o kadar uzun zaman oldu ki... Onu unuttuğumu sanmasını istemem. Ona hediyeler, çiçekler götürmek isterim. A evet, bana adresini kim mi verdi? Belki de tek başıma buldum? Şu çamurlu yollar bana esin verdi, şu basık evler. Bu tür evlerden hoşlanırdı diyordum kendi kendime. Sık sık taşınırdı, hep zemin kat ya da bodrum kat arardı. Onu arıyordum, seni buldum. Şu basık evler, alçak tavanlı, beyaz ama kirli evler, tam bizim ailenin zevki.

ERNEST Adresi yalnızca kardeşim André biliyordu. Kimseye vermemesini söylemiştim, kimseye, kimseye... Ondan hiç haber almadım.

JEAN Madem şimdi kaç yaşında olduğunu merak ediyorsun, seksen oldu, ama sağlığı yerinde.

ERNEST Evet, görüyorsun işte, kötü giyimli, kirli pasaklıyım; siyah redingotum iyice eskidi, eskilikten parlıyor. Beni bu durumda görmeni istemezdim. İnsan soyu için yaptığım onca şeyden sonra. Haksızlık! Her yerde haksızlık var. Ancak haftada bir kez gazete almaya yetecek param var. Dolayısıyla hiçbir şeyden haberim yok. Bir sokak serserisine benziyorum, ama gururumu ve bağımsızlığımı korudum.

JEAN Sen zaten değişemezdin ki dayıcığım.

ERNEST Ben satın alınmam.

JEAN Yanımda para var, çok param var, madem ki onun kardeşisin, sana verebilirim. *(Jean cebinden bir tomar para çıkarır)* Al, bu Büyükbaba ve senin için. Altı yüz tane on binlik var, yeni on binlikler.

ERNEST *(Pek minnettar görünmez)* Bu şimdilik idare eder. Ama yeterli değil, yine getirmen gerek.

JEAN Adresini nasıl, ya da aşağı yukarı nasıl bulduğumu şimdi anımsıyorum, en azından yönünü. Kentin sokaklarında biraz izlemiştim seni, sonra izini kaybetmiştim. Ama ondan önce, evden eve, dükkândan dükkâna geçerken görmüştüm seni. Garipti. İş içindi

herhalde. Sonra, beni görmemen için bir sokağın köşesine saklanmıştım; sonra kaybolmuştun, seni gözden kaybetmiştim. Peki nasıl oldu da seni buldum? Birisi, ama kim? Bir süre bana eşlik etmişti, yine de bana yönle ilgili bilgiler veren biri vardı.

ERNEST *(Para saymayı bitirir)* Altı yüz tane var, evet.

JEAN *(Soldan çıkarken)* Yine geleceğim, ama gidip onu bulmalıyım.

(Ernest, elinde paralarla Büyükbaba'nın odasına gider)

ERNEST Léon, bak param var, Victor verdi, borcunun bir bölümünü ödedi.

BÜYÜKBABA Sanırım onun adı Victor değil.

ERNEST Önemli değil.

(Büyükbaba doğrulur, yatağın kenarına oturur, paraya bakar)

BÜYÜKBABA Bu banknotların hiçbir değeri yok. Köyümüzde geçerliği yok bunların. Borsada bile.

**

Dekor: Kurulu bir dekor yoktur. Bir sandalye, bir masa. Kişiler: Baba ile elli yaşlarında bir adam. Adam masanın önüne oturmuştur, masanın üstünde bir belge çantası. Jean sağdan girer.

BABA Beni mi görmeye geldin? Ziyaretini beklemiyordum. Gerçekten benim için mi geldin? Daha çok onun için değil mi?

JEAN Beni en çok şaşırtan, yolculuklarımda beklenmedik kentleri, adını hiçbir zaman duymadığım kentleri keşfetmek oluyor. Coğrafyam hiçbir zaman iyi değildi, doğru, ama yine de asal olanı bilirdim. Al işte! Birdenbire tam çölün ortasında yeni bir kent. Bu bir Fransız kolonisi olmalıydı. Çok uyumlu. Çok büyük olmayan meydanlar, çok dar olmayan sokaklar, çok geniş olmayan caddeler, dengeli yapılmış, ne çok

yüksek ne de çok basık olan evler var, belli ki içlerindeki daireler rahat, balkonları var. Dışarda çok insan yoktu, herhalde oturanlar, evlerinde kendilerini rahat hissettikleri içindir, gereken her şeye sahipler.

BABA O ülkeden söz edildiğini duymuş olmalıyım, tabii ya, çok genç ölen, büyük coğrafyacı kardeşim o ülkenin sınırlarını çizmişti. Gerçekten de bu Çin'in kuzeyinde bulunan eski bir Fransız kolonisi. Orada insanlar ata binerler, onlara "Batı'nın son şövalyeleri" denir. Oysa Uzakdoğu'da otururlar. Sınırlar birbirine değer. O ülkeyi ziyaret ettiğinde sen onları göremedin, herhalde arazideydiler.

JEAN Onu tam bir rastlantı sonucu yolumun sonunda, yolumun sonlarının birinde buldum. Bu ülke Çin'in kuzeyinde mi demiştin?

BABA Orasının adı Bogandi'dir, başkenti Bocal, Bocala Ovasındadır, toprakların ortasında.

JEAN Peki o zaman nasıl oluyor da deniz, okyanus vardı orada? Bir sokağın köşesini dönerken, birdenbire göründü, maviydi, Côte d'Azur'deki gibi, bir liman bile vardı.

BABA Sen beni aramaya gelmedin. Umurumda değil, ben acıyı aştım.

JEAN Sokağın ucundaki deniz şöyleydi, sokak biraz inişliydi, derler ya San Francisco'daki gibi; birdenbire teknelerle birlikte onu gördüm, bak şunun gibi. *(Sahnenin dip duvarında, ışık içinde, büyük mavi bir nehir, yemyeşil bitki örtüsü ve ağaçların görüntüsü belirir)* Bak, bunun gibiydi.

(Görüntüler kaybolur)

BABA Geleceğini biliyordum ve benim için gelmeyeceğini de biliyordum. Ama inan bana, bu hiç umurumda değil. Yeni yetkililer, aralarında benim de bulunduğum üç dört avukatın dışında bütün avukatları barodan çıkardılar. Ben her zaman uysaldım, onların

sözünü dinlerdim. Onların istedikleri sanıkları savunurdum, tabii onların zorunlu kıldığı savunma sınırları içerisinde.

JEAN Sen kimi savunabildin ki? Savunma hakkın yoktu ki. Sen daha çok onları suçlardın, müvekkillerini...

BABA Yanılıyorsun, hepiniz yanılıyorsunuz? Kafanız ötekilerin yaptıkları propagandayla tıka basa dolmuş. Ben, sıcak yüzünden grev yapan postacıları savundum. Onların isteklerini destekledim. Ama devlet suçlularını savunmamam anormal olurdu. Sonra avukatlık mesleğini tümüyle ortadan kaldırdılar. Ama ben itaat eden biri olduğum için iyi davrandılar, beni başka bir işe yönlendirdiler.

JEAN Seni polis olmaya mı yönlendirdiler?

BABA Hayır, beni roman yazarlığına yönlendirdiler, gerçekçi romana. Biz Polis Bakanlığı'na bağlıyız, paraca Polis Bakanlığı tarafından destekleniyoruz, biz polis değiliz. Ben polis değilim. İşte kanıtı, beni sansürlüyorlar. Romanlarımdaki bazı uzun yerleri biraz ordan biraz burdan budadılar, yine de sonuçta çok az bir şeydi. Irmak romanlar yazıyorum, senin Boganda'da gördüğün ya da gördüğünü sandığın okyanus kadar mavi değiller. *(Masanın çekmecesinden kocaman bir kâğıt yığını çıkarır)* Görüyor musun, bu ilk bölüm, bir gri roman.

JEAN Bir sürü değersiz kâğıt, kırtasiye, sen bürokratsın.

BABA Sen bana siyasi nedenlerden ötürü kızmıyorsun. Sen bana aslında boşandığım için kızıyorsun.

JEAN Annemi yüz üstü bıraktın.

BABA Sana onun adresini veremediğim için üzgünüm. Kayboldu, onu istasyona kadar götürdüm. Nereye gittiğini söylemek istemedi. Tek bildiğim bir yataklı trene bindiği.

JEAN Eğer yataklı vagonsa, gideceği yer tabelada yazıyor olmalıydı. Görevlilere sorabilirdin. Sanırım gitme-

sinden hoşnuttun, bunun için her şeyi yaptın, onu alıkoymaya çalışmadın. Oysa, tek bir söz söylemen yeterdi.

BABA Bana hiçbir zaman mektup yazmadı.

JEAN Kibarlıktan.

BABA Peki, ya sana, sana yazdı mı?

JEAN Mektuplar elime geçmedi, ama bana yazdı, bundan eminim, kanıtım var. Evet, evet, zihinsel bir kanıt.

BABA Çok uzağa gitmiş olmalı. Oradan kimsenin, ne çıplak gözle ne bir aletle artık görülemeyeceği bir yere gitti. Bizi yüz üstü bıraktı.

JEAN Sen bıraktın, yeniden evlenmek için.

BABA Ben yalnızım. İkinci karım öldü. Uzun süredir herkes onun hayatta ve dul olduğunu sanıyordu. İnsan nasıl yanılıyor görüyorsun. *(Sahneye üstü tavanlı, perdeleri kapalı eski bir yatak girer. İki adam, Bayan Simpson'un Pierre ve Paul adındaki iki kardeşi, yatağı sahnenin ortasına dek iterler)* Göreceksin... *(Pierre ve Paul perdeleri açarlar ve ölü bir kadının yattığı yatak ortaya çıkar. Yatağın dört köşesinde yanan mumlar vardır)* İşte kanıtı.

JEAN Bu maskaralık da ne?

BABA Maskaralık değil. Bu ceset bunun canlı kanıtı. Bunlar kardeşleri: Pierre ve Paul.

PIERRE *(Jean'a)* Beni tanıdın mı? Çok küçüktün.

PAUL Senin büyük bir kişi olduğunu öğrendik. Davis Kupası'nı kazandığını öğrendiğimizde seninle gurur duyduk.

PIERRE *(Ölünün yatağını göstererek)* Kız kardeşim öldü, görüyorsun.

PAUL Evet, kız kardeşim öldü.

PIERRE Hélène, ablam, ailenin en güzeliydi.

BABA Herkesin yeniden evlenmeye, ayrılmaya, yeniden evlenmeye hakkı var. Ona kızmaya gerek yoktu. Mirastan yararlanmadı, ben de yararlanmadım. Bütün

parayı devlete verdim. Bereket versin, kitaplarım iyi satıyor. Hatta parası önceden ödeniyor. Kimi kez onları ben yazıyorum. Pierre ya da Paul imza atıyor. Kimi kez onlara ben imza atıyorum, Pierre ya da Paul yazıyor.

PIERRE Üç kardeşli sendikal ortaklık.

PAUL Her zaman bütün hükümetlerle uzlaşmışızdır.

JEAN *(Baba'ya)* Sana inanmıyorum. Her zamanki gibi her şeyi sen yapıyorsun, sen yazıyorsun. Onlar bundan yararlanıyorlar. Hırsızlar, gangster ailesi.

BABA Benimle böyle konuşmaya nasıl cüret edersin?

JEAN Ya sen, nasıl yalan söylemeye cüret edersin? Onu aldatmaya ve kazıklamaya nasıl cüret ettin? Beni kazıkladığın gibi.

BABA Sana borçlu değildim. Her şeyi kendi yetenekle-rimle elde ettim, kimse hiçbir zaman yardım etmedi bana.

JEAN Senin yardımına ihtiyacım yok, ama onun yardıma ihtiyacı vardı, sen ona yardım etmek zorundaydın.

PIERRE Kavga etmeyin!

PAUL Hoş değil, bir ölünün önünde böyle olay çıkarmak hoş değil.

PIERRE Onun bir suçu yok.

BABA Yaşına ve beyaz saçlarına rağmen ne kadar da güzel. Bakın ona, hayattayken rengi daha soluktu.

PIERRE *(Jean'a)* Fizik ve kimya notların kötüydü, sana ders verdirmek zorunda kaldık.

BABA Parasını ödedim.

JEAN *(Pierre'e ve Paul'e)* Onu bağışlayamam, çünkü annemin onu bağışlayıp bağışlamadığını bilmiyorum.

PIERRE En değerli mülk, yaşamdır.

PAUL Harp Okulu'nda bize böyle derlerdi.

JEAN Bulduğumda hâlâ bu konuda ne düşündüğünü sormak için onu sürekli arayacağım. Hâlâ bunu düşünüyorsa, her şeyi unutmuş olabilir.

**

Dekor: Sahne dibindeki duvarın ortasında çok alçak bir kapı. Başta sahne karanlıktır. Aydınlandığında, içerde üç yatak ya da divan ve sahnenin başında yalnızca sesleri duyulan kadınlar görülecektir.
Kişiler: İki kadın. Dışarıdan, ayak sesleri, çarpma sesleri duyulur.

BİRİNCİ KADIN Girmek için eğilmelisiniz, bayım. Ay evet, kapı pek yüksek değil. Eğilin. Dikkat edin bir yerinizi çarpmayın. Bir şey görmüyorsanız ışığı yakın bayım. Anahtar kapının hemen yanında. Arayın bayım, el yordamıyla arayın, bulacaksınız. İyice arayın. Bizim lambalar da yanacak. Sanırım buldunuz. *(Lambalar yanar. Kadınlar benzer iki mask takımışlardır. Arkada, önce şapkası sahnede bir süre yuvarlanan Jean'ın sürünerek girdiği küçük bir kapı görünür)* Girin, bayım, girin.

İKİNCİ KADIN Girsenize.

(Jean girer. Eline alacağı şapkasına dek sürünerek ilerler. Ayağa kalkar)

BİRİNCİ KADIN Bir yerinizi acıtmadınız ya?

JEAN Niçin karanlıkta oturuyorsunuz?

İKİNCİ KADIN Çünkü ışık yalnızca dışarıdan yakılıp söndürülebiliyor. Sizin yaptığınız gibi. İnsanlar at sırtında kapımızın önünden geçerler. Bizim buraya atla girmek için kapının çok küçük olduğunu gördüklerinde, bizi rahatsız etmek için ışığı söndürürler.

BİRİNCİ KADIN İyi yürekli olan başkaları ışığı yakar.

İKİNCİ KADIN İyiliksever ya da acımasız olsunlar, başkalarına bağımlıyız.

JEAN Neden bu penceresiz dairede yaşamaya razı oluyorsunuz?... Bayağı bir süredir onu arıyorum ben.

BİRİNCİ KADIN Annenizi mi arıyorsunuz?

JEAN İkiniz de ona benziyorsunuz. Acaba içinizden biri o olmasın?

BİRİNCİ KADIN Hepimiz birbirimize benzeriz. Yani camianın kadınları.

İKİNCİ KADIN Akrabası bile değiliz, hayır bayım, onun kardeşleri değiliz. Aramızda yalnızca ruhsal yakınlıklar ve benzerlikler var.

BİRİNCİ KADIN Belki gelir, alışveriş yapmaya gitti.

İKİNCİ KADIN Onbeş gün önce gitti.

BİRİNCİ KADIN Yok canım, sabah burdaydı.

İKİNCİ KADIN Bu sabah mı? Onbeş gün olmadı mı?

BİRİNCİ KADIN Dönmesi gerek.

JEAN Bekleyebilir miyim?

İKİNCİ KADIN O halde geri dönecektir. Bekleyebilirsiniz.

JEAN Aynı kişiden söz ettiğimizden emin değilim.

BİRİNCİ KADIN Size krep yapabiliriz.

İKİNCİ KADIN Un kalmadı.

JEAN Zahmet etmeyin. Sizin tavanınız da alçakmış.

BİRİNCİ KADIN Kirası düşük.

JEAN Mutlaka bir yerlerde olmalı.

BİRİNCİ KADIN Gitmesinin nedeni neydi bilmiyorum. Burada, günlerce, bir hafta, aylar, yıllar boyu kaldı ve sonra, birdenbire...

JEAN Size birisini beklediğini söylemedi mi?

İKİNCİ KADIN Hayır, ama o bunu bilemezdi, posta hizmetleri çok kötü. Peki siz ona geleceğinizi haber vermek için mektup yazdınız mı?

JEAN Posta hizmetleri o kadar kötü ki.

BİRİNCİ KADIN Anlıyorum.

İKİNCİ KADIN Belki de bir süre için gitmiştir.

JEAN *(Kaygılı ve üzgün)* Belki de benim geleceğimi hissettiği için gitti? Ben ona hiç kötülük etmedim, yani bile bile.

BİRİNCİ KADIN Bunlar bizim karışamayacağımız sorunlar.

İKİNCİ KADIN Belki arkadaşını, Julienne'i görmeye öteki vilayete gitmişti. Güzel bir şatosu var, simsiyah. O

şatoda mutlu günler geçirmişti, yıkılmadan önce bir daha görmek istiyordu.

JEAN Siyah şato mu? Beyaz şato demek istiyorsunuz?

BİRİNCİ KADIN Halbuki buradaydı, az önce. Belki de bir daha dönmemek üzere gitti.

JEAN Bir daha dönmemek üzere mi gitti sizce?

**

Dekor: Oldukça pis bir oda. Bir köşede, Baba'nın oturduğu eski bir koltuk. Bir sandalye ve sahnenin sağ tarafında çekmeceli bir masa.
Baba koltuğuna oturmuştur, zaman zaman bileğindeki saatine bakar. Konuşur.

BABA Geç kaldı tabii, hiç şaşırmam. O hep geç kalmıştır. Okulda hep kötü notlar alırdı. Yüksek öğrenimini nasıl tamamladı acaba? Yunancası kötü, fen kötü! Yine de sonunda bütün diplomalarını aldı. Onu mühendis yapmak istiyordum! Hiçbir zaman sözümü dinlemek istemedi. Hep bana karşı oldu. Ne kuşak! Her zaman suçlarlar; beni hiç anlamadı. Dostlarımı, ailemi hor görürdü.

(Jean girer)

JEAN Yine mi sen! Yıllardır hep düşlerimdesin, sen, karın, annem, kayınbiraderlerin. Yıllardır, onlarca yıl sizi böyle birlikte düşlerimde görmüyordum artık. Size doğru bu geri dönüş de ne demek oluyor? Yoksa yakında size mi katılacağım? Hesaplaşmamız bitmedi mi? Sürekli şu korkunç başlangıçlara geri dönmek gerekiyor.

BABA Artık dünya seni ilgilendirmiyor da ondan.

JEAN Ben hâlâ yaşıyorum. Gürültü ve öfke içerisinde giderek daha güçlükle çırpınıyorum. İlgileniyormuş gibi yapıyorum, ama bıktım bütün bu hikâyeden.

BABA Oysa, denir ya, pek başarılı oldun. Aşağı yukarı

yoğun bir yaşam geçirdin, hatta çok yoğun. Ün sağladın.

JEAN Şimdi senden daha yaşlıyım. Oysa seni gördüğüm zaman, karşında, ben hep o ezdiğin, dövdüğün mutsuz çocuğum. Yüz üstü bıraktığın, sana hiçbir kötülük yapmamış olan annem yüzünden bana söverdin. İyi ki senin evinden on yedi yaşımda kaçabilmişim. Senin gibi, uşaklarını döven bir baba, bana ne verebilirdi ki? Oysa toplumsal başarılar elde ettiğim zaman, kimi kez bana karşı belli belirsiz sevgi duyduğun, ya da gururlandığın da doğru. Politika, senin ülkenin iğrenç politikası, beni bir paryaya dönüştürdüğü zaman, sen de beni bir parya yaptın. Toplumun, senin toplumunun ne onayına ne de kınamasına karşı koymuyordun. Ama gördün işte, seni yendim. Çünkü sana hiçbir zaman boyun eğmeme şansına ve cesaretine sahip oldum. Senin de çaktırmadan başarılı olmadığın söylenemez. Franmasonların, demokratların, solun, sağın, Nazi hükümetlerinin, demir muhafızların, sonra da komünist rejimin gözdesi oldun.

BABA Ağırbaşlı ve alçakgönüllü oldum.

JEAN Bilgelikten değil. Bilgelikten değildi. İşlerini ayarlamak için yaptın. Sonunda, karınla, artık sana tahammül edemeyen, kendisine dokunmaman için aranıza yeğenini yatıran ikinci karınla özel yaşamını ayarlayamadın. Koca elli salakla. Ölümünden sonra, Çingene hizmetçini metres tuttuğunu öğrendiğimde, yalnızca o zaman takdir ettim seni. Seni onunla birlikte sinemada gördüğümü anımsıyorum, bir öğleden sonra, seni tanımamazlıktan geldim, ta o zaman kuşkulanmıştım.

BABA İşim başımdan aşmış, sürekli bir suçluluktan bunalmıştım, çünkü hödük değildim ben; senin düşündüğünün tersine, o benim yaşamımın neşesi oldu. Tek neşesi.

JEAN Ona bir ev satın almıştın, artık ondan yararlanamıyor olmalı, ölmüş olmalı, senin gibi. Birbirimize daha çok güvenmemiş olmamız ne yazık. Yoksa bunu bana anlatırdın. Beni onunla birlikte içmeye götürürdün. Senin çevrende görüşülebilecek tek kişiydi o.

BABA Bırak artık bunları, uzun süredir ölü onlar; uzun süredir ölü olan bütün şu insanlara ve ailelere karşı duyduğun hıncı unut.

JEAN Eğer hepiniz düşlerimde görünüyorsanız, bu, hıncımın o kadar büyük olmamasındandır. Sorun çözülmedi. Kargaşalar ve savaşlar bizi ayırdı. Hiçbir zaman derdimizi anlatamadık. Neden hâlâ kalkıp sizleri düşte görmeli ki? Sen uzun süredir ölüsün. Yakında sana ben de katılacağım. Ama yine oğlun olacağım, öte tarafta olduğum zaman bile, yine de gelip seni görmekte zorlanacağım, sen ikinci karının, korsan kayınbiraderlerinin mezarlarının arkasına sığındın, onlar gerçekten korsan mı? Onlar kötü yürekli, aptal, basittiler, belki de herkes kadar; benim mezarım, karım, senin kızın olan kız kardeşiminkiyle birlikte olacak, ben çok daha uzakta olmadıkça, karım ve ben, çok daha sonra da kızım! Daha iyi olduğunu sandığımız başka ülkelerde olacağız. Daha iyi olduğunu sandığımız ülkelerde...

BABA Toprak ters yüz olacak. Her şey alt üst olacak, ruhlar da belki öldürülecek, haydi, senin de artık yaşayacak uzun zamanın yok, bırak da ürettiğin eserlere, yazdıklarına bir göz atayım.

JEAN Evet, sana bunların hepsini göstereceğim.

(Ayağa kalkar, bir masaya doğru gider, çekmeceleri açar, kâğıtlar çıkarır, Baba onu izler. Oğul bir çekmeceyi açar ve bir sürü kâğıt çıkarır)

BABA Hepsi bu, başlanmış defterler, karalanmış kâğıtlar, bakıyorum, hiçbir şey okunmuyor. Resim çizmeyi bile denemişsin. Oysa senin çizime yeteneğin olmadığını

söylemiştim; hiçbir şey açık değil, senin edebiyatım dediğin yalnızca A'lar, B'ler, C'ler, X'ler, hiçbir şey yeniden kurulamaz, önemsiz karalamalar, imzalar, bir de bunlara değer verebildiler ya! Hiçbir şey yok çocuğum, hiçbir mesaj bırakmamışsın, kem küm etmişsin, sözlük paralamış, sözcüğe benzer şeyler mırıldanmışsın, belki de kendini bir peygamber, bir tanık, bir durum analisti sanıyordun. Hiçbir durum açık değil, boş.

JEAN Bir şeyler yazmış olduğumu sanmıştım bir süre. Hiçbir şey yok. Zaten birkaç zamandır bütün bunların yalnızca hiç olduğunu, çürümüş bir hiç olduğunun farkındaydım.

BABA Aldırma, kimse hiçbir şey yapmamayı başaramadı, dünya kimseye ait değil, dünya şeytana ait, eğer Tanrı onun elinden dünyayı çekip almazsa, bir tek o, şeytanın kirlettiği, karalayıp bozduğu yaradılışa bir anlam verebilir. Bütün bunlar temizlenecek, onarılacak belki de o zaman bir şeyler anlayabileceğiz.

JEAN Sana arkadaşlarımızdan ikisini tanıtacağım. *(İki kadın girer)* Onları tanıman ve seni güldürmek için düşlerime giriyorlar.

(İki kadın yüz yüze diz çökerler, ona tavuk taklidi yaparlar, birincisi "gıt gıt gıdak", ikincisi "ü ürü ü" der. Baba ve oğul konuşurlarken bir süre bu oyunumsu, balemsi devinimleri sürdürürler)

BABA Arkadaşların pek canlılar.

JEAN Evet, seni neşelendireceklerini sanıyordum.

BABA Nedir bu? Sanki kümes hayvanları gibi. Evet bunlar gerçek kümes hayvanı, kümes hayvanlarının gölgesi değil.

JEAN Hayır, bunlar kümes hayvanı taklidi yapan bayanlar.

(Arkadan şişman bir kadın belirir)

BABA Tanıdın mı! Bu benim ikinci karım, üvey annen.

ÜVEY ANNE Çıkın ordan tavuklar, yoksa sizi hindime kovalatırım. *(İki kadın durur)* O kadar uzun süredir ölü olan insanların evlerine tavuk getirme. *(Sağ taraftan elinde bir süpürgeyle başka bir kadın gelir, oyunlarını sürdürerek salıneden çıkan iki tavuk-kadını iter)* İşte biz bize kaldık.

JEAN *(Şişman kadına)* Kendinize bakmalısınız.

BABA Burada, ne bunalıma gireriz ne üzülürüz, biz hüznün ardında, sevincin ardındayız.

JEAN Siz belleği olan gölgelersiniz.

BABA Ortadan kaldırılacağız, hemen değil, ötekiler geldiğinde, kentler ve ovalar boşaldığında.

(Dışarda zayıf çığlıklar, mitralyöz atışları duyulur)

BABA Evet bunlar hâlâ duyuluyor, ama artık bu bizi rahatsız etmiyor, çaktırmadan oluyor, dalgın dalgın dinliyoruz.

ÜVEY ANNE Ama ben, benim hâlâ söylenecek bir sözüm var, yaşamım boyunca onu hiç söylemedim, benim olmayan başka sözler ettim, söylenecek sözüm var, söylenecek sözüm var.

**

Jean sağdan girer. Aynı anda, bir kadın soldan girer. İkisi sahnenin ortasında karşı karşıya gelirler.

KADIN *(Annesi olmalıdır)* Sen misin Jean?

JEAN Sanırım evet. *(Ceplerini karıştırır, bir kimlik kartı çıkartır)* Elimdeki bu karta göre, sanırım bu benim. *(Çevresine bakınır)* Ayna göremiyorum.

ANNE İşte bir cep aynası.

JEAN *(Aynayı alır)* İyi bir ayna, gerçekten de çizgilerimi tanıyorum. Biraz yıpranmışlar, ama bunlar benim çizgilerim.

ANNE Yaşlanmamışsın, değişmemişsin, kendini daha kolay tanımalıydın.

JEAN *(Daha dikkatli bakarak)* Evet, doğru, aynı kırışıklıklara sahibim, bunlar doğuştan, bunlar bende daha küçük bir çocukken vardı. *(Aynayı geri verir)* Peki biz burada neredeyiz, Bükreş'te miyiz? Bana öyle gibi geliyor.

ANNE Öyle, Bükreş'teyiz.

JEAN Galiba bu evi tanıyorum.

ANNE Babanın ikinci karısının, analığının evi.

JEAN Peki sen, sen kimsin? Seni tanıyorum, galiba, galiba seni çok uzun süreden beri tanıyorum, ama tam olarak kimsin sen? Karım mısın, kızım mısın? Kız kardeşim misin? Bu üç kişiden birisin, bundan eminim. Babam zengin biliyor musun, bana çok para veriyor.

ANNE Sen hiçbir zaman kendi başına, şiirlerinle para kazanamadın, o şiirlerin pek bir değeri yok zaten.

JEAN Bereket babam beni şımartıyor. Bazen çok sert davranır, bazen çok cömerttir. Şimdiden beşyüz bin Frank harcadım bile, yüz bin kaldı, ondan yine isteyeceğim, eğer durumu hâlâ iyiyse. Şu sıralar bana iyi davranıyor. *(Jean çevresine bakar)* Neden bu evde bu kadar çok boş oda var? Kâh bir odada, kâh ötekinde uyunabilir. Dolaplarda yiyecek şeyler var!

ANNE Çok fazla yiyorsun, sürekli yiyorsun, şişmanlayacaksın.

(Jean masanın üstüne bakar)

JEAN Şurada yığılı kitaplar da neyin nesi? Bunlar eski kitaplar, çok eski kitaplar. *(Bir tanesini alır)* Bunlar yabancı harfler, hiyeroglif bunlar.

ANNE Onlar dinsel kitaplar, eski Rumence.

JEAN Zor anlaşılıyor, hatta bütünüyle anlaşılmaz.

ANNE Sen artık Rumence bilmiyorsun. Rumence'yi unuttun, yeni Rumence'yi bile.

JEAN Hayır, yine de şurdan burdan bir iki sözcüğü biliyorum. Haçlar var. Hâlâ okuyabiliyorum, bak, "melek" sözcüğünü bildim.

ANNE Kuru eriklerin hepsini yeme.

JEAN Ya bu kâğıtlar? Bunlar Tarot kâğıtları galiba.

ANNE Dolapları ve de buzdolabını artık kurcalama dedim sana. İyice yedin, bu kadarı yeter.

(Jean masaya döner)

JEAN Bu paket nedir? *(Paketi açar)* Bir yığın banknot, bir yığın banknot!

ANNE Ama bu banknotlar geçersiz. Bunları gönderen baban değil.

JEAN Ernest Dayı olmalı, bu geçersiz paraları değiştirmeliyim, artık hiçbir değeri yok bunların.

ANNE Ernest Dayı bundan başkasını basmıyor. Biliyorsun o yola gelmez, dolandırıcının biridir.

JEAN Bütün bunları telafi etmek için bana çok para, elimdekinden daha fazlası gerek.

ANNE Bak işte analığın.

(Analık sağdan girer)

JEAN *(Analık'a)* Hanımefendi, anneme ve onun ailesine olan borcumu ödemem, Ernest Dayı'yı kurtarmam için bana beşyüz bin Frank gerek.

ANALIK Amma da inatçısın. Sana her zaman, beni hanımefendi değil, Hélène diye çağırmanı söylemiştim.

JEAN Adınızı sevmediğimi biliyorsunuz. Hem sonra siz benim için bir yabancısınız ne de olsa.

ANALIK Bir yabancıysam, neden hep benden para istiyorsun?

JEAN Size geri vereceğim.

ANALIK Bunu hep söylersin.

JEAN İnanın size bu parayı %10 faiziyle geri ödeyeceğim.

(Aynı kişilere, konuşmayan yaşlı bir adam ve yaşlı bir kadın katılır)

JEAN *(Gelenlere)* Merhaba Büyükanne, merhaba Büyükbaba. *(Yeni gelenleri öper)* Anne, neden bu kadar yaşlısın? Büyükanne'm ve Büyükbaba'm kadar yaşlısın. Oysa sen onların kızısın.

ANNE Evebeynimin yaşını yakaladım. İnsan öte dünyada da yaşlanıyor. Yüz yaşına kadar gelip sonra duruyor. Bizim buraya geldiğinde sen de yaşlanacaksın.

JEAN Babamı bekliyorum, borçlarını ödemek zorunda olan o.

BÜYÜKANNE Borç beklemez, baban hâlâ ödemiyor. Ernest'i kurtarmak gerek. Boğazına kadar borçta. Onu ordan çıkarmalıyız.

ANALIK Hep kocamdan para istemeye geliyorsunuz. *(Anne'ye)* Siz onun karısı değilsiniz artık, onun karısı değilsiniz...

BÜYÜKANNE Ama Jean, onun oğlu. Babasının gelirlerinin bir bölümünde onun hakkı var.

ANALIK Hiçbir hakkı yok, çünkü o reşit.

BÜYÜKANNE *(Analık'a)* O küçükken bile babası ona yardım etmek istemezdi. Sizin yüzünüzden. Onu engellerdiniz.

ANNE *(Büyükanne'ye)* Bırak anne, artık bu şeylerden söz etmeyelim. Ben, para bulmaya çalışacağım. Bir çaresine bakacağım.

JEAN *(Anne'ye)* Hayır anne, hiçbir şey ödemek zorunda değilsin. Babamı bekliyorum, Ernest Dayı'yı kurtarmak için gelip borçları o ödemeli. Ne de olsa, sana bu parayı borçlu. Biliyor musun, hepimizi bıraktığından beri bu kadar yaşlanmış olmana çok üzülüyorum.

(Bir kadın girer)

KADIN Orada kendisini iyi hissetmiyor da ondan. Yoksa, o ne derse desin, çok genç görünecekti. İnsan orada kendisini iyi hissedince, zaman geri sayılır. Öte tarafta yaşlanıldığını söylemesi doğru değil.

JEAN *(Anne'ye)* Kırışıklarını gidermek, seni rahatlatmak için ne yapmalı?

BÜYÜKANNE Babanla yeniden evlenmeli.

ANNE Şimdilik en azından Ernest'i kurtaralım.

ANALIK Ben burada evimdeyim. Kendi evimde. Kimse

beni buradan çıkaramayacak, hiç kimse kocamı geri alamayacak.

KADIN *(Analık'a)* Sizi o kadar sevmiyor. Ve hatta sizi artık hiç sevmiyor. Şu anda, kadın arkadaşı, metresiyle birlikte olmalı, o Çingene kadınla.

ANALIK Zırvalıyorsunuz. Benim için ve kendisi için aynı mezarlığı seçti o. Artık onu istemiyor.

ANNE Sizi de.

ANALIK *(Jean'a)* İyi bir Hıristiyanımdır ben. Yine de sana yardım edeceğim. Ama kocamı geri almaya kalkışmayın. Zaten yapamazsınız.

KADIN Madem Çingenesiyle birlikte, demek ki onu o kadın kaptı.

ANALIK Eğlenmek için o Çingeneyle oluyor. Ama ben onun derin duygularını bilirim. O beni seçti; bu değişmez. *(Jean'a)* Annenin bütün ailesi var ya, bunlar başka türden insanlar. O onlardan ayrılmak zorundaydı. Benimle, erkek kardeşlerimle, kuzenimle çok iyi anlaşır ve aynı dili konuşur. Babanı beklerken, iyi bir Hıristiyan olduğumu kanıtlamak için sana beşyüz bin Frank vereceğim. Yalnızca dörtyüz binini veriyorum sana, üstünü verirsin.

(Jean ceplerini arar)

JEAN Bak yüz bin Frank buldum, üstümde bu kadar para kaldığını bile bilmiyordum.

BÜYÜKANNE Bu dörtyüz bin Frank'ı cebinizden vermeliydiniz. Kızımdan çaldığınız para az buz değil. Birazını telafi edelim.

ANNE Artık bundan söz etmeyelim, bana çok fazla acı veriyor.

(Telefon sesine benzer bir zil sesi duyulur, ama ortalıkta telefon yoktur)

SES Alo Jean?

ANALIK Telefonda seni istiyorlar.

JEAN Kimsiniz? Adını vermek istemeyen meçhul bir ses.

ANALIK Seni burdan arayan şu sesler de ne demek oluyor, sanki kendi evindeymişsin gibi? Burası benim evim.

KADIN Evim dediğiniz yer şimdiden istila edildi, o herkese ait.

ANALIK Buradaki her şey bana ait, çünkü kocama ait.

JEAN Hiçbir şey kimseye ait değildir, ya da her şey herkese aittir.

BÜYÜKANNE Madem ki kızım babanın ilk karısı oldu, önceliği olan biziz, Jean.

SES *(Jean'a)* Annen, Büyükbaban, Büyükannen, paçavralar içinde. Hepsi çok yaşlı ve çok yoksullar, çok paraya ihtiyaçları var. Hem sonra Ernest'i hapisten çıkarmak gerekiyor.

ANALIK Bunların hepsi dolandırıcı, ne sülale! Kocam sizleri başından atmakla iyi etti.

BÜYÜKANNE *(Analık'a)* Sizler, hiç de daha iyi değilsiniz. En azından biz, köylüleri soymadık. Kimseye kötülük etmedik. Kardeşiniz soygunla zenginleşti ve bu yüzden üst düzey memur oldu, bu haksızlık, ama ulu Tanrı kimi cezalandıracağını biliyor. Ve kardeşiniz, o, insan öldürdü, insanları ölüme mahkûm etti. *(Jean'a)* Biz dörtyüz bini alıyoruz, bu bile bir şeydir; ve gidiyoruz, gelip bize katılırsın, seni bekliyoruz. *(Büyükbaba, Büyükanne, Anne çıkar. Anne çıkarken Jean'a seslenir)*

ANNE Seni öpüyorum yavrum. Seni bekliyoruz, pek umutlu değiliz, ama seni sonsuza dek bekleyeceğiz.

ANALIK *(Ötekiler çıktıktan sonra)* Bütün bunlar, iğrenç bir komedi. Bunu bekliyordum, ama ben güçlüyüm, pes etmeyeceğim, kocamı da, evi de, servetini de bırakmıyorum.

KADIN Bu korkunç bir bencillik, korkunç bir patavatsızlık.

ANALIK Umurumda değil.

(O da çıkar)

JEAN *(Bir divana uzanırken)* Dinlenmek ne güzel. Var olmak iyi bir şey. Sandığımdan çok daha fazla param var. Üstümdeki şu giysiden başka sekiz tane daha var. Bununla dokuz oluyor. Bir düzine de ayakkabı.

KADIN Sen yaşamında iyi şeyler yaptın ve yapmaya devam ediyorsun, memnun ol.

JEAN Dinlenmek ne kadar iyi.

(Birden ayağa kalkar)

KADIN Al işte çantan, içi para dolu. Sana benim söylememem gerekiyor, sen bunu bilmiyordun bile.

JEAN Aileye, Ernest Dayı'ya para vermek için bir neden daha. O pek matah biri değildir ama yine de ininde çürümeye bırakamam ben onu, hem sonra gidip annemi, Büyükannemi, Büyükbabamı bulmalıyım. Hâlâ Claude-Terrasse Sokağında mı oturuyorlar?

KADIN Tabii ki, hatta telgrafı ordan gönderdiler bize, bize kart attılar.

JEAN Oraya doğrudan giden tren yok. Hangi otobüse binmek lazım biliyor musun?

KADIN Kapının önünde seni bekleyen atlı bir araba var. *(Arkaya gider ve bakar)* Hatta iki atlı bir araba var. Bir de üç atlı bir araba var.

JEAN Arabacıya verilmesi gereken bahşişle çok pahalıya gelir, hem sonra kentin öteki ucuna gitmek fazla zaman alır.

KADIN Ben gidip bir taksi bulayım.

JEAN O daha modern. Ama bulamazsın. Bu semtte taksi durağı yok.

KADIN Belki küçük sokaklarda, çıkmaz sokaklarda bulurum, inen insanlar vardır ve şoförler boş olur.

JEAN Şoförler ta oraya kadar gitmek istemezler, bu saatte yemeğe gitmişlerdir. *(Kadın çıkar)* Taksi bulunması şüpheli, şüpheli, burada herkesin kendi arabası var. Eskiden tramvaylar vardı. *(Masaya yönelir)* Anlama-

dığım bir sürü kitap. Bunlar öleceğimiz zaman ya da ölür ölmez ne yapılması gerektiğinin yazılı olduğu kitaplar olmalı, peki yazılı olanlar hâlâ doğru mu? Bunlar eski kitaplar, burada anlatılanlar çoktan eskimiş deneyimler, çok eski, zaten ben bunları anlamıyorum, dilini unuttum. Şu an zenginim, şu an çok zenginim, bana ait olan bir tek bu ev değil, birçok evde oturuyorum, her evde birçok yatağım var, her gece yatak değiştiririm. Aynı yatakta uyumayı sevmem.

**

Dekor: Aynı kalır.
Aynı oyun kişisi koltuğunda oturur.

JEAN Ne? *(Sessizlik)*

Soldan bir kişi (1. Jean) girer, koltukta oturana çok benzemelidir. Sağdan, yine koltukta oturana benzeyen bir kişi daha girer (2), kıpırdamayacak, ama sanki o konuşuyormuş gibi görünecektir.

Dolayısıyla sağ taraftan, soldakiyle aynı zamanda sahneye bir başka kişi girer (2) o da koltuktakine benzer ama daha yaşlıdır. O da koltukta oturana seslenir. Onun babası olduğu hemen anlaşılmalıdır. Daha yaşlıdır, aynı biçimde giyinmiştir, ama koltukta oturan yerine soldaki kişi ona yanıt verecektir.

Bu oyunun anlaşılmasının bir yolunu bulmalı. Belki de iki oyun kişisi, özellikle de yaşlı olan (2), koltukta oturana doğru konuşacaklardır.

2. KİŞİ (Baba) Son sözünden sonra, sana bir asırlık bir sessizlik bıraktım. İşte sonunda buradasın! İşte sonsuza dek buradasın! Anılarını bulabildin mi?

JEAN Çok zaman aldı!

2. KİŞİ (Baba) Bana rağmen hayatta yapmak istediğini yaptın. Ben senin için başka bir gelecek, başka bir kariyer düşlüyordum. Büyük bir devlet görevlisi ya

da general, ya da kimya mühendisi. Sözümü dinlemek istemedin. Biliyorum, artık ona kızmıyorum, seni başka yönlere iten annendir.

JEAN Hâlâ ona kızıyor musun! Sonsuza dek ona öfke duyacaksın. Sen ona kızdığın sürece cennete gidemeyeceksin. Buraya geldim, sorularını yanıtlamak için koltuğumda duruyorum.

2. KİŞİ (Baba) Beni bunaltma! Güzel bir kariyer yaptın, kabul etmeliyim, hayatta başarılı oldun, peki bunun burada yararı olacak mı sana? Eğer olabilseydi, yeniden başlamamız gerekecekti. Yeniden başlamak! Neyse parlak bir başarı elde ettin, birçok hasımla savaşan Fransız Akademisi Başkanı, edebiyat okulu yöneticisi.

JEAN İnsan herkesi ve babasını hoşnut edemez. İnsanın her zaman dalkavuktan çok hasmı oluyor. Ama arkamda sağlam destek var. En büyük eleştirmenler, en büyük estetik profesörleri. Ben edebiyat ve şiir anıtları diktim. Benim zamanımda benden büyüğü olmadı. Öğrenciyken, küçük odama girerdin. Çekmecelerimi arardın. Defterlerimi kontrol ederdin, öğretmenlerimin, hocalarımın bana verdikleri ödevlerin yerine orda karikatürler bulurdun. Derslerimi tekrarlatırdın, onları ezbere okuturdun bana, tek kelime bilmezdim, oysa lise bitirme sınavını verdim, oysa bütün sınavlarımı başarıyla geçtim, bütün diplomalarımı aldım. Çünkü onlar, onlar benim bir dâhi olduğumu anlamışlardı, biliyorlardı ki babam benden utanıyorsa, sen benden utanıyorsan ve beni odama kapatıyorsan ve bütün edebiyat kitaplarımı saklıyorsan, Dostoyevski'lerimi ve Kafka'larımı, Flaubert'lerimi ve Kierkegaard'larımı yakıyorsan, bunun nedeni benim bizzat bir Flaubert ve bir Kierkegaard olmamdı. Beni tokatlardın, beni döverdin, ama onlar, öğretmenlerim, matematikten aldığım sıfırları dikkate almazlardı, onlar bana gü-

venirlerdi ve senin ateşe attığın yazarları, onlar bana ödünç verirlerdi ve fizik dersi sırasında Racine'leri ve Shakespeare'leri sınıfta okumama izin verirlerdi. Fizik öğretmenleri farkına varmamış gibi yaparlardı. Şimdi, seninle kozları paylaşıyorum ve seni yapmamı engellemek istediğin her şeyden ötürü suçluyorum; sen, kör *pater familias* [Aile babası. Ç.N.] Beni kimya mühendisliği sınavına hazırlaması için eve getirttiğin kimya hocası, bana gizlice yasaklı kitaplar ve Leonardo da Vinci'nin "Son Yemek" resminin reprodüksiyonlarını getirirdi. Senin evinden kaçtım ve bana yardımcı olan arkadaşları ve sevdiğim içeceği ve bayıldığım kızları buldum! Bütün ergenlik çağım boyunca, beni kapattın, bana karşı hiçbir şey yapamadın. En güçlü ben oldum, en güçlü.

2. KİŞİ (Baba) Evet, oğlum. Daha çok annenin evine giderdin. Seni bana karşı koymaya yüreklendiren oydu. O bizim sınıfımızdan biri değildi. Uyuşmazlığımızın nedeni bu oldu. Şimdi, o da, bir yerlerde ölmüş olmalı.

JEAN Sana karşı kazandığım zaferden gurur duydu. Ama özellikle benim başarımdan gurur duydu. Ben haklı çıktım.

2. KİŞİ (Baba) Gerçekten de, bu doğru, kabul ediyorum, sen şöhreti yakaladın. Yaşayanlar arasında ünlü oldun. Ölmek üzere olanlar arasında demek istiyorum, ölüler seni hatırlıyor mudur? Sen onlar tarafından da tanınmaz oldun, nasıl ki yalnızca alçakgönüllü bir kimyacı olsaydın yine öyle olacağın gibi. Tabii, tabii, bunu yadsıyamam, senin başaracağına inanmıyordum, senin aklına inanmıyordum. Sen annenin soyundandın, benimkinden değil.

JEAN Öfkeliydin ve serttin ve hizmetçilerini döverdin, astlarına hakaret ederdin.

2. KİŞİ (Baba) Bugün hepsi ölü, ne senin yüce işlerini ne de benim şiddetimi anımsıyorlar. Aşağılık biri, bir

dâhiyle eşdeğer. Ama yo! Bundan pişmanlık duymalıyım.

JEAN Pişmanlık duymalısın!

2. KİŞİ (Baba) Pişmanlık duymalıymışım! Peki ama düzen, insanların kafasına soktuğun çılgınlıktan daha mı kötüydü? Ne biri ne de öteki artık önemli değil, artık değil. Kimse sonsuza dek aşağılık değildir. Sonsuzluk her şeyi eşitleştirir. Yo hayır, oğlum, hayır. Kendimi savunmak için ipe sapa gelmez şeyler söylüyorum. Sen kazandın oğlum. Tam olarak ne kazandığını bilmiyorum, ama en büyükler tarafından beğenildiğin kesin, kitapçılarda ve kitaplıklarda eserlerinin başlıklarını gördüm. Hiçbirini okumadım, senin hakkındaki her şeyi kulağıma çalınan sözlerden öğrendim. Dedikodular, söylentiler, dedikodular... Madem şimdi zamanımız var, neler yaptığını göster bana, biraz bileyim ve yenilgimle daha da yıkılayım, senin zaferini takdir edeyim ve sana bilinçli olarak hayranlık duyayım.

JEAN Sana onları göstereceğim. Çekmecelerde, çocukluğumdaki gibi.

2. KİŞİ (Baba) Göster bana! Göster bana oğlum!

(Sahnenin önünde bir masa bulunur. Koltukta oturan kişi ayağa kalkar, masaya doğru gider, bir çekmece açar, sonra başka birini, sonra üçüncü bir çekmeceyi açar)

İşte burada!

(Bu çekmecelerden sararmış kâğıtlar, yere düşen, sayfalarını topladığı parçalanmış defterler çıkarır.

Baba, ayakta, ifadesiz bir bakışla bütün bunlara bakar. Jean teller, paslanmış tel parçaları, bir mutfak kılavuzu, kötü karikatürler, küçük kirli bezler, iyi açılmamış kurşunkalemler, dökülen ve sahneyi kirleten bir mürekkep şişesi çıkarır)

JEAN İşte, işte bütün yaptıklarım.

2. KİŞİ (Baba) Bunların hepsi çocukluk çekmecelerinde

bulundurduğun şeyler.

JEAN Daha yok mu? Hepsi bu, bir yerlerde bir şeyler unutmuş olmalıyım, hepsi bu!

2. KİŞİ (Baba) Hepsi bu mu?

JEAN Hepsi bu! Herhalde bunlar için çok fazla yorulmamış olmalıyım. Evet babacığım, hepsi bu. Nerede benim anıtlarım? Nerede benim zaferim? *(Dördüncü bir çekmece açar ve içinden avuç avuç toz çıkarır)* İşte! İşte! Hiç yoktan iyidir?

2. KİŞİ (Baba) Senin bütün eserin işte bu!

JEAN Her şey yeniden sorgulanmalı. Her şey yeniden ele alınmalı. *(Yeniden koltuktaki yerini alır)* Ama ben Batı'yı savunmaya devam edeceğim, Yunan dünyasının saygınlığını, gezegenlerin bize verdiği özgürlüğü, varoluşçuluğu ve bilinirciliği, çıkarsama hakkını, Valentinius'çu spekülasyonu, incinin şarkısını... Batı'nın savunması, Batı'nın savunması, batıranın dansı, İtalya seferi, Roma üzerine yürüyüş, Batı'nın savunması, savunmanın Batı'sı, Batı'nın savunması, savunmanın Batı'sı, savunmanın dişleri, Batı'nın savunması, art kafanın savunması ve benim siyasal yolum. İnsanın statüsü, kültür, doğu ibadetleri, Batı'nın savunması, savunmanın dişi, savunun manı.
(Yıkılır)

**

Dekor: Dökülen, oldukça pis bir daire.
Kişiler: Senarist, Jean, Büyükanne, vs.

BÜYÜKANNE Jean, Jean!

(Jean sahneye arkadan girer)

JEAN Evet bayan, işte geldim!

YAŞLI KADIN Ben bayan değilim, ben senin Büyükanne'nim. Hiçbir zaman benim Büyükanne'n mi yoksa yaşlı kapıcı mı olduğumu bilmezsin zaten, bizi hep karıştırırsın.

JEAN Affet beni, o kadar çok derdim var ki! Burama geldi.

YAŞLI KADIN Ya ben! Şu yaşa geldim! Ben ne demeliyim!

JEAN Hiçbir şey bir Büyükanne'nin kapıcı olmasını engellemez.

YAŞLI KADIN Beklediğin yapımcı, şu sinemacı, o geldi, bir teklif yapmak için burada. Biraz saçlarını, kravatını düzelt. Sana kârdan % 20'sini öneriyor.

(Kadın çıkar. Sağdan sinemacı girer)

SİNEMACI Bana senaryoyu yazın, kârdan % 20 alın; kısmi bir ödemeyle birlikte.

JEAN Bana yarısını şimdiden verebilirdiniz. Biliyor musunuz, hâlâ ilginç bir fikir bulabilecek yetenekteyim, bir sürü ilginç fikrim var. Hiç de yaşlı değilim, size söylemiş olmalılar ve bu görülüyor. Hayal kurduğumuz sürece hep genç kalırız. Sizi bu harap eve getirttiğim için beni affedin. Eskiden, burada karım ve kızımla otururken daire çok daha bakımlıydı. Şimdi buraya arada sırada geliyorum, özellikle ben, ama inanın bana, artık bu karanlık zemin katında pek oturmuyorum. Şimdi ailem kent dışında, buraya bir süre için geri döndüm, ama bu iç karartıcı evde oturmuyorum. Meteliksiz değilim, tuzum kuru, hem de çok. Pathé Sokağında büyük dairem bundan çok daha büyük, ama onarımda; bu da, neden burada olduğumu, neden size burada randevu verdiğimi açıklıyor. Zaman zaman Paris'te bulunmam gerekiyor, çünkü şehir dışında da geniş bir evim var, ama arabayla bile çok uzak, şehir dışında dev bir şatom var, bir saray, sayısız odam var, orada eski mobilyalarla dolu birçok salonum var. Daha modern bir salonum da var, çok geniş, büyük mekânlarım var. Sahnesiyle, ayrı oyuncu girişiyle bir tiyatro salonu yaptırdığım çatı aralarım var, ağaçlar diktiğim başka geniş çatı aralarım da var. Tavana ulaştıklarında onları budamam gerekecek.

Şimdiden bayağı büyüdüler, çatı aramda yapay bir göl var, ama düzenlenmesi gereken geniş mekânlarım kaldı. Çayırlar, bütün bunları düzenlemek için yeterli param yok artık. Bana milyonlar gerekli, belki de senaryoyla kazanırım. Bir dekorcudan bize bir dekor yapmasını istememize gerek yok, dekor orada sarayımın içinde. Orada istenilen her şeyi çekmek için yeteri kadar plato ve stüdyo var, ama senaryodan para kazanmam lazım. Eğer size dekor ve mekân sağlarsam, bana % 30, % 40, % 50 verebilir misiniz? Ne yapalım, saraylarıma bakmam gerek, sarayımda, eğer bakım yapmazsam yıkılıp gidecek olan şatolar var. Yıkıntılar da var, ama bu yıkıntılara dokunmamak gerek, mahsus yapıldı. Beni anlıyorsunuz değil mi, sözleşmeyi imzalayalım.

SİNEMACI Bana nasıl bir senaryo yazacaksınız?

JEAN Önce, betimleme. Bu tam bir film, geriye yalnızca orada bulunan mekânları, duvarları, mobilyaları, onlarca gölü çekmek kalıyor. Dış çekim yapmaya gerek yok çünkü bütün dış mekânlar içerde. Kötü havayı düşünmeyeceğiz.

SİNEMACI Bütün bunlar atmosfer, peki ama eylem nerde?

(Yaşlı Kadın girer)

YAŞLI KADIN Yurtdışından geliyorum, iyi bir yolculuk yaptım, ama yorucuydu.

JEAN Hoş geldiniz, Büyükanne.

YAŞLI KADIN Büyükanne'n olduğumdan emin misin?

JEAN Evet! Kesinlikle. *(Sinemacı'ya)* Özür dilerim bayım, bu kadının Büyükanne'm mi yoksa annem mi olduğunu bilmiyorum. Eğer annemse, çok yaşlanmış. *(Kadına)* Sen annem misin?

YAŞLI KADIN Hâlâ para bekliyorum, babanda bıraktığım paramı. Bana ondan isteyeceğine söz vermiştin. Bana borçlu o! Oraya gitmeye cesaret edemiyor musun, ondan korkuyor musun? Bu arada yaşlandım ben de.

Bana paramı verir umuduyla bir kez daha yurtdışından geldim, o parayla milyarlar kazandı o!

JEAN *(Sinemacı'ya)* Bu annem, bayım, beni anlıyorsunuz.

YAŞLI KADIN Bu arada çok güzel zamanlar geçirdik. Burası biraz rutubetliydi, çünkü mahzen tam altında. Ama kömür yakıp her tarafı iyice kapatınca, hiç de fena değildi. Eski loş evleri severim. Karın ve kızınla birlikte mutluyduk, bir kuş yuvasındaymış gibi.

JEAN Nasıl bu kadar yaşlandı? Bir açıklaması var, babamın parasını bekliyor. Bu yeterli bir açıklama değil. *(Sinemacı'ya)* Buradan uzakta oturmuyorsunuz değil mi?

SİNEMACI Çok yakında. Otelde, Capitole'de, Kubbe değil, Capitole. Saint Cloud kapısının tam girişinde, bir büyük otel. Ben büyük otellerde yaşarım.

JEAN Çok yeni, çok modern, çok çabuk inşa edilmiş olmalı, onu bilmiyordum.

SİNEMACI Sürekli bir konutum yok.

YAŞLI KADIN *(Jean'a)* Beyefendi gittiğinde, beni odamdan almaya gel.

(Çıkar)

SİNEMACI Değişik ülkelerde, bir otelden ötekine, bir şehirden ötekine, orada burada yaşamayı seviyorum. Otelime varmak için, eski ve çok güzel iki ya da üç sokaktan geçmek gerekiyor.

(Arka dekorun değişimi: Sokaklar, bahçeler geçer)

JEAN *(Birden sevinçli)* Yeşil, güzel, güneşli, ne renkler, ne ışık! *(Jean'ın sessizce izlediği evli ve bahçeli manzara bir süre daha arkada akar. Bir sessizlik)* Görüyorsunuz! *(Ardından, yine arkada, giderek daha çirkin, isimsiz, kirli evler görünür, güçlü ışık kaybolmuştur)*

JEAN Ne düş kırıklığı. Yine isimsiz banliyö, yoksul bile değil, isimsiz. Şu Saint Cloud Kapısı Meydanı çok uzakta değil, ama trafik yüzünden ulaşılması zor, taksi yok, otobüs yok.

(İkisi, sahne üzerinde bir sokakta yürüyormuş gibi yürürler. Sahnelemenin olanaklarına göre, belirtilen manzara gösterilmeyebilir. Yalnızca güçlü bir ışık, daha sonra da soluk bir ışık olabilir) A! Bakın Otel!

(Gerçekten de, fonda bir büyük otel beliriverir. Dekor değişir: Sahne ikiye bölünür, sol tarafta, lüks ama zevksiz döşenmiş bir oda, sonra sahnenin iki yarısını birbirinden ayıran bölmenin öte tarafında, üzerine üniformalı insanların uzandığı üç ya da dört kirli yatak)

SİNEMACI Bu benim odam.

JEAN Ya öteki taraf?

SİNEMACI Niye bu kadar şaşırdınız? Yapılan yeni otellerde artık pek özel oda bulunmuyor, ötekilerden yarım bölmelerle ayrılıyor. Ama burada oturanlar sakin insanlardır. Şimdilik astsubaylar kalıyor. Artık yalnız kalınamıyor, olsa olsa, yatakhanenin küçük bir köşesinde küçük bir bölme edinilebilir. Casus olmasın diye.

(Soldan bir bavul taşıyan bir otel görevlisi girer)

GÖREVLİ İşte bayım!

(Çıkar)

JEAN Hâlâ bavulunuzu otel görevlisine mi taşıtıyorsunuz? Bu müthiş!

SİNEMACI Bu, özellikle sinemacıların yararlandıkları nadir ayrıcalıklardan biri, ama nadirdir. Sizden ayrılacağım.

JEAN Ben de bir zamanlar tek başıma çok yolculuk ederdim, otelden otele, belli bir evim olmaksızın, Fransa'nın güneyinde, İtalya'da, bir zamanların İtalya'sında; İspanya'da, hükümdarlık dönemi İspanya'sında.

(Yatağın örtüsü bozulur ve yatağa uzanmış bir kadın görülür)

SİNEMACI Dikkat!

JEAN Ne kadar beyaz!

SİNEMACI Dikkat, ona dokunmamalı. Yalnızca kokusunu hissedebilir ve memelerine bakabilirsiniz. Sizden ay-

rılıyorum.

(Sinemacı çıkar. Şişman bir adam girer)

ŞİŞMAN ADAM Delikanlı, seyretmek sahip olmaktan üstündür.

(Bir Kadın girer)

KADIN Yolculuktan geliyorum. Gideli uzun süre oldu ve sen beni istasyonda bile beklemedin. Oysa sana bir telgraf çekmiştim. Her şeyi unutuyorsun!

JEAN Evet maalesef, her şeyi unutuyorum.

KADIN Bir gün gelecek çoraplarını giymeyi unutacaksın ve sokağa çıplak ayak çıkacaksın.

JEAN Yine de güzel bir yolculuk yaptın!

KADIN Güzel bir yolculuk yaptım! Dağlar, gökyüzü, deniz, gökteki göller, sudaki gökyüzü, ırmaklar hoştu.

**

(Dekor: La Chapelle Anthenaise değirmeni olan daha sonra da, Cerisyla-Salle gibi, büyük bir şatoya dönüşen, Claude Terrasse Sokağındaki zemin kat)

JEAN Bayım nasıl oluyor da o burada değil? Mahalleden geçiyordum ve uzun süredir mektup yazmadığım ve uzun süredir de görmediğim annemi görmeye geldim. Ama o, o bana yazdı. En son buradaydı.

ÖTEKİ ADAM Kiminle görüşmek istediğinizi bilmiyorum. Daireyi kiraladığımızda boştu. Kimse yoktu.

JEAN Şimdi nerede olabilir acaba? Artık kalacak yeri yok zavallının!

BİR KADIN Yarın sabah gidersiniz, bu gece burada yatabilirsiniz.

JEAN Başka birisinin yerleştiği bir odada kalmak istemem.

KADIN Ama iki yatak var, hatta üç. Tek başınıza yatacaksınız.

JEAN Şatoda, Cerisy'de, kötü alışkanlıklar edindim diyelim, herkesin kendi odası vardır.

KADIN Sizin eski La Chapelle Anthenaise değirmeninde öyle değil.

JEAN Tam da onu diyorum, değirmen burasıydı.

KADIN Bizim evimiz mi?

JEAN Evet burası. Tam burası. Benim zamanımda burada Loisnard'lar otururdu, Marie; Baptiste Baba, Jeannette Anne; hiç bu insanlardan söz edildiğini duymadınız mı? Değirmeni kimden satın aldınız?

KADIN Onu terk edilmiş bir durumda bulduk, onarım yapıldı, her şeyi yeni baştan yapmak zorunda kaldık. Eğer her odada birçok kişi varsa, bunun nedeni biz kalabalık işçileriz, şato hayatı sürmüyoruz.

JEAN Benim zamanımda da değirmende, şatodaki gibi yaşanmazdı. Cerisy'de bir şato hayatı sürülürdü, aynı şey değildir. Benim içim hâlâ tam olarak rahatlamış değil, korku yine de çok büyüktü. Böylesi bir korkuyu yaşadığımı düşündükçe, bir yüzyıla yakın, ya bir yüzyıla yakın. Yaklaşık bir yüzyıl boyunca nereden geldiğimi bilmiyordum. Nereye gittiğimi bilmiyordum, nerede olduğumu bilmiyordum. Ve sonra, alışılmadık olan alışıldık olunca ve anormallik normal olunca, belki de ben her şeye rağmen evimdeyimdir dedim. Hayır, hayır, her zaman değil. Zaman zaman, değişik kereler. Ama yine de düşü gerçek sanıyordum, şeylerin çarkına kapılmıştım. Bir gönül işi olarak gördüğüm bir mesleğim vardı. Çalışıyordum, korkumu unutmak için. Tabii ya, bu nedenle belli bir süre sonra kendimi evimde hissettim, uzamda biçimler, nesneler vardı, sonra birdenbire nesneler, herhalde evimde olmadığımı anımsatmak için, korkunç biçimler aldı. Peki neredeydim ben? Sandalye iki bağlı bir ejder ve dolap da bir göle benzeyen bir şeydi. Garip bir göl, nereden geliyordu bu?

KADIN İşte, burada da yalnızca bir sandalyeden başka bir şey olmayan bir sandalye ve bir masa var. Elinizi

masanın üstüne koyabilirsiniz, sağlamdır, dokunursunuz.

JEAN Gerçekten de, bu bir sandalye, orada gördüğümle aynı değil, bu biçimi değişmiş bir sandalye mi? Bir sandalye modeli mi, sandalyenin ilk örneği mi? Sahte sandalyeler orada bulunuyordu, onlar sandalyelerin gölgesiydi, herhalde bu yüzden ürkütücü ya da inanılmaz ya da korkunç görünümler alıyorlardı. Karanlık boşluktan, içine kendimi atacağım, sonsuz bir düşüşe geçeceğim karanlık bir tünelden o kadar çok korktum ki. Ama bu kesinlikle öyle değildi, öyle olmadı, gözlerime inanamıyorum; bu gerçek bir sandalye, asal bir sandalye, şu masa, asal bir masa. Bütün bunların gerçek olduğu belli oluyor. Varlıkları, onların sonsuzluğuna, gerçekliğine inandırmak için yeterli. Orada, buradalıklar yalnızca görünürdeydi. Burada kendimi çok daha iyi hissediyorum. Gerçek içerisinde. Ama bu gerçekten doğru mu? İnsan kesinlikle kendisini daha iyi hissediyor, kendimi daha iyi hissediyorum, ama bu tam olarak böyle mi?

KADIN Evet, hemen hemen öyle.

JEAN Hâlâ tam kesin değil o zaman? Neden hemen hemen?

KADIN Yavaşça kendinize gelmeniz için sakinleşin.

JEAN Ama burası hiç de bir kliniğe benzemiyor, sizde klinik yok öyle değil mi? Başka bir yerde olduğum kesin. Size tekrar tekrar, bunun böylesine iyi bir biçimde olup bitmesine, karanlık bir uçurumun, dipsiz bir kuyunun olmayışına ne kadar sevindiğimi ve şaşırdığımı söyleyebilirim yalnızca. Düşüşün sarhoşluğunu bir an olsun hissetmedim. Yalnızca tek bir adım attım, görünmeyen bir kapı açıldı. Dünya üzerinde yüzlerce kilometre, binlerce kilometre uzağa gittim ve şimdi buraya gelmek için, bir kapı hafifçe aralandı ya da ben bir pencereden geçtim ya da bir camın içinden. Bu,

tamamen benim haberim dışında oluştu. Bu en büyük yolculuk. Ama siz bana bu dünyanın yaklaşık olarak gerçek, hemen hemen gerçek olduğunu söylüyorsunuz, o zaman, gerçek nerede, tamı tamına gerçek?

KADIN Tamı tamına gerçeğin saf havasını, onu şimdiden burada hissediyorsunuz. Öte yandan bu yalnızca gerçeğin kıpırdamayan bekleme odası. Sizi daha uzağa götürmeliyim. Korkmayın ölçülebilir değildir, ne uzun ne de kısadır, ama sizi başka insanlarla birlikte götürmem gerekiyor.

JEAN Bundan kuşkulanıyordum, kiminle karşılaşmak zorunda olduğumu biliyorum, öyle değil mi?

KADIN Evet bunu biliyorsunuz.

(Kadın evin sahibidir, bir çiftlik sahibesi havasında olmalıdır)

**

Kişiler: İki kadın, belki Bayan Simpson, Jean ve Arlette'in üvey annesi, Jean'ın karısı ve belki de kimi kez onun kız kardeşi.

BAYAN SIMPSON ya da BİRİNCİ KADIN Bunun durmadan hareket ettiğini yadsımayacaksınız herhalde!

ARLETTE ya da İKİNCİ KADIN Berbat bir arı kovanına çomak soktuk! *(Güler)*

BAYAN SIMPSON Bir de kocamın ailesi olmasaydı!

ARLETTE Başımıza iş açtık! Eğer düğüncemi sorsalardı, kabul etmezdim.

BAYAN SIMPSON Sürekli hareket ediyor ama aynı zamanda sallamıyor da!

ARLETTE Ama oynuyor! Artık bir kıpırdamasa. Hem sonra hep aynı devinimler. döne döne aynı devinimler!

BAYAN SIMPSON Ne zaman öleceğim. Ama tanrım!

ARLETTE Her an bir felaket bekliyorum, hâlâ nasıl dayanabiliyor bu, merak ediyorum? Ya yer yarılırsa!

BAYAN SIMPSON Onları duyuyorum, onlara bakıyorum.

El kol hareketleri yapıyorlar, galiba konuşuyorlar da, onları anlamıyorum.

ARLETTE Yer yarılsa nereye giderdik? Çukurun içine! O yarılmadan çukurun içine gireceğiz.

BAYAN SIMPSON Bilginler, üst düzey memurlar, üst rütbeli subaylar bana ayın bize yaklaşabileceğini ve dünyaya yapışabileceğini söylediler.

ARLETTE Daha çok biz gidip ayı genişleteceğiz!

BAYAN SIMPSON Düşündüğüm zaman ürperiyorum. Nereye saklanmalı şekerim? Nereye gideriz ki?

ARLETTE Rus steplerinde yer var, Sibirya'da.

BAYAN SIMPSON Bizim için mi?

ARLETTE Ay için.

BAYAN SIMPSON Yetmişbeş yıl kadar önce, dev bir taş, bütün bir dağ Sibirya'ya düşmüştü, büyük bir çukur açmıştı, ama gezegen dayandı.

ARLETTE Avrupa'daki insanlar, hiçbir şey duymadılar.

BAYAN SIMPSON Hayır, gök gürültüsü sesi çıkardı, insanlar bunun gök gürültüsü olduğunu zannettiler.

ARLETTE Gazetelerde bununla ilgili hiçbir kayıt yok!

BAYAN SIMPSON Büyükannemin annesi bundan söz edildiğini duymuş, ama bu çabucak örtbas edildi, gazetelerde hiçbir haber olmadı.

ARLETTE Bunu bizden saklamakta kimin çıkarı var ki?

BAYAN SIMPSON Şeytanın olabilir!

ARLETTE Tanrı babanın olabilir!

BAYAN SIMPSON Belki de her ikisi anlaştılar, bir antlaşma yaptılar.

ARLETTE Hiçbir şey bilemeyiz. Bunlar yalnızca varsayım.

BAYAN SIMPSON Dünya var, gezegenler var, yıldızlar var, bütün bunlar nerede biter?

ARLETTE Bizim kaniş gibi yapmalı, o kendini hiç sorgu-lamıyor.

BAYAN SIMPSON Bir kaniş gibi yaşamak!

ARLETTE Bütün bunlar gökyüzüne kadar gider.

BAYAN SIMPSON Ve gökyüzü bizim üstümüze geri gelir, bizi çevreler.

ARLETTE Gökyüzü yıldızlardan sonra mı, onların ötesinde midir, yoksa yıldızların arasında mıdır?

BAYAN SIMPSON O tümüyle başka bir dünya olmalı. Gerçekten başka bir yer.

ARLETTE O dünya, her şeyi içine alabilmek için bizimkinden çok daha büyük olmalı.

BAYAN SIMPSON Düşününce yine ürperiyorum, bütün bunlar ne kadar gizemli!

ARLETTE Tanrının babası kimdir?

BAYAN SIMPSON Hiçbir fikrim yok, ama hiç.

ARLETTE Söylendiğine göre gizemler, tedirginlikler ve korkular, ürpermeler olmasaymış yaşamak olanaksız olurmuş.

BAYAN SIMPSON Tanrı büyük, neden daha büyük? Tanrım diyorum, ama kim olduğunu bilmiyorum.

ARLETTE Madde olabilir, ama maddenin de artık ne olduğu bilinmiyor.

BAYAN SIMPSON Mezara gireceğim, bu soruları artık sormayacağım, ama acaba toprağın soğuğunda yine ürperir miyim?

ARLETTE Bakımlı mezarlar var.

BAYAN SIMPSON İnsanın, kendisini seven ve onlara bakan çocukları olması gerek; mirasçım olacak, dualar okuyacak, çiçekler koyacak...

ARLETTE Bir mirasçı mı! Üvey babamın parasıyla mı?

BAYAN SIMPSON Buna hakkım var, o benim kocam.

ARLETTE Jean ve yasa bunu kabul eder mi bilmem.

BAYAN SIMPSON Kocam yasanın üstündedir, o yasayı allem edip kallem edip değiştirir.

ARLETTE Kimse yasadan daha güçlü değildir.

BAYAN SIMPSON Değiştirilmezse değildir, onu değiştireceğiz.

ARLETTE Bencilsiniz, Jean'ın mezarıyla kim ilgilenecek?

BAYAN SİMPSON Onun çocukları var. Çocuktan çocuğa, böyle dünyanın sonuna kadar gidilir. Sonra, bütün mezarlar açılacak. Onlarla ilgilenmeye gerek kalmayacak.

ARLETTE Bin yıllık mezarlar vardır, çok yeni görünürler. Altı aylık mezarlar vardır, şimdiden eskimiş ve bakımsız görünürler.

BAYAN SIMPSON Görüyorsunuz ya, mirastan mirasa sonuna dek gidilebilir.

ARLETTE Sizin bu mirasta hakkınız yok.

BAYAN SIMPSON Neden beni bu tür bir ölümsüzlükten mahrum etmek istiyorsunuz?

ARLETTE Siz niye diğerlerini mahrum etmek istiyorsunuz?

BAYAN SIMPSON Bu yaşam için bir dövüş, kavga. Ben dövüşeceğim.

ARLETTE Biz de mücadele edeceğiz, bütün gücümüzle, hem sonra, ne kadar kibirlisiniz. Kuyruklu yıldızların kuyrukları mezarlara çarpabilir, onları içindekilerle parçalayıp havaya uçurabilir.

BAYAN SIMPSON Mezarları uzaya da götürebilir.

ARLETTE Size bu şansı vermeyeceğim. Ben ve Jean bu konuda size engel olacağız.

BAYAN SIMPSON Kim daha güçlü olacak göreceğiz!

ARLETTE Size engel olacağım!

BAYAN SIMPSON Yapamayacaksınız.

ARLETTE Konuyu iğrenç bir miras hikâyesine getirmek için yaşamın, dünyanın ve gökyüzünün büyük sorunlarından söz ediyordunuz. İğrenç bir miras hikâyesi. İğrençsiniz! Ve aptalsınız.

BAYAN SIMPSON Siz piçin tekisiniz!

ARLETTE Bir yalancı, bir ikiyüzlü, bir salaksınız.

BAYAN SIMPSON Bu oyuna gelmeyeceğim.

ARLETTE Jean ve ben, asıl biz oyuna gelmeyeceğiz!

(Bayan Simpson çıkar)

ARLETTE *(Yalnız)* Hayır, oyuna gelmeyeceğiz! Acaba bu doğru mu? Yorgunluk, kuşkuculuk yüzünden her şeye boş veren Jean'la, bu kesin değil işte! Bütün dünya mezarlarla dolduğunda öteki ölüler nereye konulacak? Öteki ölüleri yakmak gerekecek. Bu da çok fazla kül üretecek. Kül nereye konulacak?

**

Dekor: Bir otobüs durağı.

BİR KADIN Hâlâ gelmedi, ama hava güzel bekleyebiliriz.

KOCAMIŞ ADAM İyi ki şemsiyem var, dinmek bilmeyen şu yağmurda.

JEAN Hava ne kadar güzel.

BİR YAŞLI Ben tam anlamıyla rıza gösteriyorum.

İKİNCİ YAŞLI ADAM Ben rıza gösteremiyorum.

BİR KADIN Gençler sizden daha mutlu değiller.

JEAN Bu şehri seviyorum, Thames kıyısındaki Seine Nehriyle.

YAŞLI BEY Kanalı açmayı başardılar mı?

İKİNCİ YAŞLI ADAM İlk kazmayı yetmiş yıl önce ben vurmuştum. Kanal hâlâ bitmedi, ama kirlilik sayesinde sular birbirine karışıyor.

YAŞLI BİR KADIN Bizi yaşatan kirlilik, ne bulut ama, Seine Nehrinin suyu Thames'e bulutlarla taşınıyor.

ÖTEKİ KADIN Ve bunun tersi oluyor.

BİR KADIN Metroya benzeyen otobüsleri severim.

ÖTEKİ KADIN İnsanlar neler yapabildiler, ya! Mağaralarda yaşarken bu kadarını yapmamışlardı.

BİR KADIN O zamanlar çok daha az bilgiliydiler, öğrenim zorunlu değildi.

YAŞLI BEY Zorunlu ya da değil, sonuçta pek bir şey değiştirmez.

JEAN Etrafımız korularla, göllerle, dağlarla çevrili. Hava ne kadar güzel!

KOCAMIŞ ADAM Ne fırtına, şemsiyemi kırdı.

BİR KADIN Buyrun sizinkinin yerine benim şemsiyemi alın, böylece hava daha güzel olur.

YAŞLI BEY Yağmuru seviyorum!

JEAN Gerçekten ne güzel hava, insanın şarkı söyleyesi geliyor.

(Şarkı söyler)

BİR KADIN *(Şarkıyı dinledikten sonra)* Bir kere başladınız mı bitmiyor, şarkınız kulaklarımı delip geçiyor, kocamın da bir lavtası var.

ÖTEKİ KADIN Ama yine de bu tramvayı getirmiyor.

JEAN O tramvay değil, bir otobüs, bir sürü güzel bayanla ve çiçekle dolu.

YAŞLI ADAM Her şeye rıza gösteririm, vatanın evladı.

İKİNCİ YAŞLI ADAM Ben hiçbir zaman boyun eğmeyeceğim, yaşlılığın iç dürtüleri gençliğin iç dürtülerinden daha güçlü.

KADIN Bu da doğru.

ÖTEKİ KADIN Bütün bütünün içinde, karşılıklı olarak.

JEAN Özelin Türküsünü biliyor musunuz?

YAŞLI ADAM Partizanların Türküsünü bilirdim.

KADIN Aynı şey.

ÖTEKİ KADIN Neredeyse aynısıydı.

GENÇ BİR BAYAN Çok hızlı gelir. Hızlı, hızlı, hızlı.

KOCAMIŞ ADAM Bana şemsiyenizi verdiğinizden beri hava güzel, bu tramvayı getirmiyor, ne de dediğiniz gibi otobüsü.

JEAN Mükemmel bir kunduracı tanıyorum, artık işi yok, artık kirişi yok, ona kiriş bulmak için otobüse biniyorum.

KADIN Ne kadar ararsanız, o kadar az bulursunuz.

JEAN Yayımda birçok kiriş var.

KOCAMIŞ ADAM *(Delikanlı'ya)* Ne yayım ne de kirişim kaldı.

KADIN Gökkuşakları var.

ÖTEKİ KADIN Yaşam giderek daha pahalı olmasaydı ve

maaşlar artsaydı, kasada kesinlikle daha çok para olurdu.

KOCAMIŞ ADAM Yine de devlet kasada ne varsa alırdı.

JEAN Benim büyük bir kasam var, üstüne vuruyorum, içinde hiçbir şey yok, boş boş çınlıyor ve yine de tasarruf ediyorum.

KOCAMIŞ ADAM Gençliğimde, ne kirişi ne de yayı olan ama yine de ok atan yaşlı bir Japon tanıdım.

YAŞLI ADAM Yay, ok ve tabak satıyorum, kimse satın almıyor, yalnızca onları kırmak için alıyorlar, o zaman çok daha pahalıya geliyor.

KADIN Şemsiyemi verdiğimden beri yağmur yağıyor.

KOCAMIŞ ADAM Ben şemsiyeyi aldığımdan beri hava güneşli, ama güneş gözümü alıyor, çünkü şemsiyede bir delik var.

YAŞLI ADAM Delikleri doldurmak için deliklerin içine başka delikler koyun.

İKİNCİ YAŞLI ADAM Devlet, üzücü bir durumda olan beylerdir.

GENÇ BAYAN Hüzünlü bir devlet karanlık bir beyden iyidir.

KADIN Derebeyleri, deniz kızlarının beyleridir.

JEAN Doğru değil, dalgalanmalı cisimcik, o zamandan beri bayağı ilerleme kaydetti.

HEPSİ BİRBİRİ ARDI SIRA İşte otobüs, işte otobüs.

KOCAMIŞ ADAM Amma geç kaldı bu da, bu yaşamı uzatmaz ki.

(Hepsi, sahneden geçen ve sağda, öteki kuliste kaybolan otobüsün içine doluşurlar)

GENÇ BAYAN *(Ellerini çırparak)* Bu gerçek bir otobüs değil, bu gerçek bir otobüs değil, bizi bilinmeyen topraklara götürecek.

KOCAMIŞ ADAM Kuzey Kutbunun keşfinden bu yana bilinmeyen toprak kalmadı.

KADIN Başka Kuzey Kutupları var.

YAŞLI ADAM Onlar Kuzey Kutupları, tanrısallık belirtilerinin Kuzey Kutupları, ben onların hepsini biliyorum ve hepinize siktirin diyorum.

GENÇ BAYAN Kabalaşmayın, ben başka ilkelere göre yetiştirildim. Henüz kimseyi öldürmedim.

(Kişilerin arasına Jean sokulabilir, hiç kimseyle bir ilgisi olmayan genç birisi de eklenebilir)

**

Dekor: Mütevazı bir oda, oldukça loştur. Dip duvarda sokağa bakan iki pencere görülür. Gölgeler geçer. Odada, iki somya, bir sandalye, bir masa, eski bir koltuk, bir de sallanan koltuk vardır. Çok yaşlı bir kadın, sallanan koltukta oturur, çorap onarır. Arkadan birisinin geçtiği görülür. Bir süre sonra kapıya vurduğu duyulur.

YAŞLI KADIN Kim o?

JEAN Benim, Jean, oğlun.

YAŞLI KADIN Bunu da artık beklemiyorduk. Gel. *(Jean kapıyı açar)* Gelmeye karar vermen bayağı uzun sürdü.

JEAN Merhaba anne.

YAŞLI KADIN Görüşmeyeli o kadar uzun süre oldu ki. Ben senin annen değil, anneannenim.

JEAN Annem yaşıyor mu?

YAŞLI KADIN Evet. Kendi işi var. Biz Paris'e döneli iki yıl oldu. Annen ve ben senden umudu kesmiştik, seni reddetti.

JEAN Semtinizde küçük bahçeleri olan, eski ve güzel evler var hâlâ. Hafifletici nedenlerim var, birçok kez gelmeyi denedim. Sizi görmeye gelmek için sokaktaydım. Ne ki, sokak çıkmazdı, yarı yoldan dönmek zorundaydım. Dolambaçlı yollara giriyordum, hepsi de çıkmaz olan başka sokaklardan geçiyordum. En azından yirmi kez gelmeye çalıştım. Hep bir ev ya da bir yüksek duvar yolumu kesiyordu, o zaman da vazgeçiyordum, sonra

başka bir gün yeniden başlıyordum, her zaman aynıydı. Çıkmazlar, çok yüksek çitler, dik duvarlar; bu kez sizi bulmayı başardım, bir kere dolandıktan sonra bir araba girişinden geçtim. Araba girişini ve tabii ki sizin sokağa çıkan geçiti böyle buldum. Beni evime götürecek araba geçidini yeniden bulabilir miyim bilmiyorum, belki geceyi burada geçirebilirim? Ama annemi bir daha canlı görememe korkusunu her zaman taşıdım, şimdi tanıdım seni, sen benim anneannemsin.

YAŞLI KADIN Seni çok bekledik.

JEAN Evet. Neyle geçiniyorsunuz? Size erzak getirdim. İşte bir çanta dolusu yiyecek. *(Sırtındaki çantayı çıkarır, yere koyar)* Bak, meyvelerim var, sebzelerim var, çiçeklerim var.

YAŞLI KADIN Annen bir fabrikada iş buldu. Ben de kapıcılık yapıyorum. Görüyorsun, sensiz başımızın çaresine baktık.

(Anne girer)

JEAN Anne, anne, neden beni gördüğünde böylesine kayıtsız bir tavır takınıyorsun?

ANNE Sen miydin? Artık senden umudu kesmiştim!

YAŞLI KADIN Yani, annen yaklaşık iki yıldır, neredeyse iki yıldır seninle aynı şehirde yaşıyor. Neredeyse seninle aynı semtte, ama sen gelmedin, üstelik sana haber vermiştim, telgrafla.

ANNE Bekledim durdum, sonra bu durumu olduğu gibi kabul ettim.

JEAN *(Anne'ye)* Nasıl da değişmişsin, nasıl da zayıflamışsın, bir tahta gibisin! Daha önce gelmediysem, öğrenimimi bitirmem gerekiyordu da ondan. Yirmi dokuz yaşındayım ve hâlâ lisans diplomamı almadım. Sana diplomamı göstermek için gelmeyi o kadar isterdim ki, sonra diplomasız gelmeye karar verdim, sana dediğim gibi, sokağı bulamıyordum.

ANNE Oysa küçükken burada oturuyordun.

(Pencereden bir gölgenin geçtiği görülür ve neredeyse anında kapı vurulur)

JEAN Bu babam olmalı.

ANNEANNE O buraya hiç gelmedi.

ANNE Tekrar evlendiğinden beri bizi görmeye gelmiyor. O da gelmiyor. Karısından korkuyor.

(Kapı açılır, ellibeş yaşlarında bir adam girer)

BABA *(İki kadına)* Eğitimini tamamlamadıysa bu sizin suçunuz. Sürekli sizi düşünüyordu. Yalnızca sizi düşünüyordu.

ANNEANNE *(Adama)* Gelmesine sen engel oluyordun.

ANNE Hâlâ hayattaysak bu bizim suçumuz değil. Şimdi oğlunu kendine saklayabilirsin.

BABA O çılgın, acayip eksiği var, baştaki lisans sınavlarını geçti, sondakileri de. Ama ortadaki sınavları kazanmadı, onun büyük eksikliği işte bu.

(Seyirciye göre sağda bulunan başka bir kapıdan, neredeyse Anne kadar yaşlı görünen Kız Kardeş girer)

ANNE *(Jean'a)* Bu kız kardeşin.

KIZ KARDEŞ Bize Anne'm bakıyor, bana ve Anneannem'e. *(Baba'ya)* Ne sen, ne de Jean bize bir kuruş bile göndermediniz.

BABA Çünkü Jean'ın eksikleri yüzünden çok sarsıldım.

ANNE *(Jean'a)* Anneannen sana söylemiş olmalı. Burada yaşayabilirsin, eğer artık babanın evinde yaşayamıyorsan, evi biliyorsun.

JEAN Daha önce düşümde gördüm.

ANNE *(Jean'a)* Birinci katta senin için bir oda var.

KIZ KARDEŞ Ahşap merdiveni çıkmak gerekiyor, benimkinin yanında, çok iyi bildiğin, çok uzun ve karanlık bir oda var orada, pek rahat değil.

JEAN Biliyorum, dipte küçücük bir çatı penceresi var yalnızca, ama yine de başımı sokacak bir yerim olduğu için mutluyum.

ANNEANNE Eğitimini bitirip, evlenip daha iyi bir yuvan

oluncaya kadar.

BABA İşe yaramazın biri, hiçbir zaman iyi bir kariyer yapmayacak, hiçbir zaman benim gibi avukat olmayacak.

JEAN Benim suçum, benim suçum, bu yaşımda, yakında otuz olacak, eğitimimi bitirmiş olmam gerektiğini biliyorum, bitirebileceğimi sanmıyorum, kafam buna basmıyor. Yalnızca tiyatro ilgimi çekiyor.

BABA Artık sana bir kuruş vermeyeceğim.

ANNEANNE *(Jean'a)* Yine annen çalışmaya ve yorulmaya devam etmek zorunda olacak, ama bütün yaşamı boyunca bunu yapamaz.

JEAN Ben de şu an ona yardımcı olamam.

ANNEANNE Sen hiçbir zaman ona herhangi bir yardımda bulunamazsın.

JEAN Ne yapmalı, ne yapmalı.

(Ellerini kıvırır)

BÜYÜKANNE Kendisini suçlu hissediyor, ama bu işe yaramaz.

KIZ KARDEŞ Sen başkalarının sırtından geçinmek için yaratılmışsın.

BABA Sizde kalsın istiyorsanız.

**

Dekor: Büyük bir oda. Bir tarafta, bir küçükburjuva salonu dekoru. Üç koltuk, bir kanepe, küçük bir masa, masanın üzerinde bir gaz lambası, arkada eski tarz bir şömine ve büyük bir ayna. Bütün bunlar seyirciye göre sahnenin sağ yanındadır. Sol yanda ise, dört kamp yatağının bulunduğu bir tür yatakhane vardır.

Kırkbeş yaşlarında bir kadın kanepeye uzanmıştır. Siyah bir elbisesi, uzun bir kolyesi vardır. Kadın oldukça güzeldir, hafif avam bir havası vardır. Marguerite Simpson'un karşısındaki iki taburede oldukça genç bir adam olan Jean Simpson'la Lydia oturur.

BAYAN SIMPSON İşte buradasın, Jean. Pamplona'ya geri döneceğini biliyordum. Demek artık bizi hor görmüyorsun, paraya ihtiyacın olduğuna göre. Baban sana düzenli olarak aşırı miktarda para gönderdi.

JEAN O benim babam, Bayan Simpson. Bu çok normal. Eğer onunla kavga ettiysem, bu sizin yüzünüzden Bayan Simpson.

BAYAN SIMPSON Hiçbir zaman bana Marguerite Teyze demek istemedin.

JEAN Siz annemin kardeşi değilsiniz ki...

BAYAN SIMPSON Bana teyze demek istemedin. Babanın ikinci kansına böyle denir. Bana anne demeni istemedim senden, ama Bayan Simpson demeni de istemedim.

JEAN İnsanları ve beni, annemin, gerçek annemin öldüğüne inandırmak için bir neden değil bu.

BAYAN SIMPSON Herkesi buna inandırmayı baban istedi, beni bile, özellikle beni, benimle evlenebilmek için. Erkek kardeşlerim, şu iki yüzbaşı, bir dulla evlenmeme rıza gösteriyorlardı, ama boşanmış biriyle değil. Bununla birlikte hiçbir zaman gerçekten annenin öldüğüne inanmadım. Hâlâ yaşıyor mu?

JEAN Bunu biliyor olmalısınız. Onu bıraktığımda Pamplona'da oturuyordu; ona yazdım, savaş patlak verdi, ondan bir daha haber almadım. Onun için bana gerçeği söylemenizi istiyorum. Hâlâ yaşıyor mu yaşamıyor mu?

BAYAN SIMPSON Onu göreli yıllar oldu. Kim bilir ne durumda şimdi. Kenar mahallelerde otururdu, karanlık, rutubetli, tek odalı basık bir evde.

JEAN Yoksul bir evde, tabii ki. Bu arada siz bir sarayda yaşıyorken. Şehir küçük, onunla karşılaşabilirdiniz, tesadüfen, gezintiye çıktığınızda.

BAYAN SIMPSON Ondan ayrı kalmayı baban istedi.

JEAN Bunun için elinizden geleni yaptınız. Hikâyeyi biliyorum. Babam polis müdürüydü.

BAYAN SIMPSON Hâlâ öyle!

JEAN Araştırma yapabilirdi. Her ne olursa olsun, onu aramaya, eğer hâlâ hayattaysa, onu evime, Paris'e götürmeye geldim.

BAYAN SIMPSON Ona taptığını ileri sürüyorsun ve ona artık yazmadığını söylüyorsun bana. Onu yüzüstü bırakmaması gereken sendin.

JEAN Savaş çıkmıştı.

BAYAN SIMPSON Ama kısa sürdü.

JEAN Kabul ediyorum. Yapmam gereken her şeyi yapmadım. Ben nankör değilim, ihmalciyim. Güçsüzüm.

BAYAN SIMPSON Her zaman beni felaketinizin nedeni olmakla suçladın. Babanın isteğine karşı bir şey yapamazdım.

JEAN Siz daha beterini yaptınız.

BAYAN SIMPSON Yanındaki bu genç kadın kim?

JEAN O Lydia.

LYDIA Adım Lydia.

BAYAN SIMPSON On dört yaşında, sırtında bir bohçayla evden giden sendin. Seni kovmak zorunda kaldım. Benimle ve babanla aynı odada yaşıyordun. Bizi ayırıyordun. Seni casus, aramızdaydın, kocamla aramdaki her yakınlaşmaya engel oluyordun. Yoksa Lydia değil misin? Belki de ötekisin, Jean'ın karısı? O zaman, sana nişan yüzüğünü kocamla benim taktığımızı hatırlarsın. *(Genç adama dönerek)* Kız kardeşin mi yoksa karın mı? *(Lydia'ya)* Jean iyi bir evlilik, iyi bir seçim yaptı. Heyhat. Sonra, savaş oldu ve bütün bu ayrılıkların sonunda birbirimizi artık tanıyamaz olduk. *(Jean'a)* Annene el etmek bana düşmezdi, ben babanın yasal karısıyım.

JEAN Annem de sizden önce öyleydi. Kız kardeşimin ve benim piç olduğumuzu söylerdiniz, sözcüklerin anlamını bilmiyorsunuz.

BAYAN SIMPSON Ben sokaklarda sürtmüyorum, ne yani, bütün semtleri alt üst edecek değilim ya. Çoğu zaman,

uzanıp yatıyorum. Karnım ağrıyor, peklik çekiyorum.

JEAN Bu yüzden gebereceksiniz! Bu yüzden bir geberebilseydiniz!

BAYAN SIMPSON *(Jean'a)* Savaşı izleyen yıllar nasıl geçti, savaş yılları, savaş sonrası yıllar?

JEAN Savaştan önce, bildiğiniz gibi, sürgün edildim. Neyse ki, oraya, beni o denli iyi karşılayan, bizi benimseyen o yaldızlı ülkeye kaçabildim.

LYDIA *(Jean'a)* O halka minnet borçluyum. Onlar hakkında kötü söz söylememeli. Yoksa halimiz ne olurdu?

JEAN Savaş sırasında, başlangıçta askerdim. Sonra beni gönderdiler, yerime başkasını koydular. Sonra, Osmanlı donanmasında, bir tersanede buldum kendimi, ama Türk yurttaşı olmadım.

BAYAN SIMPSON Buraya, babanın evine, bizim evimize hal hatır sormak için değil, bana meydan okumak için geliyorsun, belki de sağlığımı sormaya geldin. Yakında ölüp ölmeyeceğimi öğrenmek istiyorsun. Hiçbir hastalığım yok, kabızlık dışında, o da önemli değil. Henüz mirasa konamayacaksın. Ayrıca her şey benim üstüme yapıldı, her şeye ben sahibim; ev bana ait, para bana ait. Sen, kız kardeşin veya karın hiçbir şey alamayacaksınız. Baban sağlığında sana yeteri kadar para veriyor.

JEAN Ben yalnızca annemi aramaya geldim.

LYDIA Eğer babası ona para verdiyse, bunu sizden habersiz yaptı, çünkü siz buna izin vermezdiniz.

BAYAN SIMPSON Bu doğru değil, o benden hiçbir şey saklamaz. Sana para vermesini ona ben söyledim.

JEAN Yalnızca zengin ve ünlü olduğum zaman bana para gönderir. Sefalete düştüğümde bana sırt çevirir. Utanır.

BAYAN SIMPSON Savaş sırasında sana para gönderemezdi, düşman hatlarını geçen posta yoktu. Hem sonra paranın değeri yoktu. Enflasyon vardı.

JEAN Bize verecek yiyecek bir şeyiniz yok mu? Neden bu kadar acıktım bilmiyorum.

BAYAN SIMPSON İncirim var.

(İncir dolu büyük bir tabak getiren bir uşak gelir. Bunu izleyen salıne boyunca Jean sürekli incir yiyecektir)

JEAN Sürekli açım! Bir tür oburluk hastalığı. Umarım dolaplarda bir sürü başka yiyeceğiniz vardır.

BAYAN SIMPSON Baban her zaman ihtiyatlıdır.

(Baba arkadan girer)

BABA Sana her zaman çok fazla para verdim. Zenginsin.

JEAN Bana beşyüz bin Frank verdin, yalnızca yüz bin Frank kaldı.

LYDIA Burada, bu evde, bir sürü boş oda var. İster bir odada, ister bir başkasında, zemin katta, birinci katta, ister çatı arasında uyuyabiliriz. Sıkılmazsın, Latince kitapların var, dinsel kitaplar var, bütün bir tanrıbilim külliyatı.

JEAN Bana göre onlar hemen hemen anlaşılmaz şeyler. Önceleri anlıyordum, unuttum, dinden ayrıldım.

BABA İşte kâğıtlar.

LYDIA Tarot kâğıtları mı?

(Baba cebinden bir sürü oyun kâğıdı çıkarır ve onları masanın üzerine ya da Jean'ın ayaklarına atar)

JEAN *(Atılanları toplayarak)* Tarot kâğıtları. Ne garip resimler! Eski sözcükler var. Yine de bir tanesini anlıyorum, zaman zaman.

BABA *(Cebinden büyük banknot tomarları çıkarıp, onları Jean'a verirken)* Al! İşte para!

JEAN Bunlar eski Rus banknotları.

BABA Türk banknotu.

JEAN Rus ya da Türk bunlar, hiçbir değeri olmayan, miyadı dolmuş banknotlar. Bunlarla Ernest Dayı'nın borçlarını ödeyemem. Nitekim beni arıyor. *(Çalmayan telefona yönelir. Ahizeyi kulağına götürür, kapatır)* Gerçekten de Ernest Dayı, ailenin borçlarını ödemek için

benden çok para istiyor.

BABA Artık bu aileyle hiçbir alışverişim kalmadı, bir baltaya sap olamamış serseriler.

BAYAN SIMPSON İşte az önce ben de bunu söylüyordum ona.

JEAN Ayrıca şu parayı, şu banknotları sana vermem, senin de onları geçerli paralarla değiştirmen için bana Ernest Dayı yolladı. Daha da istiyorum!

BABA Seni buraya, benim evime annen yolladı. Bütün küstahlığınla. Onun gibisin! Artık benden korkmuyorsun, çünkü artık seni dövemeyeceğimi biliyorsun.

JEAN Annemin ailesinde yaşlı insanlar var. Hepsi çok yaşlı, her şeye rağmen genç kalmış ne senin ne benim gibiler. Annemin ne kadar yaşlandığını bir görseydin. Buraya geleli onsekiz ay oldu. Ne kadar yaşlandığını bir görseydin! Büyükannem kadar yaşlı görünüyor.

BAYAN SIMPSON Demek gidip onu gördün! Baban bunu sana yasaklamıştı.

LYDIA Annesini gidip görmesi yasaklanamaz.

JEAN Evet, bir yıl sonunda. O buradaydı ve ben onu görmeye gitmiyordum. Çok fazla zorunluluklarım vardı, türlü türlü iş ve meşguliyet. Hem sonra taksi yoktu, otobüs yoktu. Birçok kez ona ulaşmayı denedim. Her zaman beni engelleyen bir şey oldu: İletişim araçları eksikliği, yolumu şaşırmam gibi. Ya da yolda beni durduran ve çene çalmaya bağlayan arkadaşlara rastlıyordum, gece oluyordu ve geri dönmek zorunda kalıyordum.

BAYAN SIMPSON Onu bir daha hiç görmediğini söylüyordun ve benden onu senin için aramamı istedin.

JEAN Aslında onu gerçekten tekrar görüp görmediğimi, ona gerçekten tekrar kavuşup kavuşmadığımı tam olarak bilmiyorum artık. Evet, aradım ama yolumu şaşırdım. Stadın arkasında oturuyor. *(Lydia'ya)* Ama sen onu gördün, sen onu gördün.

BABA O zaman o kadar yaşlandığını nasıl bilebilirsin ki?

JEAN *(Bir yandan incir yiyerek)* Size diyorum ya, kendisini mi gördüğümü yoksa yalnızca Büyükanne'mi mi gördüğümü ya da ikisini birden mi gördüğümü bilemiyorum.

BABA Sana bir tek beşyüz bin Frank verebilirim. İş bir beşyüz binlik, üstünü ver.

JEAN Al!

BAYAN SIMPSON Görüyorsun ya ceplerin para doluymuş.

JEAN Yeteri kadar değil! Çok daha fazlası gerekli. Ailenin paraya çok ihtiyacı var. Çok kalabalık, çok yoksullar. Onlara, en azından bunu borçlusun. Hepsi çok yaşlılar.

(Jean divana uzanır)

BAYAN SIMPSON İyi giyimlisin, tuzun kuru.

(Jean cebinden şişkin bir cüzdan ve bir sürü kâğıt para düşürür)

JEAN Bu parayı anneme ve ailesine vermek için gitmek zorundayım. Ama geri geleceğim, daha para gerekecek. *(Lydia'nın, Jean'la birlikte, bir peçete içine doldurduğu kâğıt paraları toplarken)* Bütün bu parayı onlara götüreceğim. Nerede oturduğunu biliyorum. Claude Terrase Sokağı. Peki ama bu sokak nerede?

BABA Şehir planına bakabiliriz!

BAYAN SIMPSON Senin ilgilenmen gerekmez. Senin sorunun değil.

BABA Sokakta atlı bir araba var, kapının önünde. Daha çok iki atlı, hatta üç atlı.

BAYAN SIMPSON *(Jean'a)* Görüyorsun baban ne kadar kibar! Sana daha fazla para vermediyse bu benim suçum değil. Her şeyi alan ben değilim. *(Baba'ya)* Bırak kendi başının çaresine baksın!

JEAN Şehrin öte ucuna gitmek için atlı arabanın hızı yetmez, ayrıca aşırı pahalı olur. Gel Lydia, bir taksi

bulalım.

BABA Taksi yok biliyorsun!

JEAN Ama benim de acele etmem gerek.

LYDIA Belki tramvay, otobüs vardır, ama hangisine binmeli?

JEAN Geç oldu, geç oldu, acele etmeliyim!

(Büyükanne girer)

LYDIA Büyükanne!

BABA Bütün aileni buraya getiriyorsun. Oysa sana istemediğimi söylemiştim.

BAYAN SIMPSON Burasının benim evim olduğunu unutmayalım.

BÜYÜKANNE Artık çok geç, annen öldü.

JEAN *(Üzüntülü)* Birazcık daha bekleyebilirdi, zaten o kadar zaman bekledi.

BABA Sana verdiğim kitaplarda, öleceğimiz zaman ya da ölür ölmez ne yapılması gerektiği anlatılıyor.

JEAN Ama yazılı olan hâlâ doğru mu, çünkü onlar eski kitaplar, oldukça eski kitaplar; oldukça eskimiş deneyimler.

BAYAN SIMPSON Öldüğüm zaman, başıma çiçeklerden bir taç konulsun isterim.

LYDIA *(Jean'a)* Sakin ol.

BABA Üzüldüm! Ne de olsa benim karım oldu. Ama elimden ne gelir ki?

JEAN Sen yine de bana, yeni ölen birisi için ne yapılması gerektiğini yazan kitabı ver.

LYDIA Zenginliklerinle avun. Birçok evimiz var. Her evde, bir yığın yatak var. Her gece yatak değişti-rebiliriz. Sen ki hiçbir zaman aynı yatakta uyumayı sevmezsin.

**

Kişiler: Jean, Lydia.

Biri soldan, öteki sağdan girerler ve sahnenin ortasında buluşurlar.

LYDIA Haberi duydun, bir düşünsene, Constantin giderek daha çok beğeniliyor ve tutuluyor, hızla yükseliyor. Dünyanın en büyük edebiyat ödülünü daha yeni aldı. Artık onu sana vermeyi düşünmüyorlar, giderek ödülden uzaklaşıyorsun! Sana gösterilen ilgi azalıyor ve dağılıyor. Artık tanınmadığın ülkeler var. Unutuluyorsun, Fransa'da bile.

JEAN Gerçekten, kim beni hâlâ tanıyor? Çok mutsuzum. Bir kere başarılı olduğumu ve artık yapılacak bir şey olmadığını sanıyordum. Daha savaşmak gerektiğini anlamadım. Her şeyi fethettiğimi sanarak, silahları bıraktım. Oysa başkaları gizliden gizliye mücadeleyi sürdürüyorlardı. Ve sonra, birden bire karanlıklar dağılıveriyor ve işte onlar ışıktalar, şöhretin ışığında. Doğacak yeni bir günü beklemek için, kendimi geri çekmek ve karanlığa gömülmek için ne yapmalı?

LYDIA Constantin dünya çapındaki ödülü aldı. Senin menzilin dışında kalan ödülü. Oysa onu alabilirdin.

JEAN Yıllar boyu tembelliğimle boğuştum. Ve sonra tembelliğime teslim oldum. Manevi yaşamımı ve ruhumun selametini şöhretim için feda ettim, şimdiyse adım sanım okunmuyor.

LYDIA Yeniden başlayabilecek misin?

JEAN Çok yaşlı olmalıyım. Kaç yaşındayım ben?

LYDIA Resmi bir mektup aldın.

(Ona bir mektup uzatır)

JEAN *(Mektubu okur)* "Bayım, yaptığınız başvuru üzerine, Strasbourg'a lise öğretmeni olarak atandınız." Demek ki çok yaşlı değilim! Hatta genç sayılırım, kariyerime yeniden başlamayı önerdiklerine göre! Lise öğretmeni, başladığım zamanki gibi.

(Lydia çıkar)

JEAN Bakalım neredeyim ben? Ee, Paris'te tabii ki! Marsilya'dan geliyorum, denizin mavi görüntüleri gözümün önünden gitmiyor. Şimdi anımsıyorum, daha

dün, Marsilya'daydım, uzun bir yolculuktan geliyordum, bir deniz yolculuğu yapmıştım, İstanbul'a gitmiştim. Evet, dev bir gemideydim. O kadar genişti ki Boğaz'dan güçlükle geçmişti, geçmesi için onu yağlamak zorunda kalmışlardı.

(Louis girer)

LOUIS Bu yolculukta yine zamanını boşa harcadın, hâlâ yitirelecek zamanın olduğunu sanıyorsun ama artık çok geç. Fazla yaşlısın.

JEAN Ruhun yaşı yoktur! Ben her zaman gencim, düşlerimde kendimi hep genç görüyorum. Bilinçaltı yaşlanmaz. Hem sonra yürüyorum, hem sonra koşuyorum.

LOUIS Güzel bir düş gördün, on beş yıl ya da neredeyse yirmi yıl süren güzel bir düş, ama bu güzel düş bitti, benim için hiçbir zaman bir şey yapmadın sen.

JEAN Beni aşağılar gibisin, sen ki beni övgüye boğardın; ne kadar güzel bir giysin var!

LOUIS Bu çaresiz bir durum! Bu kez bir çare bulunamaz! Şimdiye dek hep yakanı sıyırma şansını elde ettin, şimdiyse bitti. Fazlasıyla kötüledin, bana baksana bir, nasıl da dayanıklıyım. Ben hepinizi gömeceğim! Gülme sırası bende şimdi. Bir daha denemesen iyi olur. Senin zamanın geçti. Gidiyorum, can sıkıcı arkadaşlıklardan kurtulmayı bilmek gerekir. Güzel nişanlımla buluşacağım.

(Çıkar)

JEAN Şu Louis yok mu, insanı yüz üstü bırakması için artık ünlü olmamak yeterli, onu bağışlamayacağım! Her şeye rağmen hâlâ zamanım olursa, bunu unutmayacağım. Yeniden başlamamdan korkuyor. Dişlerini gıcırdatarak beni kıskandırmak için buraya geldi, mutlu, öcünü alabildiği için etekleri zil çalıyor. Ama alamayacak, alamayacak. Strasbourg'a gidece-ğim. Benim devrim henüz geçmedi, bunu ona kanıtlaya-

cağım. Ama bu yöne ücretsiz giden tek bir tren var. Eğer o treni kaçırırsam, her şeyi kesin olarak yitiririm. Şu treni kaçırmamak için ne yapmalı, ona binmek için hangi istasyona gitmek gerekiyor? O treni kaçırır, elimi ayağımı bağlayan şu ağır bavul yüzünden zamanında varamam diye korkuyorum.

(Lydia girer)

LYDIA İstersen bavulunu taşımaya yardım edebilirim.

JEAN Birkaç zaman önce, daha iki yıl önce, her yerden para gelirdi bana, gazeteler gönderirdi. Resmimin basılı olduğu gazeteler, şimdi artık hiçbir şey gelmiyor. Biraz para bulmak için ne yapmalı?

LYDIA Eskiden, biz yoksulken, yere bakardın ve kaldırımların kenarında, su akıntılarında para bulurdun. Eğil ve ara.

JEAN Bir deneyeyim.

(Eğilir ve arar)

LYDIA İşte, bak, parlayan bir şey var! Burada! Burada da var!

JEAN *(Madeni para toplar. Onlara bakar)* Bu hiçbir şey, fazla değeri olmayan bozuk paralar. Bunlarla paçayı kurtaramam.

LYDIA Bak, burada da var!

JEAN *(Yine eğilir ve bir para alır)* Beş para etmez! Bunlar tedavülden kaldırılan eski paralar.

LYDIA Dert etme, ne de olsa Strasbourg'daki şu iş var. Tıp Fakültesine uğradım, diplomanı sordum. İşte burada!

JEAN Edebiyat diploması mı? Bunu herkese göstereceğim, herkes hâlâ sınav kazanabildiğimi bilsin diye. Ama neden bana bu diplomayı Tıp Fakültesi verdi, orada edebiyat eğitimi de mi veriliyor?

LYDIA Ee tabii öyle, görüyorsun! Hatta bir Edebiyat Fakültesinden daha ciddi, daha bilimsel. Bilginler, büyük doktorlar seni takdir ediyorlar. Çünkü seni ameliyat

olduğun zaman yattığın klinikte tanıdılar da ondan. Nasıl özenle bakıldığını anımsıyor musun? İstasyona git ve gişedekine bu diplomayı ver, karşılığında onlar da sana bir tren bileti vereceklerdir.

JEAN Gitmem gerek. Burada yaşamak korkunç.

LYDIA Paris'in hemen yakınında, Versailles Kapısı'nda kır başlıyor. Oraya her gün gidebilirsin.

JEAN Evet, doğru. Eskiden oraya giderdim, oraya ara sıra giderdim, hava almak için, manzaranın güzelliğine doymak için. İki ameliyat arası klinikten çıkmama izin verdiklerinde de giderdim, büyük tarlalar, bir bayır vardır. İnsanın yüreğini ferahlatır. Evet, onu yine görüyorum, o bayırı ve ışıklar içindeki o kırı yine görüyorum. Ne ışıktı ama! Işıktan farklı bir ışıktı. Hem sonra, bayıra tırmanılırdı ve ta yukarda, tepede parlak kente varılırdı. Oraya birçok kez gittim. Bu düşte miydi yoksa gerçek miydi? Gerçekti! Ama o kadar güzeldi ki düş gördüğümü sanırdım. Şu, beyaz evleri ve göğü olan o kentin adı ne? Güneş içinde beyaz evler, çok güzel, tamamen aydınlık bir meydan vardı. Kentin adı neydi?

LYDIA Aluminia, kentin adı Aluminia'ıdı.

JEAN Gördün mü kentin adını anımsadığıma göre demek ki her şeyi yitirmemişim. Aluminia, Aluminia. Onun yerini haritalarda bulabilirim. Düşlerin bütün haritalarında yeri gösteriliyor. Aluminia, yüreğimin kenti, Aluminia, düşlerimin kenti, Aluminia, benim asıl gerçekliğimin kenti.

LYDIA Aluminia'nın adı söylendiğinde, onun bütün güneşi bize kadar gelir.

JEAN O zaman neden gölge geri geliyor? Işık, burada kal! Aluminia, ışığın adı. Yazık, her şey kararıyor. Aluminia'nın ışığını içimde saklamak için yeterli gücüm yok artık. yeniden karanlık. Acaba artık düş mü görmüyorum? Yoksa bu bir karabasan mı? Yüreğimi yine

karanlık çöktü.

LYDIA Onu Strasbourg'ta yeniden bulacaksın.

(Paul girer. Lydia çıkar)

JEAN Gölgeyle geliyorsun. Kısa bir süre önce daha Aluminia'daydım. Oysa şimdi Aluminia kilometrelerce öteye gitti. Her zaman iyi giyimlisin. Benimleyken, böyle karşıdan, çok daha iyi giyimli görünüyorsun. Sana hemen, tren biletimi almak için paraya ihtiyacım olduğunu söylersem bana kızmamalısın. Oraya yürüyerek gidemem. Bayırı yürüyerek çıkıyordum ve hemen orada Aluminia vardı. Şimdi yorgunluğum oraya çıkmama ve hatta düz yollarda bile yürümeme engel oluyor. Tren biletimi almak için paraya ihtiyacım var. *(Jean bir sessizlikten sonra konuşur)* Belirir, ulur, çırpınır, yürür, konuşur, fısıldaşır, birbirine vurur, küfreder, barışır, yeniden küfreder, ister, birbirini kıskanır, birbirlerinden çalar, işkence eder ve sonra silinir, yok olurlar. Kimileri güzel hanlara yerleşir. Başkaları han kapısında bağırır, ötekileri kovmak için yukarı çıkarlar. Çoğu kez ateş ve duman vardır, her şey tutuşur. Yeniden inşa ederler. Başkaları sırasıyla iyi yerleri alır, iki gün için oradadırlar, dört günün sonunda hâlâ oradadırlar. Onları kovarlar, oradan sökerler, ipleri ve bağları kesmek gerekir ve onlar da kaybolur. "Biz yalnızca geçiyorduk," derler, aslında postu sererler. Kötü barınakları olanlar da postu sererler. Kimse sağduyuyla, gönül hoşluğuyla yitip gitmek istemez. Tuzu en kuru olanlar sefiller kadar acımasızdırlar, hatta onların sefaletinden en çok zevk alanlar da bunlardır. O kadar çok yer sarsıntısı var ki, diyorum onlara, bize alev, yanan lavlar atan o kadar çok yanardağ var ki. Kentlerde ve ormanlarda o kadar çok yangın var ki. O kadar çok fırtına ve kasırga. Ve sonra o kadar çok öldürücü salgın var ki. Bırakalım bütün bunları. Madem her koşulda yanıyoruz, sabır-

sızlıktan yanıp tutuşmayalım. En iyisi daire olup dans edelim, ya da, sayılamayacak kadar çok olan bizler, hiçin sonsuzluğuna, sessizliğin cennetine doğru el ele tutuşalım ya da kol kola girelim. Acele edelim, takılıp kalacağımıza, gidelim, çevik adımlarla koşalım. Yazık, daha yalnızca birinci çemberde olduğumuzu kim doğrulayabilir ki. İkinci çember belki daha kötü olacak.

(İki kadın belirir)

JEAN Bana yönü gösterin.

BİRİNCİ KADIN Bunlar aynı ana yönler değil.

İKİNCİ KADIN Süper güney ve süper kuzeyler vardır.

BİRİNCİ KADIN Asılı bir halı gibi bir nehir.

İKİNCİ KADIN Çepere ulaşmanız gerekir.

**

Kişiler: Violette, Jean.
Violette'in üstünde bir sabahlık vardır, içine bir şey giymemiştir.

JEAN Siz Violette'siniz, sizi tanıdım. Eskisi gibi güzel ve gençsiniz. Hayret, yirmi beş yıldır hiç değişmediniz, hâlâ yirmi beş yaşındasınız. Gençliğiniz beni çok şaşırttı. Ne onulmaz bir kayıp! Alexandre'ın ölmüş olması ne yazık! Bana öyle kötü kötü bakmayın. Biliyorum, bana kızıyor olmalısınız. Hâlâ bana kızgın mısınız?

VIOLETTE Size her zaman kızgınım. Belki sandığınız nedenlerden ötürü değil, gençtiniz ve gözünüz yükseklerdeydi, ona aptalca davrandınız; ama sorun yalnızca bu değil... bu değil.

JEAN Gençtim ve gözüm yükseklerdeydi, ama üçümüz de öyleydik. Dostluğumuz o kadar az zaman sürdü ki! Ah onun ölmesine ne kadar üzülüyorum bilmiyorsunuz.

VIOLETTE Pişmanlık neye yarar? Yine de pişmanlık duyduğunuzu tahmin ediyorum.

JEAN Ölmeden önce bana işaret gönderdi, bana fotoğrafını gönderdi.

VIOLETTE Siz de ona kendinizinkini gönderdiniz, aynı zamanda.

JEAN Bilmeden aynı şeyi yapmaya karar vermişiz.

VIOLETTE Fotoğraflarınız kesişti. O, dört gün sonra öldü.

JEAN Nasıl olduğunu öğrendim. O kadar hastaydı ve fiziksel olarak o kadar tükenmişti ki, kaldıramadı.

VIOLETTE Onu yüzüstü bıraktığım söylendi. Bir tartışma ardından. Bu bir iftira.

JEAN O son işaret, bir veda gibi. Onu bir daha hiç görmeyeceğimize inanıyor musunuz? Başka bir dünya var mıdır?

VIOLETTE Başka dünya yok. Sizin ıskaladığınız şey, sonsuza dek bitti gitti. Hiçbir şey geri alınamaz.

JEAN Demek inanmıyorsunuz, başka dünya yok mu?

VIOLETTE Başka uzamlar yok, başka yerler yok, başka zamanlar yok.

JEAN Bölmelerle, düşsel perdelerle ayrılan, birbiri içine girmiş uzamlar vardır belki de. Belki de, aynı zaman içinde hem birleşik hem de ayrılmış zamanlar vardır.

VIOLETTE Çocuklaşmayın ve herkesin sorduğu aptalca soruları sormayın. Her şey yalnızca bir kere olup biter.

JEAN Alexandre bundan emin değildi. Sık sık onu ikonları öperken yakalardım, ama yo, yo, öyle bakmayın, bu yalnızca fetişçilik değildi. *(Sessizlik)* O zamanlar tutkuyla yaşardım. O zamanlar dolu, gerilimli, zengindi. Olaylar olurdu. Şimdiyse, yıllardan beri zaman boş, gevşek, zaman kısa. Artık anları yakalayamıyorum. Irmak yavaş akardı, bugünse bir çağlayan gibi, anlar bizi okşardı, gecikirdi. Bir yere vardım. Nereye? Başardım, neyi? Her şey boş, insan aşktan ölmeli.

VIOLETTE Aranızda bir anlaşmazlık oldu, bu doğru, bir yanlış anlaşma. Her şey yalnızca bir yanlış anlaşma.

JEAN O da bunu söylerdi.

VIOLETTE Yeni bir arkadaşım var. O bana her şeyi açıkladı, bu anlaşmazlığın nedenlerini. Siz iyi bir insan olmadınız.

JEAN Ne arkadaşı?

VIOLETTE Bilmiyor musunuz? Yani, şu Polonyalı.

JEAN Siz Lehçe bilmezsiniz.

VIOLETTE İngilizce'den çeviriyorum.

JEAN Ama Fransızca yazılı.

VIOLETTE İngilizce çevirisi daha iyi.

JEAN Violette, o kadar uzun süre, o kadar uzun süre Alexandre'ı görmeden durduğum için ne kadar pişman olduğumu bilemezsiniz! Pişmanlık, fayda etmez, tabii. Benimkisi de ne aptallık, belki de bizimkisi! O benim en iyi arkadaşım, kardeşimdi. Bizi birbirimizden uzaklaştıran neydi ki?

VIOLETTE Kaçan sizdiniz!

JEAN Beni kopya ettiğini düğündüm, aslında o benim bir düşümü çaldı.

VIOLETTE O da çok düş kurardı. Doğru siz kardeş gibi olabilirdiniz. Şu edebiyatçı övüngenliğiniz yok mu. Birbirinize o kadar benzerdiniz ki, aynı düşleri kurardınız. İkinizin de geçmişi birbirine benzerdi. Öte yandan, korkunuz aynı, saplantılarınız da aynıydı.

JEAN Saçmalık, düşsel bir edebiyatçı çekişmesi.

VIOLETTE Sizin hatanız.

JEAN Eskiden bana sen derdin!

VIOLETTE Korktunuz! Aslında, onunla tanışmanızdan en çok yarar sağlayan siz oldunuz, o değil.

JEAN Ama o militan olmuştu, bunun ne ilgisi olabilirdi ki? Benim aptallığım.

VIOLETTE Daha önce bunu fark etmeniz gerekirdi! Sizinle artık bir arkadaşlığım olamaz.

JEAN Benden böylesine nefret etmeyin! Birisiyle ilişki kurmayı hiçbir zaman beceremedim, hele de benim düşüncelerime sahip değilse.

VIOLETTE Sizin gerçekten düşünceleriniz var mı? Düşüncelermiş! O militan olduysa, bu kuşkusuz sizin ayrılmanız yüzünden oldu, onu tek bağına bırakmasaydınız bunu yapmazdı. Eğer partiye yazıldıysa, bunu bir ailesi olması için yaptı. Onu eli böğründe bıraktınız. Düğüncelermiş! İdeolojilermiş! Bu bir seçimden çok bir rastlantı. Rastlantılar. Kofluklar, kendini beğenmişlikler.

JEAN Ben ki, dostluk her zaman bütün bunların üzerinde olmalı derim. Her şeye rağmen dostluk. Dostluk o kadar iyi bir şey ki, önemli olan bir tek bu ve ölüm var. Sonuçta o, ölümü seçti.

VIOLETTE O ölüm tarafından seçildi.

JEAN Yirmi yıl geçti, yirmi yıl! Onsuz yaşamayı nasıl becerebildim? Bir daha hiçbir zaman, bir daha hiçbir zaman!

VIOLETTE Suçluluk duygunuzla canımı sıkıyorsunuz. Suçluluğunuzun çamuruna gömülün! Gömülün! Benim elimden hiçbir şey gelmez.

JEAN Ama Violette, işlerin iyice kötülemesine neden olan sizsiniz. Birçok kez ikinizi birden yeniden görmeyi, barışmayı denedim. Bana surat astınız, beni geri ittiniz. Unutmak istemediğinizi anladım. İşlerin kötüleşmesine siz neden oldunuz.

VIOLETTE Belki de ısrar etmeliydiniz! Ama ben, şimdi, bütün bunları aştım, yeni bir arkadaşım var, onun eserini çevirmeliyim.

JEAN Ama belki, belki onunla birlikte olmaktan yorulan sizdiniz, artık dayanamıyordunuz. Desteklenmeye fazlasıyla ihtiyacı vardı, yaşamının her anında yardım edilmeye ihtiyacı vardı, sabahtan akşama, akşamdan sabaha. Gözlerini açtığı anda, ağzına bir sigara tutuşturuyordunuz. Sonra alkollü biberon geliyordu. Ancak ondan sonra kalkıyordu. Başta tabii ki anlaşmazlık oldu, ama siz bundan yararlandınız, onu gi-

dereceğinize bu anlaşmazlığı derinleştirdiniz, uyanıktınız, kendinize hâkimdiniz. Ona yardım edebilirdiniz, bize yardım edebilirdiniz, açıklayabilirdiniz. Bir şey söylemek istemediniz. Neden? Gerçek nedeni neydi? Benim bilemediğim bir nedeni olmalı, benden gizlediğiniz bir neden. Gerçek nedeni neydi?

VIOLETTE Gerçekten anımsamıyor musun?

(Sabahlığını üzerinden sıyırıp düşürür. Jean'ın önünde çıplak kalır. Arkadan Alexandre belirir)

ALEXANDRE Haydi Jean, size izin veriyorum. Haydi, size izin veriyorum ya! Onu güzel bulmuyor musunuz, onu sevmiyor musunuz? Onu sevemez misiniz? Haydi bana bu iyiliği yapın.

VIOLETTE *(Alexandre'a)* Aptal mı, yoksa mahsus mu yapıyor?

ALEXANDRE Jean, beni düş kırıklığına uğratıyorsunuz, gerçekten beni düş kırıklığına uğratıyorsunuz.

JEAN Güzelsiniz, ışıl ışılsınız! Gözlerime inanamıyordum, cesaret edemedim, çakılı kaldım. Alınmakta haksızsınız, buna inanamıyordum. Nasıl düşünebilirdim ki?

VIOLETTE İkinci kez asla olmaz!

(Sessizlik)

ALEXANDRE Ölmeyi tercih ettim. Müzik kadar güzel eserler yazmak istiyordum, müzik kadar yumuşak, onun kadar tatlı, onun kadar patetik, onun kadar huzur dolu. Şiir bile bunu ulaşamıyor. Kimi kez, nadiren, bir söz balesi, sözel müzik vardır; örneğin Aragon'da, ama bu o kadar nadir ki. Aragon'da bile.

(Alexandre kaybolur. Jean, yavaşça sabahlığını üstüne çeken Violette'in karşısında sanki donup kalmıştır.)

VIOLETTE Hayır, asla ikinci kez olmaz.

**

Kişiler: Jean, Alexandre.

JEAN Artık yeni hiçbir şey yok. Ara sıra, keşfedilecek bir koruluk, küçük bir ağaçlık bulduğumuz izlenimini ediniyoruz. Bunun yeni bir anakara olduğunu sanırız, ağaçlığın ucunda, hatta ağaçlığın içinde, kendi adımlarımızın izini buluruz. Buradan daha önce geçmiştik! Çok şaşırırız ve ardından gününü, saatini anımsarız. Düş kırıcı!

ALEXANDRE Belki başka bir serüven vardır!

JEAN Sürün ötesine gitmek, duvarı atlamak gerekecek. Ben bunu istemiyorum.

ALEXANDRE Kolay değil bu! Aslında, adımlarımıza geri dönmeye bayılıyoruz. Sabahleyin aynı beyaz şarap, ilk sigara. Yeni bir gün doğar. Edindiğimiz, oysa rahatsız edici olan, aynı alışkanlıklarımızı severiz.

JEAN Ve her şeyin yeni olması koşuluyla yeniden bağlamayı isteriz. Ama bu yeniyi bekleriz. Yeniden başlamayı severiz, ama başlamayı sevmeyiz. Oysa, oysa...

ALEXANDRE Küçük kuklalar üç küçük dönüş yaparlar sonra çekip giderler. (Aynı zamanda bir çocuk şarkısının nakaratı. ç.n.)

JEAN Ya da artık gitmek istemezler. Bu da uyardı, belki, ötekiler gitmemizi istemeselerdi. Biz, biz çekip gitmek istemiyoruz. Bize bakarlar, bizi dinlerler; biz de, birbirimize bakarız, birbirimizi dinleriz. Ve onlar, bunlar aynı kuklalar derler.

ALEXANDRE Kendi hakkımızda aynı şeyi söyleriz. Yıprandığımızı biliriz.

JEAN Biz ve ötekiler ilk sabahın tazeliğini yeniden keşfedebilseydik!

ALEXANDRE Biraz beyaz şarap bize yardımcı olurdu! Yo hayır! İçki âlemi, sarhoşluk değil.

JEAN Burjuva bir ruhum var, bu aynı alışkanlıkların ruhu demek oluyor.

ALEXANDRE Başka şey yapmak!

JEAN Başka şey olmak! Hiç beklenmeyen, kavranılmaz, evet, evet, düşlenemez bir varlık.

ALEXANDRE Ülke değiştirmek!

JEAN A evet, ülke değiştirmek! Ülke değiştirmek! Ülke değiştirmek beni cezbediyor. Çok da korkuyorum bundan.

ALEXANDRE Bu ülkeden bıktım. Ve başka bir ülke istemiyorum.

JEAN Herhangi bir düşüncemiz olsaydı, yeni ülkeye dair küçük bir düşünce, bunu bilseydik, ülke değiştirme olmazdı. Macerayı seviyor muyum yoksa nefret mi ediyorum bilmiyorum. Kimi kez, hiçbir macera istemiyorum diyorum kendi kendime.

ALEXANDRE Sıkıntı, yorgunluk sonunda insana macera arzusu veriyor.

JEAN Sıkıntı! Ben ona alıştım. İnsan alışıyor ya da daha çok insan alışmıyor ama ona alışmamaya alışıyor.

ALEXANDRE Yine de bu pek parlak değil, peki daha iyisini yapmak için yeniden bağlasak?

JEAN Koşullar kesinlikle aynı olmayacak! Koşul sözcüğü bile artık bir şeyi dile getiremeyecek.

ALEXANDRE Yine de başka koşullarla koşullanmış oluruz. Belki de sonuç olarak deri değiştirebiliyoruz ama varlığımızı değiştiremiyoruz. Şu deri diye adlandırılan ve nasıl adlandırılacağı bilinmeyen şey.

JEAN Varoluş hep olacak mı? Buna varoluş denebilecek mi? Ne tür bir varoluş? Daha iyisini yapmak! Kesin bir biçimde, bütün varoluşlarda, yarı varoluşlarda, esas olarak ve metafizik açıdan başarısız olunmadığı sürece.

ALEXANDRE Gelecek sefer daha iyisini yapmak! Bu olası mı?

JEAN Böylesi oldukça iyi olurdu. Hatta aynı anda her yerde bulunma yeteneğimiz olmasa bile.

ALEXANDRE İstenilen fazla bir şey değil ki. Ben de bir

kafeste yağıyor duygusunu taşıyorum. Hatta bir kafeste bulunduğumuza inanıyorum. Bulabileceğimiz bir çıkış var. Bir gün bulacağım bir çıkış. Ama zaten, onu bulmamız gerekecek. Ötekiler tarafından itiliyoruz. Kitle halinde geliyorlar, kafesi dolduruyorlar. Ah, daha boş olan başka bir kafes olsa!

JEAN O da sonuçta bir kafes olurdu.

ALEXANDRE Bizler hep kafeste yaşamak için mi yaratılmış varlıklarız?

JEAN Ben de bunu söylüyordum size. Kafes değiştirmek neye yarar? Biz karar vermiyoruz ki! En iyisi aynı kafeste yaşamak.

ALEXANDRE Yapamazsın. Daha şimdiden sıkılıyorsan, başka yere gitmek istiyorsun demektir bu. Şimdiden macerayı kabul ediyorsun. Ve ötekiler bizi itiyorlar.

JEAN Küçük bir köşe bana yeterdi!

ALEXANDRE Uzun süre küçük sakin bir köşe olmayacak! Çoktan bitti. Görüyorsun, onları görüyorsun, seni kuşatıyorlar, seni yiyorlar.

JEAN Beni hem kaygılandıran hem de rahatlatan bir şey söylüyorsun: Sıkıntı, şimdiden maceranın tadı, maceranın sabırsızlığı oluyor. Yo hayır, bu kesin değil. Biraz daha kalacağım, kalabildiğim kadar. Sevdiğim iki ya da üç kişiyle birlikte. Onları yapayalnız bırakmak istemiyorum.

ALEXANDRE Bana gelince, sanırım bir çözüme bağlayacağım. Kapının önüne konulmak istemiyorum, maceraya ben önce atılacağım.

JEAN Maceranın dipsiz kuyusu. Duvarı atlamak! Ama ya kuyu varsa?

ALEXANDRE İnsan pekâlâ ay üzerinde ilk adımlarını attı. Büyük cesaret gösterdiler! Bunun için birazcık daha fazlasına cüret etmek gerekiyor! Beni kapı önüne koymalarını beklemeyeceğim.

(Sahne sonu)

**

JEAN Garip. Şu kadarcık bir köy, ama buraya üç dev gökdelen yapmışlar. Burada oturan birkaç kişi köyde yaşıyor, aynı zamanda da büyük kent konforuna sahipler. Ta yukarı çıkmak için bir asansörleri var mıdır? Ve öteki evler küçücük ama iki sokak, iki sinema ve iki lokanta, kır lokantaları var.

GENÇ KÖYLÜ Siz ne yapıyorsunuz burada?

JEAN Yitik uzamı arıyorum. *(Seyirciye)* Kaba bir herife benziyor.

GENÇ KÖYLÜ Küçük şatoyu arıyorsan, küçük koruyu geçmen gerek. Bir zamanlar orada oturan bir kont vardı. Şimdi orayı hastane yaptılar.

JEAN Maclagen'a benziyorsunuz, biliyor musunuz, sinema artisti. Kavgacı biri gibi görünüyorsunuz.

GENÇ KÖYLÜ Otuz yaşındayım. Orta bire giriş sınavında çaktım, tekrar sınava ya da bir teknik okula girip girmeyeceğimi bilmiyorum. Canım kaburgalarına sıkı birkaç yumruk atmak istiyor.

JEAN Onun yerine benimle bir tek atmaz mısınız?

GENÇ KÖYLÜ İşte! Babam geliyor.

(Genç Köylü'ye şaşılacak derecede benzeyen yaşlı bir köylü gelir)

JEAN Birbirinize amma benziyorsunuz! Babanız sanki abiniz gibi duruyor. İkinizin de sol gözünde siyah göz bandı var.

İKİNCİ KÖYLÜ Lokantam şurada, çok yakında. Gelin bende bir tek atın.

JEAN Üstünde çok para var. Bakın.

(Banknotları gösterir)

GENÇ KÖYLÜ Bunları kim verdi size?

JEAN Fırıncı. Paramı onda bozdurdum.

İKİNCİ KÖYLÜ Bunların artık değeri yok. Sizi kazıklamış. Bunlar eski senet. ("Assignat": 1789'dan 1796'ya kadar Fransa'da dolaşıma çıkarılan senet — ç.n.)

JEAN Senet mi?

İKİNCİ KÖYLÜ Son savaştan beri yürürlükte değil.

JEAN Küçükken ben burada yaşadım. Beni hatırladınız mı? Değirmen'de oturuyordum. Değirmen adındaki çiftlikte.

GENÇ KÖYLÜ Hiç hatırlamıyorum. Ya sen baba? O çiftlik neredeydi?

JEAN Şu küçük derenin kıyısında. Koruluğun arkasında. Gerçekten bilmiyor musunuz? Eski sahiplerinden söz edildiğini hiç duymadınız mı? Soyadları Meunier'ydi, bu bölgenin eski bir ailesiydi oysa. Evin yıkılmış olması yazık, geriye hiçbir şey kalmamış. Anısı bile. Oysa ben onu aramaya gelmiştim. Bir daha bu köye gelmeyeceğim. İyi de, ben tatilimi nerede geçireceğim?

**

Dekor: Karanlık ve iç karartıcı bir oda, sağdan Jean ve bir Arkadaş'ı girer. Tavan loş ve kirlidir, yukardan yaşlı bir kadının sızlanmaları ve iniltileri duyulur.

JEAN İşte böyle dostum, köyde, denizle dağın arasında çok güzel bir evim var, gerçekte oturduğum evden oldukça farklı, bir saray, büyük salonları, XVI. Louis tarzı mobilyaları ve Ampir kanepeleri var. XIII. Louis kuşkusuz orada oturmuş olmalı, ama bu düşümde gördüğüm bir ev. Onu çok sık düşümde gördüğüm için, gerçek bir ev olmalı, sana dediğim gibi bir saray, saraylardan da daha büyük şatolar var içinde, şatoların okyanusa hatta daha uzağa dek yayılan arazileri var. Saraylardan daha büyük şatolar nasıl oluyor da sarayların içine giriyor, bu, iki dünya arası ya da üç dünya arası uzamın bir sırrı, bunlar iç içe ve üst üste geçen uzamlar, bunu ancak düşte anlayabilirsin ve dedim ya sana bu evi sık sık düşlerimde gördüğüme göre, bu gerçek bir eve denk düşüyor, bütünüyle

gerçek.

ARKADAŞ Eğer XIII. Louis oturduysa bu elbette gerçek bir evdir.

JEAN Seninle orada sık sık karşılaştık, düşlerde bu sahte gerçeklik içinde olduğundan daha sık karşılaşıyorum seninle, orada, birinden ve birçoğundan söz ettik.

ARKADAŞ Bunu çok iyi hatırlıyorum, tam olarak hatırlıyorum. Ben, sanayiciyim, orada sık sık çorap fabrikamdan, çorapların çoğaltılmasından da söz ettik. Bir çorap nasıl çeşit olur? Yeni malzemeler buldum, ne ipek, ne naylon, ne pamuk, ne başka maddeler, ne de günlük gerçeklikte sıradan bir biçimde yaygın olan başka kumaşlar. Bu arada, orda bu denli sık buluştuğumuza göre, yine sana ait olması ve öteki kadar gerçek olması gereken Claude Terrasse Sokağındaki şu loş evde ilk kez karşılaşmıyoruz, burada, Claude Terrasse Sokağında, bu karanlık zemin katında, ekmek yediğimiz ve çok da bira içtiğimiz, çok da düşünsel şeylerden konuştuğumuz, bu loş mu loş zemin katında. Uzamlarında, bu evi nereye yerleştiriyorsun, uzamlar arasında yer var mı ve uzam içerisinde başka uzamlar? Kuşkusuz öyle, başka türlü burada olamazdık.

JEAN Gerçek evler hatırlananlardır, ama bir de ve özellikle düşlerde hatırlananlar, düşlerde karşılaşılan ve içine girilenlerdir. *(Yaşlı bir kadının yukarıdan, tavandan gelen sızlanmaları ve iniltileri duyulur)* Gerçek ev düşlediğimiz evdir, evet, ben içinde bulunduğumuz bu evi de sık sık düşümde görüyorum, hepsi gerçek, ama gerçek olanlardan hangisi daha gerçek? Hiçbir zaman düşümde üçüncü bir ev görmüyorum, o yok ve en sık bu evi görüyorum, en gerçek olanı bu.

ARKADAŞ Elbette, en gerçek olanı bu, çünkü bu annenle birlikte yaşadığın ev.

JEAN Evet, tam öyle, haklısın, en gerçek olanı bu, annemle

birlikte yaşadığım ev olduğuna göre en gerçek olanı bu, benim deli olduğumu sanıyordu, onu aramaya geldim. *(Tavandan gelen sızlanmalar ve inlemeler)* Deli olan o, insan annesi için böyle söylememeli ama gizleniyor. Bak, ev boş, yalnızca küçük bir masa var, onu koltukların ve sandalyelerin arkasında aramayalım diye, ama neden bu ev ona benziyor bilmiyorum, hâlâ burada onun gözle görülmeyen jestleri, hüzünlü yüzü ve yerde döşemenin üzerinde kurumayan gözyaşları var.

ARKADAŞ Onu bulmadığın sürece dinmeyecek, onun tavandan gelen ve damla damla düşen gözyaşlarını ve inlemelerini duymuyor musun? Bak, avucumun içinde bir tane var.

JEAN O yukarda. Anne, buradasın, yukardasın, in.

YAŞLI KADININ SESİ Aşağıda korkuyorum, döşeme kurtlandı, gözyaşlarımdan hamamböcekleri doğdu, yerde döşemenin üzerinde bir sürü zararlı böcek var, içine düşmek istemiyorum, bütün akrabalarım orada toza karıştı. Yukarıda ölüme ve toza karşı korumadaydım.

JEAN *(Yukarı bakarak)* Seni her yerde aradığıma yemin ediyorum ya işte. Anne, sonunda seni buldum.

YAŞLI KADININ SESİ İnmek istemiyorum.

(Jean ve Arkadaşı kollarını kaldırırlar ve koltuğun aşağıdan görülen iki ayağını çekerler. Koltuk üstünde yaşlı kadınla birlikte bütünüyle belirir. Jean ve Arkadaşı koltuğu alttan tutarlar ve yavaşça yere koyarlar)

JEAN Görüyorsun, parke gıcırdamıyor anne.

ARKADAŞ Görüyorsunuz bayan, parke çökmüyor, böcekler bizden kaçıyorlar.

YAŞLI KADIN *(Koltuğunda)* İstemiyorum, istemiyordum, korkuyorum, beni çok uzun süre yapayalnız bıraktınız, ben yalnızlığa alışkın değilim. *(Jean'a)* Kız kardeşin nerede? Baban nerede? *(Arkadaş'ı gösterir)* Bu adam

kim? Ama beni burada bırakmayacaksınız herhalde!

JEAN Seni götüreceğim, seni en güzel cam sandukaya koyacağım, İtalya papalarının sandukalarına; kırmızı bir elbisen olacak.

YAŞLI KADIN Ne kadar iğrencim görüyorsunuz, elbiselerim hep yırtıldı. Paçavralarımdan başka bir şeyim kalmadı, kemiklerimden ve çok azıcık deriden, ince bir kat deriden başka bir şeyim kalmadı.

JEAN Herkes seni görmeye gelecek.

YAŞLI KADIN *(Arkadaş'ı göstererek)* Sana bu adamın kim olduğunu sordum.

JEAN Onu tanımadın mı? Bu Georges canım, birlikte dersleri astığımız ve bize ikindi kahvaltısına gelen arkadaşım.

YAŞLI KADIN *(Tırnaklarını Jean'a göstererek)* Sana neden beni bu kadar uzun süre yalnız bıraktığını sorduğumda beni yanıtlamadın.

JEAN Seni her yerde aradım.

YAŞLI KADIN Bunu gerçekten istemedin, saraylarında, güzel kadınlarınla şatolarındaydın, beni düşünmedin, çok daha zengin olan babanın evinde oturuyordun.

JEAN O da uzun süre önce öldü.

YAŞLI KADIN Ama zenginliği sayesinde, kiliselere para ödedi ve ölüler için uygun bir evi var; mobilyaları ve yiyeceği var, yaşam adil değildir, ölüm de adil değil; ya sen? Evet, evet, evet, sen beni arıyormuş gibi yapıyordun.

JEAN Seni bütün mezarlıklarda, huzurevlerinde, kız kardeşinde ve kuzeninde, yaşayanlar ülkesinde ve ölüler ülkesinde aradım, seni kilise kayıtlarında aradım, ama adını bulamadım anne.

YAŞLI KADIN Çünkü beni bu evde aradığın zaman hiçbir zaman benim için dua okutmadın, hiçbir zaman yukarı bakmıyordun, yalnızca çürümüş döşemeye bakıyordun ve çabucak kaçıyordun, korkuyordun, utanıyor-

dun, oysa senin annen benim; seni kıyamete dek, kıyametten sonra da tanırım, seni vaftiz edilmeyen ruhların olduğu yerde, daha da yukarda, Ülker yıldızında bulurum. Şimdiyse neredeyim? Kimsesizler mezarlığında, ama önlemimi aldım ve tavan arasına saklandım, onun için bu ev yıpranmışlığına rağmen yıkılmadı. Ve ben temelleri sarsacağım, burayı darmadağın edeceğim.

ARKADAŞ *(Jean'a)* Bu senin annen değil. Senin annen yumuşaktı. Bu senin ninen.

YAŞLI KADIN Hem ninesi hem de büyükbabasıyım.

BABA *(Girerken Nine'ye)* Kötü şeyler düşünüyorsun kuşkusuz.

YAŞLI KADIN *(Nine)* Kötü şeyler düşünmem kuşku götürür.

BABA Onlar, sen doğru şeyler düşündüğün için kötü değiller.

YAŞLI KADIN *(Baba'ya)* Demek buradasın?

BABA *(Yaşlı Kadın'a)* Sen şimdi ölü olduğun için kendini daha mı canlı sanıyorsun? Yo, daha önce var olduğun zamankinden daha canlı değilsin, ben size zarar vermedim, kendisini hâlâ canlı sanan birisine verilebilenden daha fazla zarar vermedim.

YAŞLI KADIN Verdin. Bak, öncekinden daha canlıyım, çünkü yaşarken şimdi olduğu gibi bu kadar uzun, bu kadar keskin tırnaklarım yoktu. Şu koltuğu ayarlayın bakayım, yargıç koltuğu olsun ve şu masayı, siyah bir örtüyle öne koyun, mahkeme masası olsun. Anladın mı? *(Bunu Arkadaş'a söyler)* Görüyorsun, hepsi geliyorlar, birbiri ardı sıra, ben yargıyım, ben yargıçların temsilcisiyim. Tanrı adildir ama kıyıcıdır da. Tanrının her zaman bağışlamayan bir adam olduğunu bilmiyordunuz.

(Arkadaş onu masanın üzerine yerlettirir ve koltuğu bir tür taht'a dönüştürür)

ARKADAŞ *(Yaşlı Kadın'a)* Dünya üzerinde yapılan her şeyin hiçbir değeri, hiçbir önemi yok; en büyük suçlar ve en büyük iyilikler yaşayanların yaşama nedeni, ama, öte dünyada olduğu kadar öte dünyadaki dünyada da, bütün bunlar boş, bütün bunlar boş.

YAŞLI KADIN Eğer sen de yaşadığını düşünmüyorsan artık, neden, yaşam olmayan yerde senin de pençelerim, kıskaçlarım, çengellerim dediğin şeyden korkuyorsun? Ve sen oğlum, sağ tarafımda dur ve ikinci yargıç ol ve suçlular girsin. *(Baba'nın ikinci karısı girer, yani Bayan Simpson. Yaşlıdır, fazla genç kız tarzında, çokça düzgün sürmüş ve abartılı giyinmiştir, bir fahişe gibi)* Kızımı evinden kovan cadı, işte buradasın, canlı kıskaçlardan daha güçlü olan kıskaçlarımla seni gırtlağından asacağım, daha güçlü ve yitirecek tek damla kanı kalmayan cansızlara daha çok acı veren kıskaçlarımla, çünkü kan iyileştirir, ama artık senin kanın yok. Bense tabancalardan, şişlerden ve bıçaklardan korkmam. *(Bayan Simpson'un erkek kardeşleri olan yüzbaşı ve üst düzey memur girer)* Sen de buradasın, oğlumun ikinci kayınbiraderi, bütün yakınlarımı kurşuna dizen sen, uzun zamandır beklediğim işte sendin. Sen, apoletlerin, nişanların ve kılıcınla, gülünç yüzbaşı, şu asım takımların ne işi var ki burada; neden bütün yakınlarımı öldürdün, kurşuna dizdin? Elimden kaçamayacağını biliyordum, ben 'Adalet'im. Yo, bundan daha fazlasıyım, ben 'İntikam'ım.

YÜZBAŞI Çünkü onlar benim kastımdan değillerdi. Ulusal Ordunun mahkemelerinde ben askeri yargıçtım, benim kastımdan olmayanları öldürme emri almıştım. Bana saygı gösterilirdi, bana selam durulurdu, bana nişan takılırdı. Yaptıklarımdan gurur duyardım, evet, kendi kastımın yaşaması için benim kastımdan olmayan herkesi yok etmeliydim. Kendi kastımdaki bütün uyuşukları da öldürdüm, ölüme mahkûm ettim,

gevşeklik yüzünden kendisini iyi sanan herkesi. Sokaklarda alkışlarla, sevinç çığlıklarıyla karşılanırdım, benim verdiğim kararlar en iyileri, en güçlüleri, en inandırıcı olanlardı.

ARKADAŞ *(Yaşlı Kadın'a)* Onun ırkından olanlar da öldürüldüler, başka bir ırk tarafından, en sonuncusuna kadar. Kendi ırkının ölüleri arasında, geriye kalan tek kişi o, onun ırkını öldüren ırk da, o da, başka bir ırk tarafından ortadan kaldırıldı. Bütün bu ırkların, birbirlerini yok eden bu onlarca ırkın adları artık bilinmiyor.

YAŞLI KADIN *(Arkadaş'a)* Sen kötü bir avukatsın. *(Yüzbaşı'ya)* Peki avukatlar kimdi? Binlerce suçlanabilir hükümlüyü kim savunuyordu?

YÜZBAŞI Onların avukata ihtiyacı yoktu. Suçlarını kabul ediyorlardı. Ya da yargılandıkları zaman zaten ölmüşlerdi.

YAŞLI KADIN Sen de bedel ödeyeceksin, senin kavmini katleden ve artık adı bilinmeyen kavimler için de bedel ödeyeceksin. Yaratıcı'nın kendisi bile şu milyarlarca savaşçının ya da katilin adlarını unuttu; sen yalnızca bir fazladan ölüsün, seni mahkûm ediyorum ve kardeşini de mahkûm edeceğim, yoksulların, ki onlar da toprak edinmeyi hak etmiyorlardı, topraklarını çalan şu üst düzey memuru. Ama ağırı suçluları yerleştireceğim, suçlulardan daha suçlu olanları. Masumiyeti görmüyorum, Yaratıcı şu anda bu yargıya gülüyor ve ben bu kararı onun daha çok gülmesi için veriyorum. Ne soytarılarız bizler. Seni mahkûm ediyorum.

YÜZBAŞI Bunu yapma, bırak ölmüş olanlar ölümde ve hâlâ ölmekte olan elli ölü de ateşte yaşayakalsınlar. Ben toza dönüşmek istemiyorum.

ARKADAŞ *(Yaşlı Kadın'a)* Hâlâ başka ırklar var, Yaratıcı'nın gözü önünde birbirini katleden sonuncular.

YAŞLI KADIN Geri gelsinler, hepsi bana geri gelecekler,

ki onları katledeyim.

(Arkadaş Yüzbaşı'yı Yaşlı Kadın'ın pençelerine iter)

YAŞLI KADIN *(Yüzbaşı'nın boğazını sıkarken)* Gülümse, yakışıklı yüzbaşı, gülümse. *(Öteki elini, kafasına daldırır)* Beynin ne kadar kırmızı ve siyah, gözlerinin ve burnunun ve ağzının her yanına bulaştırıyorum, sırıtsana yüzbaşı ve becerebiliyorsan böğür, elimi boğazına daldırıyorum, hatırlıyor musun, yakışıklı Yüzbaşı, iyice cilalanmış güzel çizmelerinle nasıl dolaşır, kılıcını nasıl gezdirirdin. Sana konuşman için iki saniye veriyorum.

YÜZBAŞI Kararlarım güdümlüydü, onlara acıyordum.

YAŞLI KADIN Kızımın, damadımın karısının karnına saplamak istediğin kılıcını aldığım için acınıyordun, onu senin karnına saplıyorum, olmayan bağırsaklarına ve şimdi monokllü sağ gözünü çıkarıyorum. *(Yüzbaşı'nın gözü sarkar)* Bağına ne geldiğini görmen için, öteki gözünün bir saniye açık kalmasına izin veriyorum, ve sizler, yardımcılar, izleyin!

(Yüzbaşı'nın apoletlerini, rütbe şeritlerini, ceketini söker)

YÜZBAŞI Yasa, ah yasa!

(Yüzbaşı böğürür ve susar. Yığılır)

YAŞLI KADIN Çizmelerini çıkarmayın, canlı olan bir ayakları var, kokuyor. *(Yüzbaşı yere serili kalır)* Ve sen, cadı, korkuyorsun ama yaklaş, lülelerin ve güzel dekolte elbisen duruyor hâlâ, gören genç kız sanır, ama gel, yaklaş *(Bayan Simpson yaklaşır)*, her zamanki gibi genç ve güzel. Öyle sanıyorsun. Seninle bizzat ben ilgileneceğim. *(Küçük tekerlekli koltuğundan kalkar ve aksayarak yürür)* Bütün mirasa konmak istedin, oğlumun mirasına, oğlumun servetine. Her gün seni daha da güzelleştirmeleri için büyücüler tutmuştun. Dik dur, göreceksin... Ve sizler de izleyin. *(Şapkasını çekip alır yerde yuvarlar, omuzlarına sıkı bir baston darbesi indirir, bunun üzerine Bayan Simpson kamburlaşır, el-*

bisesini, çamaşırlarını yırtar, ayakkabılarını çıkarır; kanca tırnaklarıyla, kadının takma burnunu ve düzgünlerini söker. Bayan Simpson şimdi iyice kamburdur ve Nine'den daha yaşlı görünür. Nine, genç görünen bir kadından kambur ve çıplak bir Yaşlı Kadın çıkarmıştır. Nine gülmeye başlar) Hepiniz ona bakın, altınları ve süsleri olmadan bu kadının gerçekte nasıl olduğunu görün. *(Ona bir tekme atar. Bayan Simpson yere düşer)* Ayağa kalk.

BAYAN SİMPSON Ayağa kalkamıyorum. (*Nine onu ensesinden kavrar ve ayağa kaldırır)* Üşüyorum, korkuyorum, pişmanım, bunu yapmamalıydım.

YAŞLI KADIN Salak orospu, yürü, yürüyeceksin. *(İki bastonu onun eline verir. Şimdi Nine çevik bir biçimde devinir. Bayan Simpson da ağlayarak, aksayarak, iki baston yardımıyla yürür)*

ARKADAŞ Yeter bayan.

JEAN Yeter, bağışla.

YAŞLI KADIN *(Aynı çeviklikle yürürken, Bayan Simpson'a)* Senin sahte gençliğini aldım, en aşağıdaki dünyada ve yukarıdaki dünyalarda kim hiçbir zaman bağışlamadı ki? Sen bütün güçlerini yitirdin cadı ve benimkileri geri verdin. Ya sen, üst düzey memur?

ÜST DÜZEY MEMUR Toprağı olmayan bütün köylülere toprak payı verdim, eğer bazen adaletsiz davrandıysam bu yanlışlıkla olmuştur. Her zaman doğru hesap yapılamıyor; bu, matematiğin suçu.

YAŞLI KADIN Yalancı. *(Üst Düzey Memur'u tokatlar)*

ÜST DÜZEY MEMUR Devletin en yüksek memurlarından birine hakaret ediyorsunuz.

YAŞLI KADIN Hıyar. *(Ona iki tokat daha atar)* Gözettiğin köylüler nerede, neredeler, ki sana tanıklık etsinler?

ÜST DÜZEY MEMUR Onlar toprak oldular.

YAŞLI KADIN O zaman toprak tanıklık etsin. *(Üst Düzey*

Memur cebinden bir naylon torba çıkarır ve torbanın içinden yere biraz toprak döker) Bu toprak konuşmayacak. Konuşmayacak, çünkü artık o toprak değil. Ayaklarına baksana, bu toprak burada değil. Artık toprak yok, artık güneş yok; artık dünya yok.

ÜST DÜZEY MEMUR Artık mezarım yok, mezarım nerede, anıt mezarım? Kimse benim var olduğumu bilmeyecek, ben.... ben... benim adım..... ben kimdim, kimdim ben?

(Yığılır)

YAŞLI KADIN Hepiniz varsınız ve aynı zamanda da yoksunuz, uzam olmayan uzamlar içinde. *(Güzel bir Çingene kadın girer)* Kızım kocası tarafından kepazeye çevrildi, ama sen, onun ikinci karısını kepazeye çevirdin, sana kızgın değilim. Kızım, onu uyandırmayacağım. Yapılacak tek bağışlama ölüleri rahat bırakmaktır. Sevgilini as, madem ki onu sevdiğini söylüyorsun onu boğazından as, al şu ipi. *(Çingene Kadın. Baba'ya doğru yönelir)* Onu arkandan sürükle. *(Çingene onu sürükler)* Ve bütün bunlar, yüzyıllar ve yüzyıllar boyu gözden kaybolsun, sizi yeniden çağıracağım, beni yeniden karşınızda bulacaksınız.

(Yaşlı Kadın eski püskü elbiselerini çıkarır, şimdi genç ve güzeldir; şarkı söyler, şarkıdan daha çok, güçlü, tam anlamıyla insan dışı sevinç çığlıkları atar.

Yüzbaşı, Üst Düzey Memur, Bayan Simpson doğrulurlar; Baba'yı aralarına alırlar ve hepsi gülerek çıkarlar.

Birkaç saniye süren ve bütün sahneyi kaplayan bir sis yükselir ve sahne yeniden ortaya çıktığında boştur, kimse kalmamıştır. Sis bulutunun sahneyi kapladığı süre içinde, hıçkırığa benzeyen kahkahalar ve sesler duyulur. Her şey sisle birlikte yitip gider)

**

Dekor: Çıplak sahne. Parlak bir ışık. Sahnenin ortasındaki bir koltukta orta yaşlı birisi oturmaktadır. Kulislerden

belli belirsiz hışırtılar, belli belirsiz mırıldanmalar duyulur.

ANLATAN veya JEAN *(Koltuğunda hiç kıpırdamadan, nadiren eliyle bir jest yaparak)* Bilmiyorum. Bilmiyorum. Ufuk yeşil bulutları kaplıyor gibi gelirdi bana. İki yanı ağaçlıklı yollar hastaların pijamalarında dolaşırdı. Patlamakta olan milyonlarca varlık, varlıklar, ya da kendilerini öyle sananlar. Geçitlerin yüzleri rüzgârların ürkünç kaynaklarına karşı esiyor. *(Adam, ya da Jean, çok açık seçik bir sesle konuşur, sık sık durur, noktalama imlerini dikkate alır. Gözlerini iyice açarak, anımsıyor ya da bir şey görüyor ya da düş görüyor gibidir)* Üçgen, yuvarlak, başka yüzeyler, başka hacimler başka Pitagor'ları beklerken gıcırdıyor ya da kıpırdaşıyor. Havanın karanlık olmayışına şaşıyo-rum. Burada ara yetkide miyiz? Dişlileri iştah kesen taştan duvar saatleri? Magazin fabrikalarındayız, depoların kapıları hep yeniden kapalı. Bizler artık Pirene Dağları değiliz. Bize anahtarları sunacakmış gibi görünmüyorlar pek. Gizemler ne ölür ne de yağar. Bunu beklemiyordum. Yo, bekliyordum. Başka bir tanesine gömülmemek için uyurgezer dünyayı terk ettim. Yaşlıların sakalları yolları kaplıyor, küçük sokaklara dalıyor ve orada markizler bunlara tutunuyor. Markizler, ne açık yakaları hatta ne de kırık yakaları olmadığı zaman bunu nasıl yapabiliyorlar?

(Bir sessizlik)

Onun gördüğümle hiçbir ilgisi yok. Artık dilim yok. Ne denli çok söylersem, o denli az konuşuyorum. Ne denli çok konuşursam, o denli az söylüyorum. Ussuz, usavuran eskinin usavurucuları ne yapıyorlar? Susalım, eleştirim yok ve eleştiri yapmamalıyım. Dudaklarım olacak mı? Düşlerimin dudakları? Sabırsızlık mı dedim? Sabırsızlığım için özür dilerim. Sabırsızlık

uzun bir sabır mıdır? George Strasser'in dehâsı gibi. Kilidi şaşırdım. İki bin beş yüz sayfalık iki bin beş yüz kitap, bu çok fazla, sekiz yüz seksen sekiz yıllık bir yaşam için bile. Fransız yayımcılarım vardı, Michel, Claudius, Gaston. Pichard, Clovis, Gerdrard'ın adları neydi? Gerdrard, Franklar'ın kralı, Clovis hıyarların kralı. Arkadaşlarım yok oldular. Arkadaşlarım bana arkadaşlık ederlerdi. İşte anlamlı bir cümle. Anlamlı bir ses, anlamla mı yoksa kanla mı doludur? Adları vardı. Aynı değildi. Adlar alevler içinde değişir. Bir sokağın köşesinde, başlıca yayımcımla ve cumhurbaşkanıyla sohbet ediyordum. Hayır. Başkanın cumhuriyetiydi. Bir cumhuriyet nasıldı, bir başkan nasıldı? Haydi çocuklarım, derdi, d'Artagnan'ın sandalıyla İngiltere'ye kavuşalım. D'Artagnan Dupain'in, Dumayet'nin, baba ve oğul Dumas'nın kitaplarını yazardı. Baba ve oğul Dumas, birinin babası kimdi ve babanın oğlu kimdi? Ne demek oluyor: Bu nedir? Her şeyin bana geri geleceği söylenmişti. Tırtılım geri dönecek mi? Lapa, etten daha sertti. Bana ne denmişti? Hayvan konuşan bir insandır. O ne dediğini iyice biliyor mu? Ben bile işin içinden sıyrıldığıma göre madem. Bu bölgede, "madem" diye bir şey yoktur. Ne daha az, ne daha fazla ve ne henüz. Çıkış araba lastiğinin lokumundan daha zor. Hâlâ çeşitli bulanık anılar var. Kendimden özür dilerim. Karşılaştırmalar diye bir şey yoktur.

(Sessizlik)

Hâlâ var, hâlâ diye bir sözcük yoktur. Bulanık anılar vardır, anılar, bilimler, sabırlar, ırlar, mallar, lar, yazlar. Söylenti denilen eylem bildiren sonekimin gırtlağı kırmızıydı. Hey gidi hey!

(Sessizlik)

Bir köprü var mı? Küçümsentinin şövalyeleri omuzların kirecini tatmadılar. Görelim bakalım. Buna izin

var mı? Bir gayret edelim. Düşünelim, düşünelim savuntuya rağmen. Başarıntıların dünyasında olmalıyım. Bilmesellerin şölentisine girdim. Haydi bakalım, ikisinin arası karnal festivali olacak. Hayır bu değil. Parterdeki papağanlar kuliste mi oynayacaklar? Kuliste! Ha, ha, ha! Bir kulis vardı. Görelim bakalım, görelimbakalımlar görelimbakalımları görürler mi? Testere dişli kapıların uyd urucuları. Bu yine belirsizliklerin kaygılarından duvarları sıyırarak geçiyor. İşte nihayet kutsal bir cümle. Sedefli bir kumsal, tüdid bir cümfe.

(Sessizlik)

Tüdid

(Sessizlik)

Tüdid. Tüdid ve tüsididin aynı sözcük olduğunu söylemek için konuşabilmeyi çok isterdim. Türül bir sözcük. Aynı sözcük, aynı gözcük. Ah ön sahnenin yalnızlıkları! Sözler mi telaffuz ettim? (*Dehşetle)* Sözler mi telaffuz ettim? Ah, önceki sahnenin yalnızlıkları. Konuştum, konuştum, matonobri. Küçümsentinin şövalyeleri omuzların kirecini, ninemin ibiğini tatmadılar. Bunun gördüğümle hiçbir ilgisi yok. Hey gidi hey, bir köprü var mı? Akan suyuyla birlikte ırmak ondan çıkarıldı. Su akıcı mıydı yoksa suyu taşıyan akıntı mıydı? Köprü akıcıydı, ırmak biçiminde geçilirdi köprüden.

(Sessizlik)

Var mıydı, köprüler var mıydı? Bir köprüden ötekine eller uzatılırdı, sizi ayaklarınızdan çekerdi köprüler.

(Sessizlik)

Söylendiğine göre şunu söylememeli, şunu okumamalı, şunu anımsamamalı, falan şunu, filan şunu. Anımsamak yasaklı. Bulu, bulu, bulubulu, portabulu. Zavallı kafatasım. A evet, bu bir sözcüktü. Onun yerine neyim var? Kıtırtas, karfanozlar. Bir konsolun çekiciliği

ve inceliği ince marangoz işi yapılır. İnce marangoz konsol olarak işlenir. Geçmiş bir şimdiki zamanın, hileli armonilerini yaptılar. Hoş numara. Bu ironi neye uyar?

(Sessizlik)

Fransa gibi, manomi çağımızı çağrıştıran, şu sevimli kentlerden birinde, Jean Le Sel d'Alsace Sablons'nun ürettiği kaplamalık döşemelerden hiçbir biçimde aşağı kalınmazdı. Serüvenimden geriye kalan hepsi bu mu? Özür dilerim. Uyuşmazlık yok. Şu Gorde Bölgesinde. Bu da yine geri gelmek isteyen bir anı. Metal, giderek artan biçimde mi ağırlık kazanırdı eski afro simgelerde? Bu sanat yapıtı için bir aydınlatmaydı, palas pandıras yapıtı için. Yeni motifler, gereksiz çerçeveler, götün koltuklarında iki yüz yıllık sanat. Yetenekliliğin hanlarında alazlanan çukur yolların gerçek sırrı işte buradaydı. Geometrik dekorlarda lamber tarzı kiremitlerin irileşmesi yoktur. İstemsizliğin dip yüzeyi refulman tabletlerinin düzenlenmesini kolaylaştırır. Refulman, yegâne söz bu mu acaba? Bu aydınlık yabanın ışığı değil. Musa ve peygamberler tarafından açıklanan bilgiyle değişime uğrayan ruhlar düzlem-yuvarların ve küçük tekerli kamyonların batığını başardılar mı? Artık bilemem. Şimdi hiçbir şey bilmiyorum. Ama bunun varoluşun yorumlanması için yararlı olup olmadığını merak edebilirdim. Oysa sık sık, üf hem de çok sık olarak, beynime soktuğum, kabul ettirdiğim kategorilere uymuştum, ama bunda hiçbir ağırlık yoktu. Aklıma düşünce dizginleri geldiğine göre, dua iskemlesi tanrısını yuttular. Hiçbir zaman, hiçbir zaman, hiçbir zaman, bütün bunlar birden aklıma geliyor, cehaletin güvelerince kemirilen kafama; cehaletin güveleri, cehaletin güveleri, cehaletin güveleri ilişkin olurlar, hesapları bozarlar. Ama yo, ama yo, hiçbir şey okunmuyor, hiçbir şey yeniden okunmuyor,

hiçbir şey volonun yerini tutmuyor.
Çalılıklar arasında gizli bir yerde, suyun kıyısında eski bir çamaşırhane vardı. Çamaşırcı kadınlar orada beyaz keten döverlerdi. Belirmeler, belirmeler soy kütüğünde bulunur. Hayır, soy kütüğünde artık bulunmaz, hiçbir zaman bulunmadı belirmeler.
Var olmayan bayanlar ve baylar ve sen, kara bir delik olan seyirci, açıklamam birçok önemli kanıt içermektedir, ki bundan şu sonuç çıkıyor kurtarılan kurtarıcı kurtaracaktır. Bütün bunlar kuru ot. Sağılacak inekler olsaydı sağılırdı. Manisterler, manüsferler, gizemler ve onların her şeyi kırıp döken yamakları olmuş muydu.
Ah kafa, ah kafa! Bir yandan konuşurken, sözcüklerin bir şeyler söylediğini fark ediyorum. Nesneler sözcükler söyler mi? Neden bizlere kafa yapıldı? Sorular ölmedi demek ki. Ben bir tane soracağım, ayağa kalk, Mathieu, mavi kunduralarını, bilgelere kafesleri giy, topuklarını çoraplarla dikmeye koyul. Son zamanların öğretisi göklerde dönüp duruyor, ama lağımlar onları yakalıyor. Lağımlar, mavi ve sarı çiçeklerdir. Bunlar halk şenliklerinde, evrensel spekülasyonun alanında flama olarak kullanılırdı.
Bilmiyorum. Yalnızca üzerimde dizginleri ve hücrelerin kırıntılarını sakladığımı biliyorum.
Bilmiyorum.

SON



Absürd tiyatro akımının kurucularından
öncü yazar **Ionesco**'nun (1912-1994),
yaşamın ve varoluşun saçmalığını
anlattığı oyunlarından üç örnek.
Bazı oyununda kullandığı, "herhangi insan"
tipini simgeleyen ve insanca olmayan bir dünyada
kendi insanlık anlayışını savunmaya çalışan
Bérenger tipi,
kitaptaki iki oyunun başkahramanı.





Kapak Tasarımı: Mengü Ertel